VELUT ARBOR ÆVO

Presented to the

LIBRARIES *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

Mr. Yezdi P. Antia

Digitized by the Internet Archive
in 2014

https://archive.org/details/jmspipahlavipzen00jmsp

(Pahlavi Translations, Part III.)

JÂMÂSPI,

PAHLAVI, PÂZEND AND PERSIAN TEXTS

WITH

Gujarâti Transliteration of the Pahlavi Jâmâspi,
English and Gujarâti Translations with Notes
of the Pahlavi Jâmâspi,
Gujarâti Translation of the Persian Jâmâspi,
and English Translation of the
Pâzend Jâmâspi.

BY

JIVANJI JAMSHEDJI MODI, B.A. (1877).
Fellow of the University of Bombay (1887), Dipl. Litteris et Artibus (Sweden, 1889), Shams-ul-Ulama (Government of India, 1893), Officiér D'Académie (France, 1898), Officiér de l'Instruction Publique (France, 1902).

Bombay:
PRINTED AT THE
BOMBAY EDUCATION SOCIETY'S PRESS.

1903.

(પેહેલવી તરજુમાઓ. ભાગ ત્રીજો.)

જામાસ્પી.

પેહેલવી, પાજંદ અને ફારસી,

તે સાથે

પેહેલવી જામાસ્પીનું ગુજરાતી હરેફે વાચન,

અને

નોટ સાથે પેહેલવી જામાસ્પીનો ગુજરાતી અને અંગ્રેજી તરજુમો,

અને

ફારસી જામાસ્પીનો ગુજરાતી તરજુમો,

અને

પાજંદ જામાસ્પીનો અંગ્રેજી તરજુમો.

કર્ત્તા

એરવદ જીવનજી જમશેદજી મોદી, બી. એ.

મુંબઈ:

એજયુકેશન સોસાએટી સ્ટીમ પ્રેસ.

૧૯૦૩.

LIBRARY
JUL 28 2010
UNIVERSITY OF TORONTO

WORKS BY THE SAME AUTHOR.

The Religious System of the Parsees.

Wine among the Ancient Persians.

Asto-dàn.

The River Kàrun.

The Game of Ball-Bat among the Ancient Persians, as described in the Epic of Firdousi.

The Funeral Ceremonies of the Parsees, their Origin and Explanation.

Dante and Virâf, and Gârdis and Kâus.

The Persian Mâr-Nâmeh, or, The Book for the taking of Omens from Snakes.

The Bas Relief of Behrâm Gour and the Horse in Ancient Iran.

Cucullin and Conlokh, and Rustam and Sohrâb.

Charms or Amulets and a few Ancient Beliefs about the Eclipse.

Cashmere and the Ancient Persians and the Indian Game of Chess.

The Antiquity of Avestâ.

The Belief about the Future of the Soul among the Ancient Egyptians and Irânians.

Marriage Customs among the Parsees, their Comparison with similar Customs of other Nations.

Aryâdgâr-i-Zarirân, Shatrôihâ-i-Airân, va Afdya va Sahigiya-i-Seistân (The Memoir of Zarir, Cities of Irân, and the Wonders and Marvels of Seistân).

Impressions d'un Parsi sur la Ville de Paris.

La Ceremonie du Naôjote parmi les Parsis.

The Parsees at the Court of Akbar and Dastur Meherji Rânâ.

Two Avesta Amulets.

The Ancient Name of Sanjân.

An untranslated chapter of the Bundehesh.

ગુજરાતી. *In Gujarati.*

વાયુચક્ર શાસ્ત્ર. Meteorology.

જમશેદ, હોમ અને આતશ. Jamshed, Hom and Fire.

અવસ્તા જમાનાની ઘરસંસારી જીંદગી, ભૂગોલ અને એકરાર નામું. The Social Life, Geography and Articles of Faith of Avesta times.

અનાહીત અને ફ્રોહર. Anâhita and Farôhar.

ભવિષ્યની જીંદગી અથવા આત્માનું અમરપણું. Immortality of the Soul.

મેહેર અને જશને મેહેરગાન. Mithra and the Feast of Mithras.

અવસ્તાનાં વિશેષ નામોંની ફરહંગ. A Dictionary of Avestic Proper Names.

ઇરાની વિષથો. Irânian Essays, Part I.

મોત ઉપર વાએજ. A Sermon on Death.

શાહનામું અને ફીરદોશી. Shâh-nâmeh and Firdousi.

જ્ઞાન પ્રસારક વિષયો. Lectures before the Dnyân Prasârak Society.

ઇરાની વિષયો ભાગ બીજો. Irânian Essays, Part II.

જરથોશ્તી ધર્મ સંબંધી ભાષણો અને વાએજો. Lectures and Sermons on Zoroastrian subjects.

શાહનામું, મીનોચેહરના રાજ્ય સુધી (છપાયછે. *In the Press.*) Shâh-nâmeh up to the Reign of Minocheher.

ઇરાની વિષયો ભાગ ત્રીજો Irânian Essays, Part III.

બુનદેહેશ.

WORKS EDITED BY THE SAME AUTHOR.

The K. R. Cama Memorial Volume.

Mâdigân-i-Hazâr Dadistân.

DEDICATED

TO

THE SACRED MEMORY

OF

Shams-ul-Ulma Dastur Dr. Peshotan Behrâmji Sanjânâ, M.A., Ph.D.

આ પુસ્તક

મરહુમ શમ્સઉલઓલમા દસ્તુરજી

ડા. પેશોતનજી બેરામજી સંજાના એમ. એ; પી. એચ. દી. ની

પવિત્ર યાદને

અર્પણ કર્યું છે.

CONTENTS.

	Page
Preface	xxiii
Introduction	xxv
Pahlavi Jâmâspi—Chapter I.	1
" " " II.	8
" " " III.	9
" " " IV.	15
" " Fragment No. I....	15
" " " " II.	16
" " " " III.	17
PAHLAVI JÂMÂSPI TRANSLATION—	
Chapter I.—On the Future of the World 1,000 Years after the Promulgation of the Religion	19
Chapter II.—On Plague, Famine, War, &c....	35
" III.—On Resurrection...	37
" IV.—On the Real Recognition of the Pious	53
Fragment No. I.—On the Prognostications of the last Millennium ...	53
Fragment No. II.—*Vide* Introduction, p. XXVII. note.	
Fragment No. III.—On Works of Righteousness which are fit to be good and efficient	55
Pâzend Jâmâspi—Chapter I.	58
" " " II.	59
" " " III.	61
" " " IV.	64
" " " V.	71
" " " VI.	73
" " " VII.	76
" " " VIII.	77
" " " IX.	77
Persian Jâmâspi—Chapter I.	80
" " " II.	81
" " " III.	82
" " " IV.	86
" " " V.	86
" " " VI.	87
PERSIAN JÂMÂSPI, GUJARATI TRANSLATION—	
Chapter I.—Introduction	92
" II.—On the Rulers after King Gushtâsp	93

PERSIAN JAMASPI, GUJARATI TRANSLATION—*continued.* PAGE

Chapter III.—On the Future of the World 95
„ IV.—On Plague, Famine, War, &c. 100
„ V.—On the Rulers before king Gushtâsp 101
„ VI.—On the Prognostications of the last Millennium 102

PÂZEND JÂMÂSPI, ENGLISH TRANSLATION—

Chapter I.—Introduction 108
„ II.—On the Beginning of the Creation 109
„ III.—On the First Creation 110
„ IV.—On the Rulers before King Gushtâsp 111
„ V.—On the Rulers after King Gushtâsp 116
„ VI.—On the Time of Hôshidar, &c. 118
„ VII.—On the People of Hindustân, China, Arabia, Turkestân and Barbaristân 120
„ VIII.—On the Declaration of Five Traits of Character 121
„ IX.—On the Prognostications of the last Millennium 121
„ X.—On the Division of the Things of the World 122

Appendix 123
Index 126

સાંકળિયું.

	પાનું.
ગુજરાતી દિબાચો ...	xv
અંગ્રેજી દિબાચો ...	xxiii
અંગ્રેજી પ્રસ્તાવના ...	xxv
પેહેલવી જામાસ્પી ...	૧
પેહેલવી જામાસ્પીનું ગુજરાતી વાચન અને ગુજરાતી અને અંગ્રેજી તરજુમો...	૧૮
પાજંદ જામાસ્પી ...	૫૮
ફારસી જામાસ્પી ...	૮૦
ફારસી જામાસ્પીનો ગુજરાતી તરજુમો...	૯૨
પાજંદ જામાસ્પીનો અંગ્રેજી તરજુમો...	૧૦૮
અંગ્રેજી વધારો ...	૧૨૩

દિબાચો.

મને ૧૮૯૯ માં એક સુંદર પાછલા પોહરે, એક મિત્ર સાથે વાત કરતાં, તેવણે કહ્યું, કે તેવણે કોઇક પારસી બાનુઓને એમ બોલતાં સાંભળ્યાં છે, કે "જામાસ્પીમાં જણાવેલું છે, કે જ્યારે હિંદુસ્તાનમાં આઠ આતશબેહરામ થશે, ત્યારે ત્યાં મરકી અને દુકાળ ફાટી નીકળશે, અને તેથી, હાલ નવું આઠમું આતશ-બેહરામ બંધાયલું હોવાથી તે ભવિષ્ય વાણી ખરી પડી છે." તેવણે મને સૂચના કીધી કે મારે જામાસ્પી પ્રગટ કરવી, કારણ પારસી બાનુઓને તે કેતાબ વાચવાનો ઘણો શોખ છે. હવે જામાસ્પીને નામે ઘણીક વાતો જાહેર પાડવામાં આવે છે, અને એવી કોઇક ગુજરાતી જામાસ્પીઓ જાહેરમાં આવી છે, અને કોઇક પ્રગટ પણ થઇ છે. તેથી મારી જીગ્નાશા ઉશકેરાઇ, કે ખુદ પેહેલવી જામાસ્પીમાં મરકી અને દુકાળ માટે શું છે તે મારે જાણવું. તે ઉપરથી મેં એ પુસ્તકનો પેહેલ થોડાક ઉપર ટપકેનો અભ્યાસ કર્યો, અને જોયું, કે ઉપર જણાવેલી આઠમા આતશબેહરામ સાથે મરકી અને દુકાળના સંબંધની કહેવાતી આગાહી તેમાં ન હતી.

દુકાળ અને મરકી બાબેના પેહેલવી જામાસ્પીના ફકરાઓનો અંગ્રેજી તરજુમો, એક નાના દિબાચા સાથે, ઇસવી ૧૯૦૦ ના સાલમાં, મારા અધિપતીપણા હેઠળ પ્રગટ થયલા "કે. આર. કામા મેમો-રીઅલ વોલ્યુમ" માં મેં પ્રગટ કીધો છે. "જામાસ્પી મુજબ પાછલા ઇરાની પાદશાહોનાં રાજ્યનાં વર્ષો" એવા મથાળા હેઠળ એક બીજો વિષય પણ મેં ઉપલાજ "મેમોરીઅલ વોલમ"માં પ્રગટ કીધો છે. ઉપલા પેહેલા વિષયમાં મેં જામાસ્પીની આખી કેતાબ પ્રગટ કરવાનું જાહેર કર્યું હતું. તે મુજબ જામાસ્પીના મારા વધુ અભ્યાસના એક નાના પરિણામ તરીકે આ મારૂં પુસ્તક રજુ કરવાની રજા લેઉંછું. આ પુસ્તકમાં મેં નીચલી બાબતો આપીછે.

૧ પેહેલવી જામાસ્પી.

૨ પેહેલવી જામાસ્પીનું ગુજરાતી હરફે વાચન અને તેનો ગુજરાતી અને અંગ્રેજીમાં નોટ સાથે તરજુમો.

૩ પાઝંદ જામાસ્પી.

૪ ફારસી જામાસ્પી.

૫ ફારસી જામાસ્પીનો ગુજરાતીમાં તરજુમો.

૬ પાઝંદ જામાસ્પીનો અંગ્રેજીમાં તરજુમો.

પેહેલવી તરજુમાઓનું આ મારૂં ત્રીજું પુસ્તક છે. પેહેલું પુસ્તક "અઇયાદગારે જરીરાન, શત્રો ઇહા એ અઇરાન અને અફદીઅ વ સહીગીઅ એ સીસ્તાન"ના તરજુમાનું છે. બીજું પુસ્તક બુન-દેહેશના તરજુમાંનું છે. આ પુસ્તકમાં પણ મેં ઉપલાં પુસ્તકોનાં ધોરણે તરજુમો કર્યો છે, એટલે એક હાથ ઉપર પેહેલવીનું ગુજરાતી હરફે વાંચણ આપ્યું છે, અને બીજા હાથ ઉપર ગુજરાતી અને અંગ્રેજી તરજુમો નોટ સાથે આપ્યો છે.

મેં જે પેહેલવી જામાસ્પી આ પુસ્તકમાં છાપી છે, તે નૌસારીના જાણીતા થઇ ગયલા એક દસ્તુર, દસ્તુર દારાબ પાહાલનને હાથની લખેલી નકલ ઉપરથી છે. તે એરવદ માનકજી રૂસ્તમજી ઉનવાળાની માલિકીની છે. મેં તેને M U ને નામે ઓળખી છે. મેં એની સરખામણી બીજી કેટલીક નકલો સાથે કરી છે. તેમાં એક અગત્યની નકલ નૌસારીના નાયબ દસ્તુર, દસ્તુર એદલજી નવરોજી મેહેરજી રાણાની માલિકીની છે. મેં તેને એવણનાં નામ ઉપરથી D E એવે નામે ઓળખી છે. આ નકલ દસ્તુર

એદલજીએ પોતાને હાથે મરહુમ દસ્તુરજી શમ્સઉલ ઓલમા ડા. પેશોતન બેરામજી સંજાનાની નકલ ઉપરથી કીધીછે. તેવણ પોતાના રોજ ૨૧ માહ ૪ સને ૧૨૭૧ યજ.દજર્દીના મારા જોગા કાગળમાં આ નકલ બાબે લખે છે કે "એ કેતાબ મરહુમ દસ્તુર પેશોતનજી બેહેરામજી સંજાણાની કેતાબ ઉપરથી હમોએ બરાબર નકલ કીધીછે." જે નકલ ઉપરથી આ નકલ કરી છે, તેની મૂળ નકલ વધારે શુદ્ધ દિસે છે. દસ્તુર દારાબ પાહાલનવાળી નકલની કેટલીક ભૂલો હું આ નકલ મારફતે સુધારી શક્યોછું.

બીજી નકલો જે મેં સરખામણી માટે વાપરી છે, તે એરવદ માનકજી રૂસ્તમજી ઉનવાળાની માલિકીની છે. એમાંની પેહેલીને મેં MU_2 ને નામે ઓળખી છે. તે માલિકની પોતાને હાથની લખેલી અધુરી નકલ છે. તે દસ્તુર દારબ પાહાલનની નકલ યા તેને મળતી કોઇ નકલ ઉપરથી ઉતારી છે. એજ માલિકની બીજી નકલને મેં MU_3 ને નામે ઓળખી છે. એ પણ અધુરી છે. તેનો શરૂઆતનો ભાગ ગુમ થયો છે. તેનો સેવટનો ભાગ સંપૂર્ણ છે. તેની સેવટે આપેલા કોલોફોન મુજબ તે મોબેદજાદા રૂસ્તમ બીન બેહરામે (તે મરહુમ દસ્તુરજી ડા. પેશોતનજી બેરામજી સંજાનાનાં બપાવાનાં બપાવાએ) રોજ અસફંદાદ, માહ મેહર સને ૧૧૪૩ યજ.દજર્દીને દિને લખેલી છે. એના માલિકની ત્રીજી નકલને મેં MU_4 ને નામે ઓળખી છે. એ નકલ બાંધેલી નથી, પણ તેના છુટાં પાનાં છે. આપણી બીજી પેહેલવી ચોપડીઓ માફક, ડાહબી બાજુથી જમણી તરફ, તેનાં પાનાં ફેરવવાનાં નથી, પણ આપણામાં હિસાબના ચોપડાઓનાં પાનાં, જેમ નીચેથી ઉપર ફેરવવાનાં હોય છે, તેમ, તેનાં પાનાં ફેરવવાનાં છે. પેહેલે એ છુટાં પાનાંઓને બાંધવાનો ઇરાદો રાખ્યો હશે. પણ તે બંધાયાં નથી. પાનાંઓ ઉપર કાંઇ આંક નથી. આ નકલ અધુરી છે. પેહેલા સફાઓ ગુમ થયા છે. એ નકલના ચાર સફા (ફોલીઓ) માં જામાસ્પીને લગતી બાબતો છે. આ નકલમાં કેટલીક બાબત નવી છે, જે ઉપર વર્ણવેલી નકલોમાં નથી. આ બાબતોમાંની પેહેલી બાબતને મેં Fragment No I MU_4 (ટુકડો ના. ૧) તરીકે આપી છે. તેમાં હુશેદરના આવવાના વખતની આગાહીની ૧૫ નિશાણીઓ આપીછે. એ બાબેના સફાનો કેટલોક ભાગ ફાટી ગયો છે. આ બાબત, પાજંદ જામાસ્પીના ૯ મા બાબમાં આપણને મળેછે. તે ફારસી જામાસ્પીના ૬ થા બાબમાં પણ મળેછે, આ નકલના ચોથા ફોલીઓ ઉપર જે બીજી નવી બાબત છે તે મેં Fragment No II MU_4 (ટુકડો ના. ૨) તરીકે આપી છે. તેનો શરૂઆતનો ભાગ નથી. તેથી તેનો બરાબર તરજુમો થઇ શકાતો નથી. તેનો અધુરો તરજુમો અંગ્રેજી દિબાચામાં અંગ્રેજીમાં મેં આપ્યો છે. એ નકલમાં જે ત્રીજી નવી બાબત, પાદશાહો માટે છે, તે Fragment No. III MU_4 (ટુકડો ના. ૩) તરીકે મેં આપીછે.

જે પાજંદ જામાસ્પી મેં છાપી છે, તે દસ્તુર મેહેરજી રાણાના બાવા રાના જેશંગને[1] પોતાને હાથની લખેલી આશરે ૪૦૦ વર્ષની પુરાણી નકલ ઉપરથી છે. તે નૌસારીની દસ્તુર મેહેરજી રાણા લાઇબ્રેરીની માલિકીની છે. આ પુરાણી ચોપડીનું કોલોફોન ઘણું અગત્યનું છે. રાણા જેશંગથી તે મોબેદ હોરમજદયાર રામ્યાર સુધીની દસ્તુર મેહેરજી રાણા ખાનદાનની વંસાવળી, એ નકલ ઘણી ચોકસ રીતે અને અચુક રીતે મુકરર કરેછે. ત્યારે આ ૪૦૦ વર્ષના પુરાણા પુસ્તકને આધારે એ કુટુંબ પોતાની પેઢી આશરે ૬૦૦ થી ૭૦૦ વર્ષ સુધી સીલસીલાબંદ સત્તાદાર રીતે લઇ જઇ શકેછે, કારણ કે રાણાજેશંગ અને દસ્તુર મેહેરજી રાણા પછીના મૂળ પુરૂષોનાં નામોતો તેઓએ સીલસીલાબંદ દસ્તુરી કીધાથી ચોકસ છે. વળી આ પુસ્તક હોરમજદયાર રામીઆરથી ઉતરી આવેલાં બીજાં કુટુંબોની વંસાવળીની એક સામાન્ય ભૂલ દેખાડે છે. તે આ છે, કે કેટલાકો હોર્મજદયાર રામીઆરને પેટે મોબેદ નામનો એક બેટો લેછે અને તેના વંશથી પોતપોતાનો વેલો લે છે. પણ આ પુસ્તક ખોલ્લું દેખાડે છે કે હોરમજદયાર રામ્યારને તેવણના નામ આગળ મોબેદ નામનો એલકાબ લગાડવામાં આવતો હતો, કે "મોબેદ હોર્મજદયાર રામ્યાર," તે ઉપરથી કોઇકે ભૂલથી એ મોબેદ શબ્દને વિશેષ નામ ગણી 'મોબેદ' નામનો

---

(૧) એવણના હાથનાં લખેલાં પુસ્તકો માટે જુઓ મારો વિષય "અકબરની દરબારમાં પારસીઓ અને દસ્તુર મેહેરજીરાણા." જર્નલ બોંબેબ્રાંચ રોયલએશિઆટીક સોસાએટી વા. ૨૧. ના. ૫૮, પાના ૨૩૫થી ૨૩૯. જુઓ એજ નામે પ્રગટ થયલી મારી ચોપડી પાનાં ૨૬૩-૨૬૪ અને પા. ૩૬૦.

એવણને બેટો ગણ્યો છે. આ નકલની જોડણી એોર તરેહની છે. તે કોઈ બીજી જુની નકલ પરથી લીધી છે.

આ પાજંદ જામાસ્પીની મેં એક બીજી નકલ સાથે સરખામણી કરી છે. તે પણ ઊપર કહેલી પેહેલવી જામાસ્પીની નકલ માફક, નોસારીના નાયબ દસ્તુર, દસ્તુર એેદલજી નવરોજી મેહેરજી રાણાની માલિકીની છે. તેવણની એ પાજંદ નકલને પણ, મેં તેવણના નામ ઊપરથી DE તરીકે ઓળખી છે. જે મૂળ નકલ ઊપરથી એવણે ઊપર જણાવવા મુજબ પોતાની પેહેલવી જામાસ્પી ઊતારી છે, તેજ નકલ ઊપરથી એવણે એ પાજંદ જામાસ્પી ઊતારી છે.

ફારસી જામાસ્પી, મેં બોંબે યુનીવરસીટીની લાઈબ્રેરીમાં દારાબ હોરમજદયારની, તેને પોતાને હાથની લખેલી જે રેવાયત છે, તે રેવાએત મુજબ આપી છે. એરવદ તેહમુરસ દીનશા અંકલેસરીઆ પાસેની એક નકલ, જે એવણે ઈ. સ. ૧૮૮૭ માં કરાવી છે, તેની સાથે મેં તેની સરખામણી કરીછે. ૧૮૮૭ ના જાનેવારી માસમાં, જ્યારે મરહુમ પ્રોફેસર જેમ્સ દાર્મેસ્ટેટર નોસારી અને સુરત, ત્યાંના જાહેર અને ખાનગી પુસ્તકખાનાએો જોવા માટે ગયા હતા, ત્યારે હું તેવણ સાથે ગયો હતો. તે વખતે સુરતના દસ્તુર, મરહુમ દસ્તુર નોશેરવાનજી કેખશરૂએ તેવણને એક ફારસીમાં લખેલી ચોપડી ભેટ આપી હતી. તેની નકલ મુંબાઈમાં એરવદ તેહમુરસે કરાવી લીધી હતી. એરવદ તેહમુરસે લાલ સુખ્ડ પેને પોતાની નકલના પેહેલાં કોરા પાનાં ઊપર નીચે મુજબ નોધ લખીછે. "ફારસી રેવાયત—પ્રોફેસર જેમ્સ દારમસ્તેતેની સુરતથી મળેલી નકલ ઊપરથી—મોબેદ સીઆવખશ ઈરાની પાસે નકલ કરાવી છે. ૨૦-૧૨-૯૨[(૧)]." એ નકલમાં એ ફારસી જામાસ્પીની પણ નકલ છે.

પેહેલવી પુસ્તકોમાંથી જો કોઈપણ પુસ્તક, કાંઈ નહીં તો તેના નામથી, પારસીએોમાં વધારે જણાયલું હોય, તો તે જામાસ્પી છે. તેને જામાસ્પનામું અથવા જામાસ્પી એટલા માટે કહેછે, કે તે જામાસ્પને હાથે લખાયલી માનવામાં આવેછે, અને તેમાં શાહ ગુશ્તાસ્પે જામાસ્પને પુછેલા કેટલાક સવાલોના જવાબો છે. એ સવાલો, જેમ આગળ બની ગયલા બનાવો માટે, તેમ કોઈક હવે પછીના બનાવો માટે છે.

હવે એ જામાસ્પ કોણ હતો? અવસ્તા મુજબ જામાસ્પ નામના બે પુરૂષો હતા. તેમાંનો આ જામાસ્પ "હવોવનો જામાસ્પ" એવે નામથી જણાયલો છે, જેમાં હવોવ શબ્દ એના ખાનદાનનું નામ છે, કે જે ખાનદાનની એક છોકરી પેગમબર જરથોશતની પોતાની બાયડી થતી હતી. એને "દે જામાસ્પ" એટલે "ડાહ્યો જામાસ્પ" પણ કહેતા. તે જરથોશતના પેહેલા શાગેર્દોમાનો એક હતો. તે દીન-દુશ્મન અરજાસ્પ સામે પાદશાહ ગુશ્તાસ્પની તરફથી લડ્યો હતો. જરથોશતી દીન ફેલાવવામાં તેણે ઘણો ભાગ લીધો હતો. દીનકર્દ મુજબ એણે કોઈક પુસ્તકો લખેલાં હતાં. કહેછે કે જરથોશતનાં લખાણોની, પાદશાહી પુસ્તકખાનાએો માટે જે બે મુખ્ય નકલો કરાવામાં આવી હતી, તે જામાસ્પને હાથની હતી. દીનકર્દ મુજબ જામાસ્પ, ખુદ પેગમબર પાસેથી આગાહી કરવાનો એલમ શિખ્યો હતો. તે પાદશાહનો જેમ વડો વજીર તેમ વડો દસ્તુર હતો. જાદસ્પરમ નામની પેહેલવી કેતાબ મુજબ, તે પેગમબર જરથોશ્તે દીન જાહેર કરવા પછી ૬૪ મે વર્ષે ગુજરી ગયો હતો. એ પેગમબર જરથોશતનો જાએ નશીન હતો. "અયાદગારે જરીરાન" મુજબ અરજાસ્પ સાથેની લડાઈ બાબે તેણે શાહ ગુશ્તાસ્પને કેટલીક આગાહી કીધી હતી, જે પછવાડેથી ખરી પડી હતી. તે આગાહી કરવામાં કુશળ હતો, તે ઊપરથી તેને "જામાસ્પ બએતારાજીચ" (એટલે સેતારેશનાશ જામાસ્પ) કરી કહેતા. આફ્રીનગાન પછી ભણાતી અને લગ્નના આશીર્વાદમાં ભણાતી આફ્રીનમાં એને નામે દુઆ દેવામાં આવેછે, કે "દીનયાવર બેદ ચુન જામાસ્પ બએતારાજીચ" એટલે "સેતારેશનાસ જામાસ્પની માફક

(૧) એરવદ તેહમુરસની નકલ ૩૯૧ પાનાની છે. તેમાં જામાસ્પી શરૂઆતમાંજ (પા. ૧ થી ૨૦ સુધી) છે.

દીનને યારી આપનાર થજો." એ 'બખ્તેતાશજીચ' શબ્દ પાછળથી ટુકમાં 'બખ્તેતાશ' બન્યો, અને પછવાડેથી પાઝંદ જામાસ્પીમાં તે અપભ્રંશ થઇને "પેદાઇશ" બન્યો છે.

ફારસી લખનારાઓમાં ફીરદોસીનું શાહનામું, જરથોશ્ત બેહરામનું જરથોશ્ત નામું, દસાતીર, દબેસ્તાન, ચંગ્રગાચનામું વિગેરે, એને માટે બોલી જાયછે. આરબ લખનાર માસુદી જરથોશ્તના જાઅનેશીન તરીકે જે 'ખાનાસ' નામના શખ્સ માટે બોલે છે, તે એ જામાસ્પ છે. જામાસ્પ શબ્દમાં છેલ્લા અક્ષર 'પ'નો લોપ થઈ 'જામાસ' બન્યો, અને નુકતાના ફેરફારથી 'ખાનાસ' બન્યો.

ત્યારે અવસ્તા, પેહેલવી, ફારસી અને આરબ લખનારાઓના ઊપલાં વર્ણન મુજબ, જામાસ્પ શાહ ગુશ્તાસ્પની દરબારનો એક નામિચો નર હતો અને તે આગાહી કરી જાણતો. હાઈડ કહેછે કે તે ઇરાનનો દેનીઅલ હતો. જેમ યાહુદીઓમાં દેનીઅલ અને તેનું પુસ્તક જણાયલું છે, તેમ ઈરાનીઓમાં જામાસ્પ અને તેની જામાસ્પી જણાયલાં છે.

આપણે ઊપર જોવું, કે જામાસ્પે કોઈ પુસ્તકો લખ્યાં હતાં, એમ પેહેલવી પુસ્તકો ઊપરથી દિસેછે. તેણે જો પોતાની કોઈ આગાહીઓ લખી હોય, તો તે પેહેલે અવસ્તામાં લખી હોય. પણ તે માટે આપણે કાંઈ જાણતા નથી. પેહેલવી જામાસ્પી પણ, શરૂઆતમાં હાલમાં બચી રહેલી જામાસ્પી કરતા ઘણી મોટી હોવી જોઇએ. જામાસ્પને નામથી જણાયલી આગાહીઓ તેના વખતમાંજ ચોપડીમાં લખાઈ હોય એમ આપણને પાઝંદ જામાસ્પી સિવાય બીજી કોઈ ચોપડી ઊપરથી માલૂમ પડતું નથી ૨૧ નુસ્કોનો જે ઇનતેખાબ દીનકર્દમાં આપ્યો છે, તેમાં પણ એની આગાહીના કોઈ લખાણનો ઇસારો નથી. પેહેલવી જામાસ્પીમાં આપણને એમ જણાવ્યું નથી, કે જામાસ્પની આગાહીઓ તેના વખતમાં લખી લેવાઈ હતી. ત્યારે સંભવિક દિસેછે, કે કદાચ તે બાપદાદેથી સંભળાતી આવી હોય, અને પેહેલવેહેલાં પાછળથી પેહેલવી ભાષામાં લખાઈ હોય. એ સંભળાતી આવેલી આગાહીઓની પેહેલવી જામાસ્પી બની હોય.

ત્યારે હવે સવાલ આ છે, કે આ પેહેલવી જામાસ્પીમાં, જામાસ્પને નામે જે આગાહીઓ વિગેરે જણાવી છે, તે સઘળી શું ખરેખર તેનાથીજ શરૂઆત પામી હશે? એમ હોય, એમ ખરેખર દિસતું નથી. પેહેલવી જામાસ્પીની, જેવી તે હાલ છે તેવી, પાઝંદ જામાસ્પી સાથે, અને એ બેઉની ફારસી જામાસ્પી સાથે, અને એ ત્રણેની ગુજરાતીમાં જામાસ્પીને નામે જે ચોપડીઓ જણાયલી છે તેની સાથે, સરખામણી કરતાં દિસેછે, કે એઓમાં લખનારાઓએ અસલ લખાણ સાથે ઘણી છુટ લીધી છે, અને વળી પોતાના વિચારો પ્રમાણે ત્યાં ઘણું ઊમેર્યું છે. જે પાછળથી, પાઝંદ, ફારસી અને ગુજરાતી જામાસ્પીના સંબંધમાં બન્યું, તે પેહેલે, પેહેલવી જામાસ્પીના સંબંધમાં બનેલું દિસેછે. ડા. ઊવેસ્ટ કહેછે તેમ, જેમ ખ્રિસ્તિઓની પાછલી ઇનોખની ચોપડીમાં ઇનોખને નામથી ઘણુંક જણાવ્યું છે, તેમ જામાસ્પીમાં જામાસ્પને નામે, કેટલુંક એવું જણાયલું દિસેછે, કે જે ખરેખર તેનું નહીં હોય, પણ પાછલા લખનારાઓનું હોય.

પેહેલવી જામાસ્પીનો લખનાર-પછી તે ગમે તે હોય-પેગમબર જરથોશ્તના સનેથી-જેમ બીજાં પેહેલવી પુસ્તકોમાં તેનો સને જણાવ્યો છે તેવા સનેથી-પણ અજ્ઞાન દિસે છે. પેહેલવી પુસ્તકો પ્રમાણે શાહ ગુશ્તાસ્પ અને જરથોશ્તનો જમાનો ઈ. પૂર્વે ૬૫૦ નો છે. હવે આરબોએ ઈરાન જીતી લઈ જરથોશ્તી દીનને ઇરાનમાંથી હંકારી કાઢી, તેનો સને તવારીખ મુજબ આપણે જાણીએ છીએ કે ઈ. સ. ૬૪૧ નો છે. એટલે કે શાહ ગુશ્તાસ્પ પછી, આસરે ૧૨૦૦ થી ૧૩૦૦ વર્ષે, જરથોશ્તી દીનની ઇરાનમાં પાયમાલી થઈ. પણ પેહેલવી જામાસ્પીનો લખનાર, શાહ ગુસ્તાસ્પના સવાલના જવાબમાં, જામાસ્પને જે આગાહી કહેતો જણાવે છે, તે આ છે, કે જરથોશ્તી દીન ૧૦૦૦ વર્ષ ચાલુ રહેશે અને પછી ઇરાન આરબોને હાથ જશે.

આ બાબત ત્યારે આપણને પેહેલવી જામાસ્પી લખાવાના સને ઊપર લાવેછે. પેહેલા બાબમાં તેનો લખનાર એક આગાહી તરીકે જણાવે છે, કે "સેવટે ખોરાસાનની જમીનમાં એક કમીનો અને વગર જણાયલો મરદ ઊભો થશે, જે ઘણા માણસો અને ઘોડાઓને...... પોતાની પાદશાહીમાં લાવશે...... વિગેરે (બાબ ૧ ફ. ૧૦. પા. ૨૭)." હું ધાઇરૂં કે આ એક તવારીખના બનાવનો ઇસારો છે. તે યાકુબ બીન લઇસ નામના એક હલકી તોખમના માણસનો ઇસારો છે, જે પેહેલે એક લુટારો હતો અને પછી સરદાર બન્યો હતો. તેણે પેહેલે ખોરાસાન લીધું હતું અને પછી ઇરાનનો મોટો ભાગ જીત્યો હતો. માલકમ પોતાની ઇરાનની તવારીખ (વા. ૧ બાબ ૬) માં તેનું કેટલુંક વર્ણન આપેછે. એ યાકુબે ઈ. સ. ૮૭૭ થી ૯૦૦ સુધીમાં રાજ્ય કર્યું હતું. ત્યારે જો આ કહેવાતી આગાહીને આ તવારીખના બનાવનો ઇસારો લઇએ, તો આ પેહેલવી જામાસ્પી ઈ. સ. ૯૦૦ માં યા પછી લખાઈ હોય, અથવા કાંઈ નહીં તો તેનો આ ભાગ, એ વખતે લખાયો હોય.

પેહેલવી જામાસ્પી પછી પાઝંદ જામાસ્પી ઊપર આવીએ છીએ, તો આપણે તેમાં ઘણું એવું જોઇએ છીએ કે જે પેહેલવી જામાસ્પીમાં નથી. કોઈ બાબત જો બેઊમાં બરાબર સામાન્ય હોય, તો તે પાઝંદ જામાસ્પીના ૭મા બાબની અને પેહેલવી જામાસ્પીના ટુકડા ના. ૧ ની બાબત છે.

ફારસી જામાસ્પી ઊપર આવતાં, તેમાં ઘણું નવું જોઇએ છીએ. જે પાઝંદ જામાસ્પી સાથે સામાન્ય છે, તે ગુશ્તાસ્પ પછીના અને તેની આગળના પાદશાહોની બાબત છે. વળી તેમાંની દુકાળ અને મરકીની બાબત પેહેલવી જામાસ્પી સાથે સામાન્ય છે.

ગુજરાતી જામાસ્પી ઊપર આવતાં, તે તો જાણે હદ કુદાવી જાયછે. પાછળથી જે આપણે રેવાયતોના સંબંધમાં બનેલું જોઇએ છે, તે ઘણીક હદે અને વધારે વિચિત્ર રીતે, આપણે એ જામાસ્પીની બાબતમાં બનેલું જોઈએ છીએ. અસલમાં રેવાયતો, ખાશ કરીને તે લખાણો ગણાતાં, કે જે ખાશ કરી ધર્મસંબંધી વિચારો અને ક્રિયાના સંબંધમાં હોય. એ બાબતો ઊપર ઇરાનના દસ્તુરોને પુછાયલા સવાલોના જવાબો ખાશ કરી રેવાયતોને નામે જણાતા. પણ ત્યાર પછી દારાબ હોરમજદયાર અને બર્જો કામદીનને નામે જણાયલી રેવાયતોમાં તરેહવાર બાબતોનો સંગ્રહ આપવામાં આવ્યો છે. તેઓમા જુદી જુદી બાબતના વિષયો, જેને ખાશકરી ધર્મ અને ક્રિયાઓ સાથે સંબંધ નહીં, તેપણ સમાવવામાં આવ્યા છે. દાખલા તરીકે "નામાઓ"ને નામે જણાયલા વિષયો, જેવાકે 'મારનામે,' 'સોગંદ નામે' જેવા વિષયો, પણ તેમાં સંગ્રી રાખવામાં આવ્યા છે. આપણી તપાશવાળું જામાસ્પનામું અથવા જામાસ્પી પણ એ રેવાયતોના સંગ્રહનો ભાગ ગણાવા લાગ્યો. એ મુજબ અસલ જે ખરેખરી રેવાયતો ગણાતી, તેમાં ઘણીક નહીં-રેવાયતો ગણાતી બાબતોનો સંગ્રહ થયો. એજ મુજબ આપણે જામાસ્પીની બાબતમાં થયલું જોઈએ છીએ. પેહેલવી જામાસ્પી પછી પાઝંદ જામાસ્પીમાં, પછી ફારસી જામાસ્પીમાં અને સેવટે ગુજરાતી જામાસ્પીમાં, તરેહવાર બાબતો-અને કેટલીક તો શકમંદ બાબતો, અને અર્ધ-ધર્મસંબંધી સાહિત્યના નામને અનુસરતી નહીં એવી બાબતો-તેમાં સમાવા લાગી. તરેહવાર લખનારાઓ અને નકલ કરનારાઓ, પોતપોતાના વિચારો અને ફાંટા પ્રમાણે, જામાસ્પની આગાહીને નામે તરેહવાર બાબતો તેમાં ઊમેરવા લાગ્યા. પારસી પંચાએતના દફતરમાં એવા પ્રકારની કોશેશનો એક દાખલો નોંધાયલો છે. આસરે ૬૦ વર્ષપર એક પારસી ગ્રહસ્થે એવી એક જામાસ્પી છપાવી હતી, જે તે વખતના પારસી પંચાએતના અકબરોને વાંધા ભરી લાગી હતી. એવું પુસ્તક જામાસ્પી તરીકે પ્રગટ થવાથી તોળાને ખોટું લાગશે, એવી ચિંતા ભરી કાળજીથી, તેઓએ તેના પ્રગટ કરનારને થોડાક પૈસા આપી તેનું પુસ્તક બહાર ફેલાતું અટકાવ્યું હતું. મારા જોવામાં જે ત્રણ ચાર હસ્તલેખ ગુજરાતી જામાસ્પીઓ આવી છે, તેમાંની કોઈ પણ બે નકલોની બાબતો યા લખાણો એક સરખાં નથી. એ દેખાડે છે, કે ગુજરાતી જામાસ્પીને નામે જણાતી જામાસ્પીઓમાં તેના લખનારાઓએ તરેહવાર બાબતો ઊમેરી છે. દાખલા

તરીકે, તેમાં જાણે જામાસ્પ હકીમે, પોતાની કોઈ અસલ જામાસ્પીમાં આપ્યાં હોય તેમ, રમલ માટેનાં યા ફાલ જોવાનાં ચક્રો આપ્યાં છે. જેમ ઇટાલીના જાણીતા કવિ દેન્ટીનાં પુસ્તકો, તેના નામ સાથ જોડાયલી કીર્ત્તિને લીધે, ઇટાલીના પાછલા વખતના કોઇકે અજ્ઞાન લોકોમાં ફાલ યા સગન યા નસીબ જોવાનાં પુસ્તકો તરીકે વપરાવા લાગ્યાં, અને તે ફાલ વર્જીલના નામથી "સોર્ટ વરજીલાંઇ" એટલે "વર્જીલની ફાલ"ને નામે જણાવા લાગી, તેમ જામાસ્પના સંબંધમાં બન્યું. એવાં ફાલ જોવાનાં ચક્રો અથવા કુંડાળાં, જેમાં જોનાર આંખ વીચીને પોતાનો હાથ ફેરવે, અને કુંડાળાના જે અંક ઉપર પોતાનો હાથ સેવટે ઠેરવે, તે અંક સામેના બીજાં પાનાં ઉપરનાં લખાણ ઉપરથી, પોતાનું કામ પાર પડશે કે નહીં તે પારખે, તે એવી જામાસ્પીઓનો ખેંચાણ કરનારો ભાગ ગણાયો.

આવી ગુજરાતી જામાસ્પીઓના લખનારાઓ, કોઇકે સાધારણ જગ-મશહુર તવારીખના બનાવોથી પણ કેટલાક અજ્ઞાન હોય છે, તેનો એક દાખલો નીચે પ્રમાણે છે. મારી હજુર તા. ૨૧ મી જાનેવારી ૧૮૪૦ ને દિને લખાયલી એક ગુજરાતી જામાસ્પી છે, જે મોબેદ નોરોજજી બીન મોબેદ ભીખાજી બીન મોબેદ જામાસ્પજી લકબે તાતાએ, આ. નોરોજજી[1] બીન દોરાબજી બીન જમશેદજી બીન બેહરામજી ચીજગર માટે લખી હતી. આ પુસ્તકની સેવટે બાબતોની જે ટીપ આપી છે, તેના ઉપરથી દિસે છે, કે તેમાં નજદીક ૨૦૦ જૂદી જૂદી નાની મોહોટી બાબતો આપી છે, કે જે ધર્મ-સંબંધી તેમ અર્ધ—ફીલસુફી, વાયુચક્રશાસ્ત્ર, ભૂગોળ, વિગેરેની બાબતો ઉપર કાચ્ચી અને અનિયમિત રીતે લખેલી છે. તેમાં સેવટે (ફોલીઓ ૨૯૯ ક ઉપર) આગાહી થતા બનાવોમાં સંવત ૧૪૯૮ (ઇ. સ. ૧૪૪૨) માં પએગમબર મહમદની દીન જાહેર થવાના બનાવની આગાહી કરીછે. એ વખતની આસરે ૯૦૦ વર્ષ આગમચ એ પેગમબરની દીન જાહેર થઈ હતી. ત્યારે આ કહેવાતી આગાહીનો સને અસલ લખનારના જ્ઞાનનો ખ્યાલ આપે છે. વળી જૂદાં જૂદાં સંવતોના વર્ષ હેઠળ કેટલાક બનાવોની આગાહી જણાવી, સેવટે, ભવિષ્ય કાળ મુકી દઈ વર્તમાન કાળના કેટલાક બનાવોની આપણે નોધ જોઇએ છીએ. તેમાં દાખલા તરીકે આપણે નીચલા ત્રણ બનાવોની નોધ જોઈએછીએ.

"શંવત ૧૭૫૪ માંહે થાએગેં. મોદી જીજીભાઈ જમશેદજી મોદી થાએઆ. મોદીની ખીજમત થઈ છે એ દીને."

"શંવત ૧૭૫૦ માંહે રોજ ૫ માહા ૬ ડો રાજનગેર શીનુર વેલાતથી આવેઆ છે એ દન."

"શંવત ૧૭૭૯ માંહા શેઠ શ્રી નવરોજજી રૂસતમજી માણેકજી શુરતથી વેલાત જવાને કાજે શ્રી મુમબઈ આવેઆ તે માંડેઊ છે."

જરથોશતી બાનુઓમાં મારાં આ પુસ્તકથી જો જામાસ્પી બાબે ખરો ખ્યાલ પસરે, તો તેથી હું આ પુસ્તકની નેમ એક રીતે પાર પડેલી સમજીશ. જામાસ્પને નામે કહેવાતી આગાહીઓ અને ફાલ નામાઓ અને નસીબ જોવાનાં ચક્રો, એ છેક પાછલા વખતના વધારાઓ છે. જામાસ્પની જીંદગીના જે ઇસારાઓ આપણને અવસ્તા અને પેહેલવી પુસ્તકો ઉપરથી માલમ પડેછે, તે ઉપરથી જે દિસે છે, તે આ છે, કે તે એક ઘણો દાનાવ પરહેજગાર અને ભણેલો પુરૂષ હતો, અને આપણા પેગમબરનો જાએ નશીન હતો. તેણે ખરેખર કોઈ પુસ્તકો લખેલાં હોવાં જોઇએ, જે એવા દીન આગાહ દસ્તુર તરફથી આશા રાખી શકાય તેવાં દાનાઇથી ભરપુર હોવાં જોઇએ. આ જગતની રચના કેમ થઈ, તે બાબે, અને તેનું ભવિષ્ય કેમ આવશે અને કેવું આવશે તે બાબે, જેમ એવા ફીલસુફો પોતાના વિચારો જણાવે છે, તેમ તેણે પોતાના વિચારો જણાવેલા હોવા જોઇએ. પેહેલવી જામાસ્પીમાં રસ્તાખેજનો બાબ આવા પ્રકારનો છે. આ દુનિયાના ઘડાયલા અનુભવી પુરૂષો, આગલી પાછલી તવારીખના

---

(૧) એવણનું કુટુંબ શકલાતવાળાના નામથી પાછળથી જણાયલું છે.

ગ્નાન ઊપરથી, અને હાલમાં જેમ કારોબાર ચાલતો હોય તે ઊપરથી અવલોકન કરી, ઘણીક તવારીખ-સંબંધી આગાહીઓ કરી શકેછે, તેમ અને તેથી વધુ આ દાનાવ દસ્તુરે ખોદાની યાદના એકાંત ચીંતણની મદદ અને બરકતથી કર્યું હોય. એ સઘળું બન્યું હોય. પણ ઘણુંક પાછલું અને નવું તેના નામ સાથે, તેના વિચારો તરીકે જોડવામાં આવ્યું છે. પેહેલવી પછી પાજંદ, અને પાજંદ પછી ફારસી જામાસ્પી, જે આ પુસ્તકમાં પ્રગટ કરી છે, તેનો અભ્યાસ, અને ગુજરાતી જામાસ્પીને નામે જણાયલી કીતાબો સાથે તેઓની સરખામણી, આ બાબત ઊપર ઘણી રોશની ફેંકી શકશે.

આ પુસ્તક પ્રગટ કરવા માટે મને જે નીચલા ગ્રહસ્થો અને ખાતાંઓએ મદદ કીધી છે, તેઓનો હું મોટો આભાર માનવાની રજા લેઊંછું. એરવદ માનકજી રૂસ્તમજી ઊનવાળાનો, તેવણે વાપરવા આપેલી પેહેલવી જામાસ્પીઓ માટે ઊપકાર માનુંછું. દસ્તુર એદલજી નવરોજી મેહેરજી રાણાનો તેવણની પેહેલવી પાજંદ જામાસ્પી માટે ઊપકાર માનુંછું. એરવદ તેહમુરસ દીનશા અંકલેસરીઆનો તેવણની ફારસી જામાસ્પી માટે ઊપકાર માનુંછું. નૌસારીની દસ્તુર મેહેરજીરાણા લાઇબ્રરીની કમીટીનો તેની રાણા જેશંગવાળી પાજંદ જામાસ્પી માટે અને બોંબે યુનીવરસીટીના રેજીસ્ટ્રારનો એ યુનીવરસીટીની લાઇબ્રેરીની દારાબ હોરમજદયારની રેવાયત, જેમાં ફારસી જામાસ્પી છે, તે માટે ઊપકાર માનુંછું.

પેહેલવી જામાસ્પીના થોડાક વધુ અભ્યાસના આ નાનાં પરિણામ સાથે મરહુમ દસ્તુરજી શમ્સ ઊલ ઓલમા ડા. પેશોતન બેરામજી સનજાનાનું નામ જોડતાં, અને તેવણની પવિત્ર યાદને આ પુસ્તક અર્પણ કરતાં મને ઘણી ખુશી ઊપજે છે, કારણ મારા પેહલવીના પેહેલવેહેલા પાઠો મેં એ મરહુમ ભણેલા દસ્તુરજી આગળ લીધા હતા.

આ પુસ્તક સરમજામ કરવાને મને શક્તિવાન કરવા માટે તે દાદારનો આભાર માની મારી કલમ છોડુંછું.

કોલાબા, તા૦ ૧૫ જુન ૧૯૦૩.

જીવનજી જમશેદજી મોદી.

PREFACE.

In my paper entitled "Translation of a passage in the Jâmâspi or Jâmâsp-nâmeh relating to plague and famine," published in the Cama Memorial Volume,[1] I said, "During the last three years, when plague and famine are prevalent in India, I have heard at times the statement that 'Jâmâspi had predicted all that.' A friend once told me, that he had heard ladies saying, that the Jâmâspi predicted, that when India would have eight Âtash-Behrâms (Great Fire-Temples), it would be cursed with plague and famine, and that the eighth Âtash-Behrâm being recently built in Bombay, the prophecy had turned out to be true. Curiosity about its statements about plague and famine, made me turn to the study of that book in the original Pahlavi. The particular so-called prophecy is not to be found there. I propose shortly publishing the text of the whole of Jâmâsp-nâmeh with its Pazend rendering and translations into English and Gujarati, but I give here as my humble contribution to this Memorial Volume my English translation of that passage of the Jâmâsp-nâmeh which treats of famine and plague."

In the abovementioned volume, I have also given a paper entitled "The years of the reigns of the later Irânian kings according to Jâmâspi."[2]

This book is an humble result of my further studies in the direction indicated above. I have given here (1) the text of the Pahlavi Jâmâspi, (2) its transliteration in Gujarâti characters and translation into Gujarâti and English with notes, (3) the text of the Pâzend Jâmâspi, (4) the text of the Persian Jâmâspi, (5) translation into Gujarâti of the Persian Jâmâspi, and (6) translation into English of the Pâzend Jâmâspi.

I beg to offer my best thanks to the undermentioned gentlemen and

---

(1) The K. R. Cama Memorial Volume. Essays on Iranian subjects, written by various scholars in honour of Mr. Kharshedji Rustamji Cama on the occasion of his seventieth birthday and edited by Jivanji Jamshedji Modi, B. A. 1900 A. C. pp. 231-234.

(2) Ibid pp. 284-286.

institutions for kindly allowing me the use of their manuscripts for the purpose of this book :—

Mr. Mânockji Rustomji Unwâlâ for the use of his Pahlavi manuscripts.

Dastur Edalji Nowroji Meherji Rânâ of Naosari for the use of his Pahlavi and Pâzend Jâmâspi.

Mr. Tehmuras Dinshaw Anklesariâ for the use of his Persian Jâmâspi.

The Committee of the Dastur Meherji Rânâ Library for the use of Rânâ Jeshang's Pâzend Jâmâspi.

The Registrar of the University of Bombay for the use of the old manuscript of Dârâb Hormuzdyâr's Revâyat, which contains Persian Jâmâspi.

It gives me great pleasure to connect this humble result of my Pahlavi studies with the name of my late lamented learned teacher, Shams-ul-ulama Dastur Dr. Peshotan Behrâmji Sanjânâ, M.A., Ph.D., from whom I had the pleasure of taking my first Pahlavi lessons.

COLABA, 14*th June* 1903.

INTRODUCTION.

The manuscript of the Pahlavi Jâmâspi or Jâmâspnâmeh, which I have taken as the text for my translation, is the one written by the well-known Dastur Dârâb Pâhâlan of Naôsâri. It belongs to Ervad Mânockji Rustomji Unwâlâ of Bombay. I have called this manuscript MU. This Dastur lived in Naôsâri from A. D. 1668 to 1735[1] (1036 to 1104 Yazdazardi). He does not give the date when he wrote this manuscript.

I have collated the above text with several other manuscripts. The most important of these, is the one belonging to Nâib Dastur Edalji Nowroji Meherji Rânâ of Naôsâri. I have called it D E (Dastur Edalji). It is copied by the Dastur himself from an old manuscript of the late learned Dastur Dr. Peshotan Behramji Sanjana, M.A., Ph. D. In reply to my inquiry about his manuscript, Dastur Edulji, in his letter, dated *roz* 21, *mah* 4, year 1271 Yazdazardi says, that he had copied it in about 1861 or 1862 A. D. from the manuscript of the late Dastur Peshotan. Unfortunately, I could not secure Dastur Peshotan's ms. itself for collation. The source of this ms. DE seems to be a more correct manuscript. I have been able to correct many an error of Dastur Darab Pâhâlan's ms. (MU) by the help of this ms. (DE).

All the other manuscripts which I have used for collation, belong to Ervad Manockji Rustomji Unwâlâ. The first of these, I have named MU_2. It is written by the owner himself from an older manuscript. I think it is written from a copy similar to that of Dastur Darab Pâhâlan's manuscript (MU). It bears no date, and is incomplete. It ends with the following sentence in the last chapter on Resurrection 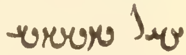
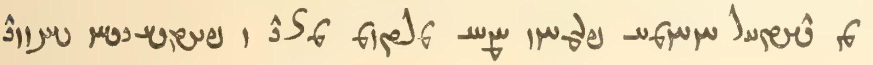 (Chapter III, 11 ; p. 14, l. 5 of our book).

The next manuscript, I have called MU_3. This ms. also is incomplete. Its first portion is lost. It begins with (Chap. I 21, page 8, l. 5 of our book). 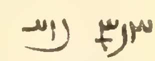
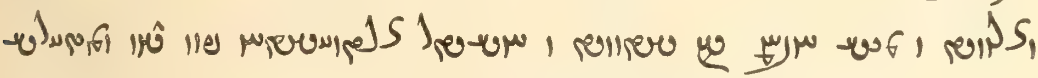
It is complete at the end. It has the following lines as its colophon.

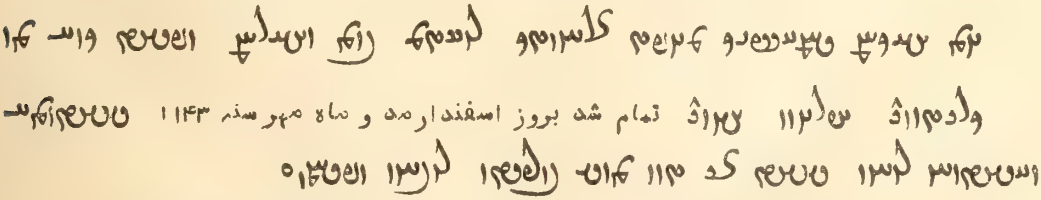

(1) Khan Bahadur Bomanji B. Patel's Parsee Prakash I., p. 31.

We learn from this, that its writer was Mobad Rustam Behrâm, and that it was written on the 5th day of the 7th month of 1143 Yazdazardi (1774 A. D.). I am told that this writer belonged to the Sunjânâ family, and was the great great grandfather of the late Dastur Dr. Peshotan.

The next manuscript consists of loose and unbound pages. I will call it MU_4. The pages of this manuscript are not intended to be turned from left to right, as is generally the case with most of the Pahlavi manuscripts, but they are intended to be turned from below upwards, as in the case of many Indian account books. The pages may have been intended to be bound in the form of a book, but they seem never to have been so bound up. The folios are not marked. The manuscript is incomplete. The first folios are lost. Four folios of this manuscript treat of subjects that belong to the Jâmâspi.

The first existing folio, which is torn away in several parts, begins with 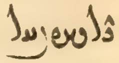 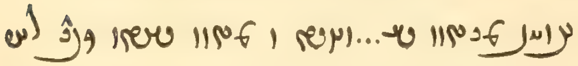 (Chap. I. 18, p. 6, l. 12 of our book) and ends with 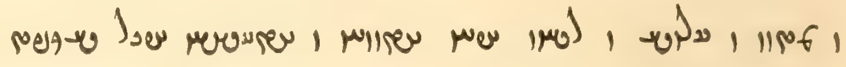 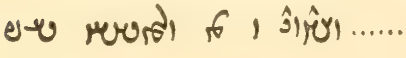 ...... (p. 7, l. 12).

The second folio begins with 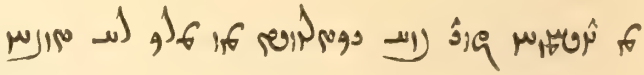 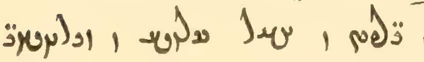 (p. 7, l. 12).

The subject ends with the words 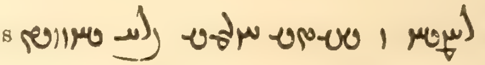 as in our book. So these two folios are consecutive. The next subject treated after this in our MS., is that of the unusual meteorological phenomena of clouds and snow, and of the unusual calamities of nature, like plague and famine. But in this fragmentary manuscript (MU_4), instead of the above subject, we find on the 2nd folio, a new subject, which we do not find in our manuscript. This subject continues on the 3rd folio. I have given this additional new portion as Fragment No. 1. It gives the different signs, that shall prognosticate the coming of one of the future apostles, Hôshîdar. This new chapter is not complete. As far as the recovered folios are concerned, 15 prognostications are given one after another. A portion of the folio, giving the 8th, 9th, 10th and 11th prognostications, is destroyed. As far as the manuscript's preserved folios go, only 15 prognostications are given, but as the subject does not seem to end on the folio, it appears that there may be some more prognostications in the missing portion of the chapter. The subject of this fragment corresponds to the 9th chapter of the Pazend Jâmâspi, wherein 16 prognostications are noted. It corresponds to the 6th chapter of the Persian Jâmâspi, wherein 14 prognostications are regularly numbered and noted.

The fourth folio of this loose manuscript also contains new matter, which we do not find in our manuscript. The first page of this folio continues the subject of a preceding lost folio, and then begins a new subject of kings and rulers. I have given these two portions as Fragments 2[1] and 3 of MU_4. These four folios about the Jâmâspnâmeh form part of a manuscript, which contains several other subjects, *e.g.*, that of the Andarz-i-Âdarbâd Mârespand.

The manuscript of the Pazend Jâmâspi, from which I have given the text in this volume, is that written by Rânâ Jeshang, the father of Dastur Meherji Rânâ, the celebrated high priest of Naôsâri, who visited the Court of the Mogul Emperor Akbar.[2] The manuscript belongs to the Meherji Rânâ Library of Naôsâri. As said in its colophon, it is copied from an older manuscript, the Pazend spelling of which is very queer. The words again are not properly separated. The other manuscript DE., with which I have collated the text of the Pazend manuscript, is the one belonging to Nâib-Dastur Edalji Nowroji Meherji Rânâ of Naôsari. It accompanies the copy of his Pahlavi Jâmâspi, referred to above, and is copied from the same source.

For the Persian Jâmâspi given in this volume, I have followed the text given in an old copy of Dârâb Hormazdyâr's Revâyet in the Library of the Bombay University (BU 29)[3]. According to Dr. West, this copy appears to be the very original manuscript of the compilation by Dârâb Hormazdyâr written in 1679 A. D. The Persian Jâmâspi is found in the second volume of this manuscript (BU 29, folio 503a to 507b).

I have collated the text of this Persian manuscript, with a manuscript (TD) belonging to Mr. Tehmuras Dinshaw Anklesaria of Bombay. This manuscript of Mr. Tehmuras, is a very recent copy of 1887 A. D. Its original is a manuscript, which at

---

(1) As the beginning of this fragment is lost, and as it is much mutilated, it is not possible to give its correct translation. However, I give below, the translation of that part, which is intelligible.

Fragment No. II, MU_4.

. . . . . . In what way do the men of this (present) time take their birth and die, that is, what is their creation ? . . . . From whom (comes) their descent ? And what are the signs, and under the help of what stars (they are born) ? What wives and children, and wealth and property, and sovereignty and rule have they ? And how and in what manner (are they possessed) ? And as to what little (*chand*) I know about Resurrection and Future state, I, Jâmâsp, for the sake of that time, when the soul reaches paradise (*i.e.*, because I will be held responsible for what I say, on my judgment day), will never tell an untruth to the people, (either) for their acceptance (*châshidan*) or rejection (*ramituntan*).

(2) *Vide* my paper on "The Parsees at the Court of Akbar and Dastur Meherji Rana," Journal of the Bombay Branch Royal Asiatic Society, Vol. XXI., No. LVIII, pp. 69-245.

(3) *Vide* Grundriss der Iranischen Philologie. Die Pahlavi-Litteratur, von Dr. E. W. West, p. 127.

one time belonged to the late Dastur Nosherwânji Kaikhosru of Surat, but which, I think, is now in the possession of the National Library of Paris. In January 1887, I had the pleasure of accompanying the late Professor Darmesteter in his visit to the Parsee libraries—both public and private—of Naôsâri and Surat. This manuscript was then presented by the late Dastur Nosherwânji to Prof. Darmesteter, as a souvenir of his visit to Surat. On our return to Bombay, Mr. Tehmuras took a copy of that manuscript with the permission of Prof. Darmesteter. I think, the original manuscript of Dastur Nosherwânji has been now presented, with other manuscripts and books of Prof. Darmesteter, to the National Library of Paris. The manuscript contains various subjects, and the Jâmâspi is written in the very beginning (pp. 1 to 20 of TD.). The original manuscript seems to have had no colophon.

JÂMÂSP.

Now what is this book of Jâmâspi? And who is its author? We will examine the latter question first.

Jâmâspi or Jâmâsp-nâmeh has derived its name from Jâmâsp, its supposed or real author. Now who was this Jâmâsp?

From the Avesta, we find that there were two persons of the name of Jâmâsp. One is Jâmâsp of Hvôva ([illegible] Farvardin Yasht 103) and the other is Jâmâsp *aparazâta* ([illegible] Farvardin Yasht 127) *i.e.*, Jâmâsp the younger (lit. born later). It is the former, who is believed to be the author of Jâmâspi or Jâmâsp-nâmeh. The book takes its name from its author.

In the Gathas also, he is called Jâmâsp of Hvôva (Yaçna Ha XLVI, 17 ; LI, 18), because he belonged to the Hvôva family. There, he is also called Dê-Jâmâspa, *i.e.*, the wise (lit. knowing) Jâmâsp. He is also called Dê-Jâmâspa in Spentomad Gâthâ (Yaçna Ha XLIX 9). He was one of the first disciples of Zoroaster. So, a Zoroastrian initiate, in his articles of faith (Yaçna XII, 7) declares his faith, to follow the religion taught by Zoroaster, and accepted by Jâmâsp as one of his first disciples, together with king Gushtâsp and Frashaôstra. In the Âban Yasht (Yt. V, 68) he prays to God, standing before Ardviçura Anâhita, for victory against the army of the Daêva-yaçnâns (*i.e.*, demon worshippers). This is an allusion to the army of the Turânian king Arjâsp, who invaded the country of Irân to punish king Gushtâsp for adopting the religion of Zoroaster. As he had fought bravely in this war against the enemies of the new religion, in the Âfrin-i-Spitâmân Zarathusht (*i.e.*, the benedictions of Zoroaster Yt. XXIII, 2 Westergaard), one of the benedictions is "*amava* (*bavâhi*) *Yatha Jâmâspô*," *i. e.*, "Be as courageous as Jâmâsp." Similarly, in the same Âfrin, we have another benediction, which says, "*aêva tê bavâhi Yatha Jâmâspô*," *i. e.*, "May one of your sons be like Jâmâsp." This benediction is repeated in the Vishtâsp Yasht (Yt.

XXIV, 3) as "*aêva tê puthrô Jâmâspô*," *i.e.*, "May one of your sons be like Jâmâsp." That Jâmâsp was one of the disciples of Zoroaster himself, appears from Vishtâsp Yasht (Yt. XXIV, 11), where it is said *Aojita zi Zarathushtra Frashaôstraêibya Jâmâspaêibya*," *i.e.*, "Zoroaster explained the religion to Frashaôstra and Jâmâsp."

Coming to Pahlavi books, we learn from the fifth book of the Dinkard, that Jâmâsp, together with his brother Frashaôstra, Zarir and Spenda-dâd (Aspandyâr), was one of the first disciples of Zoroaster. It says, "when Zarir, Aspandiâr, Frashostar, Jâmâsp and several rulers of the provinces saw the sublimity, the gloriousness, and the mysteries of the religion, they all became thorough embellishers of their good deeds—men after the heart of Auharmazd and the Ameshaspends. And they promulgated religious mandates to be observed by the people of the world."[1] According to this book, not only were they the first disciples, but they took an active part in promulgating the religion. The Shikand Gumani Vajâr, though it does not mention Jâmâsp by name, supports both these statements of the Dinkard. It says, "And Kai Spenddâd and Zargar (Zarir) and other royal sons, instigating the many conflicts and shedding blood of those of the realm, accepted the religion as a yoke, while they even wandered to Arûm and the Hindus, outside the realm, in propagating the religion."[2] The ninth book of the Dinkard also (Chap. XXIV, 17) calls Jâmâsp, one of the disciples of Zoroaster.[3]

It appears from the Dinkard, that Jâmâsp had written some religious books. We learn from it[4] that some of the very first books on Zoroastrianism were written by Jâmâsp and his brother Frashaôstra, as "his mouth-pieces." The message of Ahuramazd through Zoroaster was announced through the words of Frashaôstra and Jâmâsp

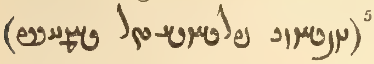[5]

From the fifth book of the Dinkard we learn, that not only did Jâmâsp put down in writing the teachings of Zoroaster, but that he learnt the science of prophesying from Zoroaster. It says:—

"Jâmâsp had been instructed by Zarthosht in the understanding of all things connected with the future, and in the indications of the changes to be wrought by Time, and he was thus able to foretell future events. And the details of every such event were registered. The Avestâ and its commentary were written on (smooth) cow-skins with golden ink, and thus preserved in the Royal Treasury. And the kings and the Dasturs had many copies of them made ; for they had been warned beforehand of (the

(1) Dastur Dr. Peshotan's Dinkard, Vol. IX, pp. 616-17. S. B. E., Vol. XLVII, p. 125 West. (2) S. B. E. West, XXIV, p. 171, Chap. X, 67-68. Text by Dastur Dr. Hoshang and Dr. West, pp. 74, 75. *Vide* Prof. Jackson's Zoroaster, the Prophet of Ancient Irân, for various references to Jâmâsp. (3) West, S. B. E., XXXVII, p. 230. (4) Dastur Peshotan's Dinkard, I, English Translation, p. 1, S. B. E., XXXVII, p. 406, West, Dinkard Book III, Chap. VII, 1. (5) *Ibid*. Text, p. 10, l. 3.

religion) receiving harm from the maleficent, and of its being misrepresented and misinterpreted."[1]

That Jâmâsp must have written some book, or that some book was supposed to have come down from Jâmâsp, appears also from the Dadistân-i-Dini. Therein, there is a question,[2] whether, if in the absence of a high priest or an officiating priest, another person, who is skilful and versed in religious matters, advises and manages religious affairs, &c., he is to be paid the regular stipend or not. In reply to that question, Jâmâsp of Hvôva, who is there called a Dastur ([illegible])[3] is quoted as an authority.

We learn from the first Chapter of the Persian Jâmâspi,[4] that he was the head priest as well as the Vazir of the Court of King Gushtâsp (موبدان موبد و دستور). This is supported by several Pahlavi writings, where his name is associated with that of King Gushtâsp. One of these writings, is the Pahlavi legend relating to Keresâsp.[5] Therein, there is a beautiful allegorical story, according to which, Keresâsp is on his trial after death before God. He is accused by the Spirit of Fire of having once ill-treated Fire. The Spirit of Fire demands, that he may be cast into hell. Gêûsh-ûrvâna, *i.e.*, the Spirit of Nature, defends Keresâsp, saying that his services to Nature generally were manifold, and so they ought to be counted against his one fault of having ill-treated Fire. Zoroaster also is represented to be there in the Heavenly Judicial Council, and he also pleads for Keresâsp, and in order to propitiate, as it were, the Spirit of Fire, and in order to induce it, to withdraw its opposition, and to let Keresâsp be sent to the paradise, offers to direct Gushtâsp and Jâmâsp, that they may construct places in honour of Fire, *i.e.*, they may consecrate fire temples. Here, the name of Jâmâsp is mentioned together with that of Gushtâsp, because he was the temporal as well as the spiritual adviser of the King.

From an allusion in the Dinkard (Bk. VIII, Chap. XXXVIII, 68) it appears, that Jâmâsp and his brother Frashaôstra were so well known and exemplary in their conduct, that a section of the Sakâdûm Nask[6] had a part of it devoted to their mode of residence and to their habits.[7] The 19th Fargard of the second Nask, the Varstmânsar, is said to have treated of, among other subjects, the high priestship of Jâmâsp[8].

It appears from the Shâyast lâ Shâyast, that in later times, the name of Jâmâsp was held in great veneration. In the ceremonial offerings, just as different Yazatas or

(1) Dastur Peshotan's Dinkard, Vol. IX, p. 618-19, Bk. V, subject II, 3. For the Pahlavi Text, *vide Ibid* p ۴۸۰ (480) l. 16. *Vide* S. B. E., XLVII, p. 127, West, Dinkard Book V, Ch. III, 4. (2) Question 43rd S. B. E., XVIII, p. 149, West. Ch. XLIV, 16. (3) Ervad Tehmuras Dinshaw Anklesaria's MS., p. 120, l. 2. (4) *Vide* above Persian Text, p. 80, l. 6. Translation, p. 92. (5) S. B. E., XVIII West, p. 380. (6) The 18th, or according to some Revâyets, the 19th Nask out of twenty-one. (7) West, S. B. E., Vol. XXXVII, p. 130. (8) *Ibid*, p. 290.

angels had the separate parts of a slaughtered animal allotted to them, Jâmâsp also had one. In the long list of angels mentioned there, Zoroaster, Gushtâsp and Jâmâsp are the only men, in the ceremony of whose Farôhars or guardian spirits, particular parts of the slaughtered animals seem to be specially particularized. It says :—

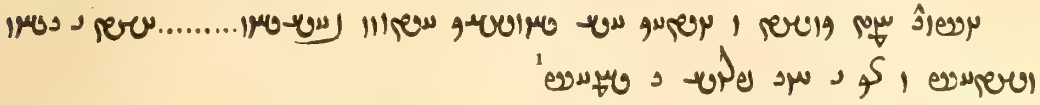

[1]

" Gôspand amat kûsht va javitâk ash gâûsh-dâk[2] aêtûn bakhshashnê . . . . . bakht[3]-i-dashina Vishtâsp va zak-i-hôê[4] farvash-i-Jâmâsp.

i e. When a goat is killed and divided, its meat is to be offered thus . . . . . the right abdomen is for Vishtâsp and the left one for the Farôhar of Jâmâsp. "

From Zâd-sparam we learn, that Jâmâsp died in the 64th year after the revelation of the religion by Zoroaster, and his son Hangaûrûsh in the 73rd year.[5] We further earn from the same book, that he succeeded Zoroaster as the arch-priest of Persia. He was the first of the successors, who were latterly known as Zarathushtra-temô.

From the Pahlavi Aiyâdgâr-i-Zarirân[6] we learn the following facts about Jâmâsp.

When Arjâsp, the king of the Khyaônas, having heard the startling news, that King Vishtâsp had, with his sons, brothers, and family chiefs and equals, accepted from Oharmazd, the holy religion of the Mazdayaçnâns, sent forward to the country of Irân, two messengers named Vidarafsh and Shamkhvâst, to dissuade the King from the new religion, Jâmâsp introduced the messengers to the king. The king having heard the message, ordered his brother Zarir to draft a letter in reply, saying that he would not relinquish the new religion. He then ordered Zarir to prepare an army to oppose the threatened invasion of Irân by Arjâsp, and having called before him, Jâmâsp, the leader of the leading men (pîshînîgân sardâr) said : " I know that you, Jâmâsp, are wise and foreseeing (and versed in) knowing (the stars). Thou knoweth this also that when it rains for ten days, how many drops fall over the earth and how many drops fall over drops. Thou knoweth also which trees will bloom; which will bloom during the time of the day and which during that of the night, and which at moontime. Thou also knoweth which breeze contains moisture and which does not contain it. Thou also knoweth this, that in the constellation of the dragon, the month (or the moon) will be in such a way. (Then tell me, that) in the battle of Vishtâsp ' which of my—King Kaê Vishtâsp's—sons and brothers will live and which will die ? '"

Jâmâsp wished to be excused from replying to this question of the King, and added

(1) Ervad Edalji Kersâspji Antia's MS., folio 45*a*, l. 1-6, S. B. E. V. West, p. 336, Ch. XI, 4. (2) Av. (3) Av. (Vend. VIII, 58, 59, IX, 21). (4) Av. (Vend. VIII., 45-46). (5) S. B. E., XLVII West, p. 165, Ch. XXIII., 10. (6) Das Yâtkâr-i-Zarirân by Gieger. *Vide* my Aiyâdgâr-i-Zarirân, &c., (1899), p. 5 *et seq.*

that if the King pressed for an answer, he must take an oath to the effect that he would not annoy him (*i.e.*, Jâmâsp), for telling the truth, according to his science of prognostications. Thereupon, King Vishtâsp took an oath, and Jâmâsp, having asked for a private interview, with the object of avoiding the courtiers and the army being disheartened, said: "In a month's time, when brave men will fight with brave men, and heroes with heroes, many sons with mothers will be without fathers, and many fathers will be without sons, and many brothers will be without brothers, and many wives with husbands will be without husbands. . . . The magician Bidarafsh . . . kills the brave commander Zarir who is your brother . . . Nâmkhvâst of Hazâr kills that Pâtkhosrôb, who is a righteous man among the Mazdayaçnâns (and) who is your brother, and . . . . Farshhavard, who is your son . . . ; out of your sons and brothers twenty-three will be killed."[1] On hearing these unlucky prognostications, Vishtâsp was much enraged and thought of killing Jâmâsp, but was, with difficulty, appeased by his brothers and son.

From all the above references to Jâmâsp in the Avesta and in the Pahlavi books, we gather the following facts about him :—

He belonged to the well-known Hvôva family to which Zoroaster's wife belonged. He, together with his brother Frashaôstra, was one of the first disciples of Zoroaster. He was brave, and took an active part in the religious war against Ajâsp. He was wise and foreseeing, and his name was held in great veneration long after his death. He had written some books, among some of which were embodied the teachings of Zoroaster. He was the head priest as well as the prime minister of Gushtâsp. He had learnt from Zoroaster, the art of foretelling events. He died 64 years after the time when Zoroaster announced his revealed religion.

Now, as he was believed to be well versed in the science of foretelling events, he is called Jâmâsp Baêtâsh-Zich. In the Paêvand-nâmeh or the Âshîrwâd (*i.e.*, the benediction recited at the marriage ceremony) which is also recited as an Afrin in other ceremonies, one of the benedictions to the marrying couple is[2] [Pahlavi] *i.e.*, May you be the helper of religion like Jâmâsp, the astrologer. The word [Pahlavi] 'baêtâsh-zich' in the above sentence requires to be explained. The word [Pahlavi] baêt is Arabic بيت *i.e.*, house. The latter part [Pahlavi] (of the word [Pahlavi]) should be properly pronounced *haya* (generally pronounced khaya in Pahlavi, traditionally pronounced adâ). It is the same as Arabic حيوة or حياة life. Its Pâzend synonym is [Pahlavi] Jân جان *i.e.*, soul or life.[3] So the compound word [Pahlavi] (ordinarily pronounced baêtâsh, but really baêt-haya) means "the soul of the house," *i.e.* "the master of the

(1) *Vide* my Aiyâdgâr-i-Zarirân, pp. 15-23. (2) *Vide* my paper on "The Marriage Customs of the Parsees, &c.," p. 37. (3) The glossary of Virâf by Dr. West and Haug, p. 27.

house.” It corresponds to the Persian کدخدا kad-khôda, *i.e.,* master of the house. Then the second word [illegible] is Persian زیچ or زیج *i.e.,* astronomical tables. Thus the words [illegible] [illegible] baĉtâsh-zich (correctly baĉt haya zich) would mean “master of astronomical tables,” *i.e.,* an astrologer or one who predicts. It would correspond to Persian ستاره شناس.

In our text[1] and in the Aiyâdgâr-i-Zarirân,[2] we come across the word in a contracted form, *i.e.,* simply as [illegible] baĉtash (correctly baĉt-haya) instead of [illegible] [illegible]. The last word [illegible] is dropped in this case. That the word [illegible] here means “master of the house” is borne out by the fact that in the Aiyâdgâr-i-Zarirân, in one place[3] the word is used in that sense. That the words [illegible] [illegible] are used in the sense of an astrologer or a man versed in predicting from stars, appears from the fact, that in some copies of the Âfrin above referred to, instead of the words [illegible] or [illegible] we find the words [illegible] [illegible] [illegible] pa dânish-i-zich, *i.e.* (versed) in the knowledge of astronomical tables.

Now in the Pâzend Jamâspi we find ‘Jâmâsp baĉtâsh’ written as ‘Jamâsp pedâish’ ([illegible] [illegible]).[4] This seems to be a further corruption of the word [illegible]. The corruption may be due to the fact, that the change came, in, through the word being written first in Persian, where the Pahlavi letter “b” [illegible] was at first written ب “b” and then with additional *nuktas* پ “p.” Then the “t” generally changes into “d” in Persian. But I think it more probable that the rendering [illegible] in the Pâzend text comes from the words [illegible] [illegible] padânish, used in some manuscripts of the Pâzend Afrin as said above.

Coming to some of the Persian books, we find the following lines in Firdousi[5] about Jâmâsp :—

بخواند آن گرانمایه جاماسپرا ∴ کجا رهنمون بود گشتاسپرا
سر موبدان بود و شاه ردان ∴ چراغ بزرگان و اسپهبدان
چنان پاک تن بود و پاکیزه جان ∴ که بودی برو آشکارا نهان
ستاره شناسی گران‌مایه بود ∴ بفرهنگ و دانش ورا پایه بود

i.e., “He called the illustrious Jamâsp, who was the guide of Gushtâsp, who was the chief of the Mobads and the leader (*lit.* king) of the leaders, the lamp of the wise men and of the commanders of armies. He was so pious and holy, that secrets were known to him. He was an illustrious reader of stars, well versed in science and knowledge.”

Firdousi calls him the Dastur or the Chief Minister of the King. He says:—

چراغ جهان بود و دستور شاه ∴ چون دیدند هر یک دیگر را براه

(1) P. 1, l. 3. (2) *Vide* my Aiyâdgâr-i-Zarirân, &c., p. 14, n. 9. (3) *Ibid.*, p. 43.
(4) *Vide* our text of Pâzend Jamâspi, p. 58, last line. (5) M. Mohl., IV., p. 386.

We further learn from Firdousi that he had a son named گرامي Gerâmi, who was killed in the war of King Gushtásp with Jámásp. This Gerâmi is the Gerâmik-kard (perhaps Gerâmik Gôrd, *i.e.*, Gerâmik the hero) of the Aîyâdgâr-i-Zarirán.[1]

In the Persian Zarthôsht-namêh[2] of Zarthôsht-Behrâm, it is said that Jámásp acquired the power of foretelling, by smelling a flower which Zoroaster had consecrated in the ceremony of Darôn. The Zarthôst-namêh says:—

بجاماسب دادش ازان يشتہ بوی ∴ ہمہ علمہا گشت روشن بدوی
بدانست چيزيکہ بايد شدن ∴ وتا رستخيز آنچہ خواہد بدن

Translation:—"He gave to Jâmâsp some of the consecrated perfume, and all sciences became intelligible to him. He knew all things that were to happen and all that was to happen, up to the day of Resurrection.

According to the Desâtir, AhuraMazda sends a message to King Gushtâsp through Zoroaster, and therein says, that he had conferred four benefits upon the King, one of which was the fact of his having a minister like Jâmâsp.[3] In the Persian Jâmâspi,[4] we find, as it were, an indirect reference to this matter. Therein, the King is represented as thanking God for having given him a Prime Minister like Jàmâsp. He says "Thanks and praise be to God that he put me in such a proper position of goodness and success, and that he sent into the world in my time such a message of truth (*i.e.*, a message through Zoroaster) and such a religion of truth, and such a Prime Minister."[5]

The Dabistân has followed, to a great extent, the Zarthôsht-nâmeh of Zarthôsht Behrâm in its references to Jâmâsp. On the subject of his power of foretelling events, it says, "He (Zoroaster) next gave Jâmâsp some of the hallowed perfume, through the efficiency of which universal science shed its lustre on his heart; so that, from that very day of his existence, whatever was to come to pass until the day of judgment was clearly comprehended by him in all its details".[6]

The Dabistân also represents Jâmâsp as explaining some of the parables of Zoroaster.[7]

According to the Persian Changragâch-nâmeh, Jâmâsp was a pupil of an Indian sage, named Changragâch. In a letter supposed to be written by that Indian sage to

(1) *Vide* my Translation, p. 47. (2) Dastur Peshotan's Translation, p. 150. (3) The four gifts are: (1) A prophet like Zoroaster; (2) a son like Aspandyàr; (3) a minister like Jâmâsp; and (4) a country like Irân. Desatir's words in Persian about Jâmâsp are:

دگرچون جاماسپ دستوری کہ راز سپہران ہمي ميدانند

i.e. A minister like Jemisâd (Jâmâsp), who knoweth the secrets of all the spheres (The Desatir, by Mullâ Feroz. Medhorâ's edition, p. 89). (4) *Vide* the text of our Persian Jâmâspi, p. 81, l. 2. (5) *Vide* (Translation of Persian Jâmâspi) p. 93. (6) Shea and Troyer's Translation, I., p. 259. (7) *Ibid.*, pp. 359-61.

King Gushtâsp, protesting against his acceptance of the religion of Zoroaster, he (Changragâch) expresses his surprise that even Jâmâsp, his pupil, should fall in the error of accepting this new religion.[1]

The Dabistân also refers to the fact, on the authority of Zarthôsht Behrâm, who was the author of the Changragâch-nâmeh. It says, "Zarathusht Bâhrâm, the son of Pazhdû, relates that, at the time of the promulgation of the pure faith in Irân there lived in India a sage of profound learning, named Jangranghâchah, whose pupil Jâmâsp had been during many years, a circumstance which procured him great distinction."

We have seen above that Jâmâsp was one of the first disciples of Zoroaster and also his successor. It appears from Maçoudi also, that he was believed to be the first successor of Zoroaster and the chief priest of Irân. He was the first, who succeeded Zoroaster, as the chief priest, or what the later books called Zarthushtra-temô. Maçoudi says, "Il (Zeradecht) fut remplacé par Khanas (?) le Savant, originaire de l' Azerbaïdjân, et le premier Mobed qui reçut l' investiture des mains de Youstasf."[3]

I think that the Khânâs (خانانس) of Maçoudi is none but Jâmâsp. Barbier De Meynard, in his translation of Maçoudi, puts a mark of interrogation near the word, to show that he is doubtful about the name, and says in his "variants and notes" at the end,[1] that two other manuscripts that he had consulted, give Khâmâs خاماس. Thus the name Khâmâs (خاماس) comes closer to Jâmâsp (جاماسپ). The *nukta* in the letter خ kh seems to have been placed by some copyist by mistake over the letter instead of under it. So, if placed in its proper place, the word Khâmâs خاماس would be جاماس Jâmâs. Now the last letter p پ in the word Jâmâsp جاماسپ is dropped, as it usually happens, *e. g.*, we have often the name Tehmuras تہمورس instead of Tehmurâsp تہمورسپ which is the original form.

Again Maçoudi's statement, that he was "le premier mobed," *i.e.*, the first *mobad*, confirms my inference, that the Khânâs, or Khâmâs referred to by Maçoudi is Jâmâsp, because we have seen above, that Jâmâsp was known as a leading *mobad*. Firdousi calls him "sar-i-mobadân," *i. e*, "the chief of the mobads." The Yâdgâr-i-Zarirân calls him "pîshînîgân-sardâr," *i. e.*, "the leader of leading men."

(1) Evard Manockji Rustomji Unwâlâ's Gujrâti MS. of the story of Changragâch, folio 218 a (*Vide* my paper on "The Parsees at the Court of Akbar and Dastur Meherji Rânâ," p. 42, for the description of this manuscript). M. Joachim Ménant's Zoroaster, p. 56, Changragâch, says, "Djamâsp lui-même qui avait suiv mes leçons est tombé dans le piége."

(2) Dabistân, translated by Shea and Troyer, p. 276. (3) Maçoudi par Barbier de Meynard, &c., II., p. 127.

The text says:—

لماهلک زرادشت ولي عکانہ خاناس العالم و کان من اہل اذربیجان و ہذا اول موبد
وام فیہم بعد زرادشت نصبہ لہم بستاسف

(1) *Ibid*, p. 448.

JÂMÂSPI.

We saw above, on the authority of several Pahlavi and Persian books, that Jâmâsp was believed to be versed in the science of prophecy. As Hyde says, he was an Irânian Daniel. Just as Daniel had his book of Daniel, so Jamasp had his Jamaspi or Jâmâsp nâmeh, *i. e.*, the book of Jàmâsp.

Now let us see, what this book is. We have to judge of it from what it is at present, and not from what it was at one time. It appears certain, that at one time, the Pahlavi Jâmâspi—not to speak of the Avesta Jâmâspi, if it ever existed—was much larger than the few folios of it, which we have at present. The fragments, which I have produced from other manuscripts, present sufficient internal evidence to assert that much of the original book is lost. Of the oldest copy of the Pahlavi Jâmâspi, which forms a part of a five hundred years old codex belonging to the late Dastur Peshotan, and of which D. E. used by me in my collations is, as said above, a copy, Dr. West says that, "In this codex (Pt.) the Dshâmâsp-namak occupied the first 32 folios, but of these only folios 17-19 and 27-31 are now existing." (Grundriss der Iranischen Philologie. Die Pahlavi Litteratur, p. 110.) So the Pahlavi Jâmâspi, extant is only one-fifth of what it once was, about more than six hundred years ago. It is possible that at one time it may be still larger.

Now the question is, whether the Jâmâspi has originated in Pahlavi itself, or whether at one time, it was at first written in the Avesta language. We saw above, that Jâmâsp had written some books. He had written some books containing the dictates of Zoroaster. The original copies of the teachings of Zoroaster, written on ox-hides in golden characters, and deposited in the two national royal libraries—the Daz-i-napisht and the Shapigan or the Shaspigan—seems to have been written by Jâmâsp. Not only that, but on the authority of the Dadistan-i-Dini, we saw above, that Jâmâsp had written some original books. We have no evidence—other than that of the Pâzend Jâmâspi—to show that any prophecies of Jâmâsp were put down in writing in the time of Jâmâsp. The twenty-one Nasks do not seem to have contained the prophecies of Jâmâsp. The Dinkard and other later books, which give the contents of the Nasks, do not refer to any book of Jâmâsp as containing his prophecies. We have some direct references to Jâmâsp in the contents of the Nasks as given in the Dinkard. For example, one section of the Sakâdûm Nask is said to have contained some particulars about "the mode of residence and habits of Jâmâsp,[1]" and the nineteenth fargard of the Varstmânsar Nask, some praise about "the energy and high-priestship of Jâmâsp."[2] But there are no references in them to any book on the

(1) West, S. B. E. XXXVII., p. 130, Dinkard Bk. VIII., Chap. XXXVIII., 68. (2) *Ibid*, p. 290, Bk. IX., Chap. XLII., 9.

prophecies of Jâmâsp. Even the Pahlavi Jâmâspi, as at present extant, says nothing to the effect, that the prophecies of Jâmâsp were put down in writing at the time. But the later Pâzend Jâmâspi, which is not an exact rendering of the Pahlavi Jâmâspi, says that the prophecies were put down in writing. It says, "*In asbadhigar-i-Jamâsp*[1] *khânôm ka pa ân i gâh niwista ka Vashtâsp Shâh dayânpat bût*," i. e., "I write (lit. read) this memoir of Jâmâsp, which was written at that time when king Vîshtâsp was the ruler of the country."

The examination of all these materials, leads us to say, that Jâmâsp, who is declared to have learnt the science of prophecying from Zoroaster, may have made some prophecies, which, it is possible, may have been put down in writing at the time, though the Nasks do not refer to that fact. But the greater probability is, that his prophecies may have come down to later times by oral tradition, and that the first attempt to put them down in writing, was in the later Pahlavi times, when they were embodied in a book known as Jâmâspi or Jâmâsp-nâmeh.

Then the next question is, whether the prophecies, as we see them in the Pahlavi Jâmâspi extant, are the same, as those attributed to him in times nearer to him, than the time, in which they were put down in writing. It appears that this is not the case.

A comparison of the Pahlavi Jâmâspi, with the Pâzend and Persian versions, and a comparison of these three with the Gujarâti Jâmâspi as at present known, shows that in later versions, the translators—or rather the authors, because the word translator is rather a misnomer in this case—and the copyists have taken all possible liberty with the preceding versions and manuscripts, and have allowed a free hand to their imagination. It seems likely, that what has happened in the case of later Pâzend, Persian and Gujerati versions, had happened in the case of the Pahlavi Jâmâspi. The book, as originally written or put down in writing, must have been quite different from that, which has come down to us as Pahlavi Jâmâspi. What Dr. West says of Jâmâsp, in the case of a reference to him in the Dadistan-i-Dini, seems to be generally true that "probably the opinion of some much later Jâmâsp is here erroneously attributed to him, much in the same way as the comparatively modern Book of Enoch is attributed to Enoch, "the seventh from Adam," in Jude 14."[2] Take for example the whole of the third chapter on Resurrection in the Pahlavi Jâmâspi. It is the same as the thirtieth chapter on the same subject in the Bundehesh.

Again, the later writer, whoever he be, who put down in writing some miscellaneous matters in the name of Jâmâsp, the first disciple and successor of Zoroaster, seems to be a man ignorant of even the ordinarily accepted traditional date of Zoroaster. The date, which Pahlavi books and tradition attribute to the age of king

---

(1) *cf.* Pahlavi aibâdgâr. (2) S. B. E. XVIII., p. 149, n. 2.

Vishtâsp and Zoroaster, is about B. C. 650. Again, it is well known, that the Arab conquest took place in the first half of the seventh century after Christ (A. C. 631). So it was nearly 1200 to 1300 years after the promulgation of the religion by Zoroaster, that Zoroastrianism was overthrown as a national religion by the Arabs. But the writer of the Jâmâspi, as at present extant, seems to be ignorant, even of this simple fact based on the Pahlavi traditional literature, because, in the very commencement of the reply to king Vishtasp's question, he represents Jâmâsp as saying: "This religion will continue for 1000 years. Afterwards, the men, who shall flourish in that age, will all resort to breach of promise. One will behave towards another with vindictiveness, jealousy and untruthfulness, and owing to that course, they will let the country of Irân go to the Arabs." [1]

The above passage brings us to the question of the date, when the Pahlavi Jâmâspi, as now extant, was written. It is clear from the above passage—however faulty it is in point of date—and from other references, that it was written after the Arab conquest.

There is one other allusion, or prophecy, if we may so call it, which seems to put us in the track of a date. The first chapter, after referring to the conquest of Irân by the Arabs, and after referring to the misery and distress brought about by that conquest, says: "In the end there will arise in the country of Khorasan, an insignificant and unknown man, who will bring by his valour, several persons and horses, (and) sharp-edged lances and the country under his own rule. He himself will be invisible and will disappear from the midst of his rule, and the sovereignty will pass away from the Irânians and will go to the non-Irânians. . . . . . . I say this also, that among other things, that triumphant monarch will seize many cities and regions in the land of Arum, and will introduce by means of his cavalry, much untruthfulness from the country of Arum. Then the victorious monarch will die, and continuously after him his children will sit on (the throne of) sovereignty, and will guard the country with force."[2]

Now then, who is "this insignificant and unknown man who will bring by his valour . . . . . the country under his rule"? I think this is an allusion to Yacoob-ben-Leis, who was the son of a pewterer. At first, he had become a robber and then a commander and king. At first he had conquered Khorâsân and then a large part of Persia. We find the following narration of his exploits in Malcolm's History of Persia.[3]

"The sceptre of the once proud kingdom of Persia, thus fallen from the nerveless grasp of the despicable successors of Omar and Aly, seemed to present itself to any bold leader who had the courage to seize it. So dazzling a prize must have tempted

(1) p. 19., Chap I., 2. (2) p. 27, Chap. I, 10-12. (3) Vol. I., pp. 147-151. Chap. VI., Edition of 1829.

many to their ruin. It was at last obtained by a man who, born in the lowest ranks of life, was ennobled by his valour, generosity, and wisdom. Yacoob-ben-Leis was the son of a pewterer named Leis, in Seistan. He worked, when very young, at his father's trade ; but all his gains, and all he could obtain from his indulgent parent, were squandered among a number of boys of the same age, with whom his boldness and prodigality made him a favourite. As he grew up, his means became unequal to his increased wants, and those of his young friends, whom he was in the habit of supplying. Tempted by the distracted state of the country, he became a robber ; and was followed by those whom his liberality from childhood had attached to his person and fortunes. The number and character of his followers, and the success of his enterprises, soon gave him fame and wealth ; and his generous and humane usage of those whom he plundered, added to his renown and popularity. In such a state of society, the transition from the condition of a successful robber to that of a chief of reputation, was easy and natural. A man who possessed activity and courage, and who was able to command a number of adherents, could not fail of early attaining rank and consequence. . . . . He was intrusted by Dirhem-ebn-Naser, the successor of his brother Saleh, with the command of his army. The first use he made of his power was to seize the chief that had bestowed it on him. . . . . Yacoob lost no time in adding to his strength ; his first efforts were directed against the Governor of Khorassan, from whom he took the important fortress of Herat ; he next turned his arms against the province of Kerman, which he reduced ; thence he marched and made himself master of Shiraz. . . . . He marched in the direction of Bulkh, of which, and the city of Cabul he soon made himself master ; and then turned his arms against Khorassan . . . . advanced against Fars, which he compelled to submit to his authority. . . . . He died . . . . leaving almost the whole kingdom of Persia to his brother, Amer."

This Yacoob-ben-Leis reigned from about A. D. 877 to 900.[1] So, if the above-mentioned allusion to an insignificant and unknown man bringing the country under his own rule, refer to Yacoob ben-Leis,—as I think it does—then, the date, at which it is written, comes down to A. D. 900.

At the end of the first chapter there is a prophecy about a coming hero, who, it is said, will come from the direction of Nimroz (*i.e.*, Seistân). This is a reference to the coming apostle Shoshyôs, of whom both the Avesta and the Pahlavi books speak at some length. Here, he is represented, more as a hero than as an apostle. The allusion to him is more material than spiritual. He is represented, as one serving Irân, more by the physical strength of his arms than by the spiritual force of his mind. Herein, then, its description of Shoshyôs differs from that of the Avesta and from that

---

(1) Malcolm's History of Persia, Vol. I. Contents, p. xvii; *vide* also Markham's History of Persia (1874), p. 131.

of authentic Pahlavi books. It has clearly more of later material grossness than older spiritual clearness.

Coming to the Pâzend Jâmâspi, we find that though larger in size, it contains very little that is common to the Pahlavi Jâmâspi. Of course, the vague prognostications, that the future times will be bad and wicked are common. Besides that, the contents of the ninth and the last chapter are similar to those of Fragment No. 1 of the Pahlavi Jâmâspi. The rest is more or less new. The style is very recent. Compared to other religious Pâzend writings, it is very incorrect. The first chapter is introduction. The second and third chapters contain religious and philosophical speculations about the creation. The next two chapters give the names of the Irânian rulers, preceding and succeeding King Gushtâsp, and the number of years of their reigns. These are not always correct. The sixth chapter treats of the age of the coming apostle Hushedar. The seventh chapter speaks of the countries of India, China and Barbaristân and of their climate. The seventh chapter cannot be strictly called to be a part of the Jâmâspi. It is not worded in the form of a question and answer. It treats of the five moral qualifications referred to in the Yaçna. The ninth chapter treats of the prognostications for the coming age of Hushedar.

The Persian Jâmâspi treats of six principle subjects. The first chapter is merely introductory, and corresponds to the first chapter of the Pâzend Jâmâspi. The second chapter treats of the kings succeeding King Gushtâsp and corresponds with the fifth chapter of the Pâzend Jâmâspi. The third chapter dwells on several vague forebodings about future wicked times. The fourth chapter treats of famine and plague, and corresponds to the second chapter of the Pahlavi Jâmâspi. The fifth[1] chapter speaks of the kings preceding Gushtâsp. It corresponds with the fourth chapter of the Pâzend Jâmâspi. The sixth chapter treats of the different prognostications, that will usher in the age of a coming apostle (Beherâm) Varjavand. It corresponds to the Fragment No. 1 of the Pahlavi Jâmâspi and to the ninth chapter of the Pâzend Jâmâspi. The Persian Jâmâspi has clear references to the rule of the Turks in the beginning of the tenth century.

Of all the Pahlavi books known at present, no book has been so well-known by name, among the Parsees, as the Jâmâspi. As I have said in the Cama Memorial Volume: " Up to a few years, the Jâmâspi was held in great estimation by the orthodox Parsees, and especially by the female members of the community. It was now and then consulted for foretelling some events. Even the abovesaid old Gujarati renderings of the book were guarded as rich articles of possession in treasury boxes.[2]" Just as Virgil's book is used in Italy, even now, by some, for a kind of divination, known as

(1) Prof. Spiegel gives this 5th chapter in his " Grammatik der Parsisprache (Leipzig, 1851), pp. 192-193. He quotes a part of the 6th chapter (p. 88, l. 28 *et seq*) in his Die Heiligen Schriften der Parsen. I, p. 33. (2) The K. R. Cama Memorial Volume, p. 233.

Sortes Virgilianæ, the Jâmâspi was used, and is even now used, by some as a book of divination.

It is the Gujarâti Jâmâspi, that has familiarized the name of the book, among the Parsees, especially among the women. In Gujarâti, the Jâmâspi has grown immensely large. The compilations of the Revâyets by Dârâb Hormazdyâr and Burzo Kâmdin, have outgrown their original spheres as Revayets, and contain, besides the Revâyets properly so called, all kinds of miscellaneous Irânian subjects, such as the small treatises, that go by the name of nâmeh or book, *e.g.*, the Mâr-nâmeh, or book of serpents,[1] the Sogand-nâmeh or the book of oaths, and Jâmâsp-nâmeh,[2] the very book which forms the subject-matter of this work. In the same manner, the Gujarati Jâmâspi has outgrown its original limit by the addition of some kinds of prognostications or forebodings, rightly or wrongly connected with the name of Jâmâsp. I have come across several Gujarati manuscripts known as Jâmâspi, and have found, on comparison, that no two books are alike in matter of style and subject. Each subsequent writer or copyist adds what best suits his fancy. It is in the records of the Parsee Punchayet that about 60 years ago, a Parsee author published for the first time, a Gujarati Jâmâspi. It contained an amount of errant nonsense, which, the then Trustees of the Parsee Punchayet thought would disgrace the name of the community as producing, under the name of a quasi-religious book, absurd and foolish ideas. The author was paid a small sum, and his book was altogether suppressed.

I have before me a manuscript of the Gujarâti Jâmâspi, written on 21st January 1840 by Ervad Burjor bin Mobed Norojji bin Mobed Bhikhâji bin Mobed Jamaspji, surnamed Tata, for Norojji[3] bin Dorabji bin Jamshedji bin Beheramji Chichgar. It has 311 folios in all. From the list of the contents given at the end, I gather that it treats of about 200 different subjects, small or great, on all possible questions, theological, semi-philosophical, meteorological, geographical, phrenological and medical, mostly in a crude and unsystematical way. One can form an idea of the learning and historical knowledge of these writers from the fact, that in the list of events, given on folios 299*a*, as events predicted, we find the Hindi year Samvat 1498 (A. D. 1442), as the year of the revelation of Mohomed's religion. At the end of the list, the use of future tense as the one justly appropriate for predicting events, is dropped, and some recent events are added, as having already happened. Among these we find the following there :—

In Samvat 1758 (A.D. 1756), Modi Jijibhoy Jamshedji appointed Modi.

---

(1) *Vide* my paper on the Mar-nâmeh before the Anthropological Society of Bombay Journal, Vol. III No. 1. (2) *Vide* Catalogue of Persian manuscripts in the Bodleian Library, by Prof. Sachau and Prof. Ethe (1889) column 1115. (3) This gentleman was my grandfather-in-law and died in 1871 A. D. His family has been latterly known as that of the Saklâtwâlâs.

Roz 5, Mah 6, Samvat 1750 (A.D. 1694), Shajan Gher Shinoor (સજેન ગેરશીનુર) came from London (વેલાત).

Samvat 1779 (A.D. 1723), Mr. Nowroji Rustomji Manockji came to Bombay from Surat to go to London.

Again from folios 192 to 212 it contains a number of prescriptions of Indian drugs for different ordinary complaints. There are several subjects which it is not decent to mention.

What most popularized the Gujarati Jâmâspi at one time among the Parsees, was its *Chakar of Ramal, i.e.*, the Wheel of Fortune. It is a group of circles, one enclosed in another, with a number of lines passing from the common centre to the circumference of the largest outside circle. The divisions so formed by the lines, are marked with different numbers. On the pages preceding or succeeding that of the circles, are written the numbers marked in the divisions of the abovenamed circles, and opposite each number is written a vague statement, whether one's particular thought or wish would be satisfied and his desire fulfilled or not. The person desirous to consult this book, shuts his eye and moves his hand in the circle several times and stops at random doing so. He notices the number of the division where his hand stops, and referring to the page where this particular number has a statement attached to it, infer whether his wish will be fulfilled or not.

[illegible]

[illegible]

Fragment No. III., MU₁.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1) Last 2 or 3 letters missing. (2) Missing. (3) One or two letters missing.

[illegible]

Fragment No. II. MU4[5].

[illegible]

---

(1) By conjecture. The portion legible is [illegible]. (2) The corner of the page being torn off, a word is missing. (3) About 2 words missing. (4) One or two letters missing. (5) The top line of the page is illegible. The page does not begin a new subject. (6) The last two or three letters are missing. (7) Missing.

[illegible]

(14) [illegible]

Chapter IV.

[illegible]

[illegible]

[illegible] تمت تمام شد

Fragment No. I. MU_4

[illegible]

(1) Added from DH. Bund.

(10) [Pahlavi text]

(11) [Pahlavi text]

(12) [Pahlavi text]

(13) [Pahlavi text]

---

(1) Justi's Bund. omits the preceding [Pahlavi text] and gives [Pahlavi text]. DH. Bund. gives [Pahlavi text] [Pahlavi text]. This reading suggests that the word [Pahlavi text] is P. رسیده (2) Corrected according to DE. MU and MU_3 has [Pahlavi text]. (3) All MSS. have a [Pahlavi text] before these words. It is not wanted. Bund. omits it. (4) MU and MU_3 have a [Pahlavi text] before it which is not wanted. Bund. omits it. (5) MU and MU_3 have a [Pahlavi text] before it. Bund omits it. (6) Corrected according to MU_3 and Bund. MU has [Pahlavi text]. (7) Corrected according to DH. Bund. MU and MU_3 have [Pahlavi text]. (8) Corrected according to Bund. MU and MU_3 has [Pahlavi text].

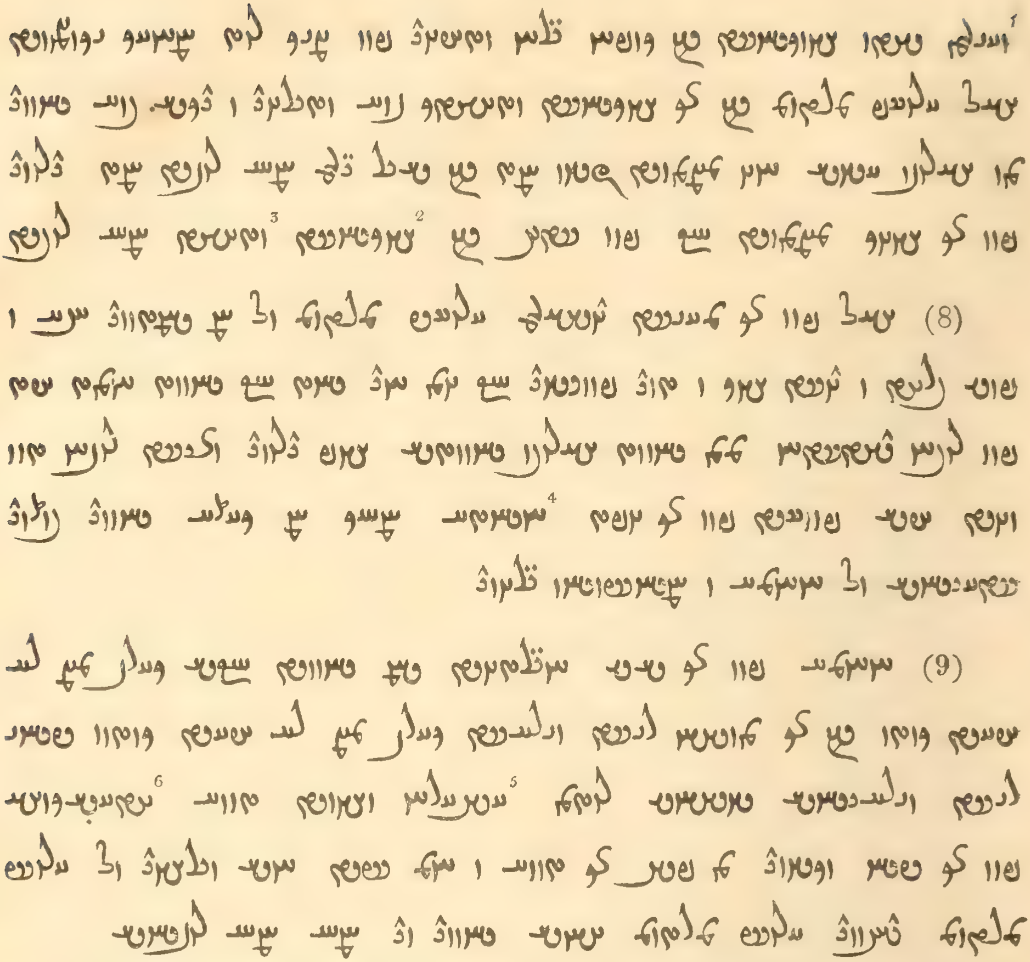

(1) So in all the MSS. of Jamaspi and in some MSS. of the Bundehesh. In the Bundehesh Dr. West reads Âtash va khîrman shatvar (?) ayokshost, *i.e.*, " the fire and halo (melt) the metal of Shatvairô," but the text does not allow the word to be read as Shatvairô. MU_2 and MU_3 write under the words [Pahlavi] the words بهرام ایزد in Persian. That is simply a guess. The words do not allow that reading. Dr. West takes the reading of one of the texts to mean " the fire and angel Airman." But I think that the text as given by the MS. of Justi's Bundehesh is correct. It is [Pahlavi]. I think it is the same as the word [Pahlavi] applied to Fire in Âtash Nyâish (Yaçna LXII, 8). (2) MU, MU_3 and DE. add [Pahlavi] before this. MU_2 and the Bund. MSS. and even DH. omit these words. In MU also there seems to be an attempt to strike off the word. If we keep the words, they may be read ayôk gâm, *i.e.*, in one step. (3) Bund. has [Pahlavi]. (4) Corrected according to D. E. All the other MSS. have [Pahlavi] which is evidently a mistake. (5) All the MSS. add one [Pahlavi] before this, but it is not necessary. The Bundehesh has not it. (6) So in all MSS. miswritten for [Pahlavi] of Bundehesh.

(5) [illegible][1] [illegible]

(6) [illegible][2] [illegible][2] [illegible][3] [illegible]

(7) [illegible][4] [illegible]

---

(1) Corrected according to the Bund. All Jamaspi MSS. have کود. (2) All copies of Jamaspi have tanân-homandîh but it is miswritten for tan-homandîh which is the reading of the Bundehesh manuscripts. (3) Corrected according to DE. all MU manuscripts have [illegible]· Bund. writes the words in Pazend characters. (4) Corrected according to DH. Bund.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(4) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(1) DE and Bund. omit this word which seems to stand for two. (2) Redundant MU$_3$ and Bund. drop this. (3) Bund. has [illegible] (4) Bund. adds [illegible] before this. But the sense can be complete even without this word. In that case we must finish the sentence at lâ. Then the next sentence may mean " existence (comes) from existence." DH Bund. omits [illegible] in this sentence. The sense seems to be the same. (5) Corrected according to DE, MU$_2$ and Bund. MU and MU$_3$ have [illegible] (6) M. U. and D. E. omit this word by mistake. Added from MU$_3$ and from the corresponding chapter of the Bundehesh. (7) Written for [illegible] (8) Bund. has the word more correctly written [illegible]
(9) Bund. has [illegible].

[Pahlavi text]

(2) [Pahlavi text]

(3) [Pahlavi text]

---

(1) Corrected according to DE, MU_2 and MU_3. MU has [Pahlavi text]. (2) D. E. has [Pahlavi text].
(3) MU_3 and Bund. have [Pahlavi text]. DH Bund. has [Pahlavi text]. (4) Corrected according to D. E. and Bund. MU_1 MU_2 and MU_3 have [Pahlavi text]. (5) Added from D. E. so Bund.
(6) Corrected according to DE and Bund. all MU MSS. have [Pahlavi text]. (7) Corrected according to Bund. MU MSS. have [Pahlavi text]. (8) Miswritten for [Pahlavi text]. DH. Bund. gives [Pahlavi text]. MU_3 seems to give. [Pahlavi text]. (9) M. $U._3$ adds [Pahlavi text] before this and omits [Pahlavi text] after this.
(10) The words [Pahlavi text] are added according to DE. Bundehesh also adds this.
(11) Corrected according to Bund. MU MSS. and DE give [Pahlavi text] (12) Written for [Pahlavi text]

[Pahlavi text] [1] (4) [Pahlavi text] (5) [Pahlavi text] [2] [Pahlavi text] [3] [Pahlavi text] [4] [Pahlavi text]

Chapter III.

رستاخیز [5] گوید

(1) [6] [Pahlavi text] [7] [Pahlavi text]

(1) DE has [Pahlavi] with Persian گزند under it. MU, MU_2 and MU_3 have [Pahlavi]. According to the order of the calamities as stated in the original question this sentence in the reply seems to be superfluous, because there is no question about any calamity (if we take vachand for gazand "calamity" as suggested, for which we have no authority). Having spoken of the famines in general in the preceding sentence, it seems that the reply now speaks of great famines in particular. (2) Corrected according to DE. other MSS. have [Pahlavi]. (3) Added according to DE. other MSS. omit it. (4) Added from MU_3. MU and MU_2 omit it. DE omits this and the preceding words also ([Pahlavi]) and also the word [Pahlavi] in the same line after the words [Pahlavi]. These omissions of DE are evidently a mistake of the copyist. DE gives under the word [Pahlavi] Asfandyâr اشفندیار in Persian. This misreading arises from the above omissions because Asfandyâr cannot be called Yatûk magician. (5) D. E. M $U._2$ and M $U._3$ add حقیقت before this. (6) DE has [Pahlavi] MU, MU_2 and MU_3 have [Pahlavi] corrected according to the Bundehesh. (7) Justi Bund. has [Pahlavi].

[illegible]

Chapter II.

دیگر پرسید[7] (1) [illegible]

(2) [illegible] (3) [illegible]

(1) D. E. has [illegible]. (2) This [illegible] is added according to D. E. (3) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [illegible]. The same word further up is [illegible] in all MSS. Both the words are one and the same. (4) DE has [illegible]. (5) In all the manuscripts this word with the preceding [illegible] va is written thus [illegible]. But as this gives no meaning I have arranged the words as above, *vide* p. 5, note 1. (6) D. E. omits this word. (7) MU_3 and D. E. have this in Pahlavi [illegible]. In MU_4 instead of this chapter, we find here two other chapters which I have given at the end as fragments. (8) Corrected according to D. E. and MU_3. MU and MU_2 have [illegible]. (9) MU_2 has [illegible]. D. E. has [illegible]

[Pahlavi text] [1]

(19) [Pahlavi text] [2] [3] [4] [5] [6]

(20) [Pahlavi text] [7] [8] [9] [10]

(21) [Pahlavi text] [11] [12] [13]

---

(1) Added according to D. E. because the sense is incomplete without it. (2) D. E. has [Pahlavi]. (3) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [Pahlavi]. (4) D. E. omits this [Pahlavi] (5) D. E. adds an [Pahlavi] before and a [Pahlavi] after this word. (6) Corrected according to D. E. and MU_4 MU and MU_2 have [Pahlavi]. (7) Given as in the original, but the words must be separated as below [Pahlavi]. (8) D. E. has simply [Pahlavi] (9) MU_4 adds [Pahlavi] before and another [Pahlavi] after this. Then we may translate "glory of the Kyâns." (10) Looks like [Pahlavi]; all other MSS. have [Pahlavi]. (11) Corrected according to D. E. and MU_4. MU and MU_2 have [Pahlavi]. (12) D. E. adds [Pahlavi] which gives no meaning. Perhaps from [Pahlavi] Arab. اسم the great name. (13) Added from D. E. and MU_4.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(17) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(18) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(1) All MSS. give a [illegible] before this word, but I think it is not wanted. (2) D. E. has [illegible]. (3) D. E. has [illegible]. This shows that this word in the preceding line also is the same and that the [illegible] in the beginning is a mistake. (4) D. E. has [illegible] with Persian چهار under it. (5) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [illegible] (6) MU and MU_2 give an additional [illegible] before this. It is not wanted. D. E does not give it. So corrected according to D. E. (7) D. E has [illegible]. (8) D. E. has [illegible] before it. (9) D. E. has [illegible]. (10) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [illegible]. (11) D. E. has [illegible]. (12) D. E. has [illegible]. MU_4 has [illegible]. (13) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [illegible] (14) MU omits this [illegible]. (15) D. E. has [illegible].

(13) [illegible]

(14) [illegible] [1] [illegible] [2] [illegible] [3] [illegible]

(15) [illegible] [4] [illegible] [5] [illegible]

(16) [illegible] [6] [illegible] [7] [illegible] [8] [illegible] [9]

(1) So written by MU and MU_2, but I think the letters must be arranged as [illegible] ; D. E. gives [illegible]. (2) D. E. has [illegible]. (3) For [illegible] D. E. gives [illegible] and gives P. برابر as its equivalent. (4) Corrected according to D E. MU and MU_2 have [illegible] for [illegible]. (5) D. E. has [illegible] which is correct. (6) For this and the following word D. E. has [illegible]. (7) The letters are separated according to D. E. MU and MU_2 have [illegible]. (8) Corrected according to D. E. MU has [illegible]. (9) Corrected according to D. E. MU has [illegible].

[illegible]

(10) [illegible]

(11) [illegible]

(12) [illegible]

---

(1) D. E. adds after this [illegible]. (2) MU and MU_2 have one [illegible] before this which is a mistake. D. E. has before this [illegible]. This seems to be a mistake of the copyist who while writing [illegible] may have by mistake repeated [illegible]. (3) D. E. adds [illegible] before this. (4) D. E. adds [illegible] after it. (5) D. E. has [illegible]. (6) Added according to D. E. which has [illegible]. (7) D. E. has [illegible]. (8) All MSS. add [illegible] before this, but it is not wanted. It gives no sense. In the next line the words (Jamik-i-Arum) occur again and there the [illegible] is omitted. (9) D. E. has [illegible]. (10) MU_2 writes this as [illegible]. (11) D. E. gives [illegible]. (12) MU and MU_2 have [illegible]. Corrected according to D. E. which has [illegible]. (13) D. E. writes [illegible]. (14) D. E. has [illegible].

(6) [Pahlavi text]

(7) [Pahlavi text]

(8) [Pahlavi text]

(9) [Pahlavi text]

(1) D. E. adds [Pahlavi text] before this. (2) D. E. and MU_2 have [Pahlavi text]. (3) D. E. has [Pahlavi text]. (4) D. E. has [Pahlavi text]. (5) Instead of [Pahlavi text] D. E. has [Pahlavi text]. (6) D. E. [Pahlavi text]. (7) Corrected according to MU_2 which has [Pahlavi text] where the first word seems to have been repeated and miswritten. (8) Corrected according to D. E. MU has [Pahlavi text] (9) Corrected according to D. E. MU has [Pahlavi text]. (10) D. E. has [Pahlavi text]. (11) D. E. has the following after this word: [Pahlavi text]. (12) D. E. adds [Pahlavi text] before this. (13) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [Pahlavi text]

(4) [illegible]

(5) [illegible]

---

(1) Corrected according to D. E. MU and MU_2 have [illegible]. (2) MU_2 has [illegible]

(3) Corrected according to D. E. and MU_2. MU has by mistake [illegible]. (4) D. E. has [illegible].

(5) Corrected according to D. E. because MU and MU_2 have by mistake given [illegible] and thus placed [illegible] at the end of the word instead of before it. (6) D. E. has [illegible]

(7) I have separated the words. MU has one word [illegible]. D. E. has [illegible] (8) MU. has [illegible]. so corrected according to D. E. (9) MU has [illegible]. so corrected according to D. E. which has [illegible]. Its Persian equivalent بدتر also suggests this.

[illegible]

Chapter I.

(1) [illegible][1] [illegible]

(2) [illegible][2] [illegible][3] [illegible][4] [illegible][5] [illegible][6] [illegible][7] [illegible][8] [illegible]

(3) [illegible]

---

(1) D. E. adds [illegible] before this. કેવીરીતે how. (2) D. E. has [illegible]. (3) The original has a word before this, but it is torn of. D. E. has no such word. (4) Corrected according to D. E. our text MU gives [illegible] which gives no sense. (5) D. E. has [illegible] avîdâdîya بي دادى which is better. (6) D. E. and MU_2 have [illegible] and [illegible]. The words in the text of MU are not quite clear, but they look more like those given above. (7) In MU and MU_2 written [illegible] [illegible] but in D. E. written [illegible] [illegible]. (8) D. E. has [illegible] and gives under it بى اندازه

ઓહરમજદ.

બાબ ૧.

૧. પુર્સીદ વિસ્તાસ્પ મલેકા આહ્રીગ હેન્મન દીને અવીજે ચન્દ શન્ત રોબાક ચેહવુનેત? વ અાખેર મિન જક મેમન અન્બામ વ જમાને યામતુનેત?

૨. ગોફ્તશ જામાસ્પે બએતાશ[1] આહ્રીગ હેન્મન દીન[2] હજાર શન્ત રોબાક ચેહવુનેત. આખેર વલ્મન્શાન મર્દુમાન ઇ દયન જક અન્બામ ચેહવુન્દ હમાએ વલ મિત્રાન-દરૂજ્અ ઇકર્વીમુન્દ. અયોક સેવત્મન દુદ શીન વ અરૂરક વ કદબા વાદુન્દ. વ પવન જક ચીસ અહ્રોન શત્ર વલ તાજીકાન અવસ્પારેન્દ. વ તાજીકાન કોલા યુમ નીરૂ-તર ચેહવુન્દ વ શત્રો શત્રો ફ્રાજ વખ્દુન્દ. મર્દુમ વલ અવારૂનીઅ વ કદબા વર્દેન્દ. વ કોલા મનદવમ જક ઇમલલુન્દ વ વાદુન્દ મિન શાન[3] નેફ્શમન તન સુદહુમેન્દતર, અવશાન રોયશ્ને[4] ફ્રારૂન અજશ આજ્દર ચેહવુનેત. પવન અવી યશ્તે[5] હેન્મન અહ્રોન શત્રો વલ દહુપદાન બારે ગેરાન યામતુનેત, વ હમારે[6] જહ્બાઇન વ અસીમીન વ બકુદચ[7] ગન્જે વ ખાસ્તે અન્બાર વાદુન્દ. વ હમાક અન્બીન[8] અપએતાક ચેહવુનેત. વ બકદચ ગન્જે વ ખાસ્તે હેહકાન વલ દસ્ત વ પાતખ્શાહીઅ એ દુશ્મનાન યામતુનેત, વ મર્ગીઅ અવીજમાને કબદ ચેહવુનેત.

---

(1) For this word baêtásh *vide* my Aiyàdgâr-i-Zarirán, Shatroiha-i-Airân, &c., p. 14 n. 9.

(2) The text has [illegible] I think the writer meant to write [illegible] [illegible] as in the first line of the question, but omitted the word by mistake; hence this superfluous [illegible].

(3) [illegible] These words are redundant. Better to take them as miswritten for [illegible] min jehân, *i.e.*, "whatever they say or do in the world"; or perhaps miswritten for [illegible] mûn-shân.

(4) rôyashnê, p. رویستن to grow.

(5) avi-yasht. DE. gives [illegible] avidâdîya بیدادی Injustice.

(6) hamâr p. همار quantity, measure, number; or it can be read amâr p. آمار calculation, minute search; or it can be taken for an adverb meaning 'constantly, always.' In that case also it is the same as p. همار hamâr which, as Steingass says, is used for hamwâr هموار. In that case we may translate "They always collect gold and silver and also a share of treasure and wealth, but all that disappear and become invisible."

(7) Bakudach. DE gives [illegible] as its Pers. equivalent. A little below, the word is written [illegible] bakad. Perhaps Avesta [illegible] P. [illegible]; perhaps miswritten for [illegible] kabad, *i.e.*, much.

ઓહરમજ્દ Oharmazd.

ભાગ ૧ Chapter 1.

૧. ગુશ્તાસ્પ પાદશાહે પુછ્યું કે "આ ખાવેશ દીન કેટલાં સાલ ચાલુ રહશે? અને ત્યારપછી કેવો વખત અને જમાનો આવી પહોંચશે"?

૨. સેતારે શનાસ જામાસ્પે કહ્યું કે "આ દીન ૧૦૦૦ વર્ષ ચાલુ રહેશે. પછી તે માણસો, કે જે તે જમાનામાં થશે, તે સઘળા મેહેરદરૂજમાં રહેશે (એટલે કોલ તોડશે). એકબીજા સાથે કીનો અને અદેખાઈ અને જુઠું અમલમાં લાવશે, અને તે સબબથી ઈરાન શેહર આરબોને સોંપી દેશે. અને આરબો દરરોજ વધારે કૌવતમંદ થશે અને શેહરે શેહર જીતી લેશે. માણસો ખોટાં અને જુઠાં તરફ ફરશે. અને દરેક ચીજ, જે તેઓ બોલશે અને કરશે, તેથી તેઓનું તન વધારે ફાયદેમંદ (થશે, પણ તેઓનાં રવાનનો) વાજબી વધારો તેથી નુકસાન પામેલો થશે. આ ઈરાનના મુલકની બેઈમાનીથી પાદશાહોને મોટી ચિંતા પહોંચશે, અને સોનેરી અને રૂપેરી જથ્થો (એટલે સુના અને રૂપાનો સંગ્રહ), અને વળી ગંજ અને ખજાનાનો હિસ્સો એકઠો કરશે. અને સઘળું બેમાલૂમ અને નાપેદા થશે. અને વળી દેહકાનોનો ગંજ અને દોલતનો હિસ્સો દુશ્મનોના હાથ અને પાદશાહી (અથવા સત્તા) માં જશે, અને કવખતનાં મોત ઘણાં થશે.

1. King Vishtâsp asked, " For how many years shall this holy religion continue ? And after that what (sort of) time and age shall arrive ?"

2. Jamâsp, the astrologer, said, " This religion will continue for 1,000 years. Afterwards, the men, who shall flourish in that age, will all resort to breach of promise. One will behave towards another with vindictiveness, jealousy and untruthfulness, and owing to that cause, they will let the country of Irân go to the Arabs. And the Arabs will be stronger every day, and will take hold of cities after cities. Men will turn towards falsehood and untruth. And from everything, that they will say and do, their body will be more benefited, (but) their proper (spiritual) growth will be injured. On account of the want of faith in this country of Irân, heavy burdens (*i.e.*, anxieties) will fall on the kings, and they will amass quantities of gold and silver and also shares of treasure and wealth. And (at last) all will be out of sight and will disappear. And also, the share of the treasure and wealth of the Dehkâns (*i.e.*, the village landlords) will pass into the hands and power of the enemies, and many untimely deaths will occur.

---

(8) anbin [illegible]. It can also be read "hobin" (*vide* Pahlavi Pazand (Glossary, pp. 19 and 127), meaning " as before, again. " The sense in that case would be : Men will amass wealth, but all will vanish again. D. E. gives [illegible] as its equivalent.

૩. વ હમાક અઈરાન શત્ર વલ યદ્‌મને વલ્‌મન્‌શાન દુશ્‌મનાન યામતુનેત, [1] અનઈરાન દર અઈરાન ગોમીજીયએન્દ, [2] અએતુન આઈગ અઈરીઅ મિન અનઈરીઅ પએતાક લા યેહવુનેત. જક ઈ અઈર લખ્વાર અનઈરીઅ ઈકવીમુન્દ.

૪. વ પવન જક સલીઆ અન્બામ જક ઈ તોબાન્‌ગર જક ઈ દર્યુશ ફ્રૂખુ યખ્‌સુન્દ. જક દર્યુશ બેનેકૂશમન ફ્રૂખુ લા યેહવુનેત. વ આઝાદાન વ વુઝોર્ગાન વલ જીવન્દીઅ અવીમીજે યામ્‌તુનેત. અવ્‌શાન મર્ગીઅ અએતુન બસીમ મયમમુનેત ચેગુન અપુ વ અમ વીનરનેએ [3] ફ્રજન્દ વ અમીતર દુખ્તર પવન કાવીન [4] બરા યેહવુનેત. બેન્તમન મુનશ અજશ જરહુનેત પવન વહાક [5] બરા મજદુનેત. [6] વ બેન્‌મન અબીતર વ અમીતર મખીતુનેત અવશ દયન જીવન્દગીઅ મિન કતે ખુદાઈઅ જવીત વાદુનેત. [7] વ [8] કસ બેરાદર વ મસ બેરાદર મખીતુનેત. અવશ ખાસ્તે રાએ જુર વ અ-રાસ્તે [9] મદમ ઈમલ્લુનેત. વ નીશ્મન જાને નેકૂશમન પવન મર્ગરઝાન બરા યેહવુનેત. વ ખુર્દક [10] વ અપએતાક મર્દુમ વલ પએતાકીઅ યામ્‌તુનેત વ જુર ગોકાસીઅ [11] વ અરાસ્ત વ કદબા ફ્રાખુ [12] વજલ્લુનેત. લેલીઆ અયોક લેવત્‌મન દુદ લોખ્મા વ અશ વસ્તમુન્દ વ પવન દુસ્તીઅ સાતુન્દ વ યુમે દેદીગર પવન ખય એ અયોક દેદીગર યારે સાજેન્દ વ સલીઆ અન્દીશેન્દ.

---

(1) In MU the portion of the page bearing this word being a little torn off, I took this word to be I 'va.' But after the text was printed, on more carefully looking to the portion torn off, I find that the word looks like dar. DE and MU_2 also give . So the word *va* in the text must be substituted by *dar*.

(2) The mixture and the change, referred to here, do not seem to be confined to persons alone, but they apply to all things.

(3) P. بینش seeing. (4) P. کابین matrimony. (5) P. بها price, ભાવ.

(6) to sell. Arabic. مزابنة selling fruit on the tree.

(7) The sense seems to be : that the son will expel the parents from their house. The Persian Jâmâspi takes quite the contrary sense. It says: و پدر پسر را در زندگانی از خانه بیرون کند *i.e.*, The father will expel the son from the house in his lifetime.

(8) It is better to omit the I 'va.' The Persian Jâmâspi suggests this omission. The meaning then would be "The younger brother strikes the elder brother."

(9) a-râst falsehood. This meaning suits well, if we take the preceding word also for 'falsehood' (Arab. زور). But we can read this word "anâst" (*i.e.*, irreverence) also. In that case, we must take the preceding word in the sense of p. زور force. The translation then would be, "He speaks violently and irreverently." This corresponds with the Persian Jâmâspi, which says دشنام دهد

(10) P. خرد or خورد or خورده. It is generally written .

૩. અને સઘળો ઈરાનનો મુલક તે દુશ્મનોના હાથમાં જશે, અને ઈરાનની બાહેરનાઓ ઈરાનીઓની અંદર ભેળાઈ જશે, તે એવી રીતે કે, ઈરાની, નહીં-ઈરાનીથી માલૂમ નહીં પડી આવશે. તે કે જે ઈરાની તે પાછું નહીં ઈરાની થશે.

૪. અને તે બૂરા વખતમાં, તે કે જે તવંગર, તે, તે કે જે દરવીશ, તેને સુખી ગણશે. દરવીશ પોતે સુખી થતો નથી. અને મોટાં માણસો અને બુઝોર્ગો વગર મજાની જીંદગીએ પહોંચશે. તેઓને મોહોત એવું ખુશ દેખાશે, કે જેમ બાપ અને માએ ફરજંદને જોવાથી, અને માએ છોકરીના પરણવાથી (ખુશી) થાએ. અને છોકરી જે તેને તેણીથી અવતરશે તેને કિમત લઈ વેચશે. અને છોકરો બાપને અને માએને મારશે અને તેઓને તેઓની જીંદગીમાં ઘરની માલેકીથી દૂર કરશે (એટલે તેઓને ઘરમાંથી કહાડી મુકશે). અને નાનો ભાઈ અને મોટો ભાઈ (એક બીજાને) મારશે. અને તે પૈસાને ખાતર જુઠું અને ખોટું બોલશે. અને સ્ત્રી પોતાના જાનને મર્ગરજાન (ગુનાહ) માં નાખશે. અને હલકા અને નહીં જણાયલા પુરૂષો જાહેરાતમાં આવશે. અને ખોટી ગવાહી અને અરાસ્તી અને જુઠું સારી રીતે ફેલાશે. રાત્રે એક બીજા સાથે ખાણું અને શરાબ ખાશે પીશે અને દોસ્તીથી ફરશે અને બીજે દહાડે એક બીજાના જાન (લેવા) માટે યુક્તિ કરશે અને બૂરૂં વિચારશે.

3. And the whole of the country of Irân will pass into the hands of the enemies, and non-Irânians will mix themselves among the Irânians in such a way, that an Irânian cannot be distinguished from a non-Iranian. That which is Irânian will become again non-Iranian.[2]

4. And in those bad times, he who is rich, will consider him, who is poor, to be happy. The poor man himself will not be happy. And noble and great men will come to (the state of passing) life without any pleasure. To them, death will appear as pleasant, as the sight of children to parents, and of the daughter in matrimony to her mother. She will sell for money, the daughter that will be born to her. And the son will strike his parents and will drive them away from their house in their lifetime.[(5)] And the younger brother[(6)] and the elder brother will strike (each other). And for the sake of wealth he will speak falsehood and untruth. And women will give their lives up to mortal sins. And insignificant and unknown persons will come to public notice. And false evidence and untruthfulness and falsehood will spread abundantly. At night, they will eat food and drink wine with each other and behave in a friendly way, but the next day, they will seek means for taking each other's life and wish evil.

---

(11) [illegible] a witness. P گواهی

(12) P فراخ abundantly.

૫. વ દયન જક સલીઆ અન્બામ જક મુનશ ફ્રજૅન્દ લવેત પવન ફ્રપુ યપ્ય-સુન્દ. જક ઈ મુનશ ફ્રજૅન્દ અએતા પવન ચશ્મે ખ્વાર દારેન્દ. વ કબદ મર્દુમ વલ અઆ-જદહીકીઅ(1) બીગાનીઅ(2) વ સાખ્તીઅ(3) યામ્રુતુનેત. વ અન્દરવાએ અએશુફ્તે(4) વ સર્દ વાત વ ગર્મ વાત વજેત(5). વ બરે આવૅરાન કએમ બરા યેહવુનેત, વ જમીક મિન બર્ગ(6) બરા વજ-લુનેત. વ ઍન્મન ચન્દે વજેહકાર(7) બરા યેહવુનેત વ કબદ અવીરાનીઅ બરા વાદુનેત. વ વારાન અવીહંગામ વારેત, વ જક મુન બારેત અવીસુદ વ સલીઆ યેહવુનેત. અબર મદમ આસ્માન ગર્દેદ. વિસ્પ જુર મિન નપેશ્ત સલીઆ યાતુનેત. વ કોલા અર્હશ મિન ગોફ્ત વ ગોબશ્ને નપેશ્ત વ પતમાન લખ્વાર ઈકવીમુન્દ. વ કોલા મર્દુમ મુન અન્દક શપીરીઅ અશ જીવન્દગીઅ અવીમીજૅતર વ સલીઆતર યેહવુનેત. વ કતીજક(8) બરા કર્દે(9) બઅતા યેહવુનેત. અશ્વબાર બરા પઈક(10) વ પઈક પવન અશ્વબાર યેહવુનેત.

૬. બન્દેગાન પવન રાસે આજાદાન સાતુન્દ(11). બરા યજદાન(12) આજાદીઅ પવન તન મેહમાન લા યેહવુનેત. વ મર્દુમ જક વિશ(13) વલ અપસગરીઅ વ અવારૂન કુનરનીઅ વર્દેન્દ, વ મીજે એ અરાસ્ત બરા ખવીતુન્દ. અવ્શાન મીત્રો વ દુશારીમ પવન દહીક. મર્દુમ અપુર્નાએ જુદ પીર વજલુન્દ.

---

(1) aózdahîkih. This reading is not certain. Aoz and dahik, ravage, havoc p. annoyance. Av. (Glossary of Viraf., p. 191-192).

(2) p. بیگانگی

(3) I think the word must be read with the preceding *va*, and is miswritten for vihâdih (Av.) (*i.e.*, breaking, dislocating, harm, injury) which D E. gives. The meaning of the whole sentence is doubtful. Perhaps the word is sakhtih 'hardship.'

(4) P. آشفته (5) P. وزیدن to blow.

(6) If we read "min bari" then we can take the next word in the sense of "without." The translation then would be, " The earth will go forth, without fruits."

(7) Perhaps miswritten for vazehgar, sinful ; or perhaps p. وشی lying. The meaning is doubtful.

(8) It seems to be miswritten for p. کنیزک a maid. virgin. (9) D.E. has kardê, which is better. (10) P. پیک a footman ; cf. Pers. Jamaspi و سوار پیاده گردد و پیاده سوار گردد

(11) Cf. Persian Jamaspi و بنده.....براه و آئین آزادگان روند

(12) If we take as giving an intensive signification and read as shân, the meaning would be " Freedom or nobility will not be a guest in their body," *i.e.*, they will not be free for a long time. Cf. Persian Jamasp. و ایشانرا بسی بقا نبود

(13) P. بیش

૫. અને તે બૂરા વખતમાં તે, કે જેને ફર્જન્દ નથી હોતાં, તેને સુખી ગણેછે. તે કે જેને ફર્જન્દ હોય છે તેને હલકી નજરથી ગણેછે. અને ઘણા માણસો નુકસાન, બેગાનાપણું અને હાણીને પહોંચશે. અને સખત હવા અને થંડા પવન અને ગરમ પવન ફેકશે. અને ઝાડોનાં ફળ ઓછાં થશે, અને જમીન પાતરાંથી ભરેલી થશે. અને ફર્જન્દો કેટલાંક ગુનેહગાર થશે, અને ઘણી વેરાની કરશે. અને વરસાદ કવખતે વરસશે, અને જે કાંઈ વરસશે, તે વગર ફાયદાનો અને ખરાબ થઈ પડશે. વાદળાં આસ્માનપર (વરસ્યા વગર) ફર્યા કરશે. સઘળો જુલમ લખી શકાય તે કરતાં બૂરો આવી પડશે. અને દરેક ધણી પોતાના બોલવાથી અને લખેલા વ-ચનથી અને કબૂલાતથી પાછા ફરશે. અને દરેક મરદ, જે થોડી ઘણી ભલાઈ (ધરાવતો હશે), તેની જીંદગી ઘણી વગર મજાહની અને બૂરી થશે. અને કુમારીકા ઘર કર્યા વગર (ઘરઘ-ણીઆણી) થશે. ઘોડેસ્વાર પીઆદાની જગ્યાએ અને પીઆદો ઘોડેસ્વારની જગ્યાએ થશે.

૬. ગોલામો, અમીર માણસો (આજાદાન) ના માર્ગપર ચાલશે. યજદાન સિ-વાય છુટાપણું તનમાં મેહમાન તરીકે રહેશે નહીં. અને તે માણસો મોટાં (ગણાશે), જેઓ પશેમાની નહીં કરવા તરફ અને ગુનાહ ભર્યા કામ તરફ ફરશે, અને જુઠાની મજાહ પિછાનશે. તેઓની મિત્રાચારી અને મોહોબત ડંખ સાથેની (થશે). જવાન માણસો જલદીથી બુઢા થશે.

5. And in those bad times, he, who has no children, will be considered happy. He, who has children, will be looked at with contempt. And many persons will reach the state of harm,[1] want of sympathy[2] and injury[3]. And boisterous weather, cold winds and hot winds will blow. And less fruits will grow on trees, and the land will be full of leaves.[6] And children will be somewhat sinful[7] and cause great devastation. And it will rain out of season, and when it will rain, it will be to no advantage, and it will do harm. The clouds will move (about) in the sky (without raining). All the misery will be worse than what can be described. And everybody will turn away from his words, his written words, and his promises. And all those who will have any virtue, will have their lives more unpleasant and more miserable. And a virgin[8] will be(a housewife) without having taken[9] a house (*i.e.*, without marrying). A trooper shall be in the place of a footman[10] and a footman in the place of a trooper.

6. Slaves will walk over the paths of great men. Freedom (or nobility) will not be the guest of (one's) body, except in the case of God. And those men will be great, who will turn towards non-repentance and dishonest actions, and will cherish the pleasure of untruthfulness. Their friendship and love (will be full) of sting. Young men shall be old very early.

---

(14) - not, paçgariha ' repentance ' from paç ' back '.

(15) Cf. Persian Jamaspi.

و مردم از بد کردار خود پشیمان نشوند

૭. વ કોલા અઈશ મિન સલીઆ કુનશ્નીઅ એ નેકુશમન શાદ યેહવુનેત પવન અવર્માન[1] યખ્સુન્દ. વ શત્રો શત્રો મતા મતા વ રોતસ્તા રોતસ્તા અયોક લેવતમન દુદ કોખ્શશ્ન કારીજ્જાર વાદુન્દ[2] વ મિન હેદીગર મનદવમ પવન આજાર[3] ઈનસ્યુન્દ, વરતર્ગ વ રૂજી વ સેતામે[4] ગબ્રા પવન તગ[5] યખ્સુન્દ. વ ફ્રજાને વ શપીર દીન મર્દુમ પવન શેદા યખ્સુન્દ.[6] વ અઈશચ અઈશ પવન આવાયસ્તે નેકુશમન પવન કામે લા યામતુન્દ.

૮. વ મર્દુમ પવન જાક ઈ સલીઆ અન્બામ જારહુન્દ મિન અસીન વ રૂઇ[7] સખ્ત સખ્તતર યેહવુન્દ. બરા હમ ખુન વ ગુશ્ત યેહવુન્દ,[8] અદીનશ[9] મિન સન્ગ સખ્તતર યેહવુન્દ. વ અફસુસ[10] વ રીશખારીઅ[11] પીરાઇ યેહવુનેત. વ કોલા અઈશ વલ બીગાનગીઅ વ આવાન-[12]-યશીઅ એ આહરેમન દરવન્દ યામતુન્દ. વ મીત્રાન દરૂજ[13] વનાસ દયન જાક અન્બામ વાદુ-ન્દ. તીજ વ જુદ દસ્ત પીશન[14] યામતુન્દ ચેગુન આવે તજશ્ને વલ દર્યાવ.

૯. વ આતશાને અઈરાન શત્ર વલ કહવ્જાવશ્ને[15] અફસારશ્ને[16] યામતુન્દ, વ યખ્ન વ ખ્વાસ્તે વલ યદમને અન-ઈરાન દરવન્દાન યામતુનેત. વ હમા અફદીન બરા યેહવુન્દ. વ ખ્વાસ્તે કબદ ગેર્દ વાદુન્દ, અવશ બર લા વશતમુન્દ. વ હમાએ વલ યદમને સરદારાન અવીસુદાન યામતુનેત. વ કોલા અઈશ કર્દ કુનશ્ને વલમન દુદ લા પસન્દેન્દ. વ સાખ્તીઅ વ હનાકીઅ જાકુશાન મીન વલમનશાન મદમ યામતુનેત જીવ-ન્દગીઅ અવીમીજે વ મર્ગીઅ પાનકીઅ દારેન્દ.

---

(1) Awarmând ‘ supremacy ’. Cf. Shikand Gumanik Vijar, Vocabulary, p. 233.

(2) Cf. Persian Jamaspi.

و مردم شهرها و روستاها و دیها با یکدیگر جنگ و خصومت و خلاف کنند

(3) P. آزر strength, power. (4) P. ستام ornaments of gold or silver.

(5) P. تک stroke, blow.

(6) Cf. Persian Jamaspi.

و مردم نیک و دانارا بدیوانه دارند

(7) [illegible] miswritten for [illegible]. E has correctly written it. Metal. Neryôsang translates it as धातु. cf. Shikand Gumanik Vijar. It can also be read run-i-(sakht and compared with p. رویین brazen, bell-metal. (8) DE. omits this word [illegible].

(9) Read [illegible] ‘adinash’ as given by D E. (10) P. افسوس ridicule.

(11) Ridicule p. ریش beard and خریش a butt. Literally “ making the beard a butt of remarks.” P. ریشخندی a laughing stock.

(12) Association, lit., the pleasure of the palace. [illegible] p. ایوان palace, hall, and یش rejoicing. (13) Cf. Persian Jamaspi. مهر دروج زود رسد

(14) P. پیشان The utmost extremity in front.

Cf. Persian Jamaspi چنان تیز رود این گناها که آب از بالا نشیب رود

(15) Seems to be miswritten for Kahahishna. p. کاهیدن to diminish.

(16) [illegible] p. افسردن to cool, extinguish.

૭. અને દરેક જણ પોતાની બૂરી કરણીથી ખુશી થશે અને તેને સરસાઈ તરીકે ગણશે. અને શેહર શેહરો, ગામ ગામો, અને ગામડાં ગામડાંઓ, એકબીજા સાથે કજીઆ લડાઈ કરશે અને બીજા પાસેથી કોઈ ચીજ જોરથી છીનવી લેશે, (અને બીજા) ધણીનાં કપડાં અને રોજી અને ઘરેણાં મારફ઼ારથી લઈ લેશે. અને ડાહ્યા અને ભલી દીનવાળા માણસોને દેવ તરીકે ગણશે. અને કોઈપણ ધણી પોતાની હાજતે (અને) મોરાદે પહોંચશે નહીં.

૮. અને તે ખરાબ વખતમાં, જે માણસો જનમશે, તેઓ લોખંડ અને સખત ધાતુ કરતાં વધારે સખત થશે. જો કે તેઓ લોહી અને ગોશતનાં બનશે, તોપણ તેઓ પથ્થર કરતાં પણ વધારે સખત થશે. અને બુઢાપાની મશ્કેરી અને ઠઠા થશે. અને દરેકજણ બૂરા આ-હરેમનની અજાણી સોહોબત અને સંગતમાં પહોંચશે. અને તે વખતમાં મેહર દરૂજીનો ગુનાહ કરશે. અને જે પ્રમાણે વેહતું પાણી દર્યા તરફ઼ (સેતાબ દોડેછે), તે પ્રમાણે સેતાબ અને જલદીથી (તે ગુનાહ કરનારાઓ પોતાનો) હાથ ઘણો આગળ લંબાવશે.

૯. અને ઇરાનશહેરના આતશો, કમી થવાની અને બુજાઈ જવાની હાલતે પહોંચશે, અને (ઈરાનની) દોલત અને મિલકત નહીં—ઇરાની દરવંદોના હાથમાં પહોંચશે. અને સઘળા બુરીદીનના થશે. અને તેઓ ઘણો માલ એકઠો કરશે, અને તેઓ તેનું ફ઼ળ નહીં ખાશે. અને સઘળું વગરફ઼ાયદે સરદારોના હાથમાં જશે. અને જે કોઈ કામ, હરકોઈ ધણીએ કર્યું હશે, તે બીજાઓ પસંદ કરશે નહીં. અને સખ્તી અને હલાકી, જે તેઓને તેઓથી પહોંચેછે, તે જીંદગીને વગર મજાની અને મોતને રક્ષણકારક રાખશે (એટલે લોકો જીંદગીને દુ:ખી સમજશે અને મોતમાં છુટકારો સમજશે).

7. And everybody shall be pleased with his own evil actions, and will consider them to be superior. And cities and cities, towns and towns, and villages and villages, will fight and quarrel among themselves,[2] and will snatch things from others by force, and will take forcibly from (other) persons, their clothes, livelihood and ornaments. And they will take wise men and people of good religion, for demons. And nobody whatever shall acquire his wants and desires.

8. And those persons, who will be born in those bad times, will be harder than iron and hard metal. Although they will be made up of blood and flesh, they will be harder than stone. And old age will be ridiculed and laughed at. And everybody will fall into the strange company and association of the wicked Ahirman. And they will commit the sin of Mithra Daruj (*i. e.*, breach of promise) in those times. They will stretch forward their hands (of sin), as quickly and rapidly, as the flowing water (that runs) to the sea.

9. And the fires of the country of Irân will come to the state of diminution and extinction; and the wealth and property (of Irânians) will go to the hands of non-Iranian wicked persons. And all will be of bad religion. And they will collect a good deal of wealth but will not enjoy its fruit. And all will go to the hands of chiefs without any advantage. And whatever actions one may do, will not be approved of by others. And the hardship and annoyance, which will come to them from these, will make (*lit.* keep) life unpleasant and death protective.

૧૦. આખેર આખીજેત દયન ખોરાસાન જમીક ખુદૈક વ અપએતાક ગબરાઇ [1] ઈ કબદ મર્દુમ સોશીઆ રોયશ્મન નીજે તીજ વ શત્ર ચીરગીઅ પવન શરીતાઇઅ વલ નેકુશમન કર્દ યેહવુનેત. બેનકુશમન મીઆને શરીતાઇઅ અનબીન અપએતાક યેહવુનેત. પાતખ્શાહીઅ હમા મિન અઇરાન્ગાન વજલુનેત વલ અનઇરાન યામતુનેત વ કબદ ક્રીશ વ દાદ વ રવેશને યેહવુન્દ. વ અઓઝે તને અયોક વલ્મન દુદ પવન કુક્ યખસુન્દ; મર્દુમ અઓજ તન ખાર [2] બરા બેદ.

૧૧. અવત હેન્મનચ ઈમલ્લુનસ આઇગ દયન જકાઈ યેહવુન્ને વલ્મન અવર્વીજ [3] ખુદા દયન જમીકિ અરૂમ કબદ શત્ર વ કબદ શત્રોસ્તાન વખ્દુનેત, વ કબદ અરાસ્ત પવન ઈસ્વાર [4] મિન જમીકિ અરૂમ યાઇત્યુનેત.

૧૨. આખેર વલ્મન ઈ અવરવીજ ખુદાએ ઈમીતુનેત, વ મિન જક ફ્રાજ ફ્રજન્દાને વલ્મન પવન ખુદાઇઅ ઈતીબુનન્દ, વ શત્ર પવન ચીરીઅ નત્રુનન્દ, વ કબદ સેતામએ અવીદાદ પવન મર્દુમે અઇરાન શત્ર વાદુનન્દ વ કબદ યેમુન પવન હામોઈન [5] બરા વલ યદમને વલમન્શાન યામ્તુનેત.

૧૩. વ આખેરચ વલ હબ્સીઆન [6] હોબીન [7] ખુદગીઅ યામતુન્દ. વ દયન જક સલીઆ અન્બામ મીલ વ આજર્મ લા યેહવુન્દ. અવ્શાન મસ મિન કસ વ કસ મિન મસ લા પએતાક. અજશાન હમ પુશ્તીઅ [8] લા યેહવુન્દ.

---

(1) The text has ږ ری It must be read د سد Gabrâi-i.

(2) P. خوار contemptible. This word has also an opposite meaning, *viz.*, glorious. In that case it can be compared to ستاد. The opposite meaning will also do here.

(3) Cf. Shikand Gumâni.

(4) P. اسوار cavalry. Or we may take Ayôbâr as given by D E: "once upon a time."

(5) Read ᠐᠐ before this word in the text, where it is omitted by mistake. P. هم آیین

(6) P. حبشیان Abyssinian negroes.

(7) Pahl. Paz. glossary "as before, again, in the same way."

(8) P. پشتی aid.

૧૦. સેવટે ખોરાસાનની જમીનમાં એક કમીનો અને વગર જણાયલો મરદ ઉભો થશે, જે ઘણા માણસો અને ઘોડાઓને અને તેજ નેજાના માંથાઓને (એટલે નેજા વાળા લશ્કરને) અને મુલકને બાહાદુરીથી પોતાની પાદશાહીમાં કરશે (એટલે લાવશે). ને પોતે પોતાની પાદશાહીની વચ્ચે અનદીઠ અને બે માલૂમ થશે. અને સઘળી પાદશાહી ઈરાનીઓના (હાથમાં) થી જશે અને નહીં ઈરાનીઓને પહોંચશે અને રીત અને કાયદા અને રિવાજો ઘણા (પ્રકારનો) થશે. અને એકના તનનું જોર બીજો પહાડના જેટલું ગણશે; અને તનના જોરવાળા માણસો હલકાં થઈ પડશે.

૧૧. તુંને હું આ પણ કહુંછું કે બીજી બનેલી ચીજોમાં, તે ફતેહમંદ પાદશાહ અરૂમના મુલકમાં ઘણાંક શેહરો અને મુલકો લેશે અને ઘણીક જુઠાઈ અરૂમના મુલકમાંથી (પોતાના) સવારો મારફતે લાવશે.

૧૨. પછી તે ફતેહમંદ પાદશાહ મરણ પામશે, અને તેના પછી ચાલુ તેનાં ફરજંદો પાદશાહી ઉપર બેસશે, અને મુલકને મજબુતીથી તપાસી રાખશે, અને ઈરાનનાં મુલકના માણસો ઉપર ઘણો જુલમ (અને) બેઈનસાફ કરશે અને ઘણી દોલત તેજ રીતે તેઓના હાથમાં જશે.

૧૩. અને પછી સેવટે તેજ મુજબ સઘલી હેયાત ચીજો હબસીઓને પોહોંચશે. અને તે બુરા જમાનામાં કોલ અને ઇનસાફ રહેશે નહી. અને તેઓમાં, નાનામાંથી મોટાઓ, અને મોતામાંથી નાનાઓ, પીછાની શકાશે નહી. તેઓમાં એકમેકને મદદ હોશે નહીં.

10. In the end, there will arise in the country of Khorasan, an insignificant and unknown man, who will bring by his valour, several persons and horses, (and), sharp edged lances and the country under his own rule. He himself will be invisible and will disappear from the midst of his rule. And the sovereignty will all pass away from the Irânians and will go to the non-Irânians, and there will be (prevalent) various customs, rules and usages. And the strength of the body of one, others will count for (that of) a mountain, and men with physical strength will be contemptible. (1.)

11. I say this also, that among other things, that triumphant monarch will seize many cities and regions in the land of Arum, and will introduce by means of his cavalry, much untruthfulness from the country of Arum.

12. Then the victorious monarch will die, and continuously after him, his children will sit on (the throne of) sovereignty, and will guard the country with force, and will exercise oppression and injustice on the people of the country of Irân, and in the same way much wealth will pass into their hands.

13. And in the end, in the same way, all existing things will go to the negroes. And in those bad times, there will be no faith and justice. Among them the great, cannot be distinguished from the low, and the low from the great. There will be no mutual help among them.

૧૪. અવત દેન્મનચ ઈમલ્લુનમ, આઈગ વલ્મન શપીર, મુન મીન અમીતર લા જરહુનેત; આયુપ અમત જરહુનેત, બરા ઈમિતુનેત,[1] વ લા ખદીતુનેત દેનમન અન્દ સલીઆ વ દર્વીશે[2] પવન હજારે રોયશ્મને જર્તુહસ્તાન. લા ખદીતુન્દ જક રબા કારીજાર ઈ વલ આવાયદ બુદન જક અન્દ ખુન રીજશ્નીઅ દયન જક અન્બામે આવાયદ બુદન. પવન બર બરા બરે મર્દુમ બરા લા માનેન્દ.

૧૫. વલ્મન્શાન તાજીકાન લેવત્મન અરૂમીઆન તુર્કાન દયન ગોમીજેન્દ, વ કેશ્વર બરા વશુપેન્દ,[3] વ આખેર સ્પેન્દોમદ વલ ઓહર્મજ્દ વાન્ગ વાદુનેત, આઈગ લે દેન્મન સલીઆ વ હનાશીઅ લા તાવનમે.[4] અજીર અજપર બરા લે યેહવુનમ વ દેન્મન મર્દુમ અજપર અજીર બરા વખદુનમ. વાત વ આતશ વ મર્દુમ બરા આજારેન્દ મિન કબદ મુસ્ત[5] વ અદાદીહા જકશાન પતશ વાદુન્દ.

૧૬. વ આખેર મીલ અએશમ અકવીન[6] બરા પતકીજેન્દ,[7] વ દયન જક પત્કીજશ્ને વ દરૂજ આઈ વદીનગાન[8] કર્દેન્દ,[9] પવન ખુદાઈએ જમ બસ્ત ઈક્વીમુનાત.[10] પવન ખુદાઈએ બીવરસ્પ મિન બન્દ બરા રીસ્ત. બીવરસ્પ પવન જક દરૂજ હમ પુર્સીઅ દાશ્ત, વ જક દરૂજ કાર દેન્મન, આઈગ બરે જુર્તકાન બરા કાહીનેત. વ આત લા જક દરૂજ રાએ બુદ

(1) Cf. My "Yádgâr-i-Zarirân," etc., p. 18, para. 45.

(2) P. درویشی poverty. DE gives [Pahlavi]. If we take this word, the meaning would be "will not see these various distresses, fully up to the brim (lit. head).

Cf. Pers. Jamaspi.

خنک آن روان که در کالبد نیاید و از مادر نزاید و اگر زاید زود بمیرد تا نبیند آن سهمگین روزگار و ویرانی که در شهر باشد

(3) [Pahlavi] to destroy. گشوفتن or آشوفتن. Av. [Avestan] and [Avestan]

(4) Cf. Pers. Jamaspi.

پس فرشتهٔ زمین بناله و گوید که بر نتوانم این سختي و دشواری زیر بدالا باشم

(5) مُشت a blow with the clenched fist.

(6) Once. [Pahlavi] P. یک and [Pahlavi] time.

(7) [Pahlavi] or [Pahlavi] to beat, to disturb. P. کاویدن

(8) [Pahlavi] P. بد. Then, as we have مهین mehin, the great, from meh, we may have vadin from vad; evil minded-persons.

(9) It is better to take [Pahlavi] as MU and MV_2 give it, and not [Pahlavi] as given by D E.

(10) Cf. Pers. Jamâspi.

ومهر ایزد داور بفریاد رسد یاني زمانه از بدی و ستمگاري اندک بهتر شود

૧૪. તુને હું આ પણ કહું છું, કે તે (ધણી) ભાગ્યવંત, કે જે માએથી જનમેજ નહીં; અથવા જનમે તો તુરત મરી જાએ, અને આ તરેહવાર બદી અને ગરીબી જરથોશ્તના હજારાની સેવટે જોએ નહી. તે મોતી લડાઈ, કે જે થવી જોઈએ, (અને) તે કેટલીક ખુનરેજી, કે જે તે વખતમાં થવી જોઈએ, તે જોએ નહી. માણસની છાટી ઊપર તે (લડાઈ અને ખુનરેજી) બરાબર રહે નહી.

૧૫. તે આરબો, રૂમીઓ અને તુર્કો સાથે ભેલાશે, અને મુલકને ખરાબ કરશે, અને સેવટે સપેન્દારમદ, ઓહર્મજ્દ આગલ પોકાર કરશ કે "આ બદી અને હલાકી હું ખમી શક્તી નથી. હું નીચે કે ઊપર હોવું છું કે આએ માણસોને ઊપર અને નીચે હું પકડું છું (એટલે જ્યાં હું જોઊંછું ત્યાં માણસોને હું નીચલા ગુનાહ કરતા પકડું છું)." પવન અને આતશ અને માણસોને, ઘણી જાસ્તી અને બેદાદી, જે તેઓ તેની (એટલે સપંદારમદ જમીન) ઊપર કરે છે, તેથી દુઃખ દે છે.

૧૬. અને પછી સુલેહ એક વખત ગુસ્સાને મારશે (અથવા મેહર યજદ અએશમ દેવને મારશે), અને તે (વખત) માં, મારામારી અને જુથાઈ, જે બુરાઓ કરતા હતા, તે જમશેદની પાદશાહીમાં બંધ થાઈ. તે જોહાકની પાદશાહીમાં બન્દથી પાછી છુટી (એટલે તેના વખતમાં બુરાઇ વગેરે પાછું ફેલાયું). જોહાક તે દરૂજ સાથે મસલત રાખતો

14. I tell you this also that, that person will be fortunate, who will not be born of his mother; or who, if born, will die soon, and may not see this distress and poverty at the end of the millennium of Zoroaster. He may not see that great war, which must ensue and that shedding of blood which must take place at that time. It may not continue on the breasts of men.

15. The Arabs will mix with the Arumians and the Turks, and destroy the country, and in the end Spendârmad will complain before Oharmazd "I cannot tolerate this evil and distress. Whether I am below or above, I catch these men above or below (doing unlawful acts)." They ill-treat the wind, the fire, and men, by means of the great oppression and injustice, which they exercise upon it (*i. e.*, upon Spendârmad or the earth).

16. And then peace will overcome (*lit.* beat) wrath, and during that (time), quarrel and falsehood, which the evil-minded exercised, were shut up in the sovereignty of Jamshed.[6] In the sovereignty of Bivarasp, it, (*i. e.*, falsehood) was released from restraint. Bivarasp held consultation with that demon. And the work of that demon was this, that it diminished the crop of grain. If you will not be for (*i. e.*, in alliance with) that *Druj*, for every

હુમનીઅ, કોલા મુનશ ગર્દુઈ બરા જરીતન્ત[1] હુમનીઅ, ચેહાર સદ ગર્દુ બર મદમ વખદુન્ત હુમનીઅ. શન્ત સે સદ નવદો શસ મીત્ર જક દરૂજ બરા મખીતુનેત, વ આખેર કોલા મુન ગર્દુઈ જરીતુનેત, ચેહાર સદ દયન અન્બાર વાદુનેત. વ દયન જક જમાન સ્પન્દોમત પુમમન લખ્વાર વાદુનેત કબદ ગવાહેર[3] વ અયોશોસ્ત વલ પએતાકીઅ યાહ્સુનેત.

૧૭. આખેર આખીજેત મીન કોસ્તે નીમરૂજ ગબ્રાઈ, મુન અઆજઅશ બવીહુનેત વ સેપાહ વ ગોર્દ આરાસ્ત યખ્સુનેત, વ શત્રોઈહા પવન ચીરીઅ વખ્દુનેત, વ કબદ ખુન રીજરનીઅ વાદુનેત, વદશ કાર પવન કામે એ નેકૂશમન બરા ચેહવુનેત. વ આખેર [4] અકૂદુમે મિન યદમને દુશ્મનાન વરીકુનેત[5] વલ જાવુલસ્તાન, વ જક કોસ્ત વજલુનેત વ મિન તેમમન સેપાહ આરાસ્ત વ લખ્વાર વર્દેદ. વ મિન જક ફ્રાજ મર્દુમે અઈરાન શત્ર વલ અનઊમીદીઅ ગેરાન યામતુન્દ. વ મસ વ કસ ચારે ખ્વારતારીઅ યામતુન્દ વ પાનકીઅ ખય એ નેકૂશમન નગીરેન્દ.

૧૮. વ આખેર મિન જક પદશ્ખ્વાર્ગર મિન નજદીકીઅ એ દર્યાવબાર[6] ગબ્રા મિત્ર યાતુન બરા વીનેત. વ મિત્ર યાતુન કબદ રાજ્ નેહાન વલ જક ગબ્રા ઈમલ્લુનેત. પવન પતગામ[7] વલ પદશ્ખ્વાર્ગર મલકા યાતુનેત આઈગ હેન્મન ખુદા કર[8] વ કુર[9] ચીમ દારાએ[10] વ લકચ ખુદાઈઅ અએતુન વાદુન ચેગુન અબીતરાન વ નેઆકાને લક વ લકુમ કર્દ, વલ્મન્ ઈ ગબ્રા ઈમલ્લુનેત આઈગ લે હેન્મન ખુદાઈઅ ચેગુને શાયમ કર્દ અમતમ જક ગોર્દ વ સેપાહ વ ગન્જ વ સેપાહ સર્દાર લવેત ચેગુન અબીતરાન વ નેઆગાને લે બુદ.

---

(1) Arab. ذرا to sow.

(2) گردو girdû, a nut, a wallnut. The reading is not certain.

(3) P. گواهر or جواهر Jewels.

(4) Av. [Avestan script] (5) [Avestan script] to fly, run away.

(6) P. دریابار a sea port.

(7) P. پیغام Av. [Avestan script] and [Avestan script] to go. It is generally written [Pahlavi script]. We find [Pahlavi script] also.

(8) Arab. قر communicating a secret.

(9) قور Walking on tip-toe, so as not to be heard.

(10) Doubtful, the meaning of the whole sentence is not clear. Perhaps [Pahlavi script] is miswritten [Pahlavi script]

અને તે દરૂજનું કામ આ, કે અનાજનો પાક ઓછો કરે; અને જો તું તે દરૂજને માટેનો નહી થાય, તો દરેક અખરોત, જે તું રોપશે, તેનાં ૪૦૦ અખરોત ફલ તું લેશે. ૩૯૬ વર્ષમાં મેહેર તે દરૂજને મારશે, અને પછી જે કોઈ અખરોત રોપશે તે ૪૦૦ અખરોત પાકમાં એકથી કરશે. અને તે વખતમાં સ્પેન્દોમદ મોહોડું પાછું ઊગાડશે, (અને) ઘણાક ઝવેરો અને ધાતુ જાહેરીમાં લાવશે.

૧૭. પછી નીમરૂજ તરફથી એક શખસ ઊથી ઊભો થાશે, જે કૌવત ઈચ્છશે, અને સેપાહ અને લશ્કર તૈયાર કરી લઈ જશે, અને શેહરો જોરથી લેહેં લેશે. અને ઘણી ખુનરેજી કરશે, કે તેથી તેની પોતાની મરજી મુજબ કામ થાય. અને પછી સેવટે દુશમનોનાં હાથ-માંથી જાબુલસ્તાન તરફ નાસી જાશે, અને તે તરફ જશે, અને ત્યાંથી લશકર તૈયાર કરશે અને પાછો ફરશે. અને તે પછી ચાલુ ઈરાનનાં મુલકનાં લોકો મોતી નાઊમેદીને પોહોંચશે. અને મોતાં અને નાનાં, હાજતો માટેનાં ઈલાજોને પોંહોંચશે અને પોતાનાં જાનની સલામતી જોશે.

૧૮. અને પછી તે પદશ્ખ્વારગરથી દર્યાવનાં કીનારાનાં શેહરની નજદીકીમાંથી તે શખ્શ મેહરયજદને જોશે. અને મેહેર યજદ ઘણી છુપી વાત છુપી રીતે તે શખસને કહેશે. (અને) તે પાદશ્ખ્વારગરનાં પાદશાહ આગલ પેગામ સાથ જશે (અને કહેશે) કે, "આ પાદશાહ છુપી વાત અને છુપી ચાલનો સબબ ધરાવે છે, અને તું પણ પાદશાહી આવી રીતે કર, કે જેમ તારા અને તમો લોકોનાં વડવાઓ અને નેઆગાનોએ કીધી હતી." (તે પાદશાહ) તે શખસને કહેશે કે "હું આ પાદશાહી કેવી રીતે કરીશકું; કે જ્યારે મારીપાસે તે લશ્કર અને સેપાહ અને ખજાનો અને લશકરનાં સરદારો નથી, કે જેમ મારા વડવાઓ અને નેઆગાનો પાસે હતા?"

wallnut that you will sow, you will gather 400 wallnuts. In 396 years, Mithra will kill that demon, and then for every wallnut, that one will sow, he will gather 400. And in that time, Spendomad (*i. e.*, the earth) will open its mouth again and will bring into publicity many jewels and (precious) metals.

17. Then there will arise from the direction of Nimrôz (*i. e.*, Seistân), a person, who will desire power and will hold ready soldiers and troops and will seize cities with force, and will shed much blood, so that all the affairs may result according to his desire. And then, in the end he will run away from the hands of his enemies to Zavulastân, and will go in that direction, and will raise an army, and will return from there. And from that time forward, great disappointment will come to the people of the country of Irân. And the great and the small shall have resort to means for their wants and will look for the protection of their own lives.

18. Then, from that Pâdashkhvârgar, from the vicinity of the sea-town, that man will see the angel Mithra. And the angel Mithra will tell to that man many secrets in private. He then will go to the King of Pâdashkhvârgar with a message that "this King holds the meaning of secret communications and secret movements, and you also carry on your rule, in such a way, as thy forefathers and your ancestors did." (The King) will say to the person, "How can I carry on this rule, when I have not the troops, the army, the treasure, and the officers of the army, as my forefathers and ancestors had."

૧૯. જ.ક પતગામબર ઈમિલ્લુનેત આઈગ બરા લેપમેમન[1] વદત ગન્જ વ ખ્વાસ્તે એ અમીતરાન વ નેઆગાને લક અઓબશ અવસ્પારૂમ. અવશ ગન્જે રબા[2] એ ફ્રાસી-આવ અઓબશ નોમાયેદ. ચેગુન ગન્જ વલ યદ્મન યાઈત્યુનેત, સેપાહ વ ગોર્દે જાવુલ આરાયેદ વલ દુશ્મનાન વજ્લુનેત; વ અમત દુશ્મનાન આકાસીઅ યામતુનેત, તુર્ક વ તાજીક વ અરૂમીક વલ હમ યાતુન્દ, આઈગ વખ્દુનમ પદશ્ખ્વાર્ગર ગાહ વ ઈન્સ્યુનમ જ.ક ગન્જ ખ્વાસ્તે મિન વલમન ગબ્રા.

૨૦. વ આખેર વલ્મન ગબ્રા અમતશ જ.ક આકાસીઅ વશમમુનેત, લેવત્મન કબદ સેપાહ વ ગોર્દે જાવુલ વલ મીઆને અઇરાન શત્ર યાતુનેત, વ લેવત્મન વલ્મન્શાન મર્દુમાન પવન જ.ક દશત ઈ લક વિશતાસ્પ લેવત્મન સ્પીતે અખ્વાન[3] પવન સપીત રજુરે[4] કર્દ મિન પદશ્ખ્વાર્ગર ગાહ કોખશશ્ને વ કારીજાર ફ્રાજ. વાદુન્દ; વ પવન નીરૂએ યજ્દાને અઇરાન કેશ્વર વ ગદ્મને દીને મજ.દસ્નાન વ ગદ્મને પદશ્ખ્વારગર વ મીત્ર વ સરૂશ વ રશ્ને વ આવાન આતરાન વ આતશાન અજીર શેકુફ્ત કારીજાર વાદુન્દ.

૨૧. વ મિન વલ્મન્શાન શપીર યાતુનેત, મિન દુશ્મનાન ચન્દ બરા જ.ક્તલુનેત મુન મલેક લા તોબાન ગીરફ્ત. વ આખેર સરૂશ વ નીર્યોસંગ પીશ્યોતન લેકુમ બેન્મન મિન ફ્ર્માને દાતાર ઓહર્મજ્દ મિન કંગદેજે કેઆન બરા અંગીજે્ન્દ. વ બરા સાતુનેત પીશ્યોતન ઈ લકુમ પુસ લેવત્મન યક સદ પન્જાહ હાવીશ્ત મુન્શાન પત્મુજન ઈ સપીદ ઈ સીહા યદ્મને લે પવન દરફ્રુશ વદ વલ પારસ. વલ તેમમન આઇગ આતાશ આવાન[5] આતીબુનેત ઈકવીમુનેત તેમમન યશ્ત વાદુનેત. અમત યશ્ત સર બુદ જુર વલ મય રી-

(1) [illegible] to bring, to come. (2) Arab. رب great.

(3) Later on this demon is spoken of as Spita Akwân Jâdû (*i. e.*, magician] and is also named Arjâsp.

(4) *Vide* Râm Yâsht 31. My Bundehesh p. 110, 111, Chap. XXV. My Aiyâdgar-i-Zarirân, p. 9, Bahman Yasht.

(5) P. آوان or ایوان palace.

૧૯. તે પેગામ લાવનાર કહેશે કે "આવ, કે તુંને તારા વડવાઓ અને નેઆગાનોનો તેને લગતો (એટલે લશકર વિગરે ને લગતો) ખજાનો અને દોલત સોંપું." તે તેને અફ્રાસીઆબનો મોતો ખજાનો દેખાડશે. જ્યારે ખજાનો હાથમાં લાવશે, ત્યારે જાબુલનાં સેપાહ અને લશ્કર તૈયાર કરશે અને દુશ્મનો ઊપર જશે; અને જ્યારે દુશ્મનોને ખબર પોહોંચશે, ત્યારે તુર્કો, આરબો અને રૂમીઓ એકથા થાશે, (દરેક જન આવા વીચારથી), કે "પદશ્ખ્વારગરની જગ્યા જીતી લેઊં અને તે ખજાનો અને મીલકત તે શખસનાં હાથમાંથી છીનવી લેઉં."

૨૦. પછી તે માણસ, જ્યારે તે તે ખબર સાંભળશે, ત્યારે જાબુલનાં ઘણા લશ્કર અને પેહેલવાનો સાથે ઇરાનનાં મુલકમાં જશે, અને તે મરદો સાથે તે જંગલ, કે જે સ્પીત રજુર, તેમાં તું ગુશ્તાસ્પે સફેદ અખ્વાન (દેવ) સાહે (લડાઇ) કીધી હતી, ત્યાં પાદશખ્વારગરની જગ્યામાં લડાઈ અને જંગ ચાલુ કરશે; અને ઈરાનનાં મુલકનાં યજદોનાં જોર અને માજદયસ્ની દીનનાં ખોરેહ અને પદશખ્વારગરના ખોરેહથી, અને મેહર અને સરોશ અને રશ્ને અને આંવાં (અને) આદરાન અને આતશાન (જે) નીચે (આ દુનિયામાં) ખીલી નીકલ્યા તેની બરકતથી લડાઈ કરશે.

૨૧. અને તેઓ તરફથી ભલો (એટલે ફતેહમંદ થઈને) આવશે, અને દુશ્મનોમાંથી કેટલાકો, જેઓને પાદશાહ પકડી શકશે નહી, તેઓને મારી નાખશે. અને પછી સરોશ અને નીર્યોસંગ, પેશોતન, જે તારો છોકરો, તેને દાદાર ઓહર્મજદનાં ફર્માનથી, કંગદેજમાંથી ઊશ્કેરશે. અને પેશોતન, જે તારો છોકરો, તે પારસ સુધી ૧૫૦ ચેલાઓ, કે જેઓના પોષાક સફેદ અને કાલા, અને હું, જેનાં હાથ વાવતા સાથનાં, તેઓ સાથે ચાલી

19. The messenger will say "Come on, so that I may entrust to you, the treasure and the wealth of your forefathers and ancestors." He will then show to him the great treasure of Frâsiâv. When he will get into his hands the treasure, he will prepare the army and troops of Zâboul and will go against the enemy; and when news will reach the enemy, the Turks, the Arabs and the Arumians, will assemble together, (each thinking) that "I will capture the place of Pâdashkhvârgar, and will snatch from that person, that treasure and wealth."

20. Afterwards, when the man will hear the news, he will go to the country of Irân with many soldiers and heroes of Zâboul, and will carry on a battle and fight with these men, in the region of Pâdashkhvârgar, in that desert, Spita Razûra, where you Vishtâsp made war with white Akhwân (Div); and by the strength of the angels of the country of Irân, and by the splendour of the Mazdayaçnân religion, and by the splendour of Pâdashkhvârgar and by (the aid of) Mithra, Sarôsh and Rashnê and Avân (and) Âdarân and fires which blazed forth here below, they shall carry on a war.

21. And he will come victorious from them, and he will kill those of the enemy, whom the king will not be able to capture. And then Sarôsh and Neryôsang, by the order of God, will excite Peshyôtan, your son, (to come) out of the country of Kangdêz. Peshyôtan, who is your son, will forthwith proceed up to Pârs, with 150 followers, whose dress (shall be) either white or black, and with myself having a banner in my hand. There, in the

જેન્દ વ જ઼ક આતાશ જ઼ુર[1] યેહબુન્દ; વ દરવન્દાન વ દીવ વ અદીનાન અએતુન બર અવ્સાયેન્દ[2] ચેગુન પવન જ઼મેસ્તાને સર્દ બર્ગે દરખ્તાન બરા અવ્શાન્દ[3] વ ગોર્ગ અન્બામ બરા વજ઼લુનેત વ મીશ અન્બામ દયન યાતુનેત. વ હુશીદર જ઼રતુહશ્તાન પવન દીન નમુદારીઅ વલ પએતાક્રીઅ યાતુનેત; વ હનાક્રીઅ વ દર્વીશે[4] રોયશ્મન યાતુનેત રામશ્ને વ શાદીઅ ખુર્રમીઅ બરા યેહવુનેત.

બાબ ૨. CHAPTER II.

૧. (દીગર પુર્સીદ) પુર્સીદ વિશ્તાસ્પ મલેકા, આહ્રીગ સીચે[5] ગેરાન ચન્દ બાર, નયાજ઼[6] ચન્દ બાર, વ વક્રે સીહા ચન્દ બાર, તકર્ગ[7] સુખ્ર[8] ચન્દ બાર, વ કારીજ઼ારે રબા ચન્દ બાર યેહવુનેત?

૨. ગોફ્તશ જામાસ્પે બએતાશ આહ્રીગ સીજ઼ે ગેરાન સે બાર યેહવુનેત. અયોક પવન દુશ ખુદાઇઅ એ દહાક, વ અયોક પવન જ઼ેકે ફ્રાસીઆવે તુર, વ અયોક પવન હજ઼ારે એ જ઼ર્તુહશ્ત યેહવુનેત.

૩. ન્યાજ઼ ચેહાર[9] બાર યેહવુનેત. અયોક પવન દુશ ખુદાઇઅ એ ફ્રાસીઆવે તુર, વ અયોક પવન ખુદાઇઅ એ અશ્કાનાન, વ અયોક પવન ખુદાઇઅ એ પીરૂજ઼ે યજ઼દ-ગર્દાન, વ અયોક પવન હજ઼ારે એ સરે જ઼ર્તુહશ્તાન યેહવુનેત.

---

(1) Âtash zôr is a kind of ceremony (zaothra) like áb zor.

(2) Pâz. avasinêdhan, "to put down, to cut down," used of a tree. Pahlavi Pazand glossary, p. 84. (3) P. افشاندن to disperse, scatter. (4) P. درویشي

(5) Av. [illegible] death ([illegible] to forsake) p. سِتِج trouble or سِتِز Vehement. Persian Jâmâspi gives وباۀ [Arab. وبا] plague.

(6) p. نیاز want, scarcity. Pers. Jamaspi gives قحط

(7) p. تگرگ hailstorm. Pers. Jamaspi gives طوفان

(8) z. [illegible] p. سرخ red

(9) The Persian Jamaspi gives three. It omits the reign of the Ashkanians.

આવશે. ત્યાં, તે જગ્યાએ, કે જ્યાં આતશ તેનાં અએવાનમાં બેઠેલો હશે, ત્યાં તે આરાધના કરશે. જ્યારે આરાધના તમામ થાશે, ત્યારે જોર પાણીમાં રેડશે, અને તે આતશને જોર આપશે; અને દરવંદો અને દેવો અને દીન વગરનાઓનો, એ મુજબ નાશ કરશે, કે જેમ સરદ શીઆળામાં ઝાડોનાં પાતરાં વીખરાઈ જાય, અને જેમ, જે વખતે વરૂ બહાર નીકલતું હોય, તે વખતે મેંઢાંઓ અંદર આવતાં હોય (એટલે જેમ વરૂથી મેંઢાઓનો નાશ થાય તેમ). અને જરથોશ્તનો હુશીદર દીન દેખાડવા માટે જાહેરીમાં આવશે; અને હલાકી અને ગરીબીનું સેવટ આવશે, (અને) રામશ્ને અને શાદી અને ખુર્રમી થાશે.

place where the (sacred) fire sits in its palace (*i. e.*, the fire-temple), he will perform the Yasht. When the worship will be over, they will pour the (*zôr*) into the water†, and will give (*zôr*) to the fire, and will destroy the sinners (*darvands*) and the demons and the irreligious, in the same way, as that, in which the leaves of trees are scattered in the cold winter, and as sheep (are destroyed), when they enter (into a place) at the time when the wolf goes out (of it.) And Hûshidar of Zartuhasht will come before the public, to teach (lit. show) the religion; and distress and poverty will come to an end, (and) pleasure and joy and happiness will prevail.

બાબ ૨.

૧. (બીજું પુછ્યું) શાહ ગુસ્તાસ્પે પુછ્યું કે "મોહટી મર્કી કેટલી વખત, દુકાળ કેટલી વખત, કાલું બરફ કેટલી વખત, લાલ કરાં કેટલી વખત, અને મોહટી લડાઈ કેટલી વખત થાશે" ?

૨. જામાસ્પ જોતીશે તેને જવાબ આપ્યો કે "મોહટી મર્કી ત્રણ વખત થાશે. એક જોહાકની બુરી પાદશાહીમાં, અને એક તુરનાં અફ્રાસીઆબની (પાદશાહી) માં, અને એક જરથોશ્તનાં હજારામાં થાશે.

૩. દુકાલ ચારવાર પડશે. એક તુરનાં અફ્રાસીઆબની બુરી પાદશાહીમાં, અને એક અશ્કાનીઆનોની પાદશાહીમાં, અને એક યજદગર્દનાં પીરૂજની પાદશાહીમાં, અને એક જરથોશ્તનાં આખેર હજારામાં થાશે.

1. King Vishtâsp asked, "How many times will there occur great plagues? How many times famines? How many times black snow? How many times red hail-stones? And how many times will there be great wars?"

2. Jâmâsp, the astrologer, replied to him "great plagues will occur three times. One in the wicked reign of Dahâk, and one in that of Frâsiâv of Tur, and one will occur in the millennium of Zoroaster.

3. Famines will occur four[9] times. One in the wicked reign of Frâsiâv of Tur; and one in the reign of the Askkânians; and one in the reign of Pirouj of Yazdagird, and one will occur in the last millennium of Zoroaster.

---

† This is an allusion to the yaçna ceremony, at the end of which, some of the consecrated water is poured back into the well, from which it was first brought.

૪. ચન્દ ગેરાન સે બાર ચેહ્વુનેત. અચોક પવન ખુદાઈઅ એ માનુશ્ચેહર, વ અચોક પવન ખુદાઈઅ એ પીરૂજે યજદગર્દાન, વ અચોક પવન હજારે એ સરે જર્તુહસ્તાન.

૫. વક્રે સીહા વ તર્ગે સુખ્ર સે બાર(1) ચેહ્વુનેત. અચોક પવન ખુદાઈઅ એ માનુ-શ્ચેહર, વ અચોક પવન ખુદાઈઅ એ કએકાઉસ, વ અચોક દયન હજારે હુશીદરાન ચેહ્વુનેત.

૬. કારીજારે રબા સે બાર ચેહ્વુનેત. અચોક પવન જકે કાઊસ મલેક લેવત્મન શેદાઆન વલ બુર્જ કુખ્શીત. વ અચોક જક ઈ લકુમ લેવત્મન સપીત ખીંન(2) ઈ યાતુ દીન રાએ કર્દ મુનશ અર્જાસ્પ કરીતુન્દ. વ અચોક રોયશ્મને હજારે એ જર્તુહસ્તાન ચેહ્વુનેત, અમત વલ હુમ યાતુન્દ તુર્ક વ તાજીક વ અરૂમીક મુન લેવત્મન વલમન દહ્યુપત કુખ્શેન્દ.

બાબ ૩.

રસ્તાખીઝ ગુયદ.

૧. મદમ રીસ્તાખીઝ વ તનપસીન પવન દીન ઈમલ્લુનેત આઈગ, મિન જક ચેગુન મશી વ મશ્યાની, મુન મિન જમિક મદમ રૂસ્ત હુમન્દ, નજદેસ્ત મય આખેર ઓર્વર આખેર શીર આખેર બસ્રીઅ વસ્તમુન્દ હુમન્દ; મર્દુમીચ અમત્શાન જમાને મોર્દન, નજદેસ્ત ગુસ્ત આખેર શીર આખેર મિન લોખ્મા વસ્ત્મુન્તન બરા ઇક્વીમુન્દ, વદ મુન બરા મિરેન્દ, મય હુમા વસ્તમુનન્દ. અએતુન પવન હજારે એ હુશીંદ માહ નીરૂએ આજ અએતુન બરા કાહેત, અમત મર્દુમ પવન અચોક પશુન(3) ખુરશ્નીઅ સે યુમ

---

(1) According to the Pers. Jâmâspi these phenomena will occur four times, *viz.*, in the reigns of (1) Minôchêhêr, (2) Dârâb, (3) Yazdagird Beh-Afrid and (4) in the millennium of Hushidar-Bâmi.

(2) This seems to be the corruption of Khyaôna, the name of Arjâsp's family. *Vide* Aiyâdagâr-i-Zarirân.

(3) [Pahlavi] pashun is the Pahlavi equivalent of the Zend [Zend] which appears to mean a part of the day. See Zend Pahlavi Glossary p. 38. [Zend] in Zend means food. [Pahlavi] [Pahlavi] in the Bundehesh, Ch. 30, is read by European translators 'izashnê khurashnê.' Anquetil translates "faisant izeschnê et maugeant." Windischmann. "opferessen." Justi. opferspeise. West "consecrated food." All follow Pazend text, [Pazend] [Pazend] Some copies give [Persian] and خوردنی under the word.

૪. કેટલાક મોહટા (દુકાલ) ત્રણ વખત થાશે. એક મીનોચેહેરનાં રાજમાં, અને એક યજદગર્દનાં પીરોજની પાદશાહીમાં, અને એક જરથોશ્તનાં આખેર હજારામાં.

૫. સફેદ બર્ફ અને લાલ કરાં (નો બનાવ) ત્રણ વખત થાશે. એક મીનોચેહરની બાદશાહીમાં, અને એક કએકાઉસની બાદશાહીમાં, અને એક હોશેદરનાં હજારામાં થાશે.

૬. મોહટી લડાઈઓ ત્રણવાર થાશે. એક કાઊસ પાદશાહનાં (વખત) માં, (કે જે) તે દેવો સાથે (હવાની) બુલંદીમાં લડયો હતો. અને એક તે, કે જે તમોએ સફેદ ખ્યોન, જે જાદુગર, જેને અર્જાસ્પ કહેછે, તેની સાથે દીનને માટે કીધી હતી. અને એક જરથોશ્તનાં આખેર હજારામાં થાશે, જ્યારે તુર્કો અને આરબો અને રૂમીઓ ભેગા મલશે, જેઓ તે પાદશાહ (એટલે આખેર હજારાનાં પાદશાહ હોશીદર) સાથ લડશે.

Several great (famines) will occur three times. One in the reign of Minôchêhêr, one in the reign of Pirouj of Yazdagird, and one in the last millennium of Zoroaster.

5. (The phenomenon of) White snow and red hailstones will occur three times. One in the reign of Minôchêhêr, and one in the reign of Kaikâus, and one will occur in the millennium of Hushidar.

6. There will be three great wars. One in that (reign) of King Kâus, which he fought with the demons high (in the air). And one, that, which you yourself fought with the magician, the white Khyaôna, whom they called Arjasp, for the sake of religion. And one will take place in the last millennium of Zoroaster, when there will assemble the Turks, the Arabs, the Arumians, who will fight with the king.

બાબ ૩.

રસ્તાખેજ માટે કહે છે.

૧. રસ્તાખેજ અને તનપસીન માટે દીનમાં કહે છે કે, જેમ મશી અને મશ્યાની, જેઓ જમીનમાંથી ઊગી (એટલે પ્રગટી) નિકળ્યાં હતાં, તેઓ પેહેલે, પાણી, પછી ભાજીપાલો, પછી દુધ, પછી માસનો ખોરાક ખાતાં; તેમ માણસો પણ, જ્યારે તેઓનો મરવાનો વખત (પોહોંચે છે), ત્યારે પેહેલે માસ, પછી દુધ, તે પછી રોટી ખાધાથી દુર રહેછે, તે ત્યાં સુધી, કે જયારે તેઓ મરણ પામેછે, ત્યારે હમેશાં પાણીનોજ ખોરાક ખાઈ રહેછે. એજ મુજબ હોશેદર માહના હજારામાં, (ખાધાની) મરજીની શક્તિ એ મુજબ

CHAPTER III.

ON RESURRECTION.

1. On resurrection and the future existence of the body, it is said in religion, that as Mashi and Mashyâni, who rose up from the earth, ate at first, water and then vegetable, and then milk, and then meat; so men also, at the time of their death, keep away at first, from eating meat, and then from milk, and then from bread, till the time of their death, when they always live upon (lit. drink) water. In the same way, in the millennium of Hoshedar Mâh,

લેલીઆઆન પવન સીરીઅ ઇકવીમુન્દ. આખેર મીન બસ્રીઅ ખુરશ્નીઅ બરા ઇકવીમુન્દ, ઓર્વર પીમ વશતમુન્દ. આખેર મિન પીમ ખુરશ્નીઅ લખ્વાર ઇકવીમુન્દ, મિન ઓર્વર ખુરશ્નીઅ લખ્વાર ઇકવીમુન્દ મય ખુરશ્નીઅ યેહવુન્દ. લવીન પવન અસ્રીઅ સાલ અમત સોશ્યોસ યાતુનેત વલ અ-ખુરશ્નીઅ ઇકવીમુનન્દ લા ઇમીતુન્દ.

૨. આખેર સોશ્યોસ રીસ્ત લાલા વીરાયેન્દ, ચેગુન ઇમલ્લુનેત આઇગ જરતુહશ્ત મિન ઓહરમજ્દ પુર્સીદ આઇગ તન ઈ વાત બોર્દ, મય વઝીદ(1) મિન આઇગ લખવાર વાદુનીત ? રીસ્તાખીજ ચેગુન યેહવુનેત ?

૩. ઓહરમજ્દ પસ્ખુન કર્દ આઇગ અમતમ આસ્માન અવી--સેતુન પવન મીનોઇ ઇકવીમુનશ્નીઅ અરીક(2) કેનારે રોશન મિન ગોહરે ખુનઆહીન(3); અમતમ જમીક યેહબુન્ત મુન(4) અહુ એ અસ્તહોમન્દ ઇદ્રુન્ત અવશ દાશ્તારે(5) ગેતી લવેત; અમતમ ખુર્શીદ વ માહ સેતારેગાની દયન અન્દરવાએ રોશન કર્પેહા વઝીત હુમન્દ; અમતમ જોર્તાક દાત આઇગ દયન જમીક બરા પરગન્દ લખ્વાર રૂરત પવન અવઝુન લખ્વાર યેહવુન્ત; અમતમ દયન ઓર્વર રન્ગ(6) યેહબુન્ત ગુને ગુને; અમતમ દયન ઓર્વર વ અવારીક મન્દવમી આતશ યેહબુન્ત અસુજશ્નીઅ(7); અમતમ(8) દયન બોર્તારે(9) અમ પુસ(10) યેહબુન્ત(11), સરીશ્તેત(12) જવીદ જવીદ પુસ્ત(13) નાખુન ઓ પાએ દો ચશમ વ ગુશ અવારીક મનદવમ, પીશક(14) બરા

---

(1) [illegible] વહ L. Vehere Fr. en-voyer. Eng. convey. Pers. وزیدن What is meant is, that the body is decomposed by the action of air and water.

(2) [illegible] *rik* in the text. M U_2 M U_3 have P. دور under the word. This shows that the word is دار as in the similar chapter of the Bundehesh (Ch. XXX). D E has [illegible] which is miswritten for [illegible]. D H Bundehesh has [illegible] dûr.

(3) Cf. Minokherad (Ch. IX 7) [illegible] cf. Yast XIII 2 [illegible]

(4) All have [illegible] but Bundehesh (Justi and D H) mss. have [illegible]

(5) Cf. Yt. XIII. 9 [illegible] .... [illegible] (6) All copies of Jámâspi and Bundehesh have [illegible] but Bund. DH. has [illegible]

(7) This is a reference to manifestations of heat, such as animal heat, vegetable heat.

(8) All have [illegible] but D H [illegible] (9) Av. [illegible] (10) D H has [illegible]

(11) Cf. Yt. XIII 11, 22, 28.

[illegible]

(12) P سرشتن to mix, to create, (13) Bund. D H adds [illegible] (*i.e.*, hair) before this.

(14) Dr. West reads pishak structure. Justi compares with P پیشه and translates Beschäftigung (occupation). Windischmann gives Verrichtungen, *i.e.*

કુમતી થશે, કે જયારે માણસો એક ખાણું ખાધા ઊપર ત્રણ દિવસ અને રાત સંતોષ સાથે રહેશે. પછી માસના ખોરાકથી દૂર રહેશે, (અને) તરકારી, દુધ ખાશે. તે પછી દુધના ખોરાકથી દૂર રહેશે, તરકારીના ખોરાકથી દૂર રહેશે (અને ફકત) પાણીના ખોરાક પર રહેશે. સોશ્યોસ આવશે, તેની દસ વરસ આગમચથી વગર ખોરાકે રહેશે (અને તેથી) મરી જશે નહીં.

૨. પછી સોશ્યોસ ગુજરેલાંઓને ઊભાં કરશે, કારણ કે કહેછે, કે જરથોશ્તે ઓહરમજદથી પુછ્યું, કે શરીર, જેને પવન લઈ ગયો હોય, પાણી લઈ ગયું હોય, તેને તું ક્યાંથી પાછું બનાવશે ? (અને) રસ્તાખેજ કેમ થાશે?

૩. ઓહર્મજદે જવાબ આપ્યો, કે "જયારે મેં આસમાન, વગર સ્થંભનો, મીનોઈ ટેકા સાથેનો, દુર દરાજ હદ (કેનારે) સાથેનો, લાલના ગોહરથી રોશન (ઉતપન્ન કર્યો છે); જ્યારે મેં જમીન પેદા કરી છે, કે જેણે હાડમંદ જીંદગી પકડી અને તેને આ ગેથીનો ટેકવનાર કોઈ નથી; જ્યારે મારેથી ખુર્શેદ અને ચંદ્ર અને સેતારાઓ (પોતાનાં) ચળકતાં શરીરો વાતાવરણમાં ફરતાં રાખે છે (lit. લેઈ જાયછે); જયારે મેં અનાજ પેદા કર્યો છે કે તે જમીનમાં વાત્રવામાં આવી પાછો ઊગેછે અને વધારા સાથે પાછો થાયછે; જયારે મેં ઝાડોના જૂદા જૂદા રંગો ઉત્પન્ન કર્યા છે; જયારે મેં ઝાડપાનમાં અને બીજી ચીજોમાં નહીં બાળી નાખનારો આતશ પેદા કર્યો છે; જયારે મેં માતાના ગર્ભસ્થાનમાં ફરજંદને પેદા કર્યું છે (અને) જૂદી જૂદી રીતે ચામડી, નખ, પગ, બે આંખ, કાન અને બીજી ચીજો પેદા કરી છે (સરીશ્તેત), અને તે (ફરજંદ) નો ઘાટ બનાવ્યો છે; જ્યારે મેં પાણીને પગો આપ્યા છે, કે તે

the power of the desire (of food) will decrease to such an extent, that with the food of one meal, man will rest with satiety for three days and nights. Then, they will keep away from eating meat, and eat vegetables and milk. Then, they will keep away from eating milk and will keep away from eating vegetables, and live (only) upon the drink of water. Ten years before (the time) when Soshyôs comes, they will remain without any food and will not die.

2. In the end Soshyôs will make the dead rise, because it is said that Zoroaster asked Oharmazd "How can you reproduce the body, which the wind dispersed (lit. carried), and which the water carried away[1]". How can Resurrection occur ? "

3. Oharmazd replied : "when I (have created) the sky, without a pillar, with spiritual supports, with distant limits, brilliant with rubies; when I have created the earth, which has assumed a corporeal form and which has no supporter in this world; when the sun, moon and stars keep their brilliant bodies moving in the air through me; when I have created corn, which grows up again when sown, and grows up again with increase ; when I have created different colours in the trees ; when I have created in the trees, the fire that does not burn (*i. e.*, the different manifestations of heat); when I have created children in the wombs of mothers, and created in different ways, the skin, nails, feet, two eyes, ears and (such) other things and have (thus) formed

---

occupation. It is perhaps another word for [illegible] (the sexual organ), the last word of the above passage of the Farvardin Yasht. It seems to have been formed in the same way as پیشاب urine, from پیش, MU (Bund.) and Paz. Bund. have [illegible]

ચેહ્બુન્ત; અમતમ વલ મય રેગલ્મન[1] ચેહ્બુન્ત આઇગ બરા તચેત, અવર ચેહ્બુન્ત[2] મુન જક ગેતી મય બોઈ તેમમન અમતશ કામે વારેત; અમતમ વાએ[3] ચેહ્બુન્ત મુન ચશ્મદીદ[4] પવન વાત નીરૂ અજિર આઈ અજપર ચેગુન કામે વજેત, પવન યદ્મન ફ્રાજ લા તાબાન ગીરફ્તન[5]; અચોક અચોક મિન વલ્મનૂશાન અમતમ ચેહ્બુન્ત, પતશ દુશખ્વારતર ચેહ્વુન્ત આઇગ રીસ્તાખીજ કર્દન; ચીમ[6] દયન રીસ્તાખીજ અએબારીઅ, ચેગુન વલ્મનૂશાન અએત. અમત[7] વલ્મનૂશાન કર્દ લા. ચેહ્વુન્ત મીન ચેહ્વુન્ત. મદમ નગીર[8] આઇગ અમત જક લા ચેહ્વુન્ત અદીન[9] બરા કર્દ, જક ઈ ચેહ્વુન્ત ચીમ લખ્વાર લા શાયેદ કર્દન? મેમન પવન જક હંગામ મિન મીનોએ જમીક અસ્ત, વ મિન મય ખુન, ઓ મિન ઓર્વર મુઇ, મિન આતશ[10] ખય, ચેગુન શાન પવન બુન્દેહશ્નીઅ પતીરફ્તં[11] ખ્વાહેદ[12].

---

(1) D H gives ૫૭

(2) D H adds ... mînôyik. The addition of this word supports Anquetil's translation, which suggests that this is an allusion to the creation of water both on the earth and in the sky. With this additional word, the translation would be " He created clouds in the spiritual world " (*i.e.* in the other world or in the sky).

(3) In the Bundehesh, Anquetil translates the word here as 'l 'homme.' He seems to take the word to be ... ' aîrîh ' mankind (Av ... an Aryan). Some copies of Jâmâspi give the Pers. word ... under it. So they seem to take the word ... to be Avesta ... Lat. avis. bird. But this is evidently a mistake, as the next sentence speaks of the thing, as not being capable of being held in the hand."

(4) lit. In the sight of an eye. (5) D H Bund. gives ... ... (6) P. ... = مرا چون ... D H gives ...

(7) D H. ... (8) lit. look to this (9) D H ...

(10) D H gives ... ... *i. e.* Life is from air.

(11) D H has ... (12) D H ... which must be ... ... *i. e.* originate or create. *Vide* for this passage my papers on " Astodân " and on " The Belief about the future of the soul among the ancient Egyptians and Irânians."

વહે, અને વાદળાં પેદા કર્યા, કે જે દુનિયાના તે પાણીને ઘસડી લઈ જાય અને ત્યાં, જ્યારે ખાહેશ (યાને જરૂર) હોય, ત્યારે વરસે; જ્યારે મેં હવા પેદા કરી છે, કે જે આંખના પલકારામાં પવન મારફતે નીચેથી ઊપર મરજી પ્રમાણે જોર લઈ જાય છે, અને હાથમાં પકડાઈ શકાતી નથી; જ્યારે એઓમાંથી (એટલે ઊપલી પેદાયશોમાંથી) એક પછી એક મેં પેદા કર્યું છે, ત્યારે તેમાં રસ્તાખેજ કરવા કરતાં વધુ મુશ્કેલ (કામ) હતું, સબબ કે મને રસ્તાખેજમાં મદદ મલશે, કારણ કે તેઓ હૈયાત છે. (પણ) જ્યારે મેં એઓને પેદા કર્યાં ત્યારે કાંઈ નહીં (હતું). હોયલાં (યેહવુન્ત) માંથી (કોઈ ચીજ) બને.

(આ લાંબા ફકરાની મતલબ એ છે કે ઓહરમજદને સવાલ કરવામાં આવે છે કે "કેઆમતને દીને રસ્તાખેજ તે કેમ ઉત્પન્ન કરશે ? સઘળાં ગુજરેલાંઓને તે પાછાં કેમ ઊભાં કરશે ?" ત્યારે ઓહરમજદ જવાબ દે છે કે "એ રસતાખેજનું કામ મારે માટે નવી પેદાયશો પેદા કરવા કરતાં કાંઈ મુશ્કેલ નથી. જ્યારે હું આસમાન, પાણી, સૂર્ય, ચંદ્ર, હવા, ઝાડપાન વિગેરે ચીજો અવલમાં પેદા કરી શક્યો, તો સેવટે રસ્તાખેજ કરવાનું કામ મારે માટે મુશ્કેલ નથી, કારણ, દાખલા તરીકે, માણસો મરણ પામ્યાં તો તેઓનાં શરીરના પદાર્થો કાંઈ તદન નીસ્તીમાં ગયા નથી. તેઓના બાલ, નખ, વિગેરે શરીરના બીજા ભાગો હવા, પાણી, જમીન વિગેરેમાં ભેળાઇ ગયા છે. તેમાંથી રસ્તાખેજ ઉત્પન્ન કરવું, એ મુશ્કેલ નથી. જ્યારે હું તદન નવી પેદાયશ પેદા કરી શક્યો ત્યારે જે પેદાયશ હૈયાત છે—જો કે તે છુટી વીખરાઇ ગયલી છે—તેમાંથી કાંઇ ઉત્પન્ન કરવું એ મુશ્કેલ નથી).

ધ્યાન રાખ, કે જ્યારે જે કાંઈ નહીં હૈયાત હતું, તે કરવામાં આવ્યું, ત્યારે જે કાંઈ હતું તે શા કાજે પાછું બની ન શકે ? કારણ કે તે (રસ્તાખેજના) વખતે, જમીનના મીનો પાસેથી હાડકાં, પાણી(ના મીનો) પાસેથી લોહી, ઝાડપાન પાસેથી બાલ, આતશ પાસેથી જાન, જે મુજબ કે તેઓએ પેદાયશની શરૂઆતમાં કબૂલ રાખ્યાં હતાં, તે મુજબ માગવામાં આવશે.

the shape (of the child); when I have given motion (lit. feet) to water, so that it may flow, and have created the clouds, which may carry away the water of the earth and pour it there, where (lit. when) it is required; when I have created the atmosphere, which, in a glance of the eye, carries strength above from below, as desired, by means of the wind, and is not capable of being held in the hand; when I have created these (things) one by one, it was a work more difficult than the bringing about of the Resurrection, because in the work of Resurrection, I would have assistance, because (the materials of) these things exist When I created them they did not (exist). Something can be made to exist from what existed. Bear in mind, that, when what did not exist, has been created, why can that, which already existed, be not created again, because at the time (of the resurrection) bones will be desired from the spirit of the earth, blood from (that of) water, hair from (that of) trees, life from (that of) fire, as they were accepted by them in the beginning of the creation ?

૪. નજદેસ્ત અસ્ત જકે ગયોમર્દ લાલા અંગીજેદ; આખેર જકે મશી મશ્યાની, આખેર જકે અવારીક મર્દુમ.[1] પવન પન્જાહ હફ્ત શન્તે સોશ્યોસ હમાક રીસ્ત વીરાયેન્દ,[2] હમા મર્દુમ મદમ ઇકવીસુન્દ,[3] મુનચ આહલોબન મુનચ દરવન્દ. મર્દુમ કોલા અઈશ મિન તેમમન લાલા અંગીજેન્દ, આઈગ શાન જાન બરા વજલુન્ત.[4] આખેર અમત્-શાન હરવેસ્પ આહુ એ અસ્તોહુમન્દ તન કર્પ લખ્વાર યેહવુન્દ,[5] અદીનશાન આઈનીને[6] બરા યેહબુન્દ. જક ઇ રોશન લેવત્મન ખુર્શીદ,[7] નીમી બરા વલ ગયોમર્દ, વ નીમી પવન અવારીક મર્દુમાન બરા શનાસીનેત,[8] આઈગ રોબાન તન બરા શનાસેત,[9] આઈગ દેન્-મન જકે લે અએત અબ, દેન્મન જકે લે અએત અમ,[10] દેન્ગન જકે લે અએત બરાદ, દેન્મન જકે લે અએત નાઇરીક, દેન્મન જકે લે અએત કલાચીએ જકે નજદીક પતવન્દતર.

૫. આખેર યેહવુનેત અન્જમને સદ્વાસ્તરાન[11] આઈગ મર્દુમ પવન દેન્મન જમીક[12] હમાક બરા ઇકવીસુન્દ. દયન જક અન્જમન કોલા અઈશ નીઓક કુનશ્નીઅ પવન નેકુશમન વ સલીઆ કુનશ્નીઅ ખદીતુનેત.[13] આખેર દયન (જક અન્જમન) દરવન્દ અવીન પએતાક ચેગુન ગુસ્પન્દે સફીદ દયન જકે સીહાક યેહવુનેત. દયન જક અન્જમન આહલોબન મુનશ પવન ગેતી દરવન્દ દુરેત યેહવુન્ત, દરવન્દ ગર્જેત મિન જક આહલોબન, આઈગ ચીમ અમન દયન ગેતી મિન કુનશ્નીઅ એ નીઓક ઈ બેનકુશમન વર્જેત લે આકાસ લા કર્દ? આત જક આહલોબન વલ્મન લા આકાસ-નીત, અદીનશ પવન જક અન્જમન શર્મ[14] અઓતુન આવાયદ વદાદન.

---

(1) D H Bund. has [Pahlavi] instead of this word, *i.e.*, He will raise the bodies of others. (2) D H. Bund. [Pahlavi] (3) D H Bund. [Pahlavi] [Persian]. For the reference to 57 years Cf. Patêt. Karde 12. (4) D H adds [Pahlavi] "આયુપ નજદેસ્ત વલ જમીક ઊપરસ્ત હુમન્દ" *i. e.*, or first they were lying on earth. (5) D H [Pahlavi] વીરાયેદ. (6) Translated by Pers. روش system, order.

(7) D H [Pahlavi] which is correct. (8) D H [Pahlavi]. D H adds [Pahlavi] *i. e.*, at length men will know each other. (9) It is better to take this word [Pahlavi] as given in Bund. MU gives [Pahlavi] (10) D H omits [Pahlavi]

(11) D H. and MU (Bund) have [Pahlavi] Justi and others give [Pahlavi] Dastur Edalji has "તમામ આદમીઓ વાસતરીઓસ જે ખુરજીગર લોગો તેના અનજુમનને જોવું કરશે" *i.e.*, All men will see the assembly of Vâstryôs, *i. e.*, the agriculturists. Justi, West and Windichmann take it as a proper noun. But it is not so. Anquetil also takes it as a common noun. "Ensuite paraître sur la Terre l'assemblée de tous les êtres du Monde avec l'homme." Perhaps corrupted from [Pahlavi] 'ગેતીઅ ગેતીઆન' (the world

૪. પેહેલે, જે ગયોમર્દનું શરીર (lit હાડકાં), તે ઊભું થશે; પછી મશી, મશ્યાનીનું, પછી બીજાં માણસોનું. સોશ્યોસનાં ૫૭ વર્ષમાં સઘળાં ગુજરેલાંઓને તેઓ આરાસ્તે કરશે, (અને) સઘળાં માણસો-શું અશો કે વળી શું દરવન્દ-ઉભાં થશે. દરેક માણસ ત્યાં, કે જ્યાં તેનો જાન ગયો હશે ત્યાંથી, ઉઠી ઉભાં થશે. પછી, જ્યારે સઘળી હાડમંદ દુનિયા પોતાના શરીર (અને) કાલબુદમાં પાછી થશે, ત્યારે તેઓને ચોકસ તરીકો આપવામાં આવશે. ખુર્શીદ સાથે જે રોશની છે, તેમાંથી અર્ધી ગયોમર્દને, અને અર્ધી બીજાં માણસોને ઓળખાવશે, એટલે કે રવાન તનને પિછાનશે, કે આ મારો બાપ છે, આ મારી માતા છે, આ મારો ભાઈ છે, આ મારી બઈરી છે, (અને) આ મારૂં નજદીકનું કોઈ સગું છે.

૫. સેવટે આ દુનિયાની જાનદાર પેદાયશની અનજુમન જાહેર થશે, કે જ્યારે માણસો આ જમીનપર ઉભાં થશે. તે અનજુમનમાં દરેક માણસ પોતાની નેક કરણીને અને બુરી કરણીને જોશે. સેવટે તે અનજુમનમાં પાપી એ મુજબ જાહેર થશે કે જેમ એક સફેદ ગોસપન્દ કાળાં (ગોસ્પંદો) માં (જાહેર) થાય. તે અનજુમનમાં કોઈ અશો, જે દુનિયામાં પાપીનો દોસ્ત થયો હશે, તે અશો માટે પાપી પોકાર કરશે કે "જ્યારે દુનિયામાં (આપણ સાથે હતા ત્યારે) નેક કામો, જે તેં પોતે કીધાં, તેથી મને શા માટે વાકેફ નહીં કીધો?" તો તે અશોને, જો તેણે તેને વાકેફ નહીં કીધો હશે તો, તે અનજુમનમાં તે મુજબ શરમ સાથે પસાર થવું પડશે.

4. At first will arise, the body (lit. bones) of Gayômard, then that of Mashi Mashyâni, and then those of others. In the 57 years of Soshyôs, they will resuscitate (lit. adorn) all the dead, and all men, whether holy or unholy, will rise up. Every person will arise from that place, where his life had departed. Afterwards, when the whole corporeal world will revert to its body and form, then it will be given a particular system (of life). Of the light, which accompanies the sun, half will make us recognise Gayomard and half the rest of the mankind, *i. e.*, (a particular) soul will recognise (its particular) body that "this is my father, this is my mother, this is my brother, this is my wife, (and) this is my some near relation."

5. Then the assembly of the living ones of this world will appear, when all men will arise on this earth. In that assembly, every body will see his good actions and his bad actions. At last, in that assembly, the sinful will be known in the same way, as a white sheep is (known) among the black sheep. In that assembly, if there be a righteous man, who had been a friend to a sinner, the sinner will shout to that righteous man "when (we were together) in the world, why did you not keep me informed of the good actions, which you yourself did? (*i. e.*, why did you not adviso me to do good deeds?) Then the righteous man, if he had not kept him informed, shall have to pass by, in the assembly, with shame.

---

of the earthly creatures). Bund. adds [Pahlavi] after this. It makes the sense clear. (12) Dr. West takes 'Zamân.' (13) Instead of [Pahlavi] D. H. has [Pahlavi] 'આહલોબન દયન દરવન્દ.' The words in the bracket [Pahlavi] are by mistake omitted in the text, but they are necessary to make up the sense. We find them in the next line.

(14) This passage means to say that one must not only practise virtue, but teach others also to practise it.

૬. આખેર આહલોબન મિન દર્વંન્દ જવીતાક વાદુન્દ. આખેર આહલોબન વલ ગરૂત્માન વ દર્વંન્દ લખ્વાર વલ દુશખુ રસીતુન્દ. તર્તી યુમ લેલીઆઆન તનહુમન્દીહા દયન દુશખુ પાદફ્રાસ વાદુનન્દ.[1] આખેર[2] દયન ગરૂતમાન તનહુમન્દીહા જક સે યુમ[3] ઉર્વાખમની[4] વીનેત. ચેગુન ઈસ્સ્લુનેત આઈગ પવન જક યુમ અમત આહલોબન મિન દર્વંન્દ જવીતાક ચેહવુનેત, કોલા અઈશ અર્સ[5] વદ જન્ગ[6] પતશ ફ્રૂદ યાતુનેત અમત આખેર મિન હમબાજશ[7] અખુ વ બરાદ મિન વલ બરાદ, દુસ્ત મિન વલ દુસ્ત, જવીતાક વાદુનન્દ કોલા અઈશ જકે નેફ્રશમન કુનશ્ને વદારેન્દ ગીરીઅન્દ;[8] આહલોબન દયન[9] દર્વંન્દ, વ દર્વંન્દ મદમ નેફ્રશમન; મેમન અએત અમત અખુ આહલોબન બેન્મન દર્વંન્દ; અએત મુન બેરાતી આહલોબન અયોક દર્વંન્દ. વહૂમન્શાન મુનશાન બેનેફ્રશમન કુનશ્ને રાએ કર્દ ઈફ્વીમુનેત ચેગુન દહાક વ ફ્રાસીઆવ અવારીક મિન દેન્મન આર્હનીને ચેગુન મર્ગર્જાનાન પાદફ્રાસ વદારેન્દ. હીચ મર્દુમ લા વદારેન્દ (પાદફ્રાસ) ઈ તીશ્રામ ક્ષફનામ[10] કરીતુન્દ.

૭. દયન જક ફ્રશકર્દ કેરદારીઅ[11] વલ વહ્મન્શાન મર્દાને આહલોબાન ઈ નપેરત[12] આઈગ જીવન્દે હુમન્દ, પાન્જદેહ ગબ્રા વ પાન્જદેહ કનીક વલ અએબારીઅ એ સોશયોસ બરા યામેતુનન્દ. ગુર ચેહર[13] ચેગુન દયન રોગોહેર મિન તહી[14] બીના બરા વલ જમીક નફુનેત. જમીક અવીન હમાનાક દર્દ ચેહવુનેત ચેગુન માશ[15] અમત ગોર્ગ[16] નફુનન્દ. આખેર આતશે અર્મોરતીન[17] અયોકશોસ્ત દયન કુફાન ગેરાન તાફેન્દ,[18] પવન જમીક રૂદ હમાનાક ઈકવીમુનેત.

---

(1) D. H. has [illegible] i. e., for three days and nights, they are of hellish bodies. They are punished in the hell.

(2) In Bund. Justi and West have [illegible] but D. H. has [illegible], This word âhlôban is necessary. If not we must take it as understood. (3) Some copies of Bundehesh, e. g., D. H. add [illegible] after this word.

(4) Av. [illegible] (5) P. ارس આંસુ. (6) Av. [illegible] સં. जङ्घा leg.

(7) ફા. همباز playmate, associate. D. H. has [illegible] 'બેતમન મિન હમબાજે અખુ.'

(8) D. H. has [illegible] which must be [illegible] (Semetic) [illegible] to cry; arab. بكاه weeping. (9) D. H. has [illegible] (10) Cf. Vendidâd. VII 53, 54. This was considered to be the most severe punishment in hell. Each night of the sinner was considered to be as long as 57 years. Our text gives the word [illegible] but it must be [illegible] as in the Bund. (11) Other copies of Bund. give [illegible] D. H. has [illegible] (12) M. U. (Bund) has instead of [illegible] the word [illegible] (خويش)

૬. પછી અશોને પાપીથી જુદા કરછે. પછી અશોને ગરોથમાનમાં અને પાપીને પાછા દોજખમાં નાખેછે. ત્રણ દિવસ (અને) રાત દોજખમાં શારીરિક સજા કરેછે. પછી (અશો,) ગરોથમાનમાં તે ત્રણ દહાડા શારીરિક સુખ જોએછે. કારણકે કહેછે, કે જ્યારે અશો પાપીથી છુટો પડેછે તે દિવસે, દરેક શખસનાં આંસુ પગ સુધી વહેછે. જ્યારે પછી બાપને પોતાની બાયડીથી, અને ભાઈને તેના ભાઈથી, અને દોસ્તને દોસ્તથી, છુટાં કરેછે, ત્યારે દરેક જણ પોતપોતાની કરણી ભોગવેછે અને રડેછે; અશો પાપી માટે, અને પાપી પોતા માટે; કારણકે, એવું બને કે જે બાપ, તે અશો હોય, અને છોકરો પાપી હોય; એવું બને કે જે એક ભાઈ, તે અશો હોય, (અને બીજો) એક પાપી. તેઓ કે જેઓએ પોતાની કરણીને, જોહાક અને અફ્રાસીઆબ (અને) આવા તરીકાના બીજાઓની માફક કરી હશે, તેઓ મર્ગરજાનોની માફક સજા ભોગવશે. કોઈ માણસ (આવી સજા) કે જેને ત્રણ રાતની સજા કહેછે તે ભોગવશે નહીં.

૭. તે ફ્રશોકર્દના કામમાં તે અશો મરદો, કે જેઓ માટે લખેલું છે, કે તેઓ જીવતા છે, તેઓ ૧૫ મરદો અને ૧૫ કુંવારીકાઓ, સોશ્યોસની મદદે પહોંચશે. (તે વખતે) ગુરચેહર આકાશમાં ચન્દ્રનાં કિરણમાંથી જમીન ઉપર પડશે. (તેથી) જમીન એ મુજબ દુઃખી થશે કે જેમ મેઢાંઓ, જયારે તેઓવચ્ચે વરૂ આવી પડેછે. સેવટે શાંત આતશ મોટા

6. Then they will separate the righteous from the sinful. In the end they will throw the righteous into the paradise and the sinful back into the hell. For three days and nights, they practise corporeal punishment in the hell. The righteous then see in the paradise for three days corporeal happiness, because it is said, that, when on the day the righteous are separated from the sinful, every body's tears flow down to their feet. Afterwards, when they separate the father from his wife (lit. partner), the brother from his brother, the friend from his friend, then everybody enjoys (the consequences of) his actions and weeps; the righteous (weeps) for the sinful, and the sinful for himself, because it may happen, that the father may be righteous and the son sinful, or that one brother may be righteous and another sinful. Those who may have performed their deeds, like Zôhak, (and) Afrâsiâb, and others of their character, will pass through the punishment due for the Margarzân sin. No body will pass through the punishment called "the three nights (punishment)."

7. In that work of Frashôkard, the righteous,—of whom it is written, that they are living,—15 youths and 15 maidens, will come to the assistance of Soshyôs. (At that time) Gûrchêhêr (*i. e.* meteors) will fall over the earth, from a beam of the moon in the heavens. The earth will (thereby) be as much distressed as the sheep, when a wolf comes in among them. At last, the

(13) MU has [Pahlavi] گرزدار (14) P تهر or تيغ a moon beam. D. H. [Pahlavi] 'તાબે માહ' P. ماهتاب

(15) Cf. Av. [Avestan] Cf. Afrin-i-Ardâfravash 17 [Avestan] (16) DH [Pahlavi].

(17) Cf. Yacna LXII. 8 [Avestan]. D H [Pahlavi] (18) P تافتن

આખેર હરવેસ્પ મર્દુમ દયન જક અયોક્શોસ્ત વતાખ્તે બરા વદીરેન્દ વ દકય બરા યેહવુનન્દ. મુન આહલોબન અદીનશ અવીન મયમ્મુનેત યેગુન અમત દયન શીરે ગર્મે હમાએ રોએત અમત દર્વન્દ પવન જક આઈનીને મયમ્મુનેત આઈગ પવન ગેતી દયન અયોક્શોસ્તે વદાખ્ત હમાએ રોએત.

૮. આખેર પવન જક મહીસ્ત દુશાર્મે હરવેસ્પ મર્દુમ વલ હમ યામતુનન્દ. અબા વ પુસ બરાદ વ દુસ્ત અયોક વલ દુદ પુર્સેન્દ આઈગ "દેન્મન અન્દ શન્ત આઈગ યેહવુન્ત હુમન્ત[1]? અવત પવન રોબાન દાતરતાન મેમન યેહવુન્ત? આહલોબન યેહવુન્તીએ[2] આયુપ દરવન્દ"? નજદેસ્ત રોબાન તન[3] વીનેત અવશ પુર્સેદ પવન જક ગોફ્ત. અન્શુતા હમાક હમ-કાલા યેહવુનન્દ. બુલન્દ સેતાયશનીએ વલ ઓહર્મજ્દ વ અમશુસ્પન્દાન ગીરીઅન્દ.

૯. ઓહર્મજ્દ પવન જક ગાસ હન્ગર્દીનેદ[4], દામ યેહવુનેત, આઈગશ કારી મદમ લા આવાયેદ કર્દન. દયન જક મુન્શાન રીસ્ત વીરાસ્ત કારી મદમ લા આવાયેદ કર્દન. યજશને રીસ્ત વીરાયશનીઅ સોશયોસ લેવત્મન અએબારાન્ વાદુનેત. તોરા હધયઓશ[5] પવન જક યજશને નકસુનન્દ. મિન પીએ[6] જક તોરા વ હોમ્ સફીદ હોશ[7] વીરાયેન્દ વલ હરવેસ્પ મર્દુમ યેહબુનન્દ, હરવેસ્પ મર્દુમ અહોશ યેહવુન્દ વદ હમાએ હમાએ રોબશનીઅ.

---

(1) D. H. ... (2) D.H. ... . Justi ... 'બુદીઅ.' That also will do.

(3) All have ... but that is perhaps a mistake for ... *dûl, i. e.* "the first soul will ask another." How can a lifeless body see the soul?

(4) Z ... completing. (5) Cf. Chap. XIX Dadistan-i-Dini, question, 37 and 89.

(6) P. ... fat. D H ... 'તર્બા' which has the same meaning.

(7) Z ... ફા. ... the mind, the soul. D H has ... Av. ... ; a drink, producing immortality.

પહાડોમાં ધાતુને ગરમ કરશે, અને તે (ધાતુ) જમીન પર નદીની માફક (પીગળેલી) રહેશે. સેવટે સઘળાં માણસો તે પીગળેલી ધાતુમાં પસાર થશે અને પાક થશે. જો કોઈ અશો (હોય-છે) તો તેને એમ માલૂમ પડેછે, કે જેમ જાણે તે ગરમ દુધમાંથી પસાર થાયછે. જો દર્વન્દ (હોયછે), તો તેને એ રીતે માલૂમ પડેછે, કે દુનિયામાં તાવેલી ધાતુમાંથી તે પસાર થાયછે.

૮ સેવટે મોટી ખુશી સાથે સઘળાં માણસો સાથે મળશે. બાપ અને બેટા, અને ભાઈ અને દોસ્ત એક બીજાને પુછશે કે "આ આટલાં વર્ષ તું ક્યાં હતો? તારા રવાનને શું ઈનસાફ મળ્યો હતો? તું અશો બન્યું હતું કે દરવન્દ?" જે પેહેલ વેહેલાં રવાનને શરીર જોશે તેને તે આ (ઉપલા) શબ્દોથી પુછશે. સઘળાં માણસો એક પોકાર કરનાર થશે. ઓહરમજદ અને અમેશાસ્પન્દો તરફ તેઓ બુલંદ સેતાયશ પોકારશે.

૯. ઓહરમજદ તે વખતે (પેદાયશનું કામ) સંપૂર્ણ કરશે, કે પેદાયશ (તૈયાર) થશે, કારણ કે તેને કાંઈ મોટું કામ કરવા જોગું ન હતું. (એટલે રસ્તાખેજને વખતે આગળી પેદાયશમાંથી પેદાયશને પાછી ઉભી કરવાનું કામ હતું, તે કાંઈ પેહેલી પેદાયશ જેવું મુશ્કેલ ન હતું. તેથી તે જલદી તમામ થશે). જેઓ ગુજરી ગયલાં હતાં તેઓમાંથી પાછાં ઉભાં કરવાં તે કોઈ મોટું કામ કરવા જોગું ન હતું. સોશ્યોસ (તેના) મદદ કરનારાઓ સાથે ગુજરેલાંઓને ઉભાં કરવાં માટે ઈજશ્ને કરશે. હધયઓશ ગાયને તે ઈજશ્ને માટે કાપશે. તે ગાયની ચરબી અને સફેદ હોમથી હોશ તૈયાર કરશે અને સઘળાં માણસોને આપશે, (અને) સઘળાં માણસો હમેશ અને હમેશની (વખતની) ચાલ સુધી અમર્ગ થશે.

quiet fire shall heat the metal in the hills and (the melted metal) shall run (lit. remain) on the earth like a river. Then all persons shall pass through the melted metal and be holy. He who is righteous, feels, as if he was passing through hot milk. If he is a sinner, then he feels, as if he was passing through melted metal on the earth.

8. Then all persons shall meet together with great pleasure. The father and the son, and the brother and the friend, will ask one another "Where were you for so many years? What was the justice (given) to your soul? Had you been righteous or sinful?" The first soul, which the body[3] will see, shall be asked the (above) questions. All persons shall be of one voice. They will shout their loud praises to Oharmazd and the Ameshâspends.

9. Oharmazd will at that time finish (the work of resurrection), the creation will come into existence, because he had not a very great work to do. To re-create from amongst the dead is not a very great work (compared with that of the original creation). Sôshyôs, in order to resuscitate the dead, will perform the Yazashnê together with his help-mates. He will slaughter the Hadhayaôsh cow for the Yazashnê. He will prepare the *Hosh* (*i. e.*, the drink of immortality) from the fat of that cow and from the white Hôm, and will give it to all men, (and) all the men shall be immortal for all and all revolutions (of time).

૧૦. હેન્‌મનચ ઈમલ્લુનેત આઈગ અમત ગબ્રા પત્માન બુદ ઈકવીમુનેત, અદીનશ પવન દાતે(1) ચેહલ સાલે લખ્વાર વીરાયેન્દ. જક મુન ખુર્દે લા રસીદ બુદ હુમન્દ,અદીન્-શાન પવન દાતે પાન્જદેહ સાલે લખ્વાર વીરાયેન્દ; વ કોલા અઈશ નીરમન ચેહબુનન્દ વ ફ્રજન્દ(2) લેવત્‌મન નીરમન નુમાયશ્ન અવીન વાદુનન્દ ચેગુન દયન ગેતી, બરા ફ્રજન્દ જાયશ્નીઅ લા ચેહલુનેત.

૧૧. આખેર સોશ્યોસ મિન દાદાર ઓહરમજ્દ ફ્રર્માન હુમાએ મર્દુમ મોજદ વ પાદેહશ્ને ચેહબુનન્દ પવન કુનશ્ને સજ્જશીહા. હેન્‌મનચ અએત આહલોબન આઈગ ઈમલ્લુ-નેત આઈગ વજલુનન્દ(3) વલ વહેશ્ત. વ ગરૂતમાને ઓહરમજ્દ ચેગુન એનફ્રશમન આવાએદ કર્પ લાલા ઈનશ્યુનેત. વદ હુમાએ હુમાએ રોબશ્નીઅ પવન જક અવાશીઅ(4) હુમાક સાતુનેત.

૧૨. હેન્‌મનચ ઈમલ્લુનેત આઈગ મુન યશ્ત લા કર્દ ઈકવીમુનેત, વ ગેતી(5) ખરીદ લા ફ્રર્મુદ ઈકવીમુનેત, વ જામે પવન આહલોબન(6) દાદ લા દાદ ઈકવીમુનેત, તેમમન બરહને. અવશ ઓહરમજ્દ યશ્ત વાદુનેત અવશ મીનોએ ગાસાન(7) કારે વસ્તર્ગ વલ વાદુનન્દ.

---

(1) P. [Pahlavi] life, age, year. (2) The MU ms. has [Pahlavi]. Here [Pahlavi] is a mistake. Bund. has 'va' instead of pavan. (3) MU has [Pahlavi] which is miswritten for [Pahlavi]

(4) DH Bund. also has [Pahlavi] 'આવાકીઅ'. Z. [Avestan] help. Justi has [Pahlavi]

(5) Gêtî-kharid, *i. e.*, lit. purchase of the world. A Zoroastrian ceremony is also known by that name. Cf. English redeem, redemption (*re* and *emere*, to buy).

(6) D H adds [Pahlavi] 'વલ અર્જાનીકાન (7) Justi and others have [Pahlavi] D H has [Pahlavi] ગાસાન for [Pahlavi] Cf. Yaçna LV. 2 [Avestan] .... [Avestan] [Avestan] Its Pahlavi rendering is [Pahlavi] p. 604, the Bodlein MS. The description here is allegorical. It says that those, who pray, perform acts of redemption, and help the deserving poor with gifts of clothes, and in this way act, according to the spirit of the dictates of the Gâthâs, provide, as it were, spiritual nourishment and protection for their soul, in the next world.

૧૦. વળી આ પણ કહેછે, કે જેઓ માણસના પ્રમાણના હોતાં, (એટલે જેઓ, પુખ્ત ઉમરે ગુજરી મરણ પામેલાં,) તેઓને ૪૦ વર્ષની ઉમરનાં પાછાં ઉભાં કરશે. જેઓ નાનાં (હશે અને મોતી ઉમરે) નહીં પોહચ્યાં હશે, તેઓને ૧૫ વર્ષની ઊમરનાં પાછાં ઉભાં કરશે; અને દરેક જણને તેઓની ઓરતો આપવામાં આવશે અને સ્ત્રીઓ સાથે (તેઓને તેઓનાં) ફરજંદો દેખાડવાનું કામ એવીરીતે કરવામાં આવશે, કે જેમ જ્યારે તેઓ દુનિયામાં હતાં ત્યારે (કરતા હતા), સિવાય કે ફરજંદનું જણવું નહીં થશે. (આ ફકરાની મતલબ આ, કે કેઆમતને દહાડે સઘળાંઓ એકમેકને પિછાનશે અને મળશે. બાપ પોતાનાં ફરજંદોને અને પોતાની સ્ત્રીને મળશે.)

૧૧. પછી સોશયોસ, દાદાર ઓહુરમજદનાં ફર્માનથી, સઘળાં માણસોને (તેઓનાં) કામ મુજબ લાયક રીતે બદલો (અને) ઈનામ આપશે. વળી તેઓ, કે જેઓ અશો છે, તેઓ માટે કહે છે કે તેઓ બેહેશ્તમાં જશે. ઓહુરમજદનું ગરોથમાન તેઓના શરીરને, જેમ તેને ઘટતું હોય તેમ, ઊપર ખેંચી લેશે. તે (મરનાર અશો) તે મદદથી હમેશ અને હમેશ સુધી ચાલુ (આગળ અને આગળ) ચાલતું રહેશે.

૧૨. વળી એમ કહે છે, કે જ્યારે (ખોદાની) આરાધના નહીં કીધી હશે, અને ગેતી ખરીદ કરવાને ન ફર્માવ્યું હશે, અને અશોદાદ તરીકે પોષાક નહીં આપ્યો હશે, ત્યારે ત્યાં (એટલે પેલી જેહાનમાં તે રવાન) નાગું (રહેશે). જો તે ઓહુરમજદની આરાધના (યશ્ત) કરે તો ગાથાની મીનો પોષાકનું કામ કરે (એટલે ગરજ સારે).

10. Again, this also is said that those, who were of the stature of adults, shall be made to rise again as (persons) of 40 years of age. Those who may have been young, and have not reached (the age of adults), shall be made to rise again, as (persons) of 15 years of age; and every man shall be given his wife, and he will be shown his wife with his children, in the same way, as when in the world, except this, that there shall be no birth of children.

11. Then Shôshyôs, by the command of Oharmazd the creator, shall give to all men, according to their deserts, recompense and reward. Again, it is said about those, who are righteous, that they shall go to paradise. The paradise of Oharmazd, will draw up their bodies, according to what is fit for them. (The righteous) shall always advance further through this help.

12. Again it is said, that if one has not said the praise (of God), and has not ordered the work of redemption, and has not given clothes as gift to the righteous, (he shall be) naked there. If he will praise Oharmazd, the spirit of the Gathas shall serve the purpose of clothes.

૧૩. આખેર ઓહરમજદ ગનાક મીનોઅ, વહુમન અકોમન, અશવહિશ્ત ઈન્દર, શતવીન સાવર, સ્પેન્દોમદ તરોમાત ઈહસ્ત નાઓંઘઇસ, ખુર્દદ અમોર્દદ તાવ્રીચ જાવ્રીચ રાસ્ત ગોબશ્નીઅ જક દરુગ ગોબશ્નીઅ, સરૂશ અએશમ વખદુનન્દ[1]. આખેર દો દરુજ ફ્રરાજ કત્રુન્દ આહરેમન વ આજ[2]. ઓહર્મજદ વલ ગેતી સાતુનેત બેનક્રશમન જાુત વ સરૂશ રાસ્પી વ અઈવીંગહનાન[3] પવન યદ્મન યખ્સુનન્દ. ગનાકમીનોઅ વ આજ પવન જક દેહશ્ને અકારીહાતર વાદુનન્દ જક વર્દો આસ્માન પતશ દયન દોબારેસ્ત લખ્વાર વલ તુમ તાર દોબારેત. ગોચેહર[4] માર પવન જક અયોકશોસ્ત વતાખ્તે સુજેત[5]. જક ગન્દગીઅ રીમનીઅ દયન દુશખુ[6] બુદ પવન જક અયોકશોસ્ત સુજેત દકયા બરા ચેહવુનેત. જક આહરેમન[7] ગનાકમીનોઅ પતશ દયન દોબારેસ્ત. પવન જક અયોકશોસ્ત વખદુનેત. જક જમીક દુશખુ લખ્વાર વલ ફ્રરાખુઈઅ એ ગેહાન યાઇત્યુનેત વ ચેહવુનેત ફ્રશીકર્દ દયન ખાનાન પવન કામે. ગેહાન અમર્ગ વદ હમાક હમાક રોબશ્નીઅ.

૧૪. દેન્મનચ ઇમલ્લુનેત, આઇગ દેન્મન જમીક અન્-હીહર[8] અનશીપ[9] હામુન[10] બરા યહવુનેત. કુરે ચેકાતચ ચીનબર લાલા યખ્સુનશ્નીઅ ફ્રરૂદ દારેન્દ લા ચેહવુનેત.

---

(1) *i.e.*, in the end virtue will prevail over vice. (2) P. ژ

(3) Av. [Avestan]. The leaf of the date-tree used in the Yazashnê ceremony.

(4) Refers to Âhriman. Gochêhar is a natural phenomenon like that of a comet. It is supposed that a phenomenon like that will occur at the time of Resurrection, and that will be a sign of the utter destruction of Âhriman. The world will then be perfectly renovated. (5) D H has [Pahlavi] સુજ.ઈઅેત. D H adds [Pahlavi] "અયોકશોસ્ત દયન વલ દુશખુ તચેત"

(6) D H adds [Pahlavi] "દયન જમીક આઇગ"

(7) Variously written in Bundehesh. Mu (Bund) has [Pahlavi] with [Pahlavi] under the line. Pazend Bund. has [Pazend]. Anquetil's text Ahariman. D H [Pahlavi]. Justi [Pahlavi] hell (Hebrew.). Windischmann verfluchte *i. e.*, cursed. West translates 'vault.' I read with D H [Pahlavi] અમરર more bitter. مر bitter.

(8) If read anakhashar (ફા. [Pahlavi] loss) imperishable. The last part of the word may be [Pahlavi] or [Pahlavi] or [Pahlavi] ice. (9) P. نشیب declivity, descent.

(10) Read according to D H. [Pahlavi] હામુન هامون a desert, a plain.

૧૩. પછી ઓહરમજદ ગનામીનોને, બહમન, અકોમનને, અર્દીબેહેશ્ત, અન્દેરને, શેહરેવર, સાઓરને, સપેન્દારમદ, તરોમત, (જે) નાઓંઘહસ છે, તેને, ખોર્દાદ (અને) અમર્દાદ, તારીચ (અને) જરીચને, સાચ્ચું બોલવું, જુઠાં બોલવાને, (અને) સરોશ, એશમને પકડશે. પછી બે દરૂજો છુટા રહેશે, આહરેમન અને આજ, (એટલે લોભ). ઓહર્મજદ દુનિયામાં આવશે. પોતે જોતી અને સરૂશ રાસ્પી (થઈ) અઈવ્યંઘહાન હાથમાં પકડશે. ગનામીનો અને આજ તે દુનિયામાં વગર કામે (એટલે અસર ઊપજાવવા વગર, ફોકટ) કામ કરશે, અને જે રસ્તે આસ્માન ઊપર ધસ્યા હતા, તે રસ્તે પાછા સીધા અંધકારમાં દોડશે. ગોચેહર, તે સાપને તે પીગળેલી ધાતુથી બાળી નાખશે. દોજખની અંદર જે ગંધકી અને રીમની હશે તે, તે ધાતુથી બળી જશે, (અને) સાફ થઈ જશે. તે લેઆનતી ભર્યો ગનામીનો, તે (દોજખ) માં દોડી જશે. તેને તે ધાતુથી પકડશે. તે દોજખની જમીન દુનિયાની ફરાખીમાં પાછી લાવશે, અને દુનિયામાં ફ્રશોકર્દ (ખોદાની) મરજી મુજબ થશે (અને) જેહાન હમેશાં હમેશ સુધી ચાલુ અમર થશે.

૧૪. વળી એમ કહેછે, કે આ જમીન હેર (નસા) વગરની ખાડાખોચીઆં વગરનાં મેદાનની થશે. ચેકાત (દાઈની) નો પહાડ, જે ચીનવદ (પુલ) ને ઊંચે ધરી રાખવા માટે છે, તે વટીકને નીચો (એટલે સપાટ) રાખશે. તે (પહાડ તરીકે ઊંચો) હસ્તી ભોગવશે નહીં.

13. Then Oharmazd will seize Ganâk Minôê: Vahûman (will seize) Akoman; Ashavahisht, Ander; Shatvin; Sâora; Spendômad, Tarômat (who) is Nâônghas; Khordâd (and) Amerdâd, Tarich (and) Zarich; truthful words, untruthful words; Sarôsh, (will seize) Aêsham. Then the two *drûjs* Âhriaman and Âz (*i e.*, ambition) will remain apart. Oharmazd will go to the earth. He (will be) Zaotâ and (with) Sroâsh (as) Râspi will hold the *aiwyâonghan* in his hand. Ganâ-mînô and Âz shall work ineffectively, and they shall run back into the dark abyss, by the same route, by which they had run up to the sky. Gôchêhar will burn the serpent by means of the melted metal. The filthiness and pollution which may be in the hell, shall be burnt by the (melted) metal and shall be cleaned. The cursed Ganâ-mînô shall run into that (hell.) He (Gochêhar) shall seize him by means of the metal. He shall bring back the space of the hell into the state of the happiness of the world. And there shall be fresh creation in the world as desired. The world shall be immortal for ever and ever.

14. Again it is said, that this earth shall be without the filth and (full) of plains without any declivities. Even the mountain of Chakât, which holds aloft the Chinvad (bridge), shall be levelled down. It will not exist (as a mountain).

બાબ ૪.[1]

૧. પુર્સીદ મિન દાતાર જરતુહસ્ત "કવ ચીથ્ર છ હેન્તી ઇરીસ્તનામ ઊર્વાનો યાઓ અષઓનામ ફ્રવષયો," આઈગ "મિન આઇગ પએતાકીઅ હુમન્દ જક વદદૈગાન રોબાન મુન આહલોબાન ફ્રોહર, આઈગ શાન મોજદ મિન મેમન યેહબુન્દ."

૨. પઈતી શે અઓખ્ત અહુરો મજદાઓ, સ્પેન્તત હચ મઈન્યઓાત જરથુશ્ત્ર, અએશામ ચીથ્રેમ વહિશ્તાઅતચ મનંઘ્હત પસખોનશ વલ વલ્મન ગોફ્ત ઓહર-મજદ, આઈગ મિન અવ્જુનીક મીનશ્નીક જરતુહસ્ત, વલ્મનુશાન પએતાકીઅ વ પાહલુમીઅચ મીનશ્નીઅ. અમત જક ખવીતુન્દ, બરા વાદુન્દ, જક લા ખવીતુન્દ લખ્વાર પુરસેન્દ.

(કોલોફોન.)

હેન્મન અહકામે જામાસ્પી અમત દયન પાહલવી બુદ, અએરપત દારાબ બેન્મન દસ્તોબર પાહલ્લન બેન્મને ફ્રીદુન મિન નસલે મોપત નીર્યોસન્ગ દહવલ્લ નપેશ્ત કોલા-મુન કરીતુન્દ આફ્રીન વાદુન્દ. "શાતો મના વહિશ્તો ઊર્વાનો.[2]" શાદ જક તન મુનશ બોર્જેત રોબાન નફ્શમન.

MU₄ માંથી મલેલો છુટો ફકરો, ના. ૧

૧. પુર્સીદ વિશ્તાસ્પ મલેકા વલ જામાસ્પ, આઇગ પવન યાતુનતને જક ઇ લે પુસ[3] હન્ગામ દખ્શે વ નીશાન મેમન નુમાયદ ?

૨. ગોફ્ત વશ જામાસ્પ બએતાશ આઇગ ગાસે હુશીદર પએતાક બુદ આવાયેદ હેન્મન અન્દ નીશાન પવન ગેહાન પએતાક યેહવુનેત.

(1) The questions and answers in this chapter are first in the Avesta language. They are then translated into Pahlavi.

(2) This is a quotation from Hosbâm [Yacna LX 11].

(3) [illegible] seems to be miswritten for [illegible] pas, 'the last.' p. پس. Pazend Jâmâspi also gives [illegible]. Compare Pazend and Persian Jamaspi for omissions n this chapter.

બાબ ૪. Chapter IV.[1]

૧. જરથોશ્તે દાદારથી પુછયું કે "ગુજરેલાંનાં રવાનો, જે અશોના ફ્રોહરો, તેઓની જાહેરી ખરેખર કેવી છે?" એટલે કે, "તે ગુજરેલાં રવાનો, જેઓ અશોના ફ્રોહરો, તેઓની જાહેરી ક્યાંથી છે? એટલે કે તેઓને બદલો કેવી રીતથી આપેછે?"

૨. ઓહરમજદે તેને જવાબ આપ્યો, "ઓ જરથોશ્ત! તેઓની જાહેરી સ્પેન્ત-મીનોથી, સર્વથી સરસ મનથી." (એટલે) ઓહર્મજદે તેને જવાબ દીધો કે "ઓ જરથોશ્ત! વૃદ્ધી કરનાર મનશ્નીથી, અને સર્વથી સરસ મનશ્નીથી તેઓની જાહેરી. જ્યારે તેઓ તે સમજે છે, ત્યારે (તે મુજબ) કરેછે. તે સમજતા નથી ત્યારે પાછો (ખુલ્લાસામાટે) સવાલ કરવામાં આવેછે.

(કોલોફોન.)

જામાસ્પના આ હુકમો, જે પેહલવીમાં હતા, તે એરવદ દારાબ, જે દસ્તુર પાહુલન્નો છોકરો, (જે) ફ્રીદુનનો છોકરો, જે મોબેદ નેર્યોસન્ગ ધવલની નસલનો, તેણે લખ્યાછે. જે કોઈ તે વાંચે તે આફ્રીન કરે. "ખુશી ભરેલું મન, સર્વથી સરસ રવાન." (એટલે કે) ખુશાલ તે શખસ, કે જે પોતાના રવાનને છોડવે.

1. Zoroaster asked of the Creator "What is the real recognition of the souls of the departed ones, who are of holy Farohars? *i. e.*, whence is the recognition of the souls of the dead who are of holy Farohars? *i. e.*, how do they pay them the recompense (of their good actions)?"

2. Oharmazd replied to him "O Zarthosht! their recognition is from Spenta Mainyû, from the best mind" (*i. e.*) Oharmazd replied to him "O Zarthosht! their recognition is from beneficent thought, from very excellent thought. When they understand that, they practise it. (When) they do not understand that, they are asked again (to account for that).

(Collophon.)

These dictates of Jâmâsp, which were in Pahlavi, are written by Ervad Dârâb, son of Dastur Pahllan, son of Faridun, descended from Mobed Neryôsang Dhavall. Those who read this, may say blessings. "Joyous mind, best soul," *i. e.*, Happy that person, who saves his soul.

Fragment No. 1 M U.

૧. ગુશ્તાસપ પાદશાહે જામાસ્પને પુછયું "કે તે, કે જે મારી પછીનો વખત, તેનાં આવવાની એધાણી અને નિશાની શું દેખાશે?

૨. જામાસ્પ સેતારેશનાસે તેને કહ્યું, કે "જ્યારે હુશીદરનો વખત જાહેર પડવો જોઇશે, ત્યારે આ કેટલીક નિશાનીઓ દુનિયામાં જાહેર થશે.

1. King Vîshtâsp asked Jâmâsp "What will be the signs and prognostications of the coming of the last time (*i.e.* the last millenium) after me?

2. Jamasp, the astrologer, said to him "When the time of Hôshidar shall appear, these several signs shall appear in the world.

૩. અયોક હેન્મન આકાગ લેલીઆ રૂશન્તર યેહવુનેત. હેદીગર હેન્મન આકાગ હફ્તાદરન્ગ ગાસ બરા શદ્કુનેત (વ વલ[1]) ખોરાસાન રૂન વર્દેદ. સેદીગર હેન્મન આકાગ મર્દુમાન અયોક મિન દુદ અન્દર-[2]હુમત વીશ યેહવુનેત. ચેહારૂમ હેન્મન આકાગ મીત્રાન-દરૂજી દયન જક જમાને વાદુન્દ, જુતર[3] પીશતર બરા યામતુનેત. પન્જુમ હેન્મન આકાગ ખ્વાર ગબ્રા પાતખ્શીહાતર વ ચાલુકતર યેહવુન્દ. શશુમ હેન્મન આકાગ સતેરાન[1] નીઓકીઅ વીશ યેહવુનેત. હફ્તુમ હેન્મન આકાગ દરૂજે આજ સેતામેતર યેહવુનેત. હસ્તુમ હેન્મન આકાગ અફ્સુન બન્દ મુનં દયન જક જમાન....દુસ્તતર....યેહવુનેત....દસ્તોબરાન....યાજ-દેહુમ હેન્મન આકાગ....વ દસ્તોબરાન અ-રોબાક યેહવુનેત. જુર અ-રાસ્તે ગેરાન મદમ દેમ-હલુન્દ. દવાજદહુમ હેન્મન આકાગ હામીન જમેસ્તાન વજીતન લા શાયેદ. સીઝદહુમ હેન્મન આકાગ દુશાર્મે[4] કબદ અકશ પવન દહીક યેહવુનેત. ચેહાર દેહુમ હેન્મન આકાગ જક મુન દયન જક અન્બામ જમાને જરહુન્દ[5] સલીઆતર વ ગજસ્તાનતર વ પવનચ મર....ચન્દ વીશ યામતુનેત. પન્જ દેહુમ હેન્મન આકાગ આજર્મીગાન[6] અવી-આઝેમ વ દરૂજીઅ વ કદબા દાતોબરીઅ વ જુર ગોકાસીઅ વીશ વાદુન્દ વ મર્ગ વ જમાને રબા............

M U. માંથી મલેલો છુટો ફકરો ના. ૩.

પુર્સીદ વીશ્તાસ્પ મલકા આકાગ લેન્મન દહુયોપતાન વ ખોદાયાન વ હેન્મન....શનાન ગાસ ચન્દ શન્ત શાયેદ વ મિન અવમાન કાર કેર્ફે મેમન શપીર ખવીશકાર્તર સજેત ફ્રાજ વાદુન્ત કર્દન ?

ગોફ્તશ જામાસ્પ બએતાશ આકાગ પવન કાર વ કેર્ફે કર્દન તોખશાક યેહવુનીત. વ પવન ફ્રૂદ[9] માન્દ જકતાન અએતુન ગુદ હુમનીઅ પવન પતીત યેહવુનીત. વ જક

[1] Add these words to the text, where they are omitted by mistake.

[2] P. اندر more rare. [illegible] for [illegible] good thoughts; rarity of good thoughts, *i.e.* wanting in good thoughts. Paz. Jamaspi gives [illegible]. So perhaps P. بودر ill-favoured, *i.e.* they are not well disposed towards one another.

[3] P. زودتر or زوتر

[4] سر head تر cutting; lit. those who cut off the head; destroyers. Better take [illegible] *i.e.* the wicked. Pers. Jamaspi gives بدان

[5] P. ده annoyance, trouble.

[6] گزیدن to sting, to wound.

[7] آزرم respect.

[8] [illegible] A letter seems to me missing at the end, the corner of the page being torn off. I think the words are *shayêd v min.*

[9] Cf. Patet Kardeh VIII "Har âin farud mând."

૩. પેહેલી (નિશાની) આ, કે રાત વધારે પ્રકાશીત થશે. બીજી આ, કે હફ્તોરંગ (સેતારો) પોતાની જગ્યા છોડી દેશે અને ખોરાસાનના મુલક ભણી ફરશે. ત્રીજી આ, કે માણસો એક બીજા તરફ સારા વિચાર વગરનાં ઘણાં થશે. ચોથી આ, કે તે જમાનામાં મેહેર દરૂજી કરશે (અને) તે વધારે જલદી અને વધારે પોહોંચશે. પાંચમી આ, કે હલકા માણસો વધારે સતાવાળા અને ચાલાક થશે. છઠ્ઠી આ, કે નેકીને જડ મૂળથી ઊખેડી નાખનારા ઘણા થશે. સાતમી આ, કે લોભનો દેવ વધારે જાલેમ થશે. આઠમી આ, કે જાદુ બાંધનાર જેઓ તે જમાનામાં(હશે)....તેઓ વધારે દોસ્ત(એટલે પ્યારા) થશે....અગીઆરમી આ, કે....આગળ-નહીં-વધનારી થશે. તેઓ જુઠું અને ઘણું ખોટું બોલશે. બારમી આ, કે ઊનાળો ને શિયાળો (એટલે ઉનાળા અને શિઆળાના પવનો), ફુંકી શકે નહીં. તેરમી આ, કે ઘણાક ધણીઓની મોહોબત ડંખમાં ફેરવઈ જશે. ચૌદમી આ, કે તે કે જે તે જમાના અને વખતમાં જનમશે તેઓ વધારે બૂરા અને વધારે દુઃખ દેનારા (થશે). અને વળી.......ઘણું પહોંચશે. પંદરમી આ કે આબરૂદાર લોકો બીઆબરૂ અને જુઠાઈ અને જુઠો ઇનસાફ અને જુઠી ગવાહી ઘણી કરશે. અને મોત........

3. The first (sign is) this, that the nights will be brighter. The second, this, that the (star) Haftôirang will leave its place and turn to the direction of Khorâssân. The third, this, that men will be more wanting in good thoughts towards one another. The fourth, this, that there will be breach of promise in that age and it will approach (*i.e.*, happen) quicker and more. The fifth, this, that mean persons shall be more powerful and active. The sixth, this, that the wicked will flourish. The seventh, this, that the demon of ambition will be more oppressive. The eighth, this, that the magic-charmers who (may be) in that age . . . will be more popular (*lit*, friendly). The eleventh, this, that . . . will be non-progressive, and will speak falsehood and great untruth. The twelfth, this, that the summer and winter (winds) cannot blow. The thirteenth, this, that the affection of many persons shall turn into injury. The fourteenth, this, that those, who will be born in those times and age will be more wicked and oppressive and . . . . will reach much. The fifteenth, this, that respectable people will exhibit much want of respect and untruth and wrong justice and false evidence. And death . . . .

Fragment No. III M U.

ગુસ્તાસ્પ પાદશાહે પુછ્યું, કે "અમો દેશપતીઓ અને પાદશાહો અને આ....નો વખત કેટલાં વરસ જોઇશે? અને અમારાં સવાબના કામો ક્યાં બેહેતર અને ઉદ્યોગી તરીકે લાયક છે અને કરવા માટે હાથ ધરવાં જોઈએ ?

King Vishtâsp asked "How many years must there be for us, rulers and kings and these . . . ? and which of our works of righteousness are fit to be good and efficient ?

યજશ્ત[1] જકુતાન મિન ઓહરમજદ વ જરતુહશ્ત મકદરન્ત, પતશ અવીરૂતર નો-ખશીત. વ મિન કોલા વનાસ વ ફરૂદમાન્દ વીશ પાહુરીજેત. હેન્મન હુમોક મ-રદુમાન (મુન)શાન લકુમ મદમ પુદાઈઅ વ શરીતા (ઈઅ ?) હુસુનીત નેકાસ અવી-બીમ યખસુન. અવશાન અર્ગ[2] વ બીકાર અલ ફર્મા, મેમન કોલા મર્દુમી દયન ગેતી બરહાને[3] યાતુનેત વ બરહાને બરા વજલુન્દ વ મનદવમચ લેવત્મન બરા લા બરેન્દ જવીદ કુનશ્ને એ નીઓક. વ લકુમ....

---

[1] Seems to be miswritten for [illegible] Yazashnê.

[2] Cf. Shikand Gumanik Vigâr, trouble.

[3] The word so far as legible is [illegible]. One or two letters are lost, but the same word as it occurs later on, suggests [illegible]

જામાસ્પ સેતારે શનાસે તેને જવાબ આપ્યો કે "(ભલાં) કામો અને સવાબ કરવામાં ઉદ્યોગી થજે. થઇ ચુકેલા ગુનાહ, કે જે તારીથી એ પ્રમાણે થાઈ ચુક્યા હોય, તે માટે પતેત કરતો રહેજે. અને તે આરાધના, કે જે તેં ઓહર્મજ્દ અને જરથોશ્તથી કબૂલી છે, તે ઉપર વધારે સારી રીતે કોશેશ કરજે. અને દરેક ગુનાહ, અને થઈ ચુકેલા વાંકોથી ઘણો દૂર રહેજે. આ સઘળા મરદો, જેઓ તમારી પાદશાહી અને હકુમતમાં છે તેઓ ઊપર નેગાહ રાખ, અને તેઓને વગર ચીંતાએ રાખ. તેઓને રંજ અને નહીં કામનું કામ ના ફ્રમાવ, કારણ કે સઘળા મર્દો દુનિયામાં નાગા (એટલે ખાલી હાથે) આવે છે અને નાગા જાય છે, અને કોઈ પણ ચીજ પોતાની સાથે લેઈ જતા નથી, સિવાય કે નેક કરણી. અને તમો,....

Jamasp, the astrologer, said: "Be diligent in good and righteous works. Be penitent about the sins committed, which thou mayest have done. And stick well to that form of worship, which thou hast accepted from Oharmazd and Zoroaster. And keep away from all sins and sins once committed. You keep an eye over all persons, who are in your sovereignty and . . . keep them without fear. Do not order troubles and useless works for them, because all persons come naked into this world and go out (*i.e.* die) naked (*i.e.* without having anything with them), and carry nothing with them except virtuous deeds. And you . . .

[illegible]

[illegible] [1] ० ० ० ०

[illegible]][2]

[illegible]

[illegible] تمام شد]

تمام شد این کاتب جاماسپی مین دین بندهٔ از کمترین خاک رویان رانان بن
هربد جیسنک بن هربد دادا بن هربد جیسنک بن هربد موبد بن هربد قیام دین بن
هربد موبد بن هربد کامدین بن هربد زرتشت بن موبد هرمزدیار بن هربد رامیار از نسخهٔ
دیرزیوشنی هربد کروا بن بیکجیو بهروجی نوشتم از جهت دانشني نو فرهنگیانرا و کرفه
و خشسنی بهدینانرا تن درستي دیر زیوشني ایو پر گیتی اشو پر مینوی روانرا
گرورتمانی[3] باد روز مهر و ماه اردبهشت سال هشصد هفتاد سر بهدیوي سال

संवत १६६० वर्खे रोज महिर मा. अर्दवहिश्त पारसी संवत ८७३ वर्खे.

---

(1) D. E. ends here with the following words:

[illegible] ० [illegible] ०

(2) The portion enclosed thus [ ] is omitted in D. E.

(3) For گروتماني

[illegible]

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

CHAPTER VIII.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible][1]

CHAPTER IX.

[illegible][2] [illegible]
[illegible]

(1) The portion enclosed thus [ ] is omitted in D. E. It does not seem to form a part of the Jâmâspî, because it is not written in the form of a question and answer, as in the case of other Chapters. (2) [illegible]

[illegible][1] [illegible][2]

CHAPTER VII.

[illegible][3] [illegible][4]

[illegible][5] [illegible][6] [illegible][7] [illegible][8] [illegible][9] [illegible][10] [illegible][10] [illegible][11] [illegible][11] [illegible][12] [illegible]

[illegible][13] [illegible][14] [illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible].
(7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) D. E. omits from [illegible] to
[illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible].

[illegible]

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) D. E. omits these repeated words. (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) D. E. adds [illegible] before this. (10) [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (19) [illegible]

[illegible]

(1) D. E. adds › before this. (2) Seems to be since written for [illegible] D. E. gives [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) D. E. repeats this word. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) D. E. omits. (13) [illegible]. (14) [illegible].

[illegible][1] [illegible]

CHAPTER VI.

[illegible][2] [illegible][3] [illegible][4] [illegible][5] [illegible][6] [illegible][7] [illegible][8] [illegible][9] [illegible][10] [illegible][11] [illegible][12] [illegible][13] [illegible][14] [illegible][15] [illegible][15] [illegible][16] [illegible][17] [illegible]

---

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) D. E. gives this word twice. (17) [illegible]

[illegible]

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (19) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible] (22) [illegible]

[illegible]

CHAPTER V.

[illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible].
(7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) [illegible].
(13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible].
(19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible].
(25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible].

[illegible]

(1) [illegible]. (2) This word is repeated in our text with a line over [illegible] (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) D. E. omits. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible]. (39) [illegible]. (40) [illegible]. (41) [illegible].

[illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) D. E. omits. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. This word is repeated in our text. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. our text has the word [illegible] over this word. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) D. E. adds [illegible] before this. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible] (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. our text gives both these words [illegible] and [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible]. (39) [illegible]. (40) [illegible]. (41) [illegible]. (42) [illegible]. (43) [illegible]. (44) [illegible]. (45) [illegible].

[illegible]

(1) D. E. omits these two words. (2) [illegible] (3) [illegible] (4) D. E. omits. (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (19) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible] (22) [illegible] (23) [illegible] (24) [illegible] (25) [illegible] (26) [illegible] (27) [illegible] (28) [illegible] (29) D. E. adds [illegible] before this. (30) [illegible] (31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (34) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) D. E. omits. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) D. E. adds [illegible] before this. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) It may be read [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) This word is not clear. It may be read [illegible]. (5) D. E. omits this. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible]. (39) [illegible].

[illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) D. E. gives [illegible] instead of giving the number in figures. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) D. E. omits this. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible].

[illegible]

CHAPTER IV.

[illegible]

(1) [illegible] (2) D. E. omits this [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] which is correct. (5) [illegible]
(6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] which is correct. (9) [illegible] (10) [illegible]
(11) D. E. gives the sentence as follows [illegible] (12) [illegible]
(13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible]
(19) [illegible] (20) D. E. omits. (21) [illegible] (22) [illegible] (23) [illegible] (24) [illegible]
(25) [illegible] (26) [illegible] (27) [illegible] (28) [illegible] (29) [illegible]
(30) [illegible] (31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (34) [illegible] (35) [illegible]
(36) [illegible] (37) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) D. E. adds [illegible] before it. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible]. (32) [illegible]. (33) [illegible]. (34) [illegible]. (35) [illegible]. (36) [illegible]. (37) [illegible]. (38) [illegible]. (39) [illegible]. (40) [illegible]. (41) [illegible]. (42) [illegible].

[illegible]

[illegible]

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible]
(6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) [illegible]
(12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible]
(18) [illegible] (19) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible] (22) [illegible] (23) [illegible]
(24) D. E. adds [illegible] after it. (25) [illegible] (26) [illegible] (27) [illegible] (28) [illegible]
(29) [illegible] (30) [illegible] (31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (34) [illegible]
(35) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible]
(41) [illegible] (42) [illegible] (43) D. E. adds [illegible] after it. (44) [illegible] (45) [illegible]

[illegible]

CHAPTER III.

[illegible]

(1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) D. E. omits. (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible] (10) [illegible] (11) D. E. adds in Persian before this word, ودیگر پرسید (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (19) D. E. omits this Pahlavi word. (20) [illegible] (21) D. E. omits this word. It is a repetition. The last letter [illegible] is written with Persian ت. This is peculiar. (22) [illegible] (23) [illegible] (24) [illegible] (25) [illegible] (26) [illegible] (27) [illegible] (28) [illegible] (29) [illegible]

[illegible]

[illegible]

(1) [illegible]. (2) [illegible]. (3) [illegible]. (4) [illegible]. (5) [illegible]. (6) [illegible]. (7) [illegible]. The preceding word [illegible] in Pahlavi is always written in this R. J. MS. in an inverted position, to show contempt towards his name. The Avesta word [illegible] also is so written at times, though not always, *e.g.*, in the second line after this. (8) [illegible]. (9) [illegible]. (10) [illegible]. (11) This word is inverted. D. E. omits. (12) [illegible]. This word is also written inverted in R. J. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) [illegible]. (22) [illegible]. (23) [illegible]. (24) [illegible]. (25) [illegible]. (26) [illegible]. (27) [illegible]. (28) [illegible]. (29) [illegible]. (30) [illegible]. (31) [illegible].

[illegible]

CHAPTER II.

[illegible]

(1) D. E. [illegible]. (2) D. E. [illegible]. (3) D. E. [illegible]. (4) D. E. [illegible]. (5) D. E. [illegible]. (6) D. E. [illegible]. (7) D. E. [illegible]. (8) D. E. [illegible]. (9) D. E. [illegible] (10) [illegible]. The only book collated is D. E., so the letters D. E. are henceforward not repeated. (11) [illegible]. (12) [illegible]. (13) [illegible]. (14) [illegible]. (15) [illegible]. (16) [illegible]. (17) [illegible]. (18) [illegible]. (19) [illegible]. (20) [illegible]. (21) D. E. omits this word and the preceding [illegible]. (22) [illegible].

PÂZEND JÂMÂSPÎ.

(CHAPTER I.—Introduction.)

[illegible]

کتاب جاماسپي بحروف زند

[illegible] [1] [illegible] [2] [illegible] [3] [illegible] [4] [illegible] [5] [illegible] [6] [illegible] [7] [illegible] [8] [illegible] [9] [illegible] [10] [illegible] [11] [illegible] [12] [illegible] [13] [illegible] [14] [illegible] [15] [illegible] [16] [illegible] [17] [illegible]

(1) The portion in the commencement, enclosed thus [ ] between brackets, is taken from D. E., the first page of our manuscript R. J. (Rana Jeshang) being lost. (2) D. E. gives [illegible]. (3) D. E. [illegible]. (4) D. E. [illegible]. (5) D. E. [illegible]. This difference in writing in the matter of this word, occurs almost always in these two MSS. (6) D. E. [illegible]. (7) D. E. [illegible]. (8) D. E. [illegible]. (9) D. E. [illegible]. This difference is found almost always in these two MSS. (10) D. E. [illegible]. (11) D. E. [illegible]. (12) D. E. [illegible]. (13) D. E. [illegible]. (14) D. E. [illegible]. (15) D. E. [illegible]. (16) D. E. [illegible]. (17) D. E. [illegible].

کن ودین بر قبول کن وبیگمان باش سه بار بگوید پس ضحاک بد اصل گوید بیا تا یار شویم وجهان [1]بگیریم سام گوید اگر دین می پذیری نیک وگر نه سرت باین گرز نرم کنم ضحاک از ترس او دین بر قبول کند وبد فعلی و خیانت ونا راستی از جهان [2]خیزد و پیری ومرگی نبود و مردم جهان عادت گوشت خوردن رها کنند و گاو وگوسفند را نکشند ونانی خوردن چنان شود که مردی یکتای نان که بخورند ده روز سیر شوند و شیر یک گاو بده مرد تمام شود که بخورند وسیر شوند بعد ازان شیر خوردن را هم باقی کنند و میوه [3]خورند بعد ازان میوه خوردن را باقی کنند و آب خورند بعدازان آب خوردن را باقی کنند و مینو خورش شوند یعنی هیچ نخورند هم چون فرشتگان بعدازان رستاخیز تن پسین باشد وخدای تعلی بخشایش کند و رستخیز کند و مردم پاک بی پیری و بی ضعیفی وبی مرگی باشند و چنان صاف شوند که آینه که چهره خویش در روی یکدگر بتوان دیدن و ایزد عزوجل ایشانرا جامه دهد که از آتش نسوزد و از آب نیست نشود وباقی جمله خواست و فرمان ایزد سبحانه تعلی باشد که چنانکه خواست کرد و چنانکه خواهد کند والعلم الغیب عندالله تعلی

تمت تمام شد کار من نظام شد

(1) corrected from T. D. B. U. has بگیرد (2) T. D. برخیزد (3) corrected from T. D.

بر ياري ايران شهر و بدي و گمراهی از جهان برخیزد و دین راستي روا شود و در مدت کم و بیش یکسال اوشیدر بامی بیاید و دین روا بکند و مردم جهان چون نوروخره او بینند بیشتر حق را کردن نهند و بردین بیگمان شوند چنین کویند کر جماعتی ازو معجز خواهند و او دعا کند و آفتاب ده روز درمیان آسمان بایستد سر بالا کند چون مردم جهان آن معجز بر بینند و بردین حق بی گمان شوند پس خورشید برود و طراق عظیم آید آنجا کر آفتاب است کر و هرکس کر دلش با خدای تعالی راست نباشد زهره او بترقدو بمیرد و جهان از کنر کاران صافی شوند اوشیدر بامی صد و پنجاه سال بماند و هزاره او پانصد سال باشد بد تخمگان و بد فعلان از جهان نیست [1]شوند و دیکر باره [2]هزارۀ اوشیدر بآخر رسد زمستان ملکوس باشد سر سال زمستان باشد وزان سرمای سخت باد دمر و بارانهای پیوستر کر آید جهان ویران شود و مردم و جانوران بیشتر بمیرند و کرک سرده در ایام او هزارۀ اوشیدر نیست شود ودزدان و [3]راه داران نابد[4]یدار شوند و نیکی زیادت شود و بدی نقصان [5]بدیرد [6]واز آن زمستان ملکوس مردم [7]وچهار پای و پرنده ودار و درخت تخمهای نیست شود و از ورجمکرد دیکر باره مردم بیرون آیند و چهار پایان و تخمهای درختان بیرون آورند و جهان آبادان باز کنند وپس هزارۀ اوسیدر ماه اندر آید مار [8]گزنده و گژدم و آنچر بدین ماند [9]و بدفعلی و منافقی ازین جهان ناپدیدار شود و دروغ وخیانت ومعیوني از جهان برخیزد و غم و اندوه ازدل مردم دور شود ونشاط و خرمی و عیش جای گیرد چون (ع عام) از پادشاهی اوسیدر رفتر بود وساوسیوش منور از فرمان خداي تعالی در کیتی پدید آید و دین [10]ررتشت واوشیدر واوشیدر ماه را تازه باز کند و روا کند و زور و قوت دیوان از جهان بشود و بجملگی پاک و آویژه کردد وصافی کنند وچنین گویند کر در روزکار از جهان بشود بجملگی پاک و آویژه کردد وصافی کنند وچنین گویند کر درروزکاز اوشیدر ماه (ط) روز در روزکار سوسیوش (ل) روز خورشید درمیان آسمان بایستد و دین دفعت خورشید با جایگاه خویش شود و بعد ازان سال سیصد وشصست وپنجروز راست شود و آفتاب از سرحمل تا سرحمل رسند چنانکر اکنون چهار یک شبان روز باز پس می افتد آن زمان نباشد کبیر نکند و ایدون کویند کر ضحاک از بند رستر شود و بروزی و نیم بسیاری بدی و ویرانی در جهان بکند پس بفرمان خدای عزوجل سام نریمان از خاک برخیزد واز سیاوشیوش دین قبول کند ودر پیش دجال آید یعنی ضحاک و اندر [11]و گوید بیا تا یار شویم و از بدی نوبر

---

(1) corrected from T. D. (2) T. D. adds چون before this. (3) T. D. ره زنان (4) T. D. ناپدید (5) for پذیرد (6) added from T. D. ازان (7) corrected from T. D. (8) corrected from T. D. B. U. has جمند و M. U. omits (9) T. D. مانند, (10) B. U. writes this word [illegible] (11) For اندرو T. D. gives اندرز

بر کنار رود فرات [1]روند جمله شورستان جنگ کنند و دران زمان این پادشاه
دین برسد [1]که ورجاوند هماوند خوانند و در پیش خدای عزوجل [1]حاجت [1]خواهد
حاجت وی مستجاب گردد بعد ازان لشکر ترک و تازي و رومي در یکدگر افتند
و بی حد و بی شمار [1]و بی اندازه قتل و کشتن کنند چنانکه تا زین اسپان خون
مردم باشند آنچه گفتم در هزارهٔ اوشیدر تگرگ سرخ باشد از آنست که خون مردم
در فرات شود و آب فرات سرخ شود و [2]ابر آب گیرد و درجهان تگرگ سرخ
ببارد و آنچه در [1]باب آن [3]پرسیدی که نشان و علامت و شمار و فرزندان ورجاوند
هماوند چه باشد یک علامت خروج رومیان که مختصر گفتم دیگر علامتهای
چون از دین پیداست که یکبیک یادکنم (ا) اول آنکه شب روشن تر باشد (ب) دیگر
نبات النعس یعنی هفتورنگ بمیان آسمان آید و جایگاه خویشتن رها کند و سر سوي
خراسان کند (ج) [4]سدیگر نیک مردان و دستوران بسختي و بیچارگي رسند و خیرات
بر دست ایشان [5]کند کمتر رود (د) آن که [6]بدان بر نیکان افسوس کنند و خرات
و مزد نکنند ∴ (ه) آنکه مردم با یکدیگر کین وعداوت و حسد برند (و) آنکه کرکان و ددان
گناه بیشتر کنند و آنکه نشانهاي اسمان پدیدار آید یعنی ستارکان گناهکار از بند
رسته شوند و علامت دیگر (ز) آنکه مرد جوانان ببماریها و نکبتها و آفتها هرچه
[7]آفریده است ایزد [8]عزو اسمه بیشتر [9]بد رسد (ح) آنکه بد کوهران [10]چابکتر و کامگار
تر باشند (ط) آنکه [11]بدان با نیکان هیچ نیکی نکنند و هم بدان نفرمانید تا آنکه مال
[12]و خواسته [13]ایرانست و آنچه در زمین نهان کرده باشند پیدا شود بدست بدان
و گنهکاران رسند (ی) آنکه کودکان دران روزگار زایند زیرک و تیز فهم تر و زود مرگ
تر باشند (ع) آنکه مردم که خیرات کنند و فرمانید نه پسندند و داد کام اهرمني
روا کنند (ب) و تابستان و زمستان کم پیدا باشد (ا) مرد جهان گمراه باشند که هیچ
نیکی و راستی نکنند چندان دوست تردارند که بدروغ و حیلت دیگر کنند و بر [14]ناید
بدان فاخر آورند و مردم نیک کردار و نیکو نیست برخلاف دین روند و بدکرد
شود و غلامبارگی کنند یعنی مرد بر مرد و زن بر زن بسیار کنند بر آنکه و باد و مرگی
و پیری درجهان زیادت شود (س) آنکه هرچه ایزد آفریده است از جهنده و چرنده
و رونده بزندگانی بی مژه رسند و مرگی را بحاجت خواهند و آب و آتش و دوم
اسفندار مد [15]بسیاری ریمنی کنند و هرچه از زمین بروید با ناپاکي و شبهتی آمیخته
شود تا بعد ازان خدای تعالی رحمت کند و فرمان دهد تا بشوتن از کنگدز بیاید

---

(1) added from T. D. (2) T. D. آن آب ابر بر گیرد (3) corrected from T. D.
(4) added from T. D. (5) T. D. omits. It is better to omit as it gives no sense.
(6) added from T. D. (7) Corrected from T. D. B. U. has هرچه (8) T. D. has
عزوجل (9) T. D. has بدو before بیشتر (10) B. U. adds by mistake و before this.
(11) corrected from T. D. B. U. has پسران (12) added from T. D. before.
(13) ایرانیان (14) M. U. omits برناید (15) T. D. بسیار

روزکار او ششصد سال مرگ نبود و فرمود تا استودانها ساختند و از جم پادشاهی بضحاک عربی رسید هزار سال پادشاهی راند بجور [1]و ستم پس خدای عزوجل برحمت و نور خویش آفریدون بن آبتین پدیدار آورد تا اورا بکرفته بدماوند کوه بر بست و پانصد سال پادشاهی راند و از آفریدون بسام نریمان و از سام نریمان افراسیاب ترک پنجاه سال پادشاهی کرد بر بیدادی و ظلم ∴ پس منوچهر صدو بیست سال پادشاهی راند پس کیقباد صد سال پادشاهی کرد ∴ پس کیکاوس صدو پنجاه سال پادشاهی کرد ∴ و پس کیخسرو سیاوخش شصت و پنج سال پادشاهی کرد ∴ پس کي لهراسپ صد و بیست سال پادشاهی کرد و در پادشاهی او بیماری نبود و دارو و درمان بکار نبایست داشت و مردم بشادی و خرمی جهان می کذراندند و از ایشان این تاج و تخت و دیهیم کیان بشما رسید که جاوید بماناد پادشاهی شما بر هفت کشور زمین

(CHAPTER VI.)

1 پس کشتاسپ از جاماسپ پرسید که این جهان و هرچه اندرو هست که مردمان را فایدهٔ مردم و حیوانات در کدام وقت و بچه هنکام از آلودگی روزکار برهند و روشنایی پدید آید و نشان آنکه جهان آراسته کنند و فرزندان چه باشند اوشیدر و اوشیدر ماه و سوسیوش [2]پرخره که رسند و رستاخیز یعنی قیامت چون کنند و مردم چون پاک و آویژه بود و بی مرکي و [2]بی ضعیفی و [2]بی بیماری و بی پیری شوند که فنا نبود

2 جواب داد حکیم جاماسپ که شاه انوشه باش جاوید زی که چون پرسید بیاری ایزد عزوجل و راستی دین بگویم تا شاه و [3]فرزندان آگاه شوند ایا شاه بباید دانستن که بر زمانه سهمکین‌تر روزکار آن بود که گرگ چهرکان ترکستان در ایران شهر دوارند یعنی بر بدي در آیند و دین غایت بضیفی بزاري رسد آنچه آزرم و سنکی از نیک مردی پیشتر دانند مردم کشتن بر چشم ایشان خوار باشد و مردم و هرچه در جهانست نکیرند که زندکانی بی مزه رسند [4]با پادشاه ترکان چند سال و چند ماه و [5]چند روز بردارند بجور و ظلم کاري و چیرکي پس [6]پادشاهی با کودکان افتد پس روزکار ندانند و در روزکار ایشان بدی پدیدار آید [7]یازده ماه پادشاهي کنند [8]بجور و ظلم و ستمکاري و بعد ازان ترک و تازی و رومي

---

(1) T D. adds و ظلم before this. (1) corrected according to T D. B. U. has بر (2) corrected from T D. (3) B. U. has فرزان, T D. adds شاه after this. (4) T D. adds و before this. (5) added from T. D. (6) corrected from T D. B U has پادشاه (7) corrected from T D. B U has پازده. (8) corrected from T D. B U. has و instead of ب .

(CHAPTER IV.)

1 پرسید گستاسپ از حکیم جاماسپ کہ وباہ گران چند بار باشد ∴ و قحط و نیاز گران چند بار باشد و آب سیاہ چند بار باشد و طوفان چند بار باشد وکارزار عظیم چند بار باشد و برف سیاہ چند بار باشد و تگرگ سرخ چند بار باشد

2 جواب داد حکیم جاماسپ کہ انوشہ باش و دیرزي[1] کہ وباہ گران چہار بار باشد یکي در پادشاہی ضحاک و دیگر در پادشاہی شاپور[2] نرسی و سیوم[3] در پادشاہی بہرام بماوند یعنی ہزارۂ ہشیدر و[4] چہار نزدیک اوشیدر آخری کہ قیامت خواہد بود ∴ و قحط و نیاز گران سہ بار یکی در پادشاہی افراسیاب ترک و یکی در پادشاہي فیروز بن[5] اردشیر و یکبار در ہزارۂ اوشیدر ∴ و آب باران سیاہ سہ بار یک بار در پادشاہی اردوان شاہ ∴ و یک بار در پادشاہی کاوس کہ بآسمان شد کہ جادوان اورا از راہ بردند و یک بار در قیامت یعنی رستاخیز ∴ و کارزار بزرگ سہ بار و یک بار در پادشاہی کاوس و یکبار در پادشاہی اوشیدر بامی و یکبار کہ شما و شہریاران کردی ∴ و برف سیاہ[6] و تگرگ سرخ چہار بار باشد یکی در پادشاہی داراب شاہ و یکی در پادشاہی منوچہر شاہ و یکی در پادشاہی یزدجرد بہ آفرید و یکي درہزارۂ اوشیدر ∴ و آنچنان بود کہ لشکر ترک و تازي و رومی برکنار فرات ہر سہ لشکر گرد شوند و جنک کنند و پادشاہی دین بیرون آید و دین[7] بہ را بقوت دہد ∴

(CHAPTER V.)

1 پرسید گشتاسپ از جاماسپ کہ پیش از ما چند پادشاہ بودہ اند و ہر یکی پادشاہی چند کردہ اند

2 پاسخ داد جاماسپ حکیم کہ اول پادشاہی بکیومرث رسید یعنی آدم بود او سی سال پادشاہی راند و در پادشاہی او مردم نہ مردند و بعد از کیومرث پادشاہي بہوشنگ رسید چہل سال پادشاہي راند و در روزگار او مردم نمردند و مرگ ہم نبود پیری و بیماری نبود و چنان بود[8] و مردم پاک و دانا بودند و از ہوشنگ بطہمورث رسید سی سال پادشاہی راند و اہرمن را چنان در فرمان خود داشت کہ اسپی عاجز ہیچ بد فعلی نمی تواند کرد و مردم ہمہ بکامہا و کامکاري بودند و از طہمورث بہ جمشید ہفتصد سال پادشاہی راند بورج و بنور و خرہ و در

(1) T D. correctly omits. (2) T D. adds بن before this. (3) added from T D. (4) for چہارم T D. has یکبار دیگر (5) T D. یزدجرد (6) added from T D. (7) added from M U. (8) T D. omits.

و باشد که در روز یا درماه یا درسال در رسد البته درسال در رسد و چنان تیز روند
این کناها که آب از بالاي نشیب رود و پس چون سر هزاره بود بسیاری آب و چشمهاي
خشک شود و بسیارتي کمتر شود و زمین بر کمتر دهد و تخم و حیوانها از ده هشت
بکاهد و دو بیفزاید و آن دو خرسندي نکند و بر درختان آفتهاي هوا خلل
کنند و شکوفهای که بیرون آید از صد نود بکاهد و آن ده که بماند خرم و مزه
و چاشنی ندارد و همه مردم آز پرست شوند و خواستاری دین نباشد و باران
بهنکام خویش نیاید و [1]آنچه خرفستر و حشرات آورد و ستوران کمتر زایند
و خردتر شوند و شیر و کوشت و پشم کمتر دارند و مرغان خایه کمتر کنند و کاو برزا
نیرو کمتر دارند و اسپ کارزاری بار [2]کم کشد و مردم بی هنر تر باشند و حامله بر زمین
کمتر شوند پس چون این نشانهاي دیدي چون قطرهٔ باران و ریک بیابان ازحد
خراسان کوتا مردی با لشکر بسیار در ایران شهر دوارد و از بسیار بدی که کند
نیست شود و بسیارتي رنج و سختی [3]بدید آید خنک آن روان که در کالبد نیاید
و از مادر نزاید و گر زاید [4]بمیرد تا نه بیند آن سهمگین روزکار [5]و ویرانی که در شهر
[6]ایران باشد و نبیند آن دشمنان بر خاندانهای بزرگ [7]چیره شوند چون عرب
و ترک و رومی و دیگر دشمنان نه بینند و کام بد فعالان بر نیکمردان نه بینند و تاج
و تخت و پادشاهی سرنگون شود بدفعلی و بی قولی و کشتن و خونها که بیداد بریزند
و نه بینند وبا[8]ها و بیماریها و [9]ویرانی و قحط و نیاز و مرکي که درآن زمان باشد
[10]که مردم اندر ایران شهر از ده بهره بهري نمانند که از همه سختی و آلودگي زمانه
بمرگ رسند و دیو چهرگان و کافر و خشم تخمکان و [11]مردم انیران در ایران
آیند و خون بسیار کنند و بیدادی بسیار کنند و بر نیکان جور و ستم بسیار کنند
پس فرشتهٔ زمین بنالد [12]و گوید که بر [13]نتوانم این سختی و دشواری زیر بمالا باشم
و مهر ایزد داور بفریاد رسد یعنی زمانه از بدی و ستمکاري اندک بهتر شود
و درین میانه اندکي عدل و انصاف بدیدار آید و روزکار بهتر بباشد و قوت دین بباشد
و عدل و انصاف درجهان آورند و کوشند و با این زمانه [14]پارسایان تا پدیدار آید
و لیکن بنماند و تمام نشود و دیگر باره بي حد و بی شمار ترکان در ایران شهر
دوارند یعنی بدی درآیند و این ایران شهر را ویران کنند و از بسیاری خون ریختن
و حرب و آشوب و فتنه و از قحط خراب شود زمین ایران

(1) add آید after this. T D. gives آید before this. (2) T D. کمتر. (3) T D. adds درشهر before this. (4) T D. adds زود before this. (5) added from T D. (6) T D. omits. (7) corrected from T D. B U. has چیر (8) corrected from T D. B U. has باهها. (9) corrected from T D. B U. has بیرانی (10) T D. و (11) corrected from T D. and M U. B U. has مرندو. M U. has انیران در ایران دوارند (12) corrected from T D. B U. has که (13) corrected from T D. (14) corrected from M U. B U. has ناپارسایان

که اورا فرزند است بر چشم خوار دارند و آنکس را که فرزند نیست ستایش کنند و بسیاری ابرها بر آید بر آسمان بگذرد و از آلودگی زمانه و بدفعلی و ناراستی چیره گشتن شیطان بر مردم و باران و ابر نشود و زمینها بر ندهد و گر دهد آفتهاء هواي بريان آورد [1]و افسونها که دران زمانه کنند کار بکنند[1] و زمین و آب نبات بکار نیفتد

5 دران بد ایام قدر و جاه بدروغ و افسوس گیرند و پادشاهان باستحقاق مال نبخشند و مردم خصیص و بی اهل و بی اصل و [2]مفسد را کار فرمایند و سخن ایشان بر[2]گیرند و بهتر بکار دارند و مردم اصلی را [2]قبول نیاورند و اعتماد بر قول ایشان نکنند بزندگانی تلخ رسند و بمرگ بحاجت خواهند و نومیدی و نیاز سختی گران رسند و هیچ کار بمراد ایشان نرود و از هردو جهان بی بهره باشند و درکار خویشتن عاجز و در مانده باشند و خان و مان آزادگان و بزرگان ویران و خراب کنند بی اصیلان خانهاي مهتران بدست فرو گیرند و زن و فرزند ایشان بزنی خواهند از حکم ضرورت و بیچارگی بزرگ آزادگان با بی‌اصیلان پیوند کنند و ستم بر مهتران خویشتن کنند و دشنام دهند و بناهای بزرگ که مهتران کرده باشند خراب کنند و بخواهند که نام ایشا در جهان نماند و عیب کنند [3]برسم و آین ایشان تا بیفکنند و پسند[3] نکنند و رسم و آئین بد نهند و بدان فخر دارند و بر همه کس بد اندیشند و بد گویند و بد کنند و آزاد بنده دارند و بنده بآزاد بندگان بر راه و آین آزاد روند و لیکن همه کس داند که با اصل کیست و بی‌اصل کیست و ایشانرا بسي بقا نبود و سوار پیاده گردد و پیاده سوار گردد و جهان سرد و دم سرد بباشند یعنی زیر و زبر مثالش چنانکه گویند چون رمه باز گردد [4]بز لنگ پیشتر باشد و لیکن زود باز [5]افتد و مردم از کردار بد خویش پشیمان نمی‌شوند و دیگر بار [6]بر سر گناه‌کاري شوند یزشنها و خیرات کمتر کنند و نه فرمایند و بی قول و بی‌وفایی در جهان بسیار شود و حکم نجوم و طب باز نخوانند و [6]برسم دیگر اندک چیزی باز خوانند و مردم جهان زود پیر شوند و جوانان را خرمی نبود و نشاط و طرب از دل بر نیاید و آنچه کنند بروي تکلف بکنند وباه و بیماریها گران باشد و مردم شهرها و روستاها و دیها بایکدیگر جنگ کنند و کارزار و خصومت و خلاف کنند و مردم بغربت و نیاز[6]مندي افتند و زندگاني نیک [7]مردم دشوار شود و مردم نیک و دانارا بدیوانه دارند و مردم شوخ و بی‌شرم و دروغ زن را نیکوکار و نیک مرد دانند و ستایش او کنند و ناپاکي در آب و آتش افکنند و بسوزند و خورند چون سگ و گربه آنچه بدین مانند و بی‌قول و بی وفایی درجهان بسیار شود اما مهر درج زود در رسد

(1) T D. افسونها دران زمانه کار بکنند. MU. gives افسونها که در آن زمانه بکنند (2) corrected according to MU. (3 to 3) T D. omits this sentence. (4) کارگرشوند T D. adds و before it. (5) T. D. adds پس before it. (6) added from MU. (7) T D. بر before this.

فساد و دزدی و دروغ بیشتر بود و شرم و راستی از جهان برداشته شود و نیکان خوي بدان گیرند [1]وخویشتن شیطان در راه [1]دهند و راه [2]خداوند [2]اندیشهٔ راستی بر مردم بسته شود و هرکه اندیشهٔ دین کند برنج و سختی و دشواری و نومیدي رسد و دین و راستی چنان ضعیف گردد که چه [3]می‌گویی و بی‌دینی و بدي در جهان آید که نیک مرد و خوب کار را بد مرد و بد کردار خوانند [[4]و بدمرد و بد کردار را نیک مرد و نیک کردار [4]خوانند] وحکم از داوري شرح چنان بیرون آرند که ایشان را راست تر آید و همه بهرهٔ این جهان جویند و بهره و اندیشهٔ آن جهان کمتر کنند و آنکه کنند بروی [[5]افسوس] کنند و مردم [6]برگناه کردن [7]دلیری کنند و از دین حکم چنان کنند که دل ایشان خواهد و دو روي و منافقی و دروغ گفتن و افسوس کردن بسیار شود و بعجز گیرند و شرم نفس ازین جهان برگیرند و چنان شود که از مردم جهان از [8]هزار و نهصد و [9]نود یک نیک باشد باقی همه بد باشند و اندیشهٔ [10]آن کمتر کنند و سخن چنان گویند [11]برکار ایشان راستر آید و نیکی از بدی پیدا نبود و [12]جهان خواستار دین نباشد و حق و حرمت از میان [13]مردم برخیزد و شب بایکدیگر دوستی کنند و دیگر روز برخون یکدگر گواهی دهند و جمله این ایران زمین که چنین آبادانست بر دست بدان به پستی و بی‌جانی رسد و مردم در جهان از منافقی و دروغ گفتن [14]و مال و خواسته بسیار گرد کنند که در هردوجهان ازان بر نخورند و در زیر زمین پنهان بماند و در هردوجهان بي بهره شود ودران جهان در دوزخ پاده فراه کشند و پشیمانی خورند و دیگر باره درین جهان نتوانند آمدن که کردار نیکو کنند

3 و اندران زمان مردم درویش تونگر را ستایند و مدح کنند و مردم تونگر مردم [15]درویش منصور و سفیر [16]دارند که زاهد و شیخ است، و مردم درویش سعید تواند بود و آزادگان و بزرگان بزندگانی بی [17]مژه رسند و بمرگ حاجت خواهند و مادر دختر [18]خویشتن بکاوین دهد و پدر پسر در زندگانی از خانه بیرون کنند و کدخدای برادر کهتر کنند و برادر مهتر را زنند و دشنام دهد و بد و حسد برد و گواهی بد روغ دهند و مردمان جهان بیشتر حسود شوند از آز و بی‌نیاز بی‌راه گردند و گواهی بدروغ دهند و از راه خدای براه دیوان ایستند

4 و دران بد ایام بادهای سرد و بادهاي گرم بسیار جهد و شب باران زیانکار آید و زمستان سردتر و تابستان گرم‌تر و زمستان از تابستان پیدا نبود و مردمی

(1 to 1) T D. has شیطان خوی بخویشتن راه دهند. (2 to 2) T D. خدا و اندیشه. (3) T D. چه میگویم. (4 to 4) T D. and M U. add this. (5) added from T D. and MU. ریا (6) corrected according to T D. and M U. (7) T D. دلیل. (8) T D. نه هزار. (9) T D. adds و. نه after this. (10) T D. adds جهان after this. (11) T D. adds که before this. (12) T D. adds مردم before this. (13) B U adds by mistake بر before it. (14) given in both but not wanted. (15) T D. adds را after it. (16) T D. adds after this وگویند (17) T D. مزه. (18) T D. دختر خویش را ندهد.

۹[1] سال ∴ پیروز بن یزدجرد ٦[2] سال ∴ نرسي بن [3]نوروز [4]٦ سال ∴ قباد بن فیروز [5]۴۰ سال پادشاهي [6]بعدل و انصاف [7]در رحمت بر مردم جهان از حد بیرون و مزدک بدگوهر در ایام او بدیدار آید و بسیاري خلل بدین رساند و رسمهای بد و آیدنهای بد نهد و لیکن زود هلاک شود ∴ انوشیروان که خسرو قباد خوانند یعني کسری ۴۸ سال پادشاهی کند و هرچه پسندیده تر و بهتر در جهان بدیدار آید از [8]انصاف ∴ هرمز بن [9]خسرو ۱۲ سال ∴ [10]پرویز بن هرمزد ۳۸ سال پادشاهی کند بجور و ستمکاری و بیدادی که نشان روزکار بد نماید [11]که رسم و آیین بد پدیدار آید [11]که کار دین و ایران شهر نشیب گیرد ∴ و قباد بن خسرو که شیرویه نیزخوانند ۸ ماه پادشاهی کند بجور و ستم ∴ اردشیر بن قباد [12]۱ ∴ [13]ازسبین دخت بن خسرو [14]شش ماه ∴ کشور بانو ۱[15]مردوار پادشاهی راند یزدجرد شهریار ۲۰ [16]سال پادشاهی کند

3 [16]وبعد ازان [17]روزکاری در آید و پادشاهي از تخم ایران و کیان بشود و خیر-کي [18]نیکان را بود و دین راستي ضعیف گردد و بسیاری رسمهای و آیدنها [19]بد درجهان بدید آید چه کویم که این جهان و همه نیکویها [20]و نعمتها با بدی و فساد آلوده شود و نام پادشاهي تازیان و ترکان و رومیان نمی گویم که آنجا بجز جور و ستم و دلتنگی چیزي دیگر نمی بینم

(CHAPTER III.)

پرسید گشتاسپ از حکیم جاماسپ و پاسخ دادن حکیم جاماسپ بشاه وشتاسپ

1 پرسید گشتاسب از جاماسپ که دین چند سال درجهان روا باشد بعد ازآن دشواري بدید آید

2 [[21]جواب داد حکیم جاماسپ] از ترکان لشکرها آیند و عرب قوت‌گیرد و هاشم تخم بدیدار آید و فیروزی و پادشاهي ایشان را باشد بعد ازان ستم و ظلم پیدا کند [22]وجه زودتر بر آید و جهان بدو بتر و مردم را زندگانی دشوارتر و شر و

---

(1) ۱۸ سال و چهار ماه . (2) T D. ۴. (3) miswritten in both for پریروز. (4) T D. ۴ . (5) ۴۳ . (6) T D. adds کند before it. (7) T D. has و which is correct. (8) T D. adds او after it. (9) T D. نوشیروان. (10) T D. خسرو بن هرمز که پرویز نیزخوانند. (11) T D. و. (12) T D. gives یک و شش ماه. (13) T D. and M U. omit از (14) added from T D. B U. has a blank space. (15) T D has یک. (16) added from T D. B U. omits. (17) T D. adds ایام (18) B U. adds و after it, which is incorrect. (19) T D. adds ی before it. (20) added from T D. (21) Added from T D. B D. omits by mistake. (22) T D. هرچه. M U. has هرروز که برآید از روز دیگر بتر بود

3 شهنشاه ازآن سخن شاد [1]شد و اورا آفرین کرد [2]و ایزد عزوجل را نماز بُرد وگفت شُکر و ستایش خداي را کہ مرا باین نیکي و فیروزی [3]و ارزانی داشت [4]پیغام برحق و دین [5]برراست [6]و دستوري چنین در ایام من درجهان پدید کرد کہ تا بقیامت مرا نام و مزد [7]وحاصل آمد و شر و فساد دیوان ازجهان برداشتہ شد و بکام و فرمان خدای [8]سر بر زمین نهاد و دیر زمان حاجت خواست و شُکرهای بسیار کرد

(CHAPTER II.)

1 [9]پس سر برداشت و جاماسپ را گفت پیشتر میخواهم کہ بگویی کہ بعد از من چند پادشاه باشند و حقیقت دانم کہ بگوی کہ بعد از من برهیچ کس بماند و بمرک و بمینو رسند و بگویی [10]کہ این [11]خوره و تخت و تاج و دیهم ازمن بکہ رسد و تا [12]رستخیز نام یکبیک می‌خواهم کہ بگویی کہ هر یک چہ نام باشند و چند سال و [13]ماه و [13]روزگار پادشاهی کنند و رسم و عادت و سیرت ایشان و اعتقاد ایشان چون باشد

2 جاماسپ جواب داد کہ دیر زیاد شاهنشاه این تاج و تخت از شما [14]شهریاران باردشیر اسفندیار رسد کہ بهمن نیز خوانند ۱۲۰ سال پادشاهی کند ∴ همای چهر آزاد ۲۰ سال ∴ داراب بن [15]بهمن ۱۴ سال ∴ دارا بن داراب [16]۱۲ سال ∴ اسکندر رومي ۱۴ سال ∴ اشک بن اشک و نوش و نیریوسنک و خسرو و اردوان بهمہ کان [17]۲۸۵ سال پادشاهی کند بانصاف ∴ اردشیر بن بابکان جهان [18]آباد کند و بسیاري خوشی [19]و راحت بمردم رسد ۴۸ سال ∴ شاپور بن اردشیر [20]۳۰ سال ∴ هرمز بن شاپور [21]۵ سال ∴ بهرام بن شاپور [22]۱۴ سال ∴ یزدجرد بن بهرام [23]۲۰ سال ∴ شاپور بن یزدجرد [24]۱۰ سال ∴ یزدجرد بن شاپور [25]۲۰ سال ∴ بهرام گور بن یزدجرد [26]۶۳ سال ∴ نرسی بن یزدجرد [27]۴۰ سال ∴ یزدجرد بن بهرام

---

(1) T D. گشت (2) T D. omits. (3) T D. omits. (4) T D. adds و before this. (5) T D. omits برراشت (6) T D. gives کہ instead. (7) T D. omits. (8) T D. adds تق پس before this. (9) T D. و. (10) T D. تا (11) T D. adds نکویي و (12) رستاخیز (13) T D. adds چند before it. (14) T D. adds و before it. (15) B U. omits by mistake; added from T D. (16) T D. ۱۴. (17) T D. ۲۶۶. The writer does not seem to be in any way certain about the years of the reigns of different kings, because he says, on the margin سالها درست کردن است *i.e.*, the years are to be corrected. The years are given in numbers in red ink, but in the case of some there are blanks and the numbers are marked on the margin in black ink. (18) آبادان. (19) T D. omits. (20) T D. omits this reign. (21) T D. ٦ . (22) T D. ۱۰ . (23) T D. ۱۲ . (24) T D. ۱۵ . (25) T D. ٦ . (26) T D. (27) ۴ .

PERSIAN JÂMÂSPI.

بنام یزد بخشاینده بخشایشگر مهربان داوگر دستگیر

نام این کاتاب جاماسپی میگویند

چند خبري و نشانهای کہ جاماسپ حکیم فرموده است مي نویشم

احکام جاماسپ کہ از دین بہ مازدیسنان کرده است

از زبان پهلوي نقل کرده

(CHAPTER I.)

1 حکیم جاماسپ در ایام شاه وشتاسپ بوده است و موبدان موبد و دستور او بود و دران روزکار بدانائی او کسی نبود [1]روزی کشتاسپ شاه از جاماسپ حکیم پرسید کہ مرا میباید کہ بگوئی کہ این دانائی چگونہ بتو رسیده است واز کہ آموختہ و برنج بدست آوردهٔ یا بالهام یزدی [2]یافتهٔ مارا از دانائی تو نصیبی باید و بهره توانی داد یا نہ

2 حکیم جاماسپ جواب داد کہ انوشہ [3]باد هزار سال [4]بر هفت کشور [5]زمین پادشاه باش این دانائی از اقبال و [6]ورج تو و خرّه و سعادت شما [7]شهریاران بمن رسیده است و از دریاي دانش انوشہ روان زرتشت کہ چندین سال شاگردی وي کرده ام و دین حق بهرهٔ یافتہ ام چون شاهنشاه کہ جاوید زیاد بنده را بزرگ فرمان دهد آنچہ طاعت باشد از خداي در [8]برسم و حاجت خواهم تا من بنده را توفیق دهد و بواجب [9]و راستی جواب آن بگویم و خویشتن را از نیک بختان شناسم کہ یادگاري [10]از من در جهان بماند کہ فائدهٔ آن بخاصہ و [11]عالم رسد و از راستی دین حق آگاه شوند چون در هر [12]روزگار آنچہ گویم روشن بہ بینند و خدای را ستایش وثنا گویند ومن بنده را درود دهند و مزد و فایده ازان جملہ شاه را بود آن [13]جهان و این [14]جهان

(1) Corrected from T D. B U. has روز (2) added from T D. B U. omits it. (3) T D. باش (4) T D. adds جاوید زی before this. (5) T D. omits this. (6) Avesta [illegible]. Pahl. [illegible]. T D. adds و before this. B U. omits it. (7) T D. adds و before this. (8) For پرسم. (9) T D. omits this. (10) T D. omits ازمن. (11) T D. has عام which is better. (12) T D. روزکاری. (13) T D. omits this. (14) T D. adds بکار آید.

ફરસી જામાસ્પી.

બખશેશના કરનાર, બખશેશ આપનાર, મેહેરબાન, દાદગર, મદદના કરનાર ખોદાના નામથી.

આ કેતાબનું નામ જામાસ્પી કહેછે.

થોડીક ખબરો અને નિશાણીઓ, કે જે જામાસ્પ હકીમે ફરમાવી છે, તે લખુંછું. જામાસ્પ હકીમના હુકમો, કે જે ભલી માજદયસ્નાન દીનમાંથી (યાદ) કીધા છે, તે પેહેલવી જબાનમાંથી નકલ કીધા છે.

બાબ ૧.

૧. હકીમ જામાસ્પ શાહ ગુશ્તાસ્પના વખતમાં થઈ ગયો છે. તે તેનો મોબેદાન મોબેદ અને દસ્તુર હતો, અને તે જમાનામાં દાનાઈમાં તેના જેવું કોઈ (સરસ) ન હતું. એક દહાડે શાહ ગુશ્તાસ્પે જામાસ્પ હકીમને પુછયું કે તુંએ મને કહેવું જોઈએ કે "આએ દાનાઈ તુંને કેવી રીતે આવી? અને તું તે કોણથી શિખ્યો છે? અને તું તે (દાનાઈ) મેહેનત કરી હાથમાં લાવ્યો છે યા તેં તે ઈશ્વર સૂચનાથી મેળવી છે? મને તારી દાનાઈમાંથી થોડો ભાગ જોઈએ છે. તે થોડો ભાગ તું આપી શકશે યા નહીં?"

૨. જામાસ્પ હકીમે જવાબ આપ્યો કે "તું હજાર સાલ અમર્ગ (યાને જીવતો) રહેજે અને હફ્તકેશ્વર જમીનપર પાદશાહ થજે. આએ દાનાઈ તમો પાદશાહોના એકબાલ અને નુર અને ખોરેહ અને બુલંદ નસીબ (ની મદદ) થી મને પહોંચી છે, અને તે અનુશેરવાન જરથોશ્તના ડહાપણના દર્યામાંથી (પહોંચી છે), કે જેની શાગેર્દી મેં કેટલાક સાલ કીધી છે, અને જેની ભલી દીનનો મેં હિસ્સો મેળવ્યો છે. જ્યારે શાહનશાહ, કે જે હંમેશાં જીવતો રહેજો, તે હું બંદાને બુજોર્ગ ફરમાન આપશે ત્યારે, ખોદાથી જે કાંઈ બંદગી હશે તે હું માંગીશ, અને હાજત માંગીશ, કે તેથી તે સાહેબ હું બંદાને તોફીક બક્ષે અને રાસ્તી મુજબ તેનો (એટલે પાદશાહના સવાલનો) જવાબ આપું, અને પોતાને

નેકબખ્તોમાંનો એક ગણું, કે મારી યાદગારી જેહાનમાં રહી જાએ, અને તેનો ફાયદો ખાસો આમને મળે અને તેઓ બરહક દીનની રાસ્તીથી આગાહ થાએ. જ્યારે દરેક જમાનામાં જે કાંઈ હું (અગમચેતીથી) કહું તે લોકો રોશન રીતે (બનેલું) જોએ, ત્યારે ખોદાની સેતાયશ અને તારીફ કરે, અને હું બંદાને દુઆ કરે અને તે સઘળાંનો સર્વ બદલો અને ફાયદો પાદશાહને પેલી અને આ જેહાંનમાં થાય.

૩. શાહનશાહ એ સખુનથી ખુશી થયો અને તેની ઉપર આફ્રીન કીધી અને કીર્ત્તિવંત ખોદાતાલાની નેમાજ કીધી. અને કહ્યું કે "ખોદાતાલાના શુકર અને સેતાયશ, કે મને આવી નેકી અને ફીરૂજીને લાયક રાખ્યો. અને રાસ્તી પેગામ[1] અને બરહક દીન અને આવો દસ્તુર મારા વખતમાં દુનિઆમાં જાહેર કીધાં કે કેઆમત સુધી મને કીર્ત્તિ અને બદલો અને ફાયદો મળ્યાં, અને દેવોનું ઘાતકીપણું અને ફીસાદ જેહાનમાંથી નીકળી ગયાં." (પછી શાહે) ખોદાની મરજી અને ફરમાન માટે સર જમીનપર મેલ્યું, અને લાંબો વખત સુધી મુરાદો ચાહી અને ઘણા શુકરાના કીધા.

બાબ ૨.

૧. પછી (જમીન પરથી) માથું ઉંચક્યું અને જામાસ્પને કહ્યું કે "પેહેલે હું ઈચ્છું છું કે તું કહે કે મારી પછી કેટલા પાદશાહ થશે? અને હું હકીકત જાણું માટે કહે કે મારી પછી (પાદશાહી) દરેક શખ્સ પાસે કેટલો વખત રહેશે અને કેટલા વખત પછી તેઓ મોતને અને મીનોઈ જેહાનમાં પહોંચશે? અને કહે કે આ ખોરેહ અને તખત અને તાજ અને સરતાજ મારી પાસેથી કોણના હાથમાં જશે? અને રસ્તાખેજ સુધી એક પછી એક નામ માગું છું કે તું કહે કે (મારી પછી આવનાર) હરેક (પાદશાહ) નું નામ શું હશે? અને કેટલા સાલ અને મહિના અને દહાડા પાદશાહી કરશે? અને તેઓની રસમ અને આદત અને ખવાસ અને તેઓનો એતેકાદ કેવાં થશે?

૨. જામાસ્પે જવાબ દીધો કે "શાહનશાહ લાંબો વખત જીવજો. તમો શેહરયાર (ના હાથમાં) થી તાજો તખત અર્દશીર અસ્ફન્દયારને પહોંચશે, કે જેને બહેમન પણ કહે છે. તે ૧૨૦ વર્ષ બાદશાહી કરશે. (અને તેની પછી) હોમાએ ચેહર આજાદ ૩૦ વર્ષ. દારાબ બીન બેહમન (એટલે બહમનનો છોકરો દારાબ) ૧૪ વર્ષ. દારા બીન દારાબ ૧૪

---

(૧) એટલે રાસ્ત પેગમ્બર જરથોસ્તનો પેગામ.

વર્ષ. સિકંદર રૂમી ૧૪ વર્ષ. અશ્ક બીન અશ્ક અને નુશ અને નીર્યોસંગ અને ખુસ્રુ અને અર્દવાન સઘળાઓ જુમલે ૨૮૫ વર્ષ પાદશાહી કરશે.[2]

ઈનસાફ્થી અર્દેશર બાબેગાન જેહાનને આબાદ કરશે અને ઘણી ખુશી અને રાહત તેનાથી માણસોને પહોંચશે. (તે) ૬૮ વર્ષ (રાજ્ય કરશે). શાપુર બીન અર્દશીર ૩૦ વર્ષ. હોરમજ બીન શાપુર ૫ વર્ષ. બેહેરામ બીન શાપુર ૧૪ વર્ષ. યજદજર્દ બીન બેહરામ ૨૦ વર્ષ. શાપુર બીન યજદજર્દ ૧૦ વર્ષ. યજદજર્દ બીન શાપુર ૨૦ વર્ષ. બેહેરામ ગુર બીન યજદજર્દ ૬૩ વર્ષ. નર્સી બીન યજદજર્દ ૪૦ વર્ષ. યજદજર્દ બીન બેહેરામ ૯ વર્ષ. પીરોજ બીન યજદજર્દ ૬ વર્ષ. અને નર્સી બીન નોરૂજ (? પીરૂજ) ૬ વર્ષ. અને કોબાદ બીન ફીરૂજ ૪૦ વર્ષ પાદશાહી કરશે. તેનાથી અદલ અને ઈનસાફ અને રહેમત દુનિઆના માણસો ઉપર હદથી બહાર આવશે. અને ખરાબ ગોહરનો મજદક તેના વખતમાં જાહેર થશે, અને ઘણી ખલલ દીનમાં પહોંચાડશે, અને બૂરી રસમો અને બૂરી રીતીઓ દાખલ કરશે, પણ જલદીથી હલાક થશે. અને અનુશેરવાન, કે જેને ખુસરવ કોબાદ યાને કેસરા કહેશે, તે ૪૮ વર્ષ પાદશાહી કરશે અને દુનિઆમાં જે વધારે પસંદ કરવા જોગ અને બેહેતર છે તે તેના ઈનસાફથી જોવામાં આવશે. અને હોરમજ બીન ખોસ્રુ ૧૨ વર્ષ. અને પરવેજ બીન હોરમજ ૩૮ વર્ષ જુલમ અને સેતમગારી અને બીદાદી, કે જે બૂરા જમાનાની નિશાણી દેખાડે છે, તેથી પાદશાહી કરશે, કારણ કે બૂરી રસમ રીતી જાહેરમાં આવશે અને દીનના કામની અને ઈરાન શહેરની પડતી આવશે. કોબાદ બીન ખુસ્રવ કે જેને શીરૂઈ પણ કહે છે તે ૮ મહિના જુલમ અને સીતમ સાથે પાદશાહી કરશે. અરદેશર બીન કોબાદ ૧ વર્ષ. અજસીન દોખ્ત બીન[3] ખુસ્રવ ૬ મહિના. કેશ્વર બાનુ એક વર્ષ મરદની માફક બાદશાહી ચલાવશે. યજદજર્દ શહેરયાર ૨૦ વર્ષ પાદશાહી કરશે.

૩. અને તે વખત પછી એક એવો જમાનો આવશે કે પાદશાહી ઈરાની અને કીઆનીઓના તોખમમાંથી જતી રહેશે અને નેક લોકોને બૂરાઈ પહોંચશે અને સચ્ચાઈની દીન નબળી થશે. અને ઘણી બૂરી રસમો અને રીતીઓ જેહાનમાં જાહેરમાં આવશે. હું શું કહું? કે આએ જેહાન અને સઘળી નેકીઓ અને નેઆમતો બદી અને ફેસાદથી

(૧) મા. ઊ (એરવદ માણેકજી ઊનવાળાની એક) નકલ નર્સી આપેછે.

(૨) મા. ઊ નીચલો વાક્ય આ પછી ઊમેરે છે. ("બે જુજ. જુર વ બીદાદ હીચ બગ્મેરે દીગર ન બાશદ") એટલે "(તેઓના વખતમાં) જુલમ અને ગેરઈનસાફ સિવાય બીજું કાંઈ સારૂં થશે નહીં."

(૩) છોકરી. તવારીખ પ્રમાણે એ રાણી પુરાન દોખ્ત હતી. મા. ઊ નકલમાં 'બીનત' શબ્દ આપેછે તે બરાબર છે.

ખરાબ થશે. અને આરબો અને તુર્કો અને રૂમીઓની પાદશાહીનાં નામો હું કહેતો નથી, કે તે જગ્યાએ (એટલે તેઓના જમાનામાં) જોર અને સેતમ અને દેલ–તંગી સિવાય બીજું કાંઈ હું જોતો નથી.

બાબ ૩.

ગુશતાસ્પે જામાસ્પ હકીમને પુછવું અને હકીમ જામાસ્પે શાહા વિશ્તાસ્પને જવાબ આપવો.

૧. ગુશતાસ્પે જામાસ્પને પુછ્યું કે "(જરથોશતી) દીન દુનિઆમાં કેટલાં સાલ ચાલુ રહેશે અને ત્યાર પછી મુશ્કેલી જાહેર થશે ?"

૨. હકીમ જામાસ્પે જવાબ આપ્યો કે "તુર્કી તરફથી લશ્કરો આવશે અને આરબો કૌવત પકડશે અને હાશમની[1] ઓલાદ જાહેરમાં આવશે અને ફીરોજી અને પાદશાહી તેઓને (હાથ) જશે. તે પછી જુલમ અને સેતમ જાહેર કરશે, (અને) જલદીથી દેખાવ દેશે. અને દુનિયા ખરાબ અને વધારે ખરાબ થતી જશે અને માણસની જીંદગી વધારે દુ:ખી થશે, અને ધાતકીપણું અને ફેસાદ, ચોરી અને જુઠું વધારે થશે, અને શરમ અને રાસ્તી દુનિયામાંથી ઉઠી જશે અને નેક લોકો બૂરાઓનો ખવાશ લેશે અને પોતાને શેતાનના માર્ગમાં આપશે, અને ખોદાનો રસ્તો અને રાસ્તીનો વિચાર માણસો ઉપર બંધ થશે; અને જે કોઈ દીનનો વિચાર કરશે તે રન્જ અને સખ્તી અને મુશ્કેલી અને નાઉમેદીને પહોંચશે અને રાસ્તીની દીન (દીને રાસ્તી) એટલી નબળી થશે કે તું શું કહેશે ! અને બી-દીની અને બદી દુનિઆમાં દાખલ થશે, કે નેક માણસો અને ભલાં કામોને બૂરા માણસ અને બૂરાં કામો કહેશે. અને બૂરા માણસ અને બૂરા કામને નેક મરદ અને નેક કામ કહેશે. અને દાવરનો હુકમ દીનના ખુલાસાને એટલો તો બહાર લઈ જશે કે તેઓને તે વધારે સાચ્ચો લાગશે અને સઘળાંઓ આએ દુનિયાના ફાયદાનું કામ સોધશે અને તે જેહાનના ફાયદાનો વિચાર થોડો કરશે અને જે કોઈ કરશે તેની ઊપર (બીજાઓ) અફસોસ કરશે. અને માણસો ગુનાહ કરવામાં દલેરી કરશે અને દીનના હુકમો જેમ તેઓનાં દીલને પસંદ આવે (એટલે જેમ ગમે તેમ) કરશે અને ઠગારાપણું અને ઢોંગ અને જુઠું બોલવું અને અફસોસ કરવો એ ઘણું થશે અને તે તાબેદારીથી (અથવા નબળાઈથી) બહાલ રાખશે. અને હવસની શરમ આએ દુનિ-

---

(૧) કદાચ એશમ દેવની.

આમાંથી ઊઠાવી લેશે અને એમ બનશે કે દુનિઆના માણસોમાંથી ૧૯૯૦ માંથી એક (શખ્સ) નેક રહેશે અને બાકીના સઘળા બૂરા થશે. અને પેલી (જેહાન) નો વિચાર ઘણો થોડો કરશે; અને સખુન એવા બોલશે કે તેઓના કામને માફક આવે (એટલે મતલબી વાત કરશે) અને નેકી બદીથી જાહેર પડશે નહીં. અને દુનિઆનાં લોકો દીનને ચાહાનારા નહીં થશે. અને સચ્ચાઈ અને હોરમત માણસોની વચ્ચેથી ઉઠી જશે; અને રાતના એક બીજા સાથે દોસ્તી કરશે; અને બીજે દિવશે એક બીજાનું લોહી રેડવા માટે ગવાહી આપશે અને ટુંકામાં આએ ઈરાન જમીન કે જે એવી આબાદ છે તે બૂરાઓના હાથમાં હલકી હાલતમાં અને વેરાનીમાં આવી પહોંચશે, અને દુનિઆના માણસો ઠગાઈથી અને જુઠું બોલવાથી અને ઠગાઈ કરવાથી માલ અને મિલકત ઘણી એકઠી કરશે. અને બેઉ જેહાનમાં તેથી ફાયદો નહીં મેળવશે. અને (તે માલમિલકત) જમીનની નીચે છુપાયલી રેહેશે અને બેઉ જેહાનમાં માણસો તેના ફાયદા વિનાના રહેશે અને તે જેહાનમાં દોજખમાં શિક્ષા ખમશે અને પસ્તાવો કરશે. અને બીજી વખતે આએ દુનિઆમાં આવી શકશે નહીં, કે ભલાં કામો કરે; અને તે વખતે દરવીશ માણસો તવંગરોની સ્તુતિ કરશે, અને વખાણ કરશે. અને તવંગર મરદો દરવીશ મરદોને આબાદ અને (પોતા માટે વચ્ચે પડનાર) કાસદ તરીકે ગણશે કે તે પરહેજગાર અને શેખ છે. અને દરવીશ મરદ ભાગ્યશાળી થઈ શકશે અને આજાદગાનો અને બુજોર્ગો વગર મજ્દ-હની જીંદગાનીએ પહોંચશે, અને મોહોત ઈચ્છશે. અને માએ પોતાની દીકરીને લગ-નમાં નહીં આપશે.[1] અને બાપ પોતાના બેટાને પોતાની હૈયાતીમાં ઘરમાંથી બહાર કાઢશે. અને નાહના ભાઈના લગન કરશે, અને મોટા ભાઈને[2] મારશે અને ગાળ દેશે, અને તેની અદેખાઈ કરશે. અને (લોકો) ખોટી શાક્ષીઓ આપશે. અને દુનિયાનાં લોકો ઘણાં અદેખાં થશે. લોભ અને હાજતોની ઘેર હાજરીથી ખોટે રસ્તે જશે અને ખોટી ગવાહી આપશે, અને ખોદાના રાહ ઉપરથી દેવોના રસ્તા ઊપર ઊભાં રહેશે.

૪. અને તે ખરાબ વખતમાં થંડા પવનો અને ગરમ પવનો ઘણા ફુકશે અને રાતે નુકસાનકારક વરસાદ આવશે અને શિઆળો વધારે થંડો અને ઉનાળો વધારે ગરમ થશે. અને શિઆળો ઉનાળાથી જાહેર ન થશે (એટલે ઓળખાશે નહીં). અને તે માણસ કે જેને ત્યાં ફરજંદો જન્મેલાં હોય તેને તેઓ હલકી નજરથી જોશે, અને તે ધણી કે જેને ત્યાં

---

(૧) TD નકલ પ્રમાણે તરજુમો કીધો છે, જેમાં 'ન દેહદ' છે. પેહેલવી જામાસ્પીમાં 'યેહવુનતન' છે. તેને ભુલમાં યેહબુનતન વાંચી ફારસીમાં દાદન અર્થ કીધો છે. અસલ ફકરા માટે જુઓ પાનું ૨૧ લીટી ૭.

(૨) મા. ઊ. પ્રમાણે "નાનો ભાઈ મોટા ભાઈને મારશે."

ફરજંદ નહીં હશે તેની તેઓ તારીફ કરશે, અને ઘણાં વાદળાંઓ ઊત્પન્ન થશે અને આસમાનપર ચહડશે, પણ જમાનાની આલુદગી અને બદફેલી અને નારાસ્તીથી અને શેતાનનાં માણસ ઉપર ફાવવાથી માણસો ઊપર વરસાદ અને વાદળાં વરસશે નહીં. અને જમીન પાક આપશે નહીં. અને અગરજો આપશે તો હવાની આફતો (એટલે તોફાનો તે પાકને) નુકસાનમાં લાવશે. અને તે જમાનામાં જે જાદુ કરવામાં આવશે તે કારગત લાગશે અને જમીન અને પાણી તરકારીના કામમાં આવશે નહીં.

૫. અને તે ખરાબ વખતમાં દરજ્જો અને મરતબો જુઠાં અને અફસોસને પકડશે અને પાદશાહો હક પ્રમાણે માલ બખ્ખશે નહીં. અને હળકા અને ચંચળાઈ વગરનાં અને ખરાબ તોખમનાં અને બૂરા (મુફસીદ) મરદોને કામ સોંપશે. અને તેઓના સખુન કબૂલ રાખશે (બરગીરન્દ) અને તેઓને વધારે ઉપ્યોગી ગણશે. અને બુનીઆદ માણસોને કબૂલ કરશે નહીં, અને તેઓનાં સખુનપર વિશ્વાસ રાખશે નહીં. અને તે (બુનીઆદ આદમીઓ) કડવી (એટલે દુઃખી) જીંદગીમાં પહોંચશે, અને મોત ને હાજત તરીકે ઈચ્છશે. અને નાઉમેદી અને હાજત અને ઘણી સખ્તી પહોંચશે, અને કોઈ પણ કામમાં પોતાની મુરાદે પહોંચશે નહીં, અને બેઉ જેહાનમાં ફાયદા વગરના થશે. અને પોતાના કામમાં આજેજ અને લાચાર થશે. અને આજાદ લોકો અને બુજોર્ગોના કુટુંબોને વેરાન અને ખરાબ કરશે. બૂરી બુનીઆદનાઓ મોટાઓનાં કુટુંબોને પોતાના હાથ નીચે દાબી લેશે અને તેઓની સ્ત્રીઓ અને ફરજંદોને બાયડી તરીકે માગશે. હાજત અને બિનાચારીને લીધે બુજોર્ગ આજાદ લોકો બુનીઆદ વગરનાઓ સાથે ખેશી કરશે. અને લોકો પોતાના વડાઓ ઊપર જોર અને જુલમ કરશે અને ગાળ દેશે. અને મોટાં મકાનો કે જે મોટાઓએ કીધાં (બાંધ્યાં) હશે તેને ખરાબ કરશે, અને ઈચ્છશે કે તેઓનાં નામો જેહાનમાં રહે નહીં, અને તેઓની રસમ અને રીતની એબ કાહાડશે કે તેથી તેઓને (યાને તે રસમોને) ફેંકી દેવામાં આવે અને પસંદ કરવામાં નહીં આવે અને બૂરી રસમ અને રીતનો પાયો નાંખશે. અને બૂરાઓ કીર્ત્તિ ધરાવશે, અને સઘળાઓ માટે બૂરો વિચાર કરશે અને બૂરૂં બોલશે અને બૂરૂં કરશે અને અમીરી માણસોને ગુલામ તરીકે રાખશે. અને ગુલામો આજાદ બંદાઓની સાથે અમીરી રાહ અને રીતી ઉપર ચાલશે. પણ દરેક ધણી જાણશે કે બુનીઆદવાળા કોણ છે અને બુનીઆદ વગરના કોણ છે? અને તેઓનું ઘણું લાંબો વખત નહીં ચાલશે. અને સવાર પીઆદો થશે. અને પીઆદો સવાર થશે. અને જેહાન ઉથલપાથળ થશે. માથું પુછડી (સર-દુમ) અને પુછડી માથું (દુમ સર)

થશે.[1] યાને જીરો જબર થશે. તેની મિસાલ એ પ્રમાણે કહે છેકે જ્યારે ગોસ્પંદનું ટોળું પાછું ફરે ત્યારે લંગડું બકરૂં વધારે આગળ થાય, પણ તુરત તે પાછું પછાત પડે. અને માણસો પોતાનાં બૂરાં કામોને માટે પશેમાન થશે નહીં. અને બીજી વખતે મોટા ગુનેહગાર થશે. ઈજશનેઓ અને ખેરાત ઘણી થોડી કરશે અને નહીં ફરમાવશે અને કોલનું તોડવું અને બીવફાઈ દુનિયામાં ઘણી થશે. અને નજુમ અને તબીબાતના હુકમો યાદ નહીં કરશે અને બીજી ચીજોની રસમ મુજબ થોડી ચીજોને યાદ કરશે અને દુનિયાનાં માણસો જલદીથી બુઢાં થશે. જવાનોને ખુશી ખુશાલી નહીં થશે, અને ખુશી અને ખુશાલી દીલમાંથી ઉત્પન્ન ન થશે, અને જે કાંઈ ઉત્પન્ન થશે તે ઘણી મહેનતથી ઉત્પન્ન થશે. અને હવસ (બાહ) અને બિમારી ઘણી થશે અને શહેરનાં અને કસ્બાનાં અને ગામડાનાં લોકો એક બીજા સાથે લડાઈ કરશે અને કજીઓ અને ટંટો અને ફેસાદ કરશે. અને માણસો કંગાલીયતમાં અને તંગીમાં[2] પડશે. અને નેક જીંદગાની માણસો માટે મુશ્કેલ થઈ પડશે. અને નેક અને દાના મરદોને દીવાના તરીકે ગણશે. અને શોખ અને બેશરમ અને જુઠું બોલનારા મરદને નેક કામ વાળો અને નેક મરદ જાણશે, અને તેની સ્તુતિ કરશે. અને નાપાકી (એટલે નસો) પાણી અને આતશમાં નાંખશે, અને બાળશે અને ખાશે, જેવાં કે સગ અને બિલાડી અને બીજું જે કાંઈ એઓને મળતું હોય તે. અને કોલથી ફરી જવું અને બીવફાઈ દુનિઆમાં ઘણી થશે. પણ મેહેર દરૂજ જલદી આવી પહોંચશે. કદાચ એક દિવસમાં યા મહિનામાં યા એક વરસમાં આવી પહોંચશે. એક વર્ષમાં તો ખચીત આવી પહોંચશે. એ ગુનાહો એટલા ઝડપથી વધી જશે કે જેટલી ઝડપથી પાણી હુંચેથી નીચે દોડે છે. પછી જ્યારે આખેર હજારો આવશે ત્યારે ઘણાં પાણીઓ અને પાણીના ચશમાઓ સુકાઈ જશે, અને ઘણાંકનાં પાણી કમતર થશે, અને જમીન પાક ઓછો આપશે. અને હેવાનોની ઓલાદ (તોખ્મે હએવાનહા) ૧૦ માંથી ૮ ભાગ ઓછા થશે અને બે ભાગ વધશે અને તે બે ભાગ (પણ) ખુશાલ ન રહેશે. અને ઝાહાડો ઉપર હવાની આફતોથી હલાકી પહોંચશે. અને કળીઓ કે જે ખીલશે તે ૧૦૦ માંથી ૯૦ ઘટી જશે, અને ૧૦૦ માંથી જે ૧૦ બાકી રહેશે તે ખુશી અને મજાહ અને ખુશ સવાદ નહીં ધરાવશે. અને સઘળા આદમીઓ

(૧) [illegible] એમ ઈબારત લઈ અર્થ કર્યો છે. BU પ્રમાણે "દુનિયા થંડી અને તેનો દમ થંડો થશે."

(૨) [illegible] લઈ અર્થ કીધો છે.

લોભી થશે અને દીનને ચાહનાર નહીં થશે. અને વરસાદ પોતાને વખતે નહીં વરસશે. અને જે કાંઈ વરસશે તે ખરફસ્તર અને પેટે ચાલનારાં ઝીણાં જાનવરો ઉત્પન્ન કરશે અને ઢોરો થોડાં જનમ પામશે અને વધારે નાનાં થતાં જશે, અને દુધ અને ગોસ્ત અને ઉન ઓછું ધરાવશે અને પક્ષીઓ ઈંડાં થોડાં મુકશે. અને હળ ખેડનારો બળદ ઓછું કૌવત ધરાવશે. અને ખેતીનો[1] ઘોડો ઓછો ભાર ખેંચશે, અને માણસો હુન્નર વગરનાં વધારે થશે અને જમીનપર હમેલદાર થોડાં થશે (અથવા "જમીનપર (ઝાડપાનો) ફળવંત થોડાં થશે).

પછી જ્યારે એ નિશાણીઓ જોવામાં આવશે, ત્યારે વરસાદનાં ટીપાંઓની માફક અને બીઆંબાનની રેતીની માફક (એટલે બેશુમાર) ખોરાસાનની હદ તરફથી એક થીંગણો મરદ મોટા લશ્કર સાથે ઈરાન શહેરપર દોડી આવશે. અને તેઓ જે મોટી બદી કરશે તેથી (ઈરાન શહેર) પાયમાલ થશે. અને ઘણી રંજ અને સખ્તી ઈરાન શહેરમાં જાહેર થશે. ભાગ્યશાળી તે રવાન કે જે (આવા ખરાબ વખતે) કાલબુદમાં દાખલ ન થાય (એટલે હસ્તીમાં ન આવે) અને માઓથી જનમ લે નહીં અને જો જન્મે તો તુરત મરણ પામે, કે તે ભયંકર જમાનો અને વેરાની જોએ નહીં કે જે ઈરાન શહેરમાં ફેલાશે, અને નહીં જોએ તે દુશમનો, કે જેઓ બુજોર્ગ ખાનદાનો ઊપર ફતેહ મેળવે, (દુશમનો) જેવા કે આરબો તુર્કો અને રૂમીઓ, અને બીજા દુશમનો નહીં જોએ. અને બદફેલોની મરજી નેક મરદો ઊપર (ફાવતી) નહીં જોએ (નબીનન્દ) અને તાજ અને તખત અને પાદશાહી જે ઊંધાં વળશે (અને) બદફેલી અને બીવચની અને મારવું અને બેદાદીથી લોહીનું રેડવું (નહીં જુએ) અને નહીં જોએ ઉડતા રોગો અને બિમારીઓ અને વેરાની અને દુકાળ અને તંગી અને મર્કી કે જે તે જમાના થશે. અને ઈરાન શહેરનાં માણસો ૧૦ ભાગમાંથી એક ભાગ રહેશે નહીં, કારણ કે જમાનાની તમામ સખ્તી અને આલુદગીને લીધે તેઓ મરણ પામશે. અને દેવની સીકલના અને કાફરો અને ગુસ્સાના દેવનું તોખમ ધરાવનારા અને ઈરાનની બહારના મરદો અને વેરાન (ખીરાન) (મુલકના લોકો) ઈરાનમાં આવશે અને ઘણાં ખુનો કરશે અને ઘણી બેદાદી કરશે અને નેકોની ઊપર ઘણો જુલમ અને સેતમ કરશે. પછી જમીનનો ફરેસ્તો પોકાર કરશે અને કહેશે કે 'હું નીચે હોવું કે ઉપર, ત્યાં હું નહીં ખમી શકતો આ સખ્તી અને મુશ્કેલી.' મેહર દાવર યજદ ફર્યાદે પહોંચશે એટલે કે બદી

(૧) આપણાં તેક્ષ્ટમાં કારજાર એટલે લડાઈ શબ્દ છે. પણ મા. ઊ. નકલમાં کشتزار એટલે ખેતર છે તે વધારે દુરસ્ત છે.

અને સેતમગારીથી જમાનો થોડો બેહતર થશે અને એ દરમ્યાન થોડાક દાદ અને ઈનસાફ જાહેર પડશે અને જમાનો બેહતર થશે અને દીનનું કૌવત થશે અને અદલ અને ઈનસાફ દુનિઆમાં લાવવામાં આવશે અને કોશેશ કરશે અને આ જમાના સાથે નહીં—પરહેજગારો જાહેરમાં આવશે પણ કાયમ ન રહેશે, અને તમામ નહીં થશે. અને બીજી વખત બેહદ અને બેશુમાર તુર્કો ઈરાનના મુલકમાં દોડી આવશે એટલે બૂરાઈ દાખલ થશે અને ઈરાન શહેરને વેરાન કરશે અને ઘણી ખુનરેજી અને લડાઈ અને આફત અને ફીતનાથી અને દુકાળથી ઈરાનની જમીન ખરાબ થશે.

બાબ ૪.

૧. ગુશતાસ્પે હકીમ જામાસ્પને પુછ્યું કે "મોટી મર્કી કેટલી વખત થશે? અને મોટા દુકાળ અને તંગી કેટલી વખત થશે? અને કાળા પાણી કેટલી વખત થશે? અને તોફાન કેટલી વાર થશે અને મોટી લડાઈઓ કેટલી વાર થશે? અને કાળું બરફ કેટલી વાર થશે અને લાલ કરાં કેટલી વખત થશે?

૨. હકીમ જામાસ્પે જવાબ આપ્યો કે "તું અમર્ગ રહેજે અને લાંબો વખત જીવતો રહેજે. મોટી મર્કી ચાર વખત થશે. એક જોહાક તાજીની પાદશાહીમાં. અને બીજી શાપુર નરસીની પાદશાહીમાં, અને ત્રીજી બેહરામ હમાવન્દની પાદશાહીમાં, એટલે કે હોશેદરના હજારામાં અને ચોથી હોશેદરના આખર (જમાના)ની નજદીકમાં કે જ્યારે કીઆમત થશે.

અને દુકાળ અને મોટી મોઘવારી ત્રણ વખત થશે. એક તુર્કી અફ્રાસી-આબની પાદશાહીમાં અને એક ફીરૂજ બીન અર્દશરની પાદશાહીમાં અને એક હોશેદરના હજારામાં.

અને વરસાદનું પાણી ત્રણ વખત કાળું થશે. એક શાહ અર્દવાનની પાદશાહીમાં. એક કૌસની પાદશાહીમાં, કે જે આસ્માનમાં ગયો હતો, કારણ કે જાદુગરો તેને (ખરે) માર્ગથી (બહાર) લઈ ગયા હતા. અને એક કેઆમત યાને રસ્તાખેજ (ના વખત) માં.

અને મોટી લડાઇઓ ત્રણ વખત થશે. એક કૌસની પાદશાહીમાં અને એક વખત હોશેદર બામીની પાદશાહીમાં અને એક વખત જે (પાદશાહી) તમો અને પાદશાહોએ કીધી (તેમાં). અને કાળું બરફ અને લાલ કરાં ચાર વખત થશે. એક શાહ દારાબની

પાદશાહીમાં. એક શાહ મીનોચેહરની પાદશાહીમાં. એક યજદજર્દ બેહ આફ્રીદની પાદશાહીમાં અને એક હોશેદરના હજારામાં.

એવું બનશે કે તુર્કો અને આરબો અને રૂમીઓનાં લશ્કરો, યુફ્રેટીસ નદીના કિનારા ઉપર ત્રણે લશ્કરો ભેગાં મળશે અને લડાઈ કરશે અને પાદશાહી દીન બહાર આવશે અને દીન કૌવત (ભંદો) ને આપી દેવામાં આવશે.

બાબ ૫.

૧. ગુશ્તાસ્પે જામાસ્પને પુછ્યું કે "મારી આગમચ કેટલા પાદશાહો થઈ ગયા છે? અને દરેકે કેટલી (એટલે કેટલાં વર્ષ) પાદશાહી કીધી છે"?

૨. જામાસ્પ હકીમે જવાબ આપ્યો કે "પેહેલે પાદશાહી કયોમર્સને પહોંચી એટલે કે આદમીઓ હતાં (એટલે કે આદમ જાતની હસતી ગયોમર્દની પાદશાહીથી શરૂ થઈ અથવા તે પેહેલો આદમ હતો). તેણે ૩૦ વર્ષ પાદશાહી ચલાવી અને તેની પાદશાહીમાં માણસો મરણ નહીં પામ્યાં.

કયોમર્સ પછી પાદશાહી હોસંગને પહોંચી. તેણે ૪૦ વર્ષ પાદશાહી ચલાવી અને તેના જમાનામાં માણસો મરણ નહીં પામતાં, મોહત હતુંજ નહીં, અને જઈફી અને બિમારી હતી નહીં, અને એ મુજબ હતું અને માણસો પાક અને દાનાવ હતાં અને હોશંગથી (પાદશાહી) તેહમુરસને પહોંચી. તેણે ૩૦ વર્ષ પાદશાહી ચલાવી અને આહુરેમનને એ મુજબ પોતાના ફરમાનમાં રાખ્યો કે તે આજેજ થયલા ઘોડા (જેવો થયો). તે કાંઈ બદફેલી કરી શકયો નહીં. અને સર્વ માણસો પોતાની મરજી પ્રમાણે અને મોરાદ પ્રમાણે રહેતા. અને તેહમુરસથી જમશેદને (પાદશાહી પહોંચી). તેણે ૭૦૦ વર્ષ પાદશાહી ચળકાટ અને નુર અને ખોરેહ સાથે ચલાવી. અને તેના જમાનામાં ૬૮૦ વર્ષ મોત ન હતું અને તેણે ફરમાવ્યું તેથી અસ્તોદાનો બનાવવામાં આવ્યાં. અને જમ(શેદ)થી પાદશાહી આરબ જોહાકને પહોંચી. તેણે ૧૦૦૦ વર્ષ પાદશાહી જોર અને જુલમ સાથે ચલાવી. પછી બુલંદ દરજ્જાનો ખોદાતાલા પોતાની રેહમત અને નુરથી આબતીનના છોકરા ફરેદુનને હસ્તીમાં લાવ્યો. તેણે તેને પકડીને દેમાવન્દ પહાડમાં બંધ કીધો, અને ૫૦૦ વર્ષ પાદશાહી ચલાવી અને આફ્રીદુનથી સાંમ નરીમાનને (પાદશાહી પહોંચી). અને સામ નરીમાનથી તુર્કી અફ્રાસીઆબે ૫૦ વર્ષ પાદશાહી બેદાદી અને જુલમ સાથે કીધી. પછી મીનોચેહરે ૧૨૦ વર્ષ પાદશાહી ચલાવી.

પછી કેકોબાદે ૧૦૦ વર્ષ પાદશાહી કીધી. પછી કએકાઉસે ૧૫૦ વર્ષ પાદશાહી કીધી અને પછી સીઆવક્ષના કએખુસરૂએ ૬૫ વર્ષ પાદશાહી કીધી. પછી કએ લોહરાસ્પે ૧૨૦ વર્ષ પાદશાહી કીધી અને તેની પાદશાહીમાં બિમારી ન હતી અને દવાદારૂ અને ઈલાજોની જરૂર રહી નહીં. અને માણસો ખુશી ખુરમી સાથે દુનિઆ (ની જીંદગી) ગુજારવા લાગ્યાં અને તે (લોહોરાસ્પ) થી આએ તાજ અને તખત અને કેઆની સરતાજ તમોને પહોંચ્યું તમારી પાદશાહી હકુતકેશ્વર જમીનપર કાયમ રહેજો."

બાબ ૬.

૧. પછી શાહ ગુશ્તાસ્પે જામાસ્પને પુછ્યું "કે આએ દુનિયા અને બીજું જે કાંઈ તેની અંદર છે, તેથી માણસોને શું ફાયદો? માણસો અને હેવાનો કેઈ વખતે અને ક્યા હીંગામે જમાનાની આલુદગીથી છૂટાં થશે અને રોશની જાહેર થશે? અને તેઓ કે જેઓ દુનિયાને આરાસ્તે કરશે તેઓની અને ફરજંદોની નિશાણી શું હશે? ઓશીદર અને ઓશીદરમાહ અને નુરમંદ શોષ્યોશ ક્યારે આવી પહોંચશે અને રસ્તાખેજ એટલે કે કેઆમત ક્યારે કરશે? અને માણસો ક્યારે પાક અને પવિત્ર થશે? અને ક્યારે વગર મોતનાં અને વગર જઇફીનાં અને વગર બિમારીનાં અને વગર બુઢાપાનાં થશે કે જેથી તેઓ ફના નહીં થાય?"

૨. જામાસ્પ હકીમે જવાબ આપ્યો કે "પાદશાહ અમર્ગ થજો અને હમેશ જીવજો. જે કાંઈ પુછ્યું છે તે બુલંદ દરજ્જાના ખોદા તાલાની યારીથી અને દીનની રાસ્તીથી હું કહીશ કે તેથી પાદશાહ અને (તેનાં) ફરજંદો આગાહ થાય. ઓ પાદશાહ! તારે જાણવું જોઈએ કે જમાનામાં વધારે ભયંકર જમાનો તે થશે કે જ્યારે તુર્કસ્તાનના વરૂની સીકલના (પુરૂષો) ઈરાન શહેરમાં દોડશે એટલે કે બદી સાથે દાખલ થશે, અને દીન ઘણી નબળી અને શોકાતુર હાલતમાં આવી પહોંચશે અને જે કાંઈ દુ:ખ અને બોજો તે નેક મર્દથી વધું જાણશે અને માણસોને મારવાં એ તેઓની નજરમાં બીસાદવીનાનું ગણાશે અને માણસો અને દુનિયામાં જે કાંઈ છે તેને બીસાદમાં લેશે નહીં કારણ કે જીંદગી વગર મજાહની લાગશે. તુર્કોના પાદશાહ સાથે કેટલાંક વર્ષ કેટલાક મહિના અને કેટલાક દિવસો જોર અને જુલમગારી અને સખ્તાઈ સાથે પસાર કરશે. પછી પાદશાહી બચ્ચાંઓના હાથમાં જશે. પછી જમાનાને પિછાનશે નહીં. અને તેઓના જમાનામાં બદી જાહેર થશે. અગ્યાર મહિના પાદશાહી જોર અને જુલમ અને સે।મગારી સાથે કરશે.

અને તે પછી તુર્ક અને અરબ અને રૂમી ફ્રાત (યુફ્રેટીસ) નદીને કિનારે જશે. અને સઘળાં શેહેરો[1] લડાઈ કરશે. અને તે જમાનામાં દીનનો આ પાદશાહ આવી પહોંચશે, કે જેને હમાવન્દ (એટલે ફતેહમંદ) વરજાવન્દ કહેશે. અને બુલંદ દરજ્જેના ખોદાતાલા પાસે તેની હાજત મંજુર થશે. ત્યારપછી તુર્ક, આરબ અને રૂમી લશ્કર એક બીજા ઉપર પડશે (યાને હુમલો કરશે). હદ વગરની અને શુમાર વગરની અને અન્દાજા વગરની કતલ અને કાપાકાપી કરશે, તે એટલી બધી કે ઘોડાના જીન સુધી માણસોનું લોહી થશે. મેં જે કહ્યું છે કે હોશેદરના હજારામાં લાલ કરાં પડશે, તે આ ઉપરથી છે, કે માણસોનું લોહી ફ્રાત (યુફ્રેટીશ નદી) માં જશે, અને ફ્રાતનું પાણી લાલ થશે, અને વાદળાં પાણીને ઉપર ઉંચકી લેશે, અને દુનિયામાં લાલ કરાંનો વરસાદ વરસાવશે. અને તે બાબતમાં તેં જે પુછ્યું કે ફતેહમંદ વરજાવન્દનાં ફરજંદોની નિશાણ અને ઈંધાની અને શુમાર શું હશે, (તેનું જાણવું કે) એક નિશાણી રૂમીઓનો બળવો છે કે જે મેં ટુંકમાં કહ્યો છે. બીજી નિશાણીઓ જેમ દીનમાં જાહેર છે તેમ એક પછી યાદ કરી કહું છું. ૧ પહેલું આ કે રાત વધારે રોશન થશે. ૨ બીજું 'નેબાત અલ નઅસ' એટલે કે હફ્તોરન્ગ (સેતારો) આસમાનની વચ્ચે આવશે. અને પોતાની જગ્યા છોડી દેશે, અને પોતાનું સર ખોરાસાન ભણી કરશે. ૩ ત્રીજું નેક મરદો અને દસ્તુરો સખ્તી અને નાચારીમાં આવી પડશે, અને તેઓના હાથમાં ખેરાત કમતર જશે. ૪ આ કે (બૂરાઓ) નેકો ઉપર અફસોસ કરશે અને ખેરાત અને બદલો નહીં આપશે. ૫ આકે માણસો એક બીજા સાથે કીનો કપટ અને અદેખાઈ કરશે. ૬ આકે વરૂની ખસલતનાઓ અને ફાડી ખાનારાં જાનવરની ખસલતનાઓ વધારે ગુનાહ કરશે અને જે આસમાનની નિશાણીઓ તે જાહેરમાં આવશે. એટલે કે ગુનેહગાર (એટલે ભટકતા) સેતારાઓ બંદમાંથી છુટશે. ૭ અને બીજી નિશાણી આ કે જવાન મરદોને બિમારીઓ અને દુઃખો અને આફતો જે કાંઈ બુજોર્ગ દરજ્જાના ખોદાતાલાએ પેદા કર્યા છે તે બૂરાઇઓ તેઓને ઘણી પહોંચશે. ૮ આકે બદખસલતનાં લોકો વધારે હુશિઆર અને મુરાદ પામેલા થશે. ૯ આકે બુઢાઓ નેકોની સાથે કાંઈ પણ નેકી નહીં કરશે, અને વળી એવું કાંઈ ફરમાવશે નહીં કે જેથી ઈરાનની જે માલ અને દોલત હોય અને જે જમીનમાં છુપાવી હોય તે જાહેર થાય. તેથી તે બૂરાઓ અને ગુનેહગારોના હાથમાં પહોંચશે. ૧૦ જે બચ્ચાંઓ તે જમાનામાં જનમશે તે ચાલાક અને વધારે તેજ સમજ શક્તિનાં અને જલદી મરણને શરણ થાય તેવાં જનમશે. ૧૧ આ કે માણસો જે ખેરાત કરશે અને ફરમાવશે તે લોકો પસંદ કરશે

(૧) શાહેરસ્તાન, જે શુરસ્તાન લખ્યો તો વેરાન મુલકો marsh.

નહીં, અને આહુરેમનનો ઈનસાફ અને મરજી રવા રાખશે. ૧૨ અને ઉનાળો અને શિયાળો ઓછો જાહેર થશે. ૧૩ જેહાનના માણસો ગુમરાહ બનશે કે જેથી કાંઈ પણ નેકી અને રાસ્તી નહીં કરશે, અને આ મુજબ કામ વધારે પ્યારૂં ગણશે કે જુઠાં અને હીલ્લાંથી બીજાં કામ કરશે અને તે બાબે કીર્ત્તિ લેશે. અને નેક કરણી અને નેક નૈયતના માણસો દીનથી ઉલટા ચાલશે અને બૂરી કરણીના થશે. અને ગુલામ બાર્ગી કરશે, યાને મરદ મરદો અને ઓરત ઓરતો એક બીજા સાથે ઘણાં મળશે કે દુકાળ અને મરકી અને બુઢાપો જેહાનમાં વધારે થશે. ૧૪ આ કે જે કાંઈ ખોદાએ કુદતાં ચરતાં યા ચાલતાં પ્રાણીઓમાંથી પેદા કર્યાં છે તે વગર મજાહની જીંદગીમાં પહોંચશે, અને મોતને હાજત કરી ઇચ્છશે. અને પાણી અને આતશ અને અસ્પનદાદમદની જમીનને ઘણી રીમન કરશે. અને જે કાંઈ જમીનમાંથી ઉગશે તે નાપાકી અને હવશ સાથે ભેળાશે. તે પછી ખોદાતાલા રેહેમ કરશે અને ફરમાન આપશે કે પેશુતન કંગદેજ તરફથી ઈરાન શહેરની મદદને માટે આવશે અને દુનિયામાંથી બદી અને ગુમરાહી નીકળી જશે, અને સચ્ચાઈની દીન ચાલુ થશે. અને ઓછું કે વધુ એક સાલની મુદતમાં હોશેદરબામી આવશે, અને દીન ચાલુ કરશે. અને દુનિયાનાં માણસો જ્યારે તેનું નુર અને ખોરેહ જોશે ત્યારે સચ્ચાઈ અખત્યાર કરવા વધારે મંડશે અને દીન ઉપર બીશક થશે. એમ કહેછે કે કેટલાકો તેનાથી મોજેજા (જોવા) ની ખાહેશ કરશે. અને તે દુઆ કરશે અને આફતાબ આસમાનમાં ૧૦ દહાડા સુધી ઉભો રહેશે અને સર ઉંચે કરશે. જ્યારે દુનિયાનાં આદમીઓ એ મોજેજો જોશે, ત્યારે સાચ્ચી દીન પર વગર શકનાં થશે. પછી ખોરશેદ જશે અને જ્યાં સુરજ હતો ત્યાં મોટો ગગડાટ થશે અને જેનું દીલ ખોદાતાલા ઉપર રાસ્ત નહીં હશે તેની હિમ્મત તુટી જશે. (અને તે) મરી જશે અને દુનિયા ગુનેહગારોથી સાફ થશે. હોશેદર બામી ૧૫૦ વર્ષ રહેશે, અને તેનો હજારો ૫૦૦ વર્ષ રહેશે. બૂરી તોખમનાઓ અને બદફેલ કરનારાઓ દુનિયામાંથી નાબુદ થશે. અને ફરીથી હોશેદરનો હજારો ખલાસ થશે. મલકુશનો શિઆળો આવશે, અને ત્રણ વર્ષ શિયાળો રહેશે અને તે સખત થંડીથી અને સખત પવન અને જાથુક વરસાદ જે આવશે તેથી દુનિયા વેરાન થશે. અને માણસો અને જાનવરો ઘણાં મરણ પામશે. અને વરૂની જાત તેના વખતમાં, (એટલે) હોશેદરના હજારામાં નાબુદ થશે. અને ચોરો અને રસ્તે લુટનારાઓ નાબુદ થશે. અને નેકીનો વધારો થશે અને બદી નુકસાન પામશે અને તે મલકુશના શિઆળાથી માણસો અને ચોપગાંઓ અને પક્ષીઓ અને ઝાડો અને દરખ્તો અને બીજો નાબુદ થશે

અને જમશેદે બનાવેલા ગુફામાંથી બીજી વખતે માણસો બહાર આવશે અને તેઓ ચોપગાં જાનવરોને અને ઝાડપાનોનાં બીજોને બહાર લાવશે અને જેહાનને પાછી આબાદ કરશે. અને પછી હોશેદર માહનો હજારો આવશે. સાપ અને વીંછુ અને તેને મળતાં (ડંખ દેનારાં) ઓ અને બૂરાં કામો અને ઠગાઈ આ જેહાનમાંથી નાબુદ થશે. અને જુઠું અને દગો અને બૂરી નજર (મઠુની) દુનિયામાંથી નીકળી જશે અને માણસના દીલમાંથી ગમ અને દુઃખ દૂર થશે. અને ખુશી અને ખુરમી અને આરામ તેની જગ્યા લેશે. અને જ્યારે હોશેદરની પાદશાહી ખલાસ થશે ત્યારે નુરમંદ સોશ્યોસ ખોદાતાલાના હુકમથી દુનિયામાં જાહેર થશે. જરથોસ્ત અને હોશેદર અને હોશેદરમાહની દીનને પાછી તાજી કરશે અને ચાલુ કરશે, અને દેવોનું જોર અને કૌવત જતું રહેશે. અને સઘળું પાક અને ખાલેસ થશે, અને સાફ કરશે. અને એમ કહેછે કે હોશેદરમાહના જમાનામાં દિવસે અને શોષ્યોશના જમાનામાં દિવસે ખોરશેદ આસમાનમાં ઉભો રહેશે અને એ પળે (દફઅત) ખોરશેદ પોતાની જગ્યાએ જશે. અને ત્યાર પછી વરસ બરાબર ૩૬૫ દહાડાનું થશે અને સુરજ હમલ રાશિની શરૂઆતથી હમલ રાશિ સુધી પહોંચશે. જેમકે હાલમાં દર ચાર દિવસે એક રાત દહાડો પાછો પાછળ પડે છે તેમ તે જમાનામાં નહીં બનશે અને કબીસો નહીં કરશે અને એમ કહે છે કે જોહાક બંદમાંથી છૂટો થશે અને દોહડ દિવસ દુનિયામાં ઘણી બદી અને વેરાની કરશે. પછી બુજોર્ગ દરજ્જાના ખોદાતાલાના હુકમથી સામ નરીમાન ખાકમાંથી ઉઠી ઉભો થશે. અને શોષ્યોશથી દીન કબૂલ કરશે અને તે ઠગારા (દજાલ) ની એટલે જોહાકની આગળ આવશે અને તેને કહેશે કે "આવ કે આપણે મિત્રો થઈએ અને બદીથી તોબાહ કર અને ભલી દીન કબૂલ કર અને બીશક થા." ત્રણ વખત (એમ) કહેશે. પછી બે બુનીઆદ જોહાક કહેશે કે "આવ આપણે મિત્ર થઈએ. અને જેહાંન જીતી લઈએ". સામ કહેશે કે "જો તું દીન કબૂલે તો ભલું. નહીં તો આ ગુરજથી તારૂં માથું નરમ કરી નાખશ." જોહાક તેની બીહીકથી દીન કબૂલ કરશે અને બદફેલી અને દગો અને નારાસ્તી દુનિયામાંથી નીકળી જશે. અને બુઢાપો અને મોત નહીં રહેશે. અને દુનિયાનાં માણસો માસ ખાવાની આદત છોડી દેશે, અને ગાય અને ગોસ્પંદને નહીં મારશે. અને રોટી ખાવાની એપ્રમાણે થશે કે માણસ એક વખત રોટી ખાશે તેથી ૧૦ દિવસ સંતોષ પામશે અને એક ગાયનું દુધ ૧૦ માણસોને પુરૂં પડશે કે તેઓ ખાશે અને સંતોષ પામશે. અને પછી દુધ પીવાને પણ બાકી રાખશે અને મેવો (ખાશે). અને પછી મેવો ખાવાને પણ બાકી રાખશે અને પાણી પીશે. અને પછી પાણી પીવાનું પણ બાકી રાખશે, અને મીનોઈ

ખોરાક ખાનારાં થશે એટલે કે ફરેસ્તાઓની માફક કાંઈ ખાશે નહીં. તે પછી રસ્તાખેજ અને તનપસીન થશે અને ખોદાતાલા બક્ષેશ કરશે અને રસ્તાખેજ કરશે અને માણસો પાક અને બુઢાપા વિનાનાં અને જઇફી વિનાના અને મોત વિનાના થશે. અને એ મુજબ ખાલેશ થશે કે જાણે આયનો, કે જેમાં પોતાનો ચેહરો એક બીજામાંના ચેહેરામાં જોઈ શકશે અને બુજોર્ગ દરજ્જાવાળો ખોદાતાલા તેઓને પોષાક આપશે કે જે આતશથી નહીં બળે અને પાણીથી નાબુદ નહીં થાય. અને બાકીનું તમામ બુજોર્ગી ભરેલા ખોદાતાલાની ખાહેશ અને ફરમાન મુજબ થશે, કે જેમ તેની મરજી થઈ તેમ કીધું. અને જેમ તેની મરજી થશે તેમ કરશે અને ખોદાતાલા આગળ (અન્દ) જાણીતું અને છુપું (સરખું).

તમામ થયું અને મારૂં કામ સરનજામ પહોંચ્યું.

TRANSLATION—PÂZEND JÂMÂSPI.

—❋❋❋❋❋❋—

CHAPTER I.—INTRODUCTION.

In the name of Dâdâr Ahura Mazda.

(*The Book of Jâmâspi in Zend Character.*)

In the name of God and in the name of all-beneficent Dâdâr Hormazd, the bountiful, the brilliant, the glorious (and in the name of), the Ameshâspands (who are) holy, good, powerful, bountiful, nourishing, and (in the name of) all the Yazads of the spiritual and the Yazads of the corporeal (worlds), (who) are (the givers of) prosperity and goodness from the holy Dâdâr Hormazd. I recite this memoir[1] of Jamâsp, which was written at that time, when King Vishtâsp was the monarch. Through him (Jâmâsp), he (Vishtâsp) promulgated the religion soon. Through him, he carried on the sovereignty perfectly. Through him, reached a companion[2] in that great war. And withal, Jâmâsp was a worshipper of Âdharbâdigân[3] (Azarbaizân), which was a town[4] of evil-minded persons. After Zarathushtra Spitâmân, Jâmâsp was the Mobed of Mobeds (*i.e.*, the arch-priest.).[5] He was called Jâmâsp Pedâish[6] (*i.e.*, Baêtâsh) by them, for this reason, that Zoroaster, in his life-time said[7] thus before king Vishtâsp : "By the command of God, I have made Jâmâsp wise (*i.e.*, foreseeing).[8] He knows everything." Then Jâmâsp went before king Vishtâsp and said thus : I know (*i.e.*, I have learnt) everything from the immortal Zoroaster of Spitama, and what a knowledge it is![9] that when it rains in one winter (*i.e.*, a year), how many drops fall on the mountains, how many on the land, how many on the plain (and) how many in the

---

(1) *aîbâdhgâr*, *aîyâdgâr*. (2) P. داش a companion. The meaning is that "In Jâmâsp the king found a companion for the great war he waged with Arjâsp." Or if we take the word to be "dakhsha," *i.e.*, a sign, the meaning would be "Through Jâmâsp he got a prognostication or prediction about the result of the great war." (3) cf. Maçoudi, par Barbier de Meynard, et Pavet de Courteille II., p. 127. "Il (Zaradusht) fut remplacé par Khânâs (?Jâmâsp) le Savant originaire de l' Azerbaîdjân, et le premièr mobed qui reçut l'investiture des mains de Youstasf (Vishtâsp)." *Vide* Introduction. (4) P. روستا a village, a town. Before the time of Zoroaster, Azarbaijân was believed to be the place of some wicked persons and sorceresses. (5) cf. above n. 3, where Maçoudi says that Zoroaster was succeeded by Jâmâsp. (6) *Vide* Introduction for this word. (7) In the text, p. 59 [illegible] is misprinted for [illegible] (8) This is an allusion, which is made in other books also, to the belief, that Zoroaster, after having performed the Jashan ceremony, gave to Jâmâsp, the fragrant flower used in the ceremony, and it was the smell of that flower, which endowed Jâmâsp, with the faculty of foresight. *Vide* Introduction. (9) *i.e.*, the knowledge I have acquired on the following points is very wonderful.

sea. Who knows this, that in the rains, how many blossoms[1] bloom, how many arbours and trees there are in the world? What a knowledge is this! that how many stars (there are in) the sky, what is (the time of) the falling of each star and what is the good[2] of that! What a knowledge is this! that on a flock of sheep and cattle, how many hairs are black (and) how many, white! I know the calculation of all.[3] O king of kings! having asked Hormazd, I give the replies.[4]

CHAPTER II.

King Vishtâsp asked: Say, what is that, which will exist for ever, which existed and exists for ever, and which has past and is infinite?

Jâmâsp, the astrologer, said to him: "Know, O king! that, which was for ever, was the voice of Hormazd out of Light. And Light from Hormazd is that which Hormazd calls (into existence). From that, existed (*i.e.*, resulted) the continuance of Religion. From that time, Hormazd always continued to exist, since he is a spiritual administrator.

(Another) Reply. The Ameshâspands and other Yazads (existed for ever), because all creation and good creatures have been created by Hormazd. He tried. He created with purity. He saw, that it was (mixed) with light and darkness. Âhriman, like a worm, is so much associated with darkness and old age, that he (Âhriman) perishes in the end. And if Âhriman[5] had been beaten (annihilated), then those numberless creatures and created beings would not have existed, because the world is to continue mixed for (9000) nine thousand years, because the creatures are not of one nature, because they (partake) of light and darkness (*tarikih*). From light (proceed) fragrance and goodness (and) every virtue and joy. From darkness (proceed) every harm[6] because on account of the opposition of their natures, they are rivals and opponents with one another, as cold with heat; bad smell with fragrance, and darkness with light, and every other kind of evil with goodness. From all this, this must be known, that all power[7] is not all of one nature, since all natures are opposed to their own natures,

(1) [Avestan script] is P. شکوفه blossom. [Avestan script] is شکوفتن (2) P. خیش good, handsome, *i.e.*, omen, result, consequence. (3) Jamasp means to say that "to possess all the above knowledge is miraculous, and I do possess that knowledge." (4) The text must be read as follows:—Hormazd râ farmân pûrsidê shâh-i-shâhân vadat (*lit.* so that to thee) pasakhûn vajarôm.

The meaning is "O King! I shall give my replies to your questions after being inspired by God."

This opening chapter is another instance of the following statement of Dr. West (the Book of the Mainyo-i-Kherad. p. 126 note 1) "As is usually the case in oriental works, this opening passage is the most obscure in the whole book, and probably no two translators would extract the same sense from it." (5) [Avestan script] is misprinted for [Avestan script] (6) [Avestan script] P. بدکی (7) Separate the word thus "na ham nirôi."

and (are) not increasers of power, because God has ordered (*lit.* controlled) that when water[1] reaches water, wind reaches wind, and fire reaches fire, all their[2] natures have boundless[3] increase for one another. When they are of opposite natures light comes to and reaches[4] darkness, fragrance to bad smell, heat to cold, dryness to moisture. . . . .[5]

CHAPTER III.

He (Vishtâsp) asked again : "What creation did Hormazd create? What earthly creation did he first create?"

Jâmâsp, the astrologer, said to him, "Hormazd at first created the creation of Ameshâspands, because, when the accursed Âhriman was in darkness, Hormazd, through good thoughts (and) good gifts,[6] thought (over the matter) and created Vahman (Bahman) out of that good thought. His name was boundless good mind (Vahman), because it was (created) out of the good thought of Hormazd. (Then) Vahman praises[7] righteousness (*asha*). From that righteousness (*asha*), which Vahman praises, Arta-vahishta came forth. Then Arta-vahishta praises righteousness. From that praise, (came forth) Shahrivar, because he is a spirit (*i.e.*, a spiritual being) of Hormazd. From Shahrivar, Spendârmad. From Spendârmad, Averdâd. From Averdâd, Amerdâd. (Thus) one was created from the other. One is and was from the other. When a lamp takes (light) from another lamp, nothing diminishes from that other lamp ; on the other hand, they increase it. In the same way, the Ameshâspands are created one from the other. They are created holy, wise, far-seeing, increasing, intelligent. In each other's company (*lit.* sitting) they have intelligence.

He said, we must give the origin (*i.e.*, explanation) of God and Dastur, (and settle) that who should be our God and Dastur. Then the Ameshâspands and especially Arta-vahishta said ; "The one who existed for ever and will exist for ever, our Lord and Dastur, it is you (*tô hai*) O Dâdâr Hormazd! You are our guide. You have given and created everything from your own thoughts. May all thoughts opposed to that, be confounded."

Hormazd by his self-creation thinks well, and the explanation about Hormazd is this, that God is all-knowing in that He, *i.e.*, God created himself. From him are the creations of the world.

---

(1) The word [illegible] âw seems to have been read at first âz and then the latter word is written [illegible] *aja*. (2) Read the words separately as [illegible]. *Lâ* [illegible] is the compositor's misprint for [illegible] (3) For [illegible] (4) رسد و برسد (5) The last two words, kunem, kunêt (*lit.* I do, he does) give no proper sense. Perhaps they are کن مکنید *i.e*, "do and do not do." Then the meaning would be, that their result is not definite. (6) داشن gift, recompense. (7) بستاید

He created at first the sky; secondly, water; thirdly, the earth; fourthly, trees; fifthly, the cattle; sixthly, man. He then performed the *myazda* (ceremony) with glory and joy with the Ameshâspands, who had just come forth.[1] He gave it (*i.e.,* to the ceremony of *myazda*) the name of Gahambâr. After that, He first created the cow and then Gayômard. Then from the body[2] of that cow, he created 282 species of animals and cattle. When affliction came among the created beings, it[3] first (came) to the cow. From the cow are (*i. e.,* proceeded) those, which are mankind, *i.e.,* he, who is Gayômard in place of mankind. From the seed of Gayômard, men came forth from the earth in the body of the plant *rovâs*[4].

This was so for fifty years, when people were born[5] and died[6]. For (98) ninety-eight years and eight months, births and deaths went on. Seven pairs of children were born from the wombs[7] (of mothers), one of which was female and another male. One was given to the other for wifeship or husbandship[8] (*i. e.,* they were married with one another). By corporeal progress (*tanemat robashnih*) the animals of the world are (*i.e.,* proceed) from these two. These are the creatures and the creation. And affliction and acquirements, and the mixture of the creation will continue till resurrection and the future existence of the body. This quality[9] of nature will not be purified[10] till then. Zoroaster, who is holy and opposed to the *Daêvas* said, " this process (*âin*) will continue. The noxious creatures[11] will continue until (the time), when there will be that victory and that salvation and that help (which is expected at the resurrection).

CHAPTER IV.

King Vishtâsp asked Jâmâsp, the astrologer: Who were the first ruling monarchs and kings? What was the faith[12] of each of those kings? What kind of religion and justice and leadership (*sardârih*) and kingship they had? What did they do in paying homage[13] to the name of Dâdâr Hormazd?

[14] [King Vishtâsp asked Jâmâsp, the astrologer: Who were the first ruling

---

(1) [illegible] with [illegible] P. رویشن shooting forth. (2) P. تن مندی bodiliness. (3) [illegible] is at first opposition from the Âhariman; then affliction. (4) *Vide* below p. 112 ns. 7 and 8. (5) زندیدن to be impregnated. (6) شدن to die. (7) شکنب belly. (8) شوی husband. (9) چونی quality. (10) پالودن to be purified. (11) For *Kharfastarân.* (12) Varôishn from [illegible] to believe (Av.) [illegible] P. گرویدن (13) *Shemi Shondyinidârih.* D. E. adds the words [illegible]. This seems to be a mistaken repetition of [illegible]. Or we may take the words as *shemih, i. e.,* renown, fame. (14) The portion thus enclosed is a repetition. The first part is in Pahlavi and this second part in Pâzend.

monarchs ? What was the progress[1] of each of those kings ? What kind of religion and justice and leadership and kingship they had ? How did they do[2] ?]

Jâmâsp, the astrologer, replied to him, that the first monarch was Gayômard Gilshah.[3] For three thousand years he was without opposition (*i.e.*, any affliction from the evil spirit). For thirty years he lived under opposition and grief.[4] His work and justice were such as those revealed in the religion. His knowledge was good. In the same way he met with opposition in bringing[5] forth mankind. At the time of his passing off (*i.e.*, death) he said thus : " It is good for me, that for the sake of piety and goodness, opposition, came to me.[6] From him the seed passed to the tree.[7] The tree accepted it, and it passed off to the earth. The earth accepted it. It remained in the earth for thirty years. Then in the form (*kêrêf*)[8] of the plant *rovâs*, it grew up from the earth. From them were first born a noble[9] woman and a man. And by (means of) the valuable[10] association of the woman with man, was born Hoshang (as a pair of) a man and a woman. He (Hoshang) ruled for forty years over the seven lands[11]. Hoshang was (called) Pêshdâd, because it was he who first promulgated the justice of God.[12] He struck seven *heshâim*[13] (*i. e.*, demons). He overthrew[14] one Drûj. From Hoshang were born a woman and a man (by name) Vivangân. That (female) Vivangân was like a fairy. He (*i.e.*, the male Vivangân) took her into the snare of his jurisdiction,[15] and Takhmurapa was born. A male,[16] Spedivar[17] was born from Takhmurapa.

He ruled over the seven countries (of the world) for (30) thirty years. He kept the body[18] of Âhriman like baggage under his thighs[19] (*i.e.*, rode over him).[20]

---

(1) Same as *rubishn*. The Pahlavi portion has *varôishn*. Perhaps an additional '۱' *va.* in the latter is a mistake. (2) The last question in the Pazend is a short one, and is of a type different from that in the Pahlavi. This may lead one to say, that the last part in the Pahlavi question "*pavan shemi*," etc., is the usual remembrance of the name of God, and it belongs to the following para of the answer. (3) They say that Gayômard was called Gilshâh, *i.e.*, the king of clay or dust, because in those primitive times he made his throne of clay. A raised platform of clay served him as a throne. The Desatir also calls him Gilshâh. (4) P. اندوه grief. (5) زای bringing forth. (6) *i.e.*, opposition increased my piety and goodness. (7) Cf Bundehesh Ch. XV., 1-3, where it is said, that a part of the seed, which separated from Gayomard, at the time of his death, passed to Spendârmad, the angel presiding over earth, and then to a plant named Rawâs, from which appeared Mashi and Mashyâna, the progenitors of mankind. *Vide* my Bundehesh, p. 59. (8) Rivâs Karpas of Bundehesh. ریواس sorrel, a plant of the species Rumex. (9) آزاده? (10) ثمین valuable. (11) Haft bumi, *i.e.*, haft keshwar. (12) *i.e.*, he was called Pêshdâd because he promulgated at first (pêsh) the justice (dâd) of God. Cf. Pahl. Vendidad Ch. XX (Spiegel, p. 221, l. 8) Dâd-i-Khûdâe fardûm valman rôbâk kard. (13) Aêshma. (14) P. اور (15) P. *dâwari gîraftan-i* to assume jurisdiction. (16) [illegible] male. (17) He is [illegible] of the Avesta. It is said in the Bundehesh that he slew his brother Jamshed. (18) Miswritten for جسم jism, a body. ۲ is miswritten for ج (19) Z. [illegible] P. ران. (20) This is explained by the following lines in the Shâh-nâmeh :—

برفت آہرمن را بافسون ببست ∴ چو بر تیز رو بارگی بر نشست

The word bâr (baggage) may be perhaps a contraction of " *bârgi*" used here.

For thirty years he (*i.e.*, Âhriman) could not commit any sin (*i.e.*, harm). He (Takhmarupa or Tehmuras) killed many (*dêvs*) demons,[1] and fairies and devils, and he separated the demons from all (*az hama*) connection[2] and company[3] of men.

From Vivangân were born a man and woman—were born Jama and Jamaî. And Jamshed (Jama) was (possessed) of a good retinue,[4] full of glory, of laborious habits[5] liberal[6] and successful. He took the seven countries (of the world) under his sovereignty. (He ruled) over men and demons (700) seven hundred and (17) seventeen years and (7) seven months and (5) five days[7]. Clouds, wind, (and) rain were under his command. He gave the demons, the devils and the Drûjs in the complete service of man (*i.e.*, he subdued them for the good of mankind).[8] The demons prepared food[9] for men. Men were living in a state of easiness, fulfilling their desires. In the rulership of that Jamshed, there was neither cold nor heat, neither old age, nor plague (or untimely death), nor envy given by the demons.[10] He (Jamshed) kept them away from work (*i.e.*, counteracted their influence). He deprived of sight,[11] seven fairies, who, like a star which moves in its revolution, wandered from stars to stars. He imprisoned[12] them and made them blind with one eye. Again he took a promise from them. He arranged cold and heat, (and) everything according to (a) measure (*i.e.*, moderately). He made the world more prosperous. For complete 717 years and 7 months he was thankful to God. For 100 years he went away with

---

(1) The word is [illegible] shâh, *i. e.*, king in both the manuscripts, but DE gives [illegible] under it and the other ms R J [illegible] over it. Again the word *dêw* is also written before it as another word. So it appears that the word must be at first [illegible] *shaêdâ* which can also be pronounced shâhâbâ. So the originals, of which these MSS. were copies, had misread the word as *shâh.*
(2) رسن thread, rope. (3) هم نشست a companion. (4) [illegible] was the Pahlavi epithet of king Jamshed, corresponding to the [illegible] of the Avesta (Vendidâd II, 21). (5) Z. Av. [illegible] (6) پروان Liberality. (7) Cf. Jamyad yasht (XIX, 31).
[illegible]
(8) Cf. Yasht XIX, 32. [illegible]
(9) Av. [illegible] eating, [illegible] food. The meaning is "He placed the demons under the service of men." Here the word "demons" must be taken in the broad sense of all those who had extraordinary unusual powers. Thus we learn from the Shâhnâmeh, that it was from them, that the early Persian kings learnt different arts and languages. (10) Cf. Yasht XIX, 33.
[illegible]
(11) Dinân seems to be miswritten for didan, *lit.*, took away their eyes from seeing. (12) زندان

the woman Jamai secretly to the sea in despair.[1] Then, after being both[2] grateful and well-asked[3] for, when he became a speaker of untruth,[4] when his splendour and glory were displeased[5] with him, misfortune overtook him. The accursed Az-Dahâk, whom they call Baêvar-aspa, with the prince[6] Spediver[7] and with many demons caught him, slew him,[8] and took up 1,000 rays[9] from it (*i.e.*, Jamshed's Glory).

The sovereignty of Azdahâka, who had three tongues, six eyes, one thousand artifices, (continued) for 1,000 years over the seven lands, the seven countries, (and) over demons (and) men. He spread[10] sins and evils and mischiefs[11] among men. He caught every day two young persons and killed them, and satiated with the brains of these persons the two serpents which he had on his neck. Then he himself ate bread. He spread among men, mischief, much injustice, (and) unworthy[12] deeds. At the end of 1,000 years, less one day and a half, (*i.e.*, a day and a half before the end of the thousandth year) came Faredun Âthawyân, a relation[13] of Jam. In revenge for Jam he made Baêver-asp prisoner, and in the most surprising way bound him in fetters in Mount Damavend.

The good and glorious Faredun took the sovereignty in the country of Khanaras[14] over demons and men for (500) five hundred years. He accepted the religion from God. He learned from God, charms and mystic formulæ and remedies. He introduced in the creation of God, much of friendliness and health. He ordered men that all men may live well[15] and go and toil after their own work. (He said to them) "You have no business with demons. (Have) neither work, nor food, nor company, nor friendship (with them). Live and behave among yourselves, one with another,[16] in peace, unanimity and good bearing. Adopt regular justice. Turn from improper (ways), because you have no business whatever with demons."

At times[17] a freebooter[18] and plunderer[19] keeps the sea at his foot,[20] and comes to

(1) P. بہ ریہ (in despair) *i.e.*, he went away secretly to the sea in despair; or the word may be پیری old age, *i. e.*, for the 100 years of his old age. If you take the word [illegible] for فرہ splendour, it may mean "The Glory of Jamshed went to the sea." In that case Cf. Yasht XIX, 51 [illegible]. *Khareno* Glory is personified here. (2) دو دو Two and two. (3) [illegible] and [illegible] P. خواست from خواستن to ask. (4) Arâst or anâst irreverent, profane. (5) آزار (6) خان doubtful! DE. has [illegible] (7) Av. Spityûr, who is spoken of as the brother of Jamshed in the Bundehesh. (8) Cf. Yasht XIX, 46 [illegible] (9) تیگ (10) P. ہنگامہ کردن to raise disturbance. (11) Pehl. [illegible] (12) a (negative) and وزین weighty, ponderous. (13) خویشاوند (14) Khaniras, one of the seven Keshvars. (15) خیش good, handsome. خوش happily. (16) P. با خود یک با دیگر (17) gâs va gâh گاہ گاہ (18) Mâzendarân was known as a country of freebooters, so a Mâzendar meant a freebooter. (19) Av. [illegible] a plunderer. (20) This seems to be a metaphorical way of saying "oppresses people."

the country of Khanaras. From these people (*i. e.*, the people of the country) the plunderers took away cooked[1] food and victuals. Then people came to Faredun complaining against the people of Mâzendarân. They said "Azdahâka was a very bad king (sunk) in every kind of pleasure[2]. He kept back the enemy of Muruv[3]. He cannot keep you away." Then Faredun went in the vicinity of Mâzendarân. He said to them: (*i.e.*, to the freebooters of the place) "Do not take away men from this country, go to the path of the pure[4] (*i.e.*, keep away from injuring the people)." They said: "We will not go away from here, we will not leave[5] (this place) when (*i.e.*, as long as) you are alive here." Faredun, when he heard (words) in this way, by the splendour and glory of the angel (Izad) Eshiaja (?)[6] stood supreme.[7] Wind (lit. air)[8] began to blow up. From that (*i.e.*, as a result of that) wind began to blow[9]. From that, a promontory[10] of stones (arose) from every direction. Each (promontory, *i.e*, heap) was more than a thousand maunds. They threw each hill (*i.e.*, the heap of stones) one over another, and that Mâzendarân disappeared from that country[11] (*i.e.*, the freebooters were expelled from the country).

From Faridun were born three sons. Selim, Tuj and Arej were their names. Then he called all the three before him, and said to each of them: "I am going to divide the whole world among you. Everyone of you may ask what appears best[12] to you, so that I may give it to you." Selim (asked for) much pomp.[13] Tuj for comfort[14]. From Arej, over whom there was so much of Kayân Kharahê, the desire was that of religious justice. Faredun said: "Whatever is your wish shall be given[15] to you." He gave to Selam the land of Hurêm[16] up to the edge of the sea. He gave Turkestan[17] till the edge of the sea to Tuj. To Arej came the country of Irân with India up to the edge of

---

(1) برشت from برشتن to fry, roast. (2) میش (3) Perhaps Merv. (4) آویژگان (5) ہشتن to leave. (6) The word seems to have been miswritten for Sarôsh or it is a corrupted form of '*ashya*' (*i.e.*, the holy) an epithet of sarôsh. We read in the Shâhnâmeh that Faredun was visited by this angel. (7) Pahl. [Pahlavi] (8) Pahl. [Pahlavi] (9) Doubtful. D. E. gives the word باد بدمید I have followed that interpretation. (10) بینی nose, promontory. (11) The meaning of these sentences is not quite clear, but here it seems to be an allusion to the magical powers, which, we learn from other books, Faredun was believed to possess. The sentences mean to say that Faredun went to the country of Mâzendarân, where the people were evil-minded. A complaint was made to him against them. He persuaded the people to turn to honest good life, but they refused. So Faredun, in order to punish them (by his magical powers), raised a storm of wind, which, with its force, carried heaps of heavy stones and buried the city. (12) بہ شاید (13) بوش (14) توکو tawakku, leaning. (15) درساد *lit.* will reach you. (16) Arum, cf. Firdousi (Mohl, Vol. I, p. 138).

نخستین بسلم اندرون بنگرید ∴ همه روم و خاور مر اورا گزید

(17) Cf Firdousi. دگر تور را داد توران زمین ∴ ورا کرد سالار ترکان و چین

پس آنگه نیابت بر ایرج رسید ∴ مر اورا پدر شهر ایران گزید

The words pa vihâza which follow the name of Turkestân are not clear. Perhaps vihâz is miswritten for vihâd وراد *i.e.*, valley. Then the meaning would be "He gave Turkestân from the valley up to the edge of the sea to Tus."

the sea. Faredun at once there and then (وذاک and اشتا) took off (the Glory) from his own head and placed it on the head of Eraj. He said: "My glory has sat on the head of Eraj till the morning of the day when resurrection will be performed. May you (Eraj) live always with your children, and may the kingship and sovereignty continue over the children of Selim and Tuj." When Selim and Tuj saw (the state of) affairs in this way, they said: "What is this that our father Faredun has done! He has given the chiefship, neither to the eldest son, nor to the middle son, but has given it to the youngest son." From that time they sought for a remedy. They killed Eraj, their own brother, and his good[1] young children by his wife, named Vizak,[2] so that no child may remain alive. Then Faredun brought up the woman (*i.e.*, Eraj's wife) secretly. The woman remained concealed from (her) relations in a mountain for 330 years. Three thousand men went under the chieftainship of Manashviâr[3] and at the command of (the angel) Neryôsang, they came to the country of Irân. They asked for revenge[4] for Eraj. They killed Salem and Tuj. Mânashviâr of Erach sat on the throne of the country of Irân. They called him Mânashviârân because (*hand ke ra*) his face resembled (*Mânaêt*) that of Eraj. They said that his face resembled well the face of Eraj.

He ruled for 120 years. Under his sovereignty the world was prosperous, virtuous and without fear (from any one). In the midst[5] of the sovereignty of Mânashviâr, the demon, Frâsiâv Tur, took away the sovereignty for twelve years. Mânashviâr-i-Eraj lived in the mountain of Padashkhâr.[6] Then Spendârmâd went to the earth[7] complaining.[8] They (used) many remedies and contrivances of good abstinence[9], and other good means, and the land was taken back from Frâsiâv.

After Mânashviâr, Huzuba Tukhmâspân ruled (*lit.* did) for five years. Kaikobâd Kayân for one hundred years Kaikâus one hundred and fifty years. Kaikhusrab Siâvakhshân sixty years. Kai Lohrâsp one hundred and twenty years. From Kai Lohrâsp the sovereignty came to you.

CHAPTER V.

King Vishtâsp asked—"After all these rulers (and) kings, which king will keep this great throne? Tell[10] me quickly, that the sons of which dynasty shall be (rulers)? For how many years will they keep each country? At what time after me, bad time will come to the good Kian (kings)? How long and for how many years will this Mazdayaçnân religion continue?"

(1) بادي beginning; hence young, of good beginning. (2) It is [Pahlavi] of some copies of the Bundehesh (Ch. 31). (3) According to the Bundehesh, Minocheher was born as the tenth in decent from the daughter of Eraj. (4) باحر blood of a pure red. (5) ميان. (6) Cf. Aiyâdgâr-i-Zarirân. (My Translation, p. 93.) (7) Cf. Aiyâdgari-i-Zarirân [Pahlavi] vide my edition, p. 92. (8) گرزش a cry against injustice. (9) [Pahlavi] P. پرهيزگار (10) زود گوي The word [Pahlavi] is written in Pahlavi.

Jámásp, the astrologer, said: "Let me tell you, that after you, this great throne will go to Bahman of Aspandyár. He will keep the country under his rule for one hundred and twelve years. Awadhâma,[1] whom they call Chehrazád, shall hold sovereignty for thirty years. Dâra-i-Dârayân, shall hold sovereignty for thirteen years. After him, Arsakinder (Alexander) Rumi thirteen years. After him, the sovereignty goes to his decendants.[2] Then the kingship[3] comes to Ardwân. They, *i.e.* (the whole line), keep it for two hundred and eighty-two years. Under these sovereigns, evil will come to an end little by little, virtue shall be complete and the country shall be in prosperity and out of fear from any one. Men shall be kept in a state whereby they will live according to their desire (*i.e.*, they will be happy).

Then the sovereignty goes to Bahman[4] Bâbegân. He keeps the country under his sovereignty for thirteen years. Shahpur Bahman (rules) for twenty years. Shahpur Shahpurân for one year. Another Awara Mazda for one year ten months. Bahirâm Bahirâmân, whom they call Sagânshâh for four years. Narsha,[5] the brother of Bahiram, for nine years. Shâwâr Avarmazdân (Shâhpûr Hormazd) seventy-two years. Ashâhpurân seventy-five years. Vahirâm Vahirâmân, whom they call Kirmârshâh, for eleven years. Shkuta[6] Shâhvârân for twenty-one years five months. Vahirâm Shakutân (Beherâm of Yazdagird), whom they call Vahirâmgôr, for twenty-three years ten months. Shakut (Yazdagird) Vahirâmân for eighteen years and four months. Piruz Shakutân for twenty-two years. Lish Pirozân for four years. Kavâd Pirozân for two years. Jâmâsp Humost forty-seven years, seven months and seven days. Avaramazda Khusrubân for twelve years. Khusruba Avaramazdân, the triumphant monarch, for thirty-five years. Kavât Khusrub, whom they call Seroz, for nine years. Bahirâm Kavâdhân for one year five months. Shakut (Yazdagird) Shaheryâr for ten years. Those before[7] him fall (and) they disperse themselves[8]. Afterwards there come[9] up Arabs who bring up their seeds[10] from the branch of Hâêshem[11]. They take[12] the country of Irân with violence and force[13] for ten[14] hundred and eighty-two years, nine months, seven days, and four hours.

---

(1) For Homâi. The word may perhaps be "awa Hamâ," *i.e.*, with Homâi. It seems to be a corrupted form of Awâdân, which is another form of Azâdân, a name which we see in her second name "Cheher Âzâd" (2) تخم داد (3) خسرو king. (4) Another name of Ardeshir Babegân. (5) Narsi. (6) Yazdagird Shapurân. (7) The word فراز may also mean after (him), but as there were no kings after Yazdagird the allusion seems to be to the few weak kings before him. (8) Pahl. [illegible] [illegible] (9) بر آرد (= برآيد)

(10) Av. [illegible] seed (*i. e.*, descendants of Hashim). (11) Hashim was one of the tribes of the Arabs. The tribe was known as Hashimates. DE. gives the name as Heshem. (12) گيرند (13) Av. [illegible] Pahl. [illegible] (14) DE. gives [illegible] [illegible] RJ. gives [illegible]. [illegible]. These words may then be separated as [illegible]. [illegible] (for [illegible]). The writer gives 1082 years for the rule of the Arabs. Thus, according to him, the rule of the Arabs ought to have lasted up to (1082 + 641 the date of the defeat of Yazdagird =) 1723 A. D.

CHAPTER VI.

King Vishtâsp asked " After the coming of the spiritual[1] . . . . " King Vishtâsp asked "what time and period will pass after the time, when spiritual Dasturs will come to the country of Irân and destroy (lit. strike *Zanend*) idolatry,[2] and turn the world from uncleanliness[3] to holiness and devotion ? What time and period will pass (after this)? How many kings and rulers will there be in one millennium ? And how will they administer the world ? What kind[4] of justice and opinions will prevail in the world. What customs will prevail in the millenniums of Hushedar, Hushedar Mah and Soshyôs.

(Reply) Jâmâsp, the astrologer, replied to him "In the time of Hushedar there will be eighteen kings. At that time there will be less of affliction. The race[5] of the violent[6] Drûjs will be extirpated.[7] The works (and) opinions, (which) they do not form according to the justice of God,[8] will grow less every year, month, and day.

When the millennium of Hushedar will end at the close of 500 years, the sun will strike the creation. Hushedar Mâh of Zoroaster will come into the creation, will promulgate religion, (and) will annihilate all sorts of ambition and want. Then the demon Malkôs will come and will bring about the winter of Malkos, (and) all creations and animals will be annihilated in that winter. Then they will exterminate the Var[9] built by Jam (shed). Men, cattle and animals will come out of that Var. They will adorn the world again. Then there will be deceit[10]. Baêvarasp will come out of captivity, will conquer the world, and will then eat up men, (and) will eat[11] up many animals.

Then Hormazd will send Srôsh (and) Neryôsang, that they may awake Sâm Nariman.[12] They will go and awake Sâm. They will give back to him his strength. Sâm will get up and go to the Var of Aja Dahâka. Aja Dahâka, when he will see Sâm Nariman, will say to Sâm Nariman: " Let us have friendship with one another"[13]. Sâm Nariman (will say) "Accept[14] (religion), so that we may keep together the chieftainship

---

(1) The question is begun at first in Pahlavi, but left unfinished. It is then put in in Pâzend. (2) Cf. Ozdikht in Patet 10. (3) *A-wâdiâvi* opposed to pâdiâwi, which occurs in the next sentence. (4) [illegible] for چون [illegible] (5) سرده (6) گرد Perhaps [illegible] miswritten for [illegible] (wolf) cf. Persian Jâmâspi (p. 89, ll. 11-12).

و گرگ سرده درایام او هزارهٔ اوشیدر نیست شود

(7) Pahl. [illegible] exterminate. (8) Av. [illegible] lit. one who counts the deeds of existing beings. cf Yaçna, XXXII 6. (9) Enclosure, colony. This is an allusion to section 22 of the second Chapter of the Vendidad, where the Pahlavi commentator refers to Malkôsh (a Hebrew word for rain). *Vide* Saddar Chap. IX, S. B. E. XXIV West. *Vide* Minokherad XXVII, 28. (10) [illegible] (11) Av. [illegible] (12) Sâm-i-Nariman. (13) دوستی هوریک (14) باور belief, acceptance, cf. Persian Jâmâspi (p. 90, l. 2) سام گوید اگر دین می پذیری

of this world.[1]" He (Azi Dahâka) will not bear these words. So he (Sâm) will strike a mace (Gûrz) on the head of that irreligious person (*darwand*). The irreligious man will say to Sâm : "Do not strike me. You yourself and I may be leaders, and we may keep this world." Then Sâm will not hear the words of that irreligious man, and shall strike the mace one after another over the head of that irreligious man, and he will die.

Then will follow the millennium of Siôshyâs. Siôshyâs will ask questions to Hormazd, will accept the religion, (and) will promulgate it into the world. Then Naryôsang (and) Sarosh will go away. Kaêkhusrub of Siâvakhsh, Tus of Naôdar, Giv of Godarya and others will rise with one thousand chiefs and treasurers. Âhriman will keep himself away from the creation. The men of the world will be all of (good) thoughts, of (good) words, (and) of (good) actions. The miscreated[2] Âhriman will not be influential[3] (*i.e.*, shall have no influence) over the creation of Hormazd. Then the demon Âz will say[4] to Ahriman "You are not able to do anything in the creation of Hormazd." Then Ahriman will go to Takmurapa[5] (and will say): "I must have food. We, I and you, great men, must have food. What is kept is not easy to be given, because all that, which Ahriman keeps, goes for the food of all Daêvas and Drûjs (and) Kharashtar.[6] And my creation goes away from the Devs (*i.e.*, is destroyed) by Glory.[7] What shall I say to you, that with all the creation and creatures which Âhriman eats up, he is not satisfied!"

Then the demon Âj, Âhriman and (the demon) Zâr[8] shall be powerful. Then Sioshiân[9] will perform three Izeshni (ceremonies), at first for the living,[10] who are mm ortal (by their good deeds), and then for the dead, who are unchangeable. When he will perform the Izeshni in the Hâvan-Gâh, (the dead) men will rise up. When he will perform the Izeshni in the Rapithwan-Gâh, men will come into existence. When he will perform the Izeshni in the Uzyarna-Gâh, men will be righteous and without raud[11]. When he will perform the Izeshni in the Awçruthrem-Gâh, all men will be again (as young as) fifteen years old. When he will perform the Izeshni in the Ushabena-Gâh, then (the arch-angel) Shaherevar will melt the metal in all the mountains of the world. In the whole world, all men will rise up and will pass on with the

---

(1) Cf. *ibid* بیا تا یار شویم و جهان بگریم (2) [illegible] (3) [illegible] lit. blazing, burning. (4) [illegible] to chatter. (5) Takhmarupa of the Avesta. Tehmuras. (6) Kharfastar, noxious creatures. (7) It is read [illegible] by D. E. It is another form of خورۀ Avesta *kharenang*. If read [illegible], it is perhaps خرو a cock. It perhaps refers to the idea that with cock-crow the influence of the ghosts or evil spirits disappears. Tehmuras is reputed to have been the first person who taught the cock to crow. *Vide* my essay on "Cock as a sacred bird." In this para Âhriman speaks of himself in the third person. His talk with Tehmuras is significant, as the latter is reputed, according to Firdousi, to have curbed the power of Âhriman. (8) Zâirich. (9) Soshyôs. (10) In the modern Parsee phraseology Zindeh-ravân. (11) Avi and Av. draôsha fraud.

melted metal, so that they will be pure and bright and clear in the same way, as the sun with his light (or as the sun purifies by his light). They will strike (*i.e.*, drive) Âhriman out of Heaven and cut off his head. Then the creation will be pure, men will be for ever without death, immortal and without old age, and will be (as young as) of the age of 15 years. With them, everything will be such, as they will desire.

Finished with pleasure, delight and joy[1].

CHAPTER VII.

King Vishtâsp asked: "In the case of the people of different customs, of India and China and Arabia and Turkistan and Barbaristan, that are known, what kind of life and virtue shall be had from them? When they die, where will the souls of those who are non-victorious (*i.e.*, the sinners) go?"

Reply.—Jâmâsp, the astrologer, said to him: "The country of India is a great one. It is cold and hot, wet and dry. It has wood and trees because there is a great desert. They are without ambition,[2] because their living is upon rice, upon milk and[3] cattle, which feed upon seeds. Their manners and customs are much enlightened. They are of the nature[4] of Hormezd. Of the nature of Âhriman the devil, they declare that he will die. There are some, who bury (lit. cover)[5] (their dead) under earth. There are some, who throw (their dead) in water. There are some, who burn (their dead) in fire. Those, who are not of good religion, go to hell.

The country of Chinastân is great. It has much of wealth, much of musk, much of jewellery. Its people are under affliction,[6] because among them there is no far-sight as among us.[7] They worship idols.[8] When they die, they are irreligious persons (*i.e.*, go to hell like irreligious persons).

The countries of Arabia and Barbaristân are hot and dry. They are not without ambition.[9] Their food is fruit, water, worms[10] and tigers, noxious creatures,[11] mice, and snake and cat, fox and hyena[12] and other such (animals). They worship idols.[13] Living on camels (or cattle) and four-footed animals is not an easy thing with them.

---

(1) This phrase usually ends the book. It shows, therefore, that at first the Pâzend Jâmâspi ended here and the subsequent chapters have been added later on. The Persian Jâmâspi also ends with a similar chapter. (2) بی آز (3) If we take 'u' for 'i' then milk of cattle. This is a better rendering, (4) جم essence, nature. (5) نهان کنند (6) بند captivity, affliction, sorrow. (7) Translated according to D. E. [illegible] ۴ (8) بت پرستند (9) *Vide* above No. 2. (10) دود a worm. (11) Kharfaçtar. (12) کفتار (13) *Uzdesht parastand.*

CHAPTER VIII.

By the name of Dâdâr Oharmazd. I am for[1] five (beliefs). I am not for five. I am for five desires[2]. I am not for five desires. I am in the midst of five wishes[3]. I am not (in the midst of) five wishes. I am for good thoughts. I am not for bad thoughts. I belong to that which is of good thoughts. I do not belong to that which is of bad thoughts[4]. I am for good words. I am not for bad words. I belong to that which is of good words. I do not belong to that which is of bad words. I am for good actions. I am not for bad actions. I do not belong to that which is of bad actions.[5] I am for obedience. I am not for disobedience. I belong to that (class) which is for obedience, *i.e.*, one who keeps a Dastur.[6] I do not belong to that (class) which is for disobedience, *i.e.*, one who does not keep a Dastur. I am righteous. I am not a darvand (*i.e.*, unrighteous). I belong to that (class) which is righteous. I do not belong to that which is unrighteous. (I will continue to be so) up to the time when the struggle between the two mainyus (*i.e.*, spirits, the *Spenta mainyu* and the *Angra mainyu*) will end (*apem anghat*)[7]. Be it known[8] that this thing will be such (*i.e.*, will continue) from this up to that end,[9] till which the *mainyus* (*i.e.*, the spirits) are in distinction.[10]

CHAPTER IX.

King Vishtâsp asked Jâmâsp " What prognosticatons[11] and signs do there appear for the coming time,[12] for the coming of those[13] my children.[14]

Jâmâsp, the astrologer, said to him, that when the time of Hushedar would appear, these several signs shall necessarily appear. The first is this, that the nights will be

(1) lit. of. This is a quotation from Yaçna X, 16. The five things to which he acknowledges adherence are (1) good thoughts, (2) good words, (3) good actions, (4) obedience and (5) piety. The five things which he disapproves are quite the contrary of these. (2) Av. [illegible] (3) Av. [illegible] or [illegible] (4) This is a Pâzend rendering of the preceding Avesta quotation. (5) The corresponding portion in the affirmative seems to have been omitted by mistake. (6) The idea is that every Zoroastrian should have a Dastur or priest as his spiritual guide and he must be under his advice and orders. Such a priest was known as his [illegible] Sraôshâ-varêza. (7) This also, like many of the preceding sentences, is a quotation from Yaçna X-16. Two words herein are miswritten, the correct text is. [illegible] (8) Pahl. [illegible]. From here begins the Pâzend rendering of the above Avesta quotation. (9) Pahl. [illegible] for Av. [illegible] (10) Pahl. [illegible] *i. e.*, are distinct from, and opposed to each other. (11) Av. [illegible] (12) [illegible] P. [illegible] (13) D. E. omits [illegible] after [illegible]. (14) Cf. Persian Jâmâspi.

و نشان آنکه جهان آراسته کنند و فرزندان چه

So the question is about the last generation of the coming apostles Oshêdar, &c.

brighter. The second is this, that (the star) Haftahoreng (constellation of the Bear) will leave its place and will turn in the direction of Khorâsân. The third is this, that the intercourse[1] of persons one with another, will be great. The fourth is this, that the breach of faith, which they will make at that time, will have quicker and greater results. The fifth is this, that mean persons will be more powerful. The sixth is this, that wicked persons will be virtuous. The seventh is this, that the drujs (*i.e.*, evil powers) will be more oppressive. The eighth is this, that the magic and tricks which they will perform in those times, will be very bad.[2] The ninth is this, that the noxious creatures, like the tigers,[3] the wolves, and four clawed[4] animals will do great harm. The tenth is this, that misinformed persons will commit great oppression upon the Dasturs of religion. The eleventh is this, that the injury to the Dasturs of religion will be unlawful;[5] they will take their property by force and will speak evil[6] of them The twelfth is this, that the blowing of the summer and winter winds shall not be useful. The thirteenth is this, that affection for[7] pleasure[8] will be prevalent.[9] The fourteenth is this, that those, who are born at that time, will reach death more (*i.e.*, die more) in a miserable way and in an untimely[10] way (*i.e.*, they will die an untimely miserable death). The fifteenth is this, that respectable persons in spite of[11] their respectful position, will practise too much of untruthfulness, injustice[12] and false evidence.[13] Death, old age, unchecked pride[14] and strength[15] will overtake (lit. reach) all countries. Then there will come the Dastur of the world (*i.e.*, Hôshedar). The apostle[16] will cleanse[17] the whole country[18]. The sixteenth is this, that the two caves[19] which are in Sistân will be destroyed[20] and the seas of the cities will carry away the water and the whole of Sistân will be full of water.

CHAPTER X.

By the Name of God.

What is it, that is said, that the things of the world are divided (lit. placed) into twenty-five parts[21].

(Reply.) Five, rest on luck, five on actions, five on disposition, five on nature, five on physical power. Life, and wife and children and sovereignty and wealth[22] rest on luck. Priestship, warriorship, husbandmanship, and righteousness (and)

---

(1) [illegible] P. اندر آمدن (2) دشت (3) [illegible] P. بانگ (4) چنگ
(5) [illegible] not and روا lawful. નારવા. The negative seems to be improper here. (6) اور bad Cf. અવર બોલવું. (7) *lit.* after. (8) [illegible] =P. عیش (9) Translated as [illegible] as given by D. E. (10) بی زمان (11) *lit.* with. (12) Cf. Darôg-dâvari in the Patet 10. (13) Cf. Zôr-gavâhi in Patet 10. (14) روش (15) تاو (16) Pedâbar Pahl. [illegible] (17) Av. [illegible] to cleanse. (18) [illegible] Av. [illegible] (19) var. cave or colony. (20) Pahl. [illegible] (21) [illegible] share or if باور it may mean belief, acceptance. (22) Read [illegible] and [illegible]

manners,[1] on actions. To be effeminate,[2] to leave off work, and to eat, and to wander (lit. go about), and to sleep, on disposition.[3] Mercy, respect, and generosity (and) truth, and good[4] thoughts, on nature. Body and beauty[5] and understanding[6] and light[7] and strength, on physical power.[8] Finished.

(*Colophon.*)

Completed. I am the writer of Jâmâspi, I a servant of the religion from the humblest of the dust-faced,[9] I, Rânâ, son of Herbad Jesang, son of Herbad Dâdâ, son of Herbad Jesang, son of Herbad Mobad, son of Herbad Kayâmdin, son of Herbad Mobad, son of Herbad Kâmdin, son of Herbad Zartusht, son of Mobad Harmazdyâr, son of Herbad Râmyâr. I have written it from a copy of Herbad Karvâ (may he live long), son of Bikajiv of Broach, for the knowledge of new preceptors and for the increase of righteousness of the Behdins (*i.e*, the Zoroastrians). May there be health of body, long life, *i.e.*, in this physical world, may they be righteous, (and) in the spiritual world may their souls attain paradise. *Roz* Meher, *mah* Ardibehesht year eight hundred and seventy-three. In Indian year *Samvat* 1560 *Roz* Meher, *mah* Ardibehesht, Parsee era 873.

APPENDIX.

An interpretation of the words [Pahlavi] (or [Pahlavi]) in the Bundehesh (S. B. E. V. West. Chap. XXX, 19. Justi's text, p. 74. l. 10. My Translation, p. 159. Jâmâspi Chap. III. 7. *Vide* above, Text, p. 12, l. 20. Translation, p. 47).[1]

In the Bundehesh, in the chapter on Resurrection (Chap. XXX.), it is said of the producers of the renovation that "17 Among his producers of the renovation (of the universe), those righteous men of whom it is written that they are living, fifteen men and fifteen damsels, will come to the a-sistance of Sôshyans. 18 As Gochihar falls in

---

(1) بز manners, customs; or perhaps بزه sin. (2) or زنا; to commit adultery. (3) Read pa khûi. (4) [illegible] or if you take opposites as in the previous sentence (kerfê and bazê) it may be tar-manashni, *i. e.*, bad thought. (5) براه beauty, elegance, goodness (6) مُش (7) نیر shining. (8) اور fist. [illegible] top, summit ? (9) Khâk-ruyan. It may be Khâk-rubân. A term of humility, an equivalent of خاکسار

(1) This short paper was read before the Jarthoshti Din ni khol Karnâri Mandli on 28th September 1901. As it refers to the interpretation of words common both to the Bundehesh and to the Jâmâspi, it is given here in full.

the (celestial) sphere from a moonbeam on to the earth, the distress of the earth becomes such like as (that of) a sheep when a wolf falls (upon it)."[1] Then we read the following[2]

We have quoted this from Justi's text. In DH. instead of the words we have . The same chapter occurs in the Pahlavi Jâmâspi or Jâmâsp-nâmeh. There, in DE.[5] we have the words In MU[4] the words are the same as in DE. In MU_3 the words are the same, but the writer adds the words آتش بهرام ایزد in Persian under the above Pahlavi words. MU_2 also has the same words with the same interpretation.

Now the question is: What is the correct reading of the words. Which are the correct words, as given by Justi's text, or as given by DH. and the different texts of the Jâmâspi? The meaning of the whole sentence seems to be this: that on the occasion of the Resurrection, fire or heat will melt even the metals in the depth of great mountains. MU_3 by its Persian interpretation seems to read the words Vahîram Yazatô (Beherâm Yazad). But the words do not admit of this reading, because for Vaharâm or Beherâm, we generally find the form as [6] and not

Now let us see how the different translators translate the sentence and the words. Dr. West translates: "Afterwards, the fire and halo melt the metal of Shatvairô in the hills (and) mountains." He reads the above words ...... as *khîrman Shatvaîrô*.

He seems to take as Persian خرمن. It is not clear how he reads the second word *Shatvaîrô*. Following the text of M_6 (Bundehesh) he translates the words as "the fire and angel Airman."

Justi's text gives the word as and he reads it as ارموشتین. He explains the word as follows: "Name des Feurs, in welchem die Menschen nach der Auferstehung gereinigt werden sollen," *i. e.*, "The name of a fire in which men shall be cleaned at the time of Resurrection." Thus he takes '*armôshtin*' to be the name of a fire.

Anquetil[7] translates the sentence as follows: " Ensuite la chaleur du feu fera couler

(1) S. B. E. V. West, Ch. XXX. 17, 18. (2) Justi., p. 74, l. 10. *Vide* my Bundehesh, p. 159. West. XXX., 19. (3) Dastur Edalji Nowroji Meherji Rana's Text. (4) A copy of Jâmâspi by Dastur Dârâb Pâhâlan in the possession of Mr. Manockji Rustomji Unwâlâ. (5) A copy belonging to Mr. Manockji R. Unwâlâ written in 1143 Yazda-zardi. (6) Dastur Hoshangji and Dr. Haug's Virâf nâmeh V, 3. (7) Le Zend Avesta Tome II., p. 414.

les grands et les petites montagnes (qui renferment) les métaux," *i. e.*, "Then the heat of the fire shall scald the large and the small mountains (which contain) the metals." It appears from this translation that Anquetil takes the word [illegible] or some similar word in the sense of 'heat.'

Windischmann translates the passage thus:[1] "Dann werden im Feuer Armuçtin die metalle der Berge und Höhen schmalzen, *i. e.*, "Then shall the metal of the mountain and hill be melted in the fire Armuçtin." Here we see, that Windischmann also takes the word Armuçtin to be the name of a fire.

Thus we see, that the form of the word after the word [illegible] (fire), differs in different manuscripts, and that the translations of the different authors also vary.

I think that the word [illegible] as given by Justi's manuscript is correct. The different copyists not having properly understood the word have taken liberty with it, and have written it according to their fancy. I think that the word [illegible] is the same as the Avesta word [illegible] applied to fire in the Âtash Nyâish (Yaçna LXII. 8).

There we read [illegible]

Translation:—"Fire looks to the hands of all comers (to see) what the moving friend brings for the sitting (*i. e.*, motionless) friend." It means "that the fire, as a friend of the worshipper, expects an offering of fragrant wood, &c., from the worshipper, who approaches the sacred fire."

Now the meaning of the above sentence of the Bundehesh and of the Jâmâspi taking the word to be [illegible], and taking it in the above sense of 'resting' or 'motionless' is this: At the time of the resurrection, even fire, which is generally at rest or motionless, will be active and bring about commotions and melt the metals in the interiors of mountains (as in the case of the burst of volcanoes).

The word [illegible] in the above Avesta passage comes from [illegible] quite and [illegible] to sit. The above Pahlavi word [illegible] has the same sense, and is the same as the Avesta [illegible] which comes from [illegible] and [illegible] to stand. However, both the Avesta words have the same meaning.

In the Minokherad (Ch. XV. 6) we find the word [illegible][2] in a similar sense. Neriôsang there translates the word by जंगमश्च which carries a similar meaning.

(1) Zoroastrische studien, p. 116. (2) Ervad Tehmuras's text, p. 59, l. 1.

INDEX TO MY TWO VOLUMES OF ENGLISH TRANSLATION OF PAHLAVI TEXTS.

The references in small Roman numerals preceded by III are to this volume. Those preceded by I are to the first volume, published in 1899 and entitled "Aiyâdgâri-Zarirân, Shatrôihâ-i-Irân and Afdiya va Sahigiya-i-Sistân." The references to the second volume—the transliteration and translation with notes of the Bundehesh—are not given here, as it was translated into Gujrâti alone.

Abou Dawanik, I, 121.
Aboujâfar, I, 121.
Âbtin, I, 109.
Âdarân, III, 33.
Adarbâdigân (Âzarbaizân), III, 108.
Âdjân, I, 113.
Aêsham, III, 51.
Afrâsiâb (*vide* also Frâsiâv), III, 45.
Africa, I, 87.
Âhriman (Âhirman), III, 25, 51, 109, 110, 112, 113, 119. I, 119.
Ahum Satudân, I, 125.
Ahura Mazda (*vide* Oharmazda).
Airân (*vide* Irân), I, 125.
Airân Gushasp, I, 115.
Airân kird, I, 107.
Airich, I, 125. III, 116.
Aiwyâonghan, III, 51.
Aiyâdgâr, III, 108 n. 1. I, 3.
Akar, I. 111.
Akwân, III, 35.
Akôman, III, 51.
Alexander, I, 55, 63, 111, 127. III, 117.
Amatvas, I, 87.
Amerdâd, III, 51, 110.
Ameshâspands, III, 47, 108, 109, 110, 111.
Âmui, I, 117.
Anâhita, I, 125.
Ander, III, 51.
Aprâhim, I, 5, 9.
Arabia, III, 120.
Arabs, III, 19, 29, 37, 117. I, 75, 111.
Ardavân, III, 117; I, 97.
Ardviçura, I, 125.
Arej (Erach), III, 115, 115.
Arjâsp, III, 37. I, 3, 5, 7, 27, 31, 33, 49, 61.
Armâil, I, 83.
Arsakinder (Alexander), III, 117.
Artashir (Ardashir), I, 63, 67, 75, 89, 97, 99, 103, 107, 111.
Artashir Pâpakân, I. 95, 97, 99.
Arum (Huren), III, 27. I, 41, 125.
Aruma (Alexander), I, 127.
Arumians, III, 29, 33, 37.
Ashâhpurân, III, 117.
Asha Vahishta (Arta Vahishta), III, 51, 110.
Askar, I, 111.
Ashkân, I, 109.
Ashkânians, III, 35. I, 67, 73, 127.
Aspandyâr (*vide* Spendadâd), III, 117.
Aspvarj, I, 89.
Âtar, I, 31.
Âtarôpâtakân (Âdarbâdigân), I, 115, 117.
Âtash Varharân (Vahrân), I, 53, 59.
Âthwyân, III, 14.
Âvân, III, 33.
Averdâd, III, 110.
Awadhâma (Cheherâzâd or Homâi), III, 117.
Awara Mazda (king), III, 117.
Âz, III, 51, 51, 119.
Az-Dahâka (*vide* Dahâk, Zôh[illegible] Baêvaras[illegible] 114, 115, 118, 119. I, 57, [illegible], 109.
Bâbegân, III, 117.
Baêtâsh (*vide* Jâmâsp and Paêdâsh), III, 108. I, 17, 19, 29, 41.
Baêvarasp (*vide* Bivarasp).
Bagdâd, I, 121.
Bahman (*vide* Vohuman or Vahman), III, 110, 117; Bahman Bâbegân, III, 117.
Bâkhar (Balkh or Bokhâra), I, 59.
Barâtarush (Tur-i-), I, 115.
Barâtarzâd, I, 87.
Barbaristân, III, 120.
Baroojân, I, 85.
Bastur (Nastur) I, 37—49, 65.
Bât Khosro (Pât Surob), I, 111.
Bawir (Babylon), I, 75.
Beherâm (of Yazdgird), I, 61, 105.
Bidarafsh (*vide* also Vidarafsh), I, 21.
Bivarasp (Baevarasp) (*vide* also Azi Dahâk, Dahâk or Zohâk), III, 29, 114, 118.
Bôst, I, 91, 125.
Burj Mitro (Saêna-of Zartûsht) I, 127.
Barkar, I, 111.
Chakât, III, 51.
Cheherâzâd, I, 101. III, 117.
China, III, 120.
Chinvad, III, 51.
Churhâkân, I, 59.
Ctesiphon, I, 73.

Cufa I, 87.
Dâdâ, III, 123.
Daêva, III, 111.
Dahâk (*vide* also Bivarasp and Azi Dahâka), III, 35.
Dahistân, I, 67.
Dâmâvend, III, 114.
Dastur, III, 53.
Dârâ, I, 99. III, 110, 117.
Dârâb Pâhlan, III, 53.
Dârâp-gird, I, 99.
Dasht-i-Tâjik, I, 111.
Dawânik (Abou), I, 121.
Dehkâns, III, 19.
Dinkard, I, 55.
Diûbarân, I, 85.
Dravâsp, I, 17.
Druj (Daruj), III, 25, 29, 112, 113, 118, 119.
Dumbâvand, I, 85.
Dvâsirajo (Nusk), I, 127.
Eraj (Erach), (*vide* Airich.) III, 116.
Eshiaja, III, 115.
Faravâd, I, 107.
Faridun (Fredun), III, 53, 53, 114, 115, 116. I, 57, 125.
Furkho (Schâd) I, 71.
Farôhar, III, 53.
Farshhavard, I, 23, 27, 29.
Feroze, I, 113.
Frashokard, III, 45.
Frâsiâv (*vide* also Afrâsiâb), III, 33, 35, 35, 116. I 93, 117.
Frazdân, I, 91, 123, 125.
Frica (Africa), I, 87.
Gaê, I, 111.
Gâh (Hâvan), III, 119.
Gâhambâr, III, 111.
Ganâk Minôê, III, 51, 51.
Ganbâhkân, I, 89.
Ganjeh, I, 117.
Gâthâs, III, 49.
Gayômard, III, 43, 43, 111, 111, 112.
Gerâmik-Kard, I, 47, 49.
Gilshâh, III, 112.
Giv, III, 119.
Goudarz, I, 89. III, 119.
Gour, I, 99.
Gubâhkan, I, 59.
Gulutâk (Rish), I, 105.
Guhram, I, 59.
Gurchehêr (Gôchêhar) (meteor), III, 45, 51, 51.
Gushasp (Airan), I, 115.
Hâdôkht (Nôsk), I, 127.
Haêshem, III, 117.
Haêtmand (Helmand, Etymander), I, 123.
Haftôirang, III, 55.
Hamdân, I, 79.
Harâi (Herat), I, 61.
Hazâr (Nâmkhvâst of) *vide* Nâmkhvâst, I, 3, 5, 9.
Heshaim, III, 112.
Hilleh, I, 73.
Hirât, I, 75.
Hom, III, 47.
Homák (daughter of Gushtâsp), I, 35.
Hormazd (king), III, 117.
Hormazdyâr, III, 123.
Hosh, III, 47.
Hoshang, III, 112.
Hurem, III, 115.
Hush-Dâshtâr, I, 123.
Hushidar, III, 35, 37, 37, 53, 118, 121. I, 123.
Hutôsh-i-Razur, I, 9.
Hutosh (family), I, 31.
Huzuba Tuhmâspân, III, 116.
India, III, 115, 120.
Irân, III, 19, 21, 25, 27, 31, 33, 33 115, 116, 117, 118. I, 3, 7, 13, 19, 35, 39, 41, 51, 61, 109, 111, 125, 127.
Irânian, I, 13, 21, 47, 49.
Jama (*vide* Jamshed) III, 113, 114.
Jamai, III, 113, 114.
Jâmâsp, III, 19, 35, 53, 53, 57, 108-112, 117, 118, 120, 121. I, 5, 15-19, 25, 29, 41.
Jâmâsp Humost, III, 117.
Jamshed, III, 27, 113, 114, 118. I, 57, 75.
Jazeereh, I, 85.
Jerusel (Jerusalem), I, 111.
Jesang, III, 123.
Jews, I, 61, 105, 113.
Kaiba (fortress), I, 23.
Kain, I, 67.
Kaisar, I, 87, 89.
Kangdez, III, 33.
Kard, I, 113.
Karkôê, I, 93.
Karzen, I, 65.
Kâûs (Kaê), III, 37, 37. I, 51, 53, 57, 116.
Kavâd Pirouzan, III, 117.
Kâwûl, I, 89.
Kayâmdin (Kâmdin), III, 123.
Kyân Kharahê, III, 115.
Kermân, I, 95.
Kermânshâh, I, 95. III, 117.
Khajrân, I, 113.
Khâkân, I, 85.
Khanaras, III, 114, 115.
Kharashk, I, 111.
Kharâyasht, I, 111.
Kharmâil, I, 83.
Khorâsân, III, 27, 55. I, 51.
Khordâd, III, 51.
Khubui Khusrui, I, 71.
Khurbarân (Khâvar), I, 73.
Khusrui (Kai), I, 53, 57, 71, 95. III, 116, 119.
Khusru-i-Kobâd, I, 71. III, 117.
Khusru (Schâd). I, 71. III, 117.
Khvârzem, I, 61.
Khyaôna, III, 37. I, 3-7, 21, 27-33, 37-43, 47, 49, 61.
Kiânian, I, 15, 25, 27, 41, 123, 125.
Kianseh (sea), I, 123.
Kirmânshah, *vide* Kermânshah.

Kobâd, I, 51, 113, 115; Kai Kobad, III, 116.
Komis, I, 69.
Kurdistân, I, 85.
Lish Pirouzân, III, 117.
Lohrâsp, I, 57, 67. III, 116.
Magian, I, 127.
Mâh, I, 83 (Hoshidar Mâh), I, 123.
Malikân Malikâ, I, 87.
Malkos (rain)
Margarzân (sin), III, 45.
Marinjân, I, 85.
Maruvrûd, I, 61.
Mashi, III, 37, 43.
Mashyâin, III, 37, 43.
Masur, I, 109.
Mazdayaçnân, III, 33. I, 3–5, 17, 19, 23-29, 31, 116.
Mâzendarân, III, 115.
Mecca, I, 87.
Medina, I, 87.
Mercury, I, 75.
Meruv (Merv), I, 63.
Minocheher (Mânushcheher, Manashviâr), III, 37 37, 116. I, 57, 93, 125.
Mithra, III, 25, 31, 31, 33.
Mitrô (Saêna Burj . . . of Zartûsht), I, 127.
Mitrozâd, I, 75.
Mobad, III, 123.
Mousul, I, 85.
Muruuv, III, 115.
Mûrv, I, 9.
Musarkân, I, 85.
Mustavâd, I, 71.
Nahar Tirak, I, 109.
Nâmkhvast (of Hazâr), I, 5, 9, 23.
Nâôngas, II, 51.
Naôtar, I, 65. III, 118.
Narimân, III, 118.
Narseh, (angel) I, 67, 73.
Nehâvend, I, 83.
Neryôsang III, 33, 116, 118, 119.
Neryôsang (Dhaval). III, 53.
Nimrouz (*vide* also Seistân), III, 31. I, 89.
Ninav, I, 115.
Niôshapur (Nishapûr), I, 67.
Novâzako, I, 59.
Oharmazda (Ahura Mazda), III, 29, 33, 39, 39, 47, 49, 51, 51, 108, 109, 110, 111, 118, 119. I, 3, 5, 7, 17, 19, 27, 31, 51, 103.
Pâdashkhvârgar (Padashkhâr), III, 31, 33, 33, 33, 116. I, 83, 93.
Paedash (Baêtâsh), III, 108.
Pahlizak, I, 67.
Panjbur, I, 69.
Pâpakân, I, 95, 97, 99.
Pârs, I, 97. III, 33.
Parsis, I, 69, 97.
Pâtkhosrob, I, 23, 27, 29.
Peshdâd, III, 112.
Peshyotan, II, 33.
Philphus (Philip), I, 111.
Pipâkân, I, 59.
Pirouj, III, 35, 37.
Piroz, I, 85. III, 117.
Pushen, I, 63.
Pusheng, I, 63.
Rabâkân, I, 59.
Râm Oharmazd, I, 103.
Ramyâr, III, 123.
Rânâ Jeshang, III, 123.
Rashnê, III, 33.
Râspi, III, 51.
Râvad, I, 89.
Razur (Hutosh-i-), I, 9.
Rehâm, I, 89.
Resurrection, III, 37, 39, 41, 41.
Rish Galutak, I, 105.
Rovâs, III, 112.
Rum, I, 63.
Rumi, III, 116.
Rustam, I, 11 (Rutastâm) 91.
Rutastam (Rustam), I, 91.
Saêna Burj Mitro, I, 127.
Saêno, I, 125.
Sagastan (Seistan), I, 123.
Sam (Syria), I, 87. III, 118, 119.
Samarkand, I, 53.
Sâora, III, 51.
Saputan, I, 85.
Sarôsh (Sraôsh), III, 33, 33, 51, 115 n. 6, 118, 119.
Sasur, I, 73.
Schâd Khusrui, I, 71 (Farkhô), 71.
Selim (Selam), III, 115, 115, 116. I, 125.
Seroz (Siroui), III, 117.
Setudân (Ahum), I, 125.
Shâhpur, III, 117.
Shahrivar, III, 110, 119.
Shamkhvâst (Nâm-khâst), I, 3.
Shâpuhar, I, 63, 67, 69, 75, 79, 85, 103, 105, 107, 113.
Shatvin (Shahrivar), III, 51.
Shishindôkht, I, 105, 113.
Siâvakhsh, I, 53, 95. III, 116, 119.
Sifkân, I, 73.
Simgân, I, 85.
Simlân, I, 109.
Sistân (*vide* Nimrôz), I, 123—127.
Shkuta, III, 116.
Soshyôs, III, 39, 43, 45, 47, 49, 118, 119. I, 123.
Srosh (*vide* Sarosh).
Spedivar (Spityara), III, 112, 114.
Spendadâd, I, 27, 31, 47, 49, 59 (*vide* Aspendyâr).
Spendârmad (Spendomad), III, 29, 31, 51, 110, 116. I, 93.
Spenta Mainyû, III, 53.
Spita Razura, III, 33.
Spitama, I, 119, 123.
Stâkhar, I, 97.
Suj-i-Pikâkân, I, 59.
Takhmurapa (Tehmuras). III, 112, 113, 119.

Târich, III, 51.
Tarômat, III, 51.
Tâziks, I, 75, 111.
Touje, I, 101.
Tuch (Tur), I, 125.
Tuhmâspân, III, 116.
Tuj, III, 115, 115, 116.
Tur, III, 35, 35. I, 93, 117 (*vide* Tuch).
Turchân, I, 59.
Turkestân, III, 115, 120. I, 125.
Turks, III, 29, 33, 37. I, 89.
Tûs, I, 65. III, 116, 119.
Vahirân Vahirâman, III, 117.
Vahrâm (Gour) (of Yazdagird), I, 83. III, 117.
Vahumân (Vahman), III, 51, 110, 110.
Vandu-i-Shâpuhar, I, 107.
Var, III, 118.
Var-i-Tâjikan, I, 101.
Veh-Artashir, I, 97.
Vidarafsh (*vide* also Bidarafsh), I, 3, 5, 9, 33, 43, 45,
Vish-Shâpuhar, I, 99.
Vishtâsp (*vide* also Gushtâsp), III, 19, 33, 35, 53, 55, 108, 109, 110, 111, 116, 118, 120, 121. I, 3, 3, 5, 7, 9, 11—19, 25—31. 35—43, 47, 49, 55, 57, 67, 91, [125.
Vivanghân, III, 112, 113.
Vizak (wife of Airich), III, 116.
Yasht III, 35.
Yazad, III, 108, 109.
Yazashnê, III, 47.
Yazdagird, III, 35, 37, 117. I, 61, 69, 79, 83, 105, 113, [115.
Yemen, I, 87.
Zaota, III, 51.
Zaranj, I, 93.
Zâr, III, 114 (*vide* Zârich).
Zârich, III, 51.
Zarir, I, 7, 9, 13, 17, 19, 23, 27, 31, 33, 35, 37—47, 65.
Zarstun, I, 33.
Zartuhasht (*vide* also Zoroaster), III, 35, 53, 108. I, 9, 119, 123, 125.
Zâvulastân (Zaboul), III, 31, 33, 33. I, 91.
Zodiac, I, 75.
Zôr, III, 35.
Zoroaster (*vide* also Zartuhasht), III, 29, 35, 35, 37 39, 53, 57, 108, 111, 118. I, 55.
Zoroastrians, I, 7.
Zohâk (*vide* also Dahâk), III, 45.